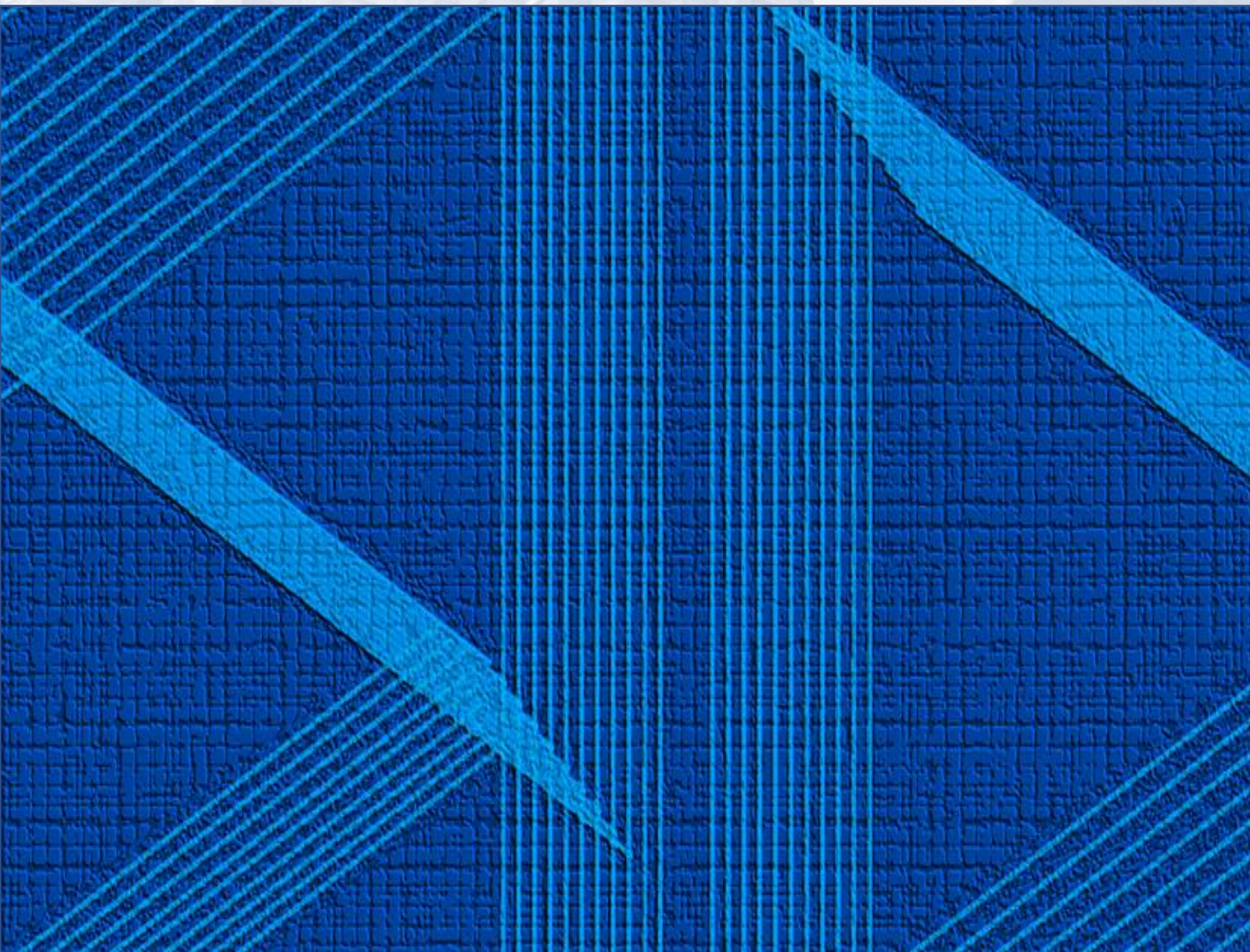

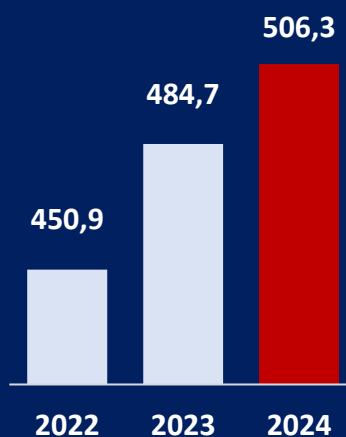
Poročilo o izvrševanju javnih pooblastil za leto 2024

**SID – Slovenska izvozna
in razvojna banka, d. d., Ljubljana**

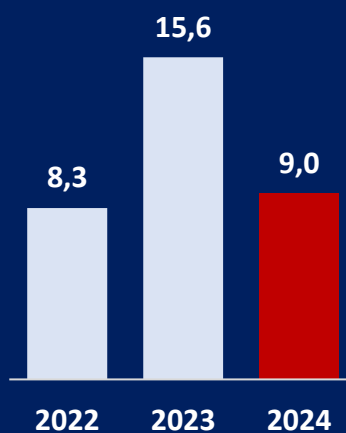

IZBRANI KAZALNIKI POSLOVANJA

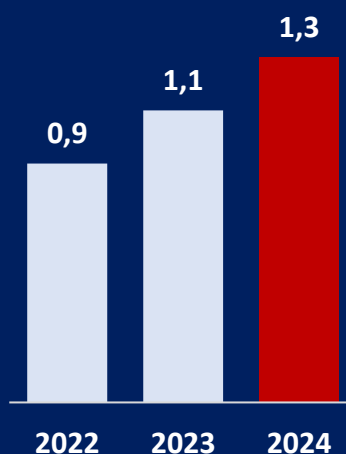
kapital
(v mio EUR)

čisti dobiček
(v mio EUR)

obrestna marža
(v odstotkih)

KAZALO

KAZALO.....	3
POVZETEK	5
I. SID BANKA.....	10
I.1. OSEBNA IZKAZNICA.....	10
I.2. RAZVOJ IN STATUS SID BANKE	11
I.3. JAVNA POOBLASTILA SID BANKI	15
I.4. VLOGA SID BANKE.....	18
I.5. OBLIKE DELOVANJA	20
I.6. POSLANSTVO, VREDNOTE IN VIZIJA	22
II. NAČELA DELOVANJA SID BANKE.....	24
II.1. SPLOŠNA NAČELA DELOVANJA RAZVOJNIH BANK.....	24
II.2. INSTITUCIONALNI, REGULATORNI IN KORPORATIVNI OKVIR DELOVANJA	31
II.3. NAČELA POSLOVANJA SID BANKE.....	40
II.4. PODROČJA DELOVANJA	44
II.5. STORITVE SID BANKE IN SKUPINE SID BANKA.....	48
II.6. MEDINSTITUCIONALNO IN MEDNARODNO SODELOVANJE	58
III. POSLOVNI MODEL IN STRATEŠKI CILJI.....	61
III.1. PRISTOP K OBLIKOVANJU STRATEGIJE.....	61
III.2. STRATEŠKI POGLED NA RAZVOJ SID BANKE 2024–2026.....	64
III.3. EVALVACIJA AKTIVNOSTI SID BANKE V OBDOBJU 2017–2022.....	68
III.4. PRILAGAJANJE POSLOVNEGA MODELA	72
III.5. TRAJNOSTNO FINANCIRANJE	76
IV. GOSPODARSKO IN FINANČNO OKOLJE V LETU 2024.....	81
IV.1. MEDNARODNO OKOLJE.....	81
IV.2. SLOVENSKO GOSPODARSTVO	84
IV.3. BANČNI SISTEM	86
IV.4. VPLIV ZUNANJEGA OKOLJA NA POSLOVANJE SID BANKE	88
IV.4. OCENE TRŽNIH VRZELI NA PODROČJU FINANCIRANJA.....	90
V. IZVAJANJE JAVNEGA POOBLASTILA PO ZSIRB.....	109
V.1. ZSIRB.....	109

V.2. RAZVOJ NOVIH FINANČNIH PRODUKTOV	113
V.3. PROGRAMI FINANCIRANJA V LETU 2024.....	118
VI. IZVAJANJE JAVNEGA POOBLASTILA PO ZZFMGP.....	121
VI.1. ZAVAROVANJE MEDNARODNIH IZVOZNIH POSLOV NA SVETOVNEM TRGU	125
VI.2. MEDNARODNO ZAVAROVANJE, KI GA IZVAJA SID BANKA	137
VI.3. TRENDI IN PRIHODNOST NEMARKETABILNIH ZAVAROVANJ.....	163
VII. SLOVENSKI NALOŽBENI PROGRAM KAPITALSKE RASTI ZA LASTNIŠKO FINANCIRANJE.....	169
VIII. IZVAJANJE SKLADA SKLADOV IN SKLADA SKLADOV COVID-19.....	174
IX. IZVAJANJE JAVNEGA POOBLASTILA PO ZJShemRS.....	180
X. IZVAJANJE JAVNEGA POOBLASTILA PO ZJShemFO	181
XI. IZVAJANJE JAVNEGA POOBLASTILA PO 65. ČLENU ZIUZEOP	182
XII. IZVAJANJE JAVNEGA POOBLASTILA PO ZDLGPE.....	184
XIII. IZVAJANJE JAVNEGA POOBLASTILA PO ZSJSM	187
XIV. IZVAJANJE JAVNEGA POOBLASTILA PO ZORZFS	191
XV. IZVAJANJE JAVNEGA POOBLASTILA PO ZVO-2.....	193
XVI. UČINKI FINANČNIH STORITEV.....	194
XV.1. STRUKTURA NOVIH KREDITOV V LETU 2024	194
XVI.2. OCENA UČINKOV NA GOSPODARSKO AKTIVNOST	200
XVI.3. OCENA MAKROEKONOMSKIH UČINKOV	204
XVI.4. OCENA UČINKOV S POMOČJO PRIMERJALNE ANALIZE.....	212
XVI.5. OCENA UČINKOV FINANCIRANJA IZ POSOJILNEGA SKLADA 1 (PS1).....	219
XVII. POSLOVANJE SID BANKE V LETU 2024.....	224
XVIII. DRUŽBENA ODGOVORNOST	238
XVIII.1. ŠIRŠE DRUŽBENE KORISTI	238
XVIII.2. ODGOVORNOST DO STRANK.....	240
XVIII.3. ODGOVORNOST DO ZAPOSLENIH	242
ZAKLJUČEK IN POGLED NAPREJ	244

POVZETEK

SID banka je v letu 2024 v skladu s svojim poslanstvom in strategijo delovala kot zanesljiv steber financiranja slovenskega gospodarstva in infrastrukture. Globalno gospodarsko okolje v letu 2024 je bilo zaznamovano z nadaljevanjem geopolitičnih napetosti, ki so vplivale na trgovinske poti in svetovne dobavne verige. EU je dosegala le nizko gospodarsko rast, kar je vplivalo tudi na slovensko gospodarstvo. V letu 2024 je bilo sklenjenih za blizu 200 milijonov EUR novih kreditov.

Skupni kreditni portfelj je znašal 1,51 mrd EUR in se je skladno s splošnim upadom povpraševanja po podjetniških posojilih v slovenskem bančnem sistemu v primerjavi z letom prej znižal (2023: 1,67 mrd EUR). Bilančna vsota SID banke je konec leta 2024 znašala 2,7 milijarde evrov, kar je 1,5 odstotka več kot leto prej. Delovanje SID banke je tako v letu 2024 po metodi makroekonomskih multiplikatorjev v slovenskem gospodarstvu prispevalo k dodatnim 2,05 mrd EUR prodaje, 0,83 mrd EUR BDP, 0,95 mrd EUR izvoza in ohranitvi ali nastanku okrog 4.900 delovnih mest. Vse naštetu dokazuje velik pomen SID banke za slovensko gospodarstvo.

V letu 2024 je bila v SID banki uvedena nova organizacijska strukturo banke, posodobljen je bil proces financiranja, proces upravljanja tveganj pa nadgrajen. Poleg tega je SID banka sprožila postopke za izločitev produktov lastniškega financiranja v hčerinsko družbo, ki bo lahko omogočila bolj učinkovito upravljanje lastniških naložb in večjo prilagodljivost pri investicijskih strategijah.

* * * * *

SID banka prispeva k ciljem trajnostnega gospodarskega razvoja Slovenije, kar opravlja s ponudbo finančnih storitev, ki dopolnjujejo ponudbo komercialnih finančnih ustanov. Njeno delovanje je torej omejeno na tržne vrzeli, tako razvojne in trajnostne, kot ciklične, kjer komercialne finančne ustanove ne delujejo ali pa ne delujejo v zadostni meri. V letu 2024 so se v globalno nadaljevale in zaostrovale geopolitične napetosti, nova realnost pa prinaša vse večji pomen industrijske politike in političnih odločitev na gospodarsko okolje.

Gospodarska rast v Sloveniji je lani znašala 1,6 odstotka, kar je najnižje po letu 2013, z izjemo obdobja pandemije. Industrijska proizvodnja je upadla, izvoz v

ključne trgovinske partnerice, zlasti Nemčijo, pa je bil manjši od pričakovanega. K zmerni rasti, nižji od pričakovane ob začetku leta, a vseeno relativno ugodni glede na mednarodno gospodarsko okolje, sta prispevali močna rast potrošnje države in šibka rast potrošnje gospodinjstev. Opazen je bil upad bruto investicij, $-2,4$ odstotka, zlasti pa bruto investicij v osnovna sredstva, $-3,7$ odstotka. Padec investicij je posledično pomenil tudi manjši obseg povpraševanja po investicijskem financiranju. Rast kreditov nebančnemu sektorju je v celoti slonela na rasti posojil gospodinjstvom, zlasti potrošniških in le v manjši meri stanovanjskih posojil. Krediti podjetjem so namreč upadali ($-2,1$ odstotka), deloma zaradi še vedno relativno restriktivne politike ECB, ki je obrestne mere začela nižati šele junija in jih nato znižala še septembra, oktobra in decembra, še v večji meri pa zaradi negotovosti v gospodarstvu.

Likvidnost slovenskega bančnega sistema je skozi vse leto ostajala na zelo visoki ravni. To se kaže v razmerju med krediti strankam, ki niso banke, in depoziti strank, ki niso banke, ki je ves čas ostajal opazno pod povprečjem evroobmočja in na najnižjih ravneh, odkar je Slovenija članica evroobmočja. Slovenske banke so lahko financirale celotno kreditno aktivnost brez odvisnosti od drugih (nedepozitnih) virov, tudi virov, ki bi jih lahko najele pri SID banki. Posledično je to za SID banko pomenilo še nekoliko nižji obseg kreditov bankam, saj banke teh virov kljub dolгим ročnostim niso potrebovale.

Znižanje gospodarske rasti v Sloveniji ni bilo tako izrazito, da bi narekovalo večje potrebe po proticikličnem delovanju SID banke. Več pozornosti je bilo usmerjene v blaženje nekaterih težav na sektorski ravni gospodarstva. Spremenjena geopolitična slika in drugačne globalne razmere na področju surovin, zlasti dosežen vrh kitajskega povpraševanja po jeklu in železovi rudi, so imele opazen vpliv tudi na delovanje nekaterih sektorjev v slovenskem gospodarstvu, zlasti na jeklarsko industrijo. V portfelju posojil SID banke se je slednje odrazilo v povečanem deležu izpostavljenosti, razvrščenih v skupino 2.

Ustrezno oblikovanje programov financiranja razvojnih bank izhaja iz ocenjenih tržnih nepravilnosti oziroma tržnih vrzeli. SID banka že od leta 2014 za ocenjevanje tržnih neučinkovitosti izdeluje lastne tržne analize po metodologiji Evropske komisije in ECB, od leta 2016 pa za te potrebe izvaja tudi obsežnejšo anketo v sodelovanju z Banko Slovenije. Anketa, ki je bila izvedena ob koncu leta 2024, je pokazala, da je bančna finančna vrzel ostala precej pod povprečjem zadnjih 8-ih let. Kvalitativna vrzel se je v 2024 znižala, saj so podjetja poročala o izboljšani dostopnosti in hkrati tudi o nižjih potrebah. Kvantitativna vrzel se je $0,8$ % BDP malenkost povečala glede na preteklo leto.

* * * * *

V letu 2024 je bilo s sredstvi SID banke neposredno sklenjenih za 184 milijonov EUR kreditov, skupaj s posrednim financiranjem pa za 187 milijonov evrov. Nova financiranja so se v letu 2024 izvajala pretežno neposredno v obliki kreditov podjetjem s statusom državne pomoči (zlasti v okviru instrumentov finančnega inženiringa), preostalo pa kot sindicirana posojila ali kot posojila občinam in širšemu javnemu sektorju. Zlasti pri zadnjem je bilo občutiti znižanje konkurenčnosti cen SID banke pri produktih, kjer razpolaga z namenskimi viri razvojnih institucij ali z lastnimi viri, ki postajajo vse dražji glede na predvsem ugodne kratkoročne vire poslovnih bank. Banka je prek poslovnih bank in hranilnic na dan 31. decembra 2024 posredno financirala 750 končnih upravičencev in neposredno 1.064 kreditojemalcev.

V letu 2024 je SID banka izvedla nekatere nadgradnje svojega poslovnega modela. Z udeležbo pri izdajah zelenih, socialnih, trajnostnih in s trajnostjo povezanih obveznic slovenskih podjetij je poleg neposrednega prispevka k financiranju gospodarstva prispevala k razvoju kapitalskega trga v Sloveniji. Aktivnosti SID banke se usmerjajo tudi v zunajbilančne produkte prevzema tveganj in prizadevanja za povečanje obsega lastniškega financiranja slovenskih podjetij. Hkrati se je SID banka v letu 2024 intenzivno pripravljala na upravljanje finančnih instrumentov kohezijske politike v novem večletnem finančnem okviru 2021–2027. Nenazadnje je SID banka v oddala tudi vlogo na Evropsko komisijo za izvajanje posojil za mala in srednje velika podjetja ter podjetja s srednje veliko tržno kapitalizacijo z neposrednim jamstvom Komisije iz programa InvestEU. Po potrditvi vloge je SID banka vstopila v neposredna pogajanja za sklenitev pogodbe, ki se bodo nadaljevala v letu 2025.

Ob poudarjeni tržni vrzeli na področju trga lastniškega financiranja SID banka nadaljuje tudi s svojimi prizadevanji na tem področju. V okviru Slovenskega naložbenega programa kapitalske rasti (SEGIP) se je v letu 2024 nadaljevalo delo na razširitvi programa – Evropski investicijski sklad (EIF) je tako podpisal t.i. Limited Partnership Agreement – LPA« s tremi upravljavci skladov. Upravljavca PE skladov za nasledstva sta družbi Prva Capital Partners d.o.o. (Skupina Prva d.o.o.) ter MS PE d.o.o. (v lasti MSIN d.o.o. in Salus d.d.), upravljavec VC sklada pa je Pan Adria Ventures. Oba sklada za nasledstva sta že registrirana v Sloveniji, registracija VC sklada pa je predvidena v drugi polovici leta 2025.

* * * * *

Obseg zavarovalnih poslov je v letu 2024 dosegel 1,5 milijarde EUR in se je v primerjavi s predhodnim letom povečal za 2,6 odstotka. Večji zavarovalni obsegi so bili realizirani zlasti pri poslih financiranja obratnih sredstev in pri individualnih kratkoročnih zavarovalnih poslih, še posebej pri zavarovanju srednjeročnih in kratkoročnih kreditov za pripravo na izvoz in kratkoročnih kreditov dobavitelja. Na obseg zavarovanih izvoznih poslov še vedno vplivajo vojna v Ukrajini in gospodarske sankcije zoper Rusijo in Belorusijo. SID banka je v letu 2024 dosledno izvajala strategijo sledenja slovenskemu gospodarstvu in poskušala zagotavljati vsa potrebna zavarovalna kritja za kreditna tveganja na trgih, kjer so prisotni slovenski izvozniki. Pri tem je upoštevala vse potrebne pogoje skladnosti in regulativo, ki pa ni vedno dopuščala vseh kritij za posle, za katere so povpraševali izvozniki. Dodatno se je vključevala tudi na trgih, ki so za slovenska podjetja novi, in sicer z namenom, da se jim omogoči pridobivanje novih poslov in posledično večjo geografsko razpršitev kupcev. Rezultat poslovanja za državni račun je bil v letu 2024 pozitiven. Presežek prihodkov nad odhodki je znašal 2,8 mio EUR (v 2023: 2,6 mio EUR). Kumulativni rezultat za obdobje od začetka poslovanja pooblaščenice dalje je bil prav tako pozitiven in je dosegel 44,4 milijona EUR.

* * * * *

Kljub zahtevnim razmeram je tudi letu 2024 SID banka poslovala uspešno. Banka je ustvarila čisti dobiček v višini 9 mio EUR. Banka je v letu 2024 realizirala čiste obresti v višini 34,8 mio EUR, kar je za 15,5 odstotka več kot prejšnje leto. Čisti neobrestni prihodki so v letu 2024 znašali 9,8 mio EUR, kar je za 0,36 mio EUR manj kot v letu 2023. Marža finančnega posredništva banke je znašala 1,6 % (2023: 1,5 %).

Kapital banke se je v letu 2024 povečal za 4,5 odstotka na 506,25 mio EUR s čimer banka ohranja visoko kapitalsko ustreznost, ki je ob koncu leta 2024 znašala visokih 30,7 odstotka.. Povečanje kapitala je v največji meri posledica manjšega negativnega akumuliranega drugega vseobsegajočega donosa (za 12,5 mio EUR) zaradi znižanja tržnih obrestnih mer in s tem višjih poštenih vrednosti dolžniških vrednostnih papirjev, merjenih po poštenu vrednosti prek drugega

vseobsegajočega donosa. S povečevanjem kapitala SID banka zasleduje cilj dovolj zagotavljanja dovolj obsežnega potenciala za hitro interveniranje v primeru povečanih tržnih vrzeli. Dolgoročna bonitetna ocena SID banke je ostala dobra: (AA–).

*** * * * ***

V nadaljevanju poročilo sestavlja osemnajst poglavij. Poglavja I, II in III opisujejo vlogo, načela delovanja in strateške usmeritve SID banke. V poglavju IV so predstavljene gospodarske in finančne razmere, ki so pomembno vplivale na aktivnosti SID banke v letu 2024. Poglavja od V do XV so namenjena podrobnemu pregledu izvajanja vseh posameznih javnih pooblastil SID banki, ki hkrati določajo segmente njenega delovanja. Učinki aktivnosti SID banke na gospodarstvo in širše družbene cilje so ovrednoteni v poglavju XVI, osnovni rezultati poslovanja so predstavljeni v XVII. poglavju, izvajanje načel družbene odgovornosti pa povzeto v XVIII. poglavju.

I. SID BANKA

I.1. OSEBNA IZKAZNICA

Firma	SID - Slovenska izvozna in razvojna banka, d.d., Ljubljana
Sedež	Ulica Josipine Turnograjske 6, 1000 Ljubljana
Matična številka	5665493
Davčna številka	82155135
Elektronska pošta	info@sid.si
Domača stran	www.sid.si
Status	Pooblaščenca specializirana slovenska spodbujevalna, izvozna in razvojna banka, ki opravlja dejavnosti javnega interesa
Poslanstvo	Razvijamo in izvajamo finančnemu trgu dopolnilne dolgoročne finančne storitve in tako spodbujamo konkurenčnost gospodarstva, odpiranje kakovostnih novih delovnih mest ter trajnostni razvoj Slovenije.
Poslovanje v letu 2024	novo financiranje: 187 mio EUR obseg zavarovanih poslov: 1.486,7 mio EUR nova vplačila programa SEGIP: 2,2 mio EUR
Učinki poslovanja v letu 2024	2,05 mrd EUR prodaje slovenskih podjetij, 0,83 mrd EUR BDP, 0,95 mrd EUR izvoza, 4.900 novih delovnih mest.
Vrednote	sodelovanje, učinkovitost, odgovornost, drznost, srčnost
Bilančna vsota	2.726.743 tisoč EUR
Kapital	506.251 tisoč EUR
Delničarji	1 - Republika Slovenija
Kapitalska ustreznost	30,7 %
Število zaposlenih	221
Mednarodna bonitetna ocena (31. 12. 2024)	AA- (Standard & Poor's)

I.2. RAZVOJ IN STATUS SID BANKE

SID banka je pooblaščená specializirana slovenská spodbujevalná, izvozná in rozvojná banka, ki opravíja dejavnosti javného záteresa.

SID banka je bila **ustanovljena leta 1992, kot Slovenská izvozná družba**, družba za zavarovanie in financiranje izvoza Slovenije, d.d., Ljubljana (okrajšano SID). Tako je postala posebna finančná institúcia zasebného práva za zavarovanie in financiranje izvoza Republike Slovenije kot instrument ekonomickej politiky RS spodbujanja in pospeševanja ekonomickejch vzťahov s tuzinou. Delovanie SID je urejal Zákon o Družbi za zavarovanie in financiranje izvoza Slovenije.

Februára 2004 je začel veljať Zákon o zavarovaní in financovaní mednarodných hospodárskych podnikov (ZZFMGP), ki ureja temelje systému zavarovania in financovania mednarodných hospodárskych podnikov ako nástrojov obchodnej politiky Republike Slovenije. ZZFMGP je določil, da SID v rámci pristopania k Európskej únii uskladi dejavnosti v zvezi s zavarovacími podnikmi, ktoré SID vykonáva v svojom mení a za svoj účet, s predpismi, ktoré urejajú delovanie zavarovníc, najneskôr do konca roka 2004. Svoje podnikanie, ktoré nie je zavarovnícké a nie je predmetom urejania ZZFMGP, sa uskladi s predpismi, ktoré urejajú podnikanie bánk, najneskôr do konca roka 2006.

Na uvedených zákonských základoch je SID **ustanovila zavarovnícu a na ňu preniesla portfeliu tržných (marketabilných) zavarovaní**, ktoré jej do konca roka 2004 vykonávala v svojom mení a za svoj účet. SID – Prvá kreditná zavarovníca d.d., Ljubljana (**SID-PKZ**) **je taká začala s svojím delovaním 1. 1. 2005**, a dnes nie je už v rúk SID bánky, keďže v roku 2019 úspešne bola predaná francúzskej skupine Coface, potom keďže bolo ocenené, že podnikové služby môžu na príslušnej úrovni poskytovať komerčné finančné institúcie rovnako.

SID je oktobra 2006 od Banke Slovenije pridobila dovoljenje za opravljanje bančnih in drugih finančnih storitev, konec leta pa sklep Okrožnega sodišča v Ljubljani o registraciji spremembe firme v **SID – Slovenska izvozna in razvojna banka, d.d.**, Ljubljana (skrajšana firma **SID banka, d.d.**, Ljubljana). S 1. 1. 2007 je začela delovati kot specializirana banka.

Dne 21. 6. 2008 je začel veljati Zakon o Slovenski izvozni in razvojni banki (ZSIRB), uporabljati pa se je začel z dnem, ko je RS postala edina delničarka SID banke, t.j. dne 18. 9. 2008. ZSIRB je SID banki takrat podelil dve javni pooblastili, in sicer je SID banka pooblaščenca specializirana slovenska spodbujevalna, izvozna in razvojna banka za opravljanje dejavnosti po ZSIRB in pooblaščenca institucija za opravljanje vseh poslov po ZZFMGP.

ZSIRB v 13. členu opredeljuje tudi odgovornost Republike Slovenije za obveznosti SID banke in določa, da **Republika Slovenija kot edini delničar nepreklicno in neomejeno odgovarja za obveznosti SID banke** iz poslov, sklenjenih pri izvajanju dejavnosti iz 11. in 12. člena tega zakona. Če SID banka upniku na njegovo pisno zahtevo ne izpolni svoje dospele obveznosti do tega upnika, mora to obveznost na zahtevo upnika nemudoma izpolniti Republika Slovenija. S tem je SID banki omogočeno, da se na finančnih trgih zadolžuje, ne da bi morala za vsak posel zadolžitve posebej pridobiti poročstvo Republike Slovenije.

Z Zakonom o spremembah in dopolnitvah Zakona o bančništvu je bil status SID banke še dodatno opredeljen, saj je izrecno določil, da je SID banka pooblaščenca specializirana slovenska spodbujevalna izvozna in razvojna banka, ki ne sme sprejemati depozitov od javnosti. Hkrati je bilo določeno, da dovoljenja, izdana v zvezi s SID banko na podlagi določb zakona, ki ureja bančništvo, ostanejo v veljavi, razen v delu, ki se nanaša na sprejemanje depozitov od javnosti. Določeno je tudi, da določbe drugih zakonov, ki veljajo za banke, veljajo tudi za SID banko, razen če zakon ne določi drugače.

Status SID banke je bil v letu 2010 opredeljen tudi za potrebe evropske bančne zakonodaje. Sprejeta je bila Direktiva Komisije 2010/16/EU z dne 9. 3. 2010 o spremembi Direktive 2006/48/ES Evropskega parlamenta in Sveta, s katero je tudi Evropska komisija v skladu z mnenjem Evropskega odbora za bančništvo potrdila, da je SID banka institucija, ki je vključena v posebne dejavnosti javnega interesa in je zato upravičena do vključitve na seznam institucij, izvzetih s področja uporabe Direktive 2006/48/ES v skladu z 2. členom te direktive. SID banka namreč izvaja spodbujevalne in razvojne naloge oziroma finančne storitve na področjih, kjer nastajajo oziroma so ugotovljene tržne vrzeli.

V letih globalne finančne krize je SID banka odigrala pomembno proticiklično vlogo in s svojo aktivnostjo močno pripomogla k blaženju neugodnih učinkov gospodarske in finančne krize. Njena vloga v sistemu se je močno povečala,

saj je SID banka v slovenskem bančnem sistemu dosegla okoli desetinski delež in tretje mesto po velikosti. **V letu 2012 je SID banka prva v Sloveniji vzpostavila posojilne sklade na osnovi finančnega inženiringa**, kjer lastna sredstva povezuje s sredstvi Ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo ter Evropske investicijske banke. Finančni inženiring predstavlja tudi temelj za nadaljnji razvoj produktov SID banke in njeno vključevanje v posredovanje sredstev evropske kohezijske politike do slovenskega gospodarstva.

SID banka je v letu 2017 v okviru možnih nadgradenj ponudbe in zagotavljanja dodane vrednosti za gospodarstvo in finančne posrednike preučila možnosti intenzivnejšega vključevanja v **izvajanje finančnih instrumentov v okviru evropske kohezijske politike 2014–2020**. Skladno s trendom prehoda iz nepovratnih v povratne oblike financiranja na ravni EU je tudi Republika Slovenija v okviru Operativnega programa za izvajanje evropske kohezijske politike za obdobje 2014–2020 opredelila del sredstev za izvajanje finančnih instrumentov ter konec leta s SID banko podpisala ustrezen sporazum, s katerim jo je imenovala za **upravljavca Sklada skladov v višini 253 mio EUR**.

Novembra 2017 je SID banka z Evropskim investicijskim skladom (EIF) vzpostavila investicijski program v obsegu 100 mio EUR, imenovan **Slovenski naložbeni program kapitalske rasti (SEGIP)**, v katerega sta oba strateška partnerja vložila po 50 mio EUR. Gre za enega izmed prvih programov lastniškega financiranja, ki jih je na podlagi t. i. EIF-NPI Equity Platforme, katere soustanovitelja sta SID banka in EIF, in naložbenega načrta za Evropo vzpostavil EIF v sodelovanju z nacionalnimi spodbujevalnimi institucijami v Evropski uniji. Program bo na podlagi 15-letnega mandata, podeljenega s strani SID banke, upravljal in izvajal EIF, ki je največji upravljavec skladov v EU. SID banka je bila poleg tega v 2017 vključena v novo sprejeti **Zakon o spodbujanju investicij (ZSInv)**, po katerem je SID banka pooblaščenca za dodeljevanje finančnih spodbud.

Med epidemijo covid-19 leta 2020 je SID banka razširila programe financiranja in uvedla nove produkte, v sodelovanju z Ministrstvom za gospodarski razvoj in tehnologijo pa ustanovila dodatni sklad skladov covid-19 za lažje okrevanje gospodarstva, prizadetega zaradi covid-19 v višini 65 milijonov EUR. V tem letu je vstopila v **Investicijski sklad Pobude treh morij** zaradi možnosti financiranja ključnih infrastrukturnih projektov v t. i. regiji treh morij, ki zajema dvanajst držav članic Evropske unije med Baltskim, Črnim in Jadranskim morjem.

V okviru slovenskega predsedovanja Svetu EU v 2021 je bilo banki zaupano **predsedovanje delovni skupini za izvozne kredite pri Svetu Evropske unije**. Leta 2021 je skupaj z evropskimi finančnimi institucijami dokapitalizirala Evropski investicijski sklad in pridobila jamstvo vseevropskega garancijskega sklada za financiranje naložb v višini 150 milijonov EUR.

Leta 2022 je SID banka razširila obstoječe in uvedla **nove programe zaradi posledic epidemije, energetske krize in vojne v Ukrajini. Program SEGIP je razširila za dodatnih 120 milijonov EUR** in pričela razvijati programe za koriščenje jamstev InvestEU. V letu 2022 je SID banka tudi uspešno črpala četrto, zadnjo tranšo sredstev EKP za Sklad skladov 2014–2020. V letu 2023 je tako v sodelovanju s petimi finančnimi posredniki zaključila posredovanje evropskih kohezijskih sredstev do konca obdobja upravičenosti (december 2023). Skupaj je bilo iz Sklada skladov 2014–2020 ter Sklada skladov covid-19 končnim prejemnikom danih skoraj 11 tisoč podkreditov **v vrednosti 500 milijonov EUR**.

V letu 2023 je SID banka vzpostavila dva nova posojilna sklada za odpravo posledic kriz in poplav. Z Evropskim investicijskim skladom je podpisala sporazum o koriščenju garancij InvestEU za financiranje trajnostnih in zelenih projektov ter raziskav, inovacij in digitalizacije v slovenskih podjetjih. Banka je uspešno zaključila proces stebrne ocene, s čimer je izpolnila pogoje za kandidiranje za neposrednega izvajalskega partnerja Evropske komisije in dobila pravico neposredno sodelovati na razpisih Evropske komisije za pridobitev sredstev EU. Leta 2024 je SID banka oddala **vlogo za upravljavca holdinškega sklada tudi iz naslova sredstev nove evropske kohezijske politike v obdobju 2021–2027**.

I.3. JAVNA POOBLASTILA SID BANKI

SID banka je ob pooblastilih iz »krovnega« zakona ZSIRB skozi čas sprejemala tudi dodatna pooblastila po različnih zakonih, glede na potrebe države in družbe.

Zakon o Slovenski izvozni in razvojni banki (ZSIRB) je bil sprejet v Državnem zboru Republike Slovenije (RS) 23. 5. 2008.¹ Njegov 17. člen določa, da SID banka enkrat letno poroča Vladi RS o izvrševanju danih pooblastil po ZSIRB v preteklem letu, Vlada RS pa o tem (izvajanje dejavnosti SID banke) enkrat letno poroča Državnemu zboru. Pričujoče Poročilo, ki se nanaša na izvajanje danih pooblastil v letu 2024, izpolnjuje to zakonsko nalogo.

Podobno določilo vsebujeta tudi **Zakon o zavarovanju in financiranju mednarodnih gospodarskih poslov (ZZFMGP)** iz leta 2004² in **Zakon o spremembi in dopolnitvah zakona o javnih finančah (ZJF-D³; 106.k člen)**. V tej zvezi velja omeniti, da se lahko v okviru v letu 2010 spremenjenega Zakona o javnih finančah SID banki neposredno dodeljujejo proračunska sredstva za spodbujanje razvojnih projektov oz. za namen izvajanja ukrepov finančnega inženiringa. S tem poročilom SID banka izpolnjuje tudi svoje obveznosti iz 106.k člena tega zakona.⁴

SID banka je v okviru kriznih ukrepov dobila določena pooblastila tudi po Zakonu o jamstveni shemi RS (ZJShem)⁵ in Zakonu o jamstveni shemi RS za fizične osebe (ZJShemFO).⁶ Kljub temu, da sta se shemi formalno iztekli (poročstva se ne

¹ Objavljen v Ur.l. RS št. 56/2008; Spremembe: Ur.l. RS št. 20/2009.

² Objavljen v Ur.l. RS, št. 2/2004.

³ Objavljen v Ur.l. RS, št. 109/2008

⁴ »Neposredni proračunski uporabnik, javni sklad, Slovenska izvozna in razvojna banka, d.d. Ljubljana ali sklad, v katerem delež države ni večji od 49 %, ki je javna sredstva namenil sofinanciranju projektov iz 106.f in 106.j člena tega zakona, enkrat letno pripravi poročilo o doseganju zastavljenih ciljev končnih prejemnikov teh sredstev in ga predloži vladi v obravnavo.«

⁵ Objavljen v Ur.l. RS, št. 33/2009; Spremembe: Ur.l. RS, št. 42/2009.

⁶ Objavljen v Ur.l. RS, št. 59/2009.

dodeljujejo več), zaradi nadaljevanja aktivnosti (unovčevanje, izplačila, ipd.) še vedno poroča tudi o izvrševanju teh javnih pooblastil. V letu 2010 je SID banka pridobila novo javno pooblastilo in sicer po Zakonu o poroštvih RS za financiranje investicij gospodarskih družb (ZPFIGD).⁷

V letu 2010 je začel veljati **Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o varstvu okolja (ZVO-1C)**, s katerim je SID banka dobila pooblastilo za opravljanje vloge uradnega dražitelja na dražbah emisijskih kuponov in pooblastilo za izvajanje programa upravljanja kjotskih enot in emisijskih kuponov v imenu in za račun države.

Konec leta 2017 sta MGRT in SID banka, po oddaji naročila RS v skladu z 28. člena ZJN, podpisala sporazum o financiranju, s katerim je Republika Slovenije pooblastila SID banko, da v svojem imenu in za račun RS **upravlja Sklad skladov** v programskem obdobju 2014–2020.

V letu 2018 je bil **sprejet Zakon o spodbujanju investicij (ZSInv)**, ki SID banko pooblašča za dodeljevanje kreditov, garancij ter subvencioniranih obrestnih mer prejemnikom spodbude po tem zakonu.

Poročilo ne pokriva javnih pooblastil Centra za mednarodno sodelovanje in razvoj (CMSR), ki izvaja del tehnično-operativnega dela mednarodnega razvojnega sodelovanja (SID banka nastopa kot soustanoviteljica centra). Poročanje se izvaja ločeno, v skladu z **Zakonom o mednarodnem razvojnem sodelovanju (ZMRS)**.⁸ V tem poročilu se CMSR navaja le tam, kjer je to nujno potrebno za celovito razumevanje vloge SID banke.

SID banka je v letu 2020 na podlagi dveh interventnih zakonov, in sicer 65. člena Zakona o interventnih ukrepih za zaježitev epidemije COVID-19 in omilitev njenih posledic za državljane in gospodarstvo (ZIUZEOP)⁹ in Zakona o zagotovitvi dodatne likvidnosti gospodarstvu za omilitev posledic epidemije COVID-19 (ZDLGPE)¹⁰ prejela pooblastila, da v imenu Republike Slovenije in za njen račun opravlja vse posle v zvezi z unovčevanjem poroštev, spremljanjem in izvedbo vseh potrebnih ukrepov za uveljavljanje regresnih terjatev, ter da po plačilu poročstva preveri izpolnjevanje pogojev, na podlagi katerih je odobrila odlog plačila obveznosti iz kreditne pogodbe po Zakonu o interventnem ukrepu odloga plačila obveznosti kreditojemalcev (ZIUOPOK) v povezavi s 65. členom ZIUZEOP oziroma kredit s poročtvom po ZDLGPE.

⁷ Objavljen v Ur.l. RS, št. 43/2010.

⁸ Objavljen v Ur.l. RS, št. 70/2006.

⁹ Objavljen v Ur.l. RS, št. 49/2020.

¹⁰ Objavljen v Ur.l. RS, št. 90/2020.

V letu 2022 je Republika Slovenija s sprejetjem **Zakona o stanovanjski jamstveni shemi za mlade (ZSJSM)**¹¹ SID banko pooblastila, da v njenem imenu in za njen račun opravlja vse posle v zvezi z izdajo, spremljanjem, unovčevanjem in izterjavo jamstev ter nadzor nad namensko porabo kreditov, zavarovanih z jamstvom po omenjenem zakonu.

Republika Slovenija je s sprejetjem Zakona o obnovi, razvoju in zagotavljanju finančnih sredstev (ZORZFS)¹² decembra 2023 pooblastila SID banko, da v njenem imenu in za njen račun opravlja posle v zvezi z izvajanjem začasnega ukrepa poročstva države in subvencije pogodbene obrestne mere za bančne kredite, ki bodo odobreni prizadetim fizičnim osebam in gospodarskim subjektom v Sloveniji, ki so bili avgusta 2023 prizadeti v poplavah in plazovih.

Poročilo se v uvodnih poglavjih nanaša prvenstveno na ZSIRB, saj gre za »krovni« zakon, s katerim je urejeno delovanje SID banke, medtem ko se ostala poglavja, predvsem poglavja o izvrševanju pooblastil, nanašajo na vsa javna pooblastila, ki jih je dobila SID banka.

¹¹ Objavljen v Ur.l. RS, št. 54/2022.

¹² Objavljen v Ur.l. RS, št. 131/23

I.4. VLOGA SID BANKE

SID banka lahko podpira le posle, ki izkazujejo ekonomsko in finančno upravičenost ter uporabnikom prinašajo višjo dodano vrednost.

SID banka razvija in izvaja spodbujevalne in razvojne programe ter finančne storitve na področjih, kjer so ugotovljene tržne vrzeli. To so področja, kjer komercialne finančne ustanove ne delujejo v zadostnem obsegu, ali pa sploh ne, ali pa s pretirano neugodnimi pogoji za odobravanje posojil. Svojo aktivnost mora SID banka osnovati tako, da preprečuje izkrivljanje trga in konkuriranje drugim finančnim institucijam. S trgu dopolnilnimi finančnimi storitvami tako prispeva h gospodarski rasti in blaginji prebivalstva ter deluje v smeri trajnostnega razvoja Slovenije.

SID banka igra tudi pomembno proticiklično vlogo. Makroekonomske razmere, v katerih gospodarstvo deluje pod ravno polnega potenciala in zaposlenosti, se obravnavajo kot svojevrstna tržna vrzel. Po spremembi zakona ZSIRB v letu 2020 je ta ciklična komponenta tudi eksplicitno navedena, saj je bilo v 11. člen med ugotovljene tržne vrzeli dodano besedilo »med katere sodijo tudi ciklične vrzeli«. Proticiklično delovanje SID banki omogočajo predvsem razpoložljivi instrumenti in možnost hitre odzivnosti, pogosto še pred sprejetjem kriznih ukrepov na ravni države.

SID banka lahko podpira le posle, ki izkazujejo ekonomsko in finančno upravičenost ter uporabnikom prinašajo višjo dodano vrednost. S tem zagotavlja finančno vzdržnost banke in ohranjanje oziroma preudarno oplajanje kapitala. SID banka zato svoje programe oblikuje na osnovi ustrezne ocene tveganj in **koncepta odgovornega posojanja**. Ustrezno obvladovanje tveganj je še posebno pomembno z vidika delovanja na tržnih vrzelih, saj to največkrat vključuje dolgo ročnost programov financiranja, primerljivo večja tveganja in/ali manjšo donosnost.

Glede na velikost in obseg aktivnosti SID banka nastopa v vlogi osrednje slovenske ustanove za finančno spodbujanje učinkovitega doseganja temeljnih razvojnih ciljev. Ena izmed nalog SID banke je tudi **vsebinsko povezovanje in nadgradnja obstoječega razdrobljenega razvojno-podpornega sistema**, zasledovanje komplementarnosti finančnih instrumentov, zagotavljanje kritične mase specializiranih in strokovno usposobljenih kadrov in izboljšanje izkoristka potencialnih sinergijskih učinkov.

Za uspešen trajnostni razvoj Republike Slovenije SID banka postavlja temelje za oblikovanje akumulacije povratnih razvojnih sredstev na osnovi finančnega inženiringa. SID banka s tem prispeva k nujnemu preoblikovanju slovenskega javno-spodbujevalnega sistema v smeri ukrepov na podlagi povratnih sredstev, ustrežnejši alternativi programom na osnovi subvencij. Samo tako bo mogoče oblikovati trajnostni model financiranja gospodarstva in hkrati vzdržno javno financiranje razvoja.

I.5. OBLIKE DELOVANJA

SID banka lahko do končnih koristnikov nastopa neposredno ali pa preko posrednikov – tudi v slednjem primeru zagotavlja prenos ugodnosti na končne koristnike.

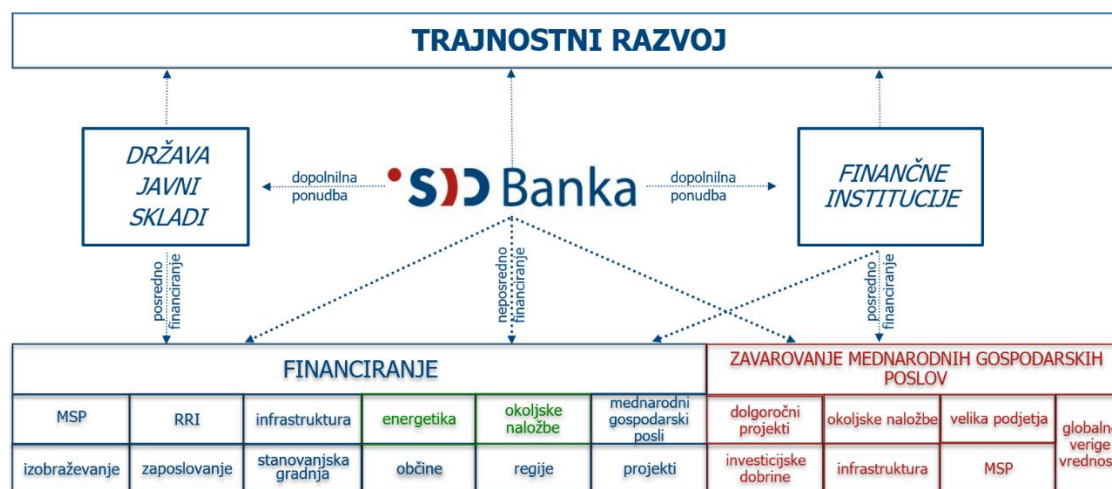
SID banka lahko deluje preko treh distribucijskih kanalov: preko finančnih institucij zasebnega trga, preko javno-spodbujevalnih institucij ali pa neposredno dostopa do končnih koristnikov. Pri delovanju preko finančnih institucij zasebnega trga SID banka uporablja poslovne banke kot distribucijsko mrežo za svoje aktivnosti razvojnega financiranja, tako da zagotavlja za banke atraktivne finančne instrumente in z njimi povezane storitve. Razmerje med razvojno banko in komercialnimi bankami je s tem komplementarno, ne pa konkurenčno. SID banka ima posledično podrejeno vlogo finančnem trgu, tako po obsegu poslovanja, kot po segmentih trga, na katerih nastopa v svoji dopolnilni vlogi.

Posredno delovanje je pogojevano s prenosom ugodnosti pogojev financiranja na končne koristnike. Pri tem banke dobivajo ustrezno nadomestilo za posredovanje finančnih sredstev SID banke do končnih koristnikov. To nadomestilo pa mora ustrezati tržnim razmeram in ne sme vsebovati ugodnosti, ki bi jih EK lahko opredelila kot nedovoljeno dodeljevanje državne pomoči. SID banka svoje programe nadgrajuje še z različnimi oblikami soprevzemanja tveganj, da bi lahko v največji meri spodbudila dostopnost in ustreznost pogojev financiranja za podjetja, kjer nastopajo neupravičene tržne vrzeli. **S tem SID banka ne izriva drugih tržnih udeležencev, temveč trg dopolnjuje in povečuje njegove kapacitete (*capacity building*), z osnovanjem posebnih finančnih produktov za katalizo financiranja** tudi drugih finančnih posrednikov. Na tak način SID banka vzpostavi ali preusmeri dodatne zmogljivosti zasebnega sektorja v smeri trajnostnega razvoja RS in s takim finančnim

vzvodom multiplicira učinke (vedno redkih) javnih sredstev ob skrbi za njihovo optimalnejšo alokacijo.

Kadar delovanje preko bank ali skupaj z drugimi finančnimi posredniki ni mogoče ali smiselno, to je praviloma na področjih, kjer so tržne vrzeli najbolj izrazite, SID banka nastopa sama. Tudi ko SID banka nastopa sama, lahko deluje **le v okviru priglašениh shem dovoljenih državnih pomoči ali po principu tržnega udeleženca in na segmentu občin oz. javnega sektorja, v primerih, ko ta ni podvržen pravilom državnih pomoči**. Pri neposrednem financiranju lahko SID banka v polni meri izkorišča vzvodje, ki ga ima na voljo za doseganje čim večjih učinkov na ciljnih segmentih svoje aktivnosti. Tu velja izpostaviti ponudbo zelo dolgih ročnosti, mešanje (*t.i. blending*) ugodnih virov, ustrezno prilagojene zahteve po zavarovanju posojil in uporabo različnih oblik finančnega inženiringa, tako na osnovi sredstev države kot evropske kohezijske politike.

Slika 1: Oblike delovanja SID banke

Vir: SID banka

V strateškem partnerstvu z EIF SID banka preko programa SEGIP omogoča tudi naložbe v lastniški kapital slovenskih podjetij za krepitev njihovega razvoja in odpornosti na krize, spodbuja prenos raziskovalnih dosežkov z univerz in raziskovalnih inštitutov v gospodarstvo in s tem povečanje inovacijske aktivnosti Slovenije; z lastniškim financiranjem spodbuja digitalno tranzicijo gospodarstva, razvoj in rast ekosistema zagonskih podjetij (start-up) v Sloveniji ter naslavlja problem lastniškega nasledstva v družinskih podjetjih. S tem se tudi razvija ekosistem alternativnih investicijskih skladov in njihovih upravljalcev, kakor tudi mobilizirajo sredstva zasebnega kapitala (institucionalnih vlagateljev) v tovrstne oblike finančnih instrumentov oz. spodbujevalnih ukrepov, s tem pa se tudi razvija trg kapitala.

I.6. POSLANSTVO, VREDNOTE IN VIZIJA

POSŁANSTVO SID BANKE:

*Razvijamo in
izvajamo
finančnemu trgu
dopolnilne
dolgoročne finančne
storitve in tako
spodbujamo
konkurenčnost
gospodarstva,
kakovostna nova
delovna mesta ter
trajnostni razvoj
Slovenije.*

Pri oblikovanju strateških usmeritev banka izhaja iz svojega poslanstva, vizije in vrednot.

Vizija strateškega uspeha SID banke do leta 2028 je zajeta v treh vidikih. Z vidika mandata bo SID banka izvajala programe financiranja s čim večjimi multiplikativnimi učinki za gospodarstvo in trajnostni razvoj. Pri tem bo zagotavljala nadaljnjo finančno vzdržnost poslovanja s poslovnim izidom, ki bo kumulativno pozitiven preko gospodarskega cikla. V primeru neugodnega gospodarskega cikla bo delovala proticiklično in povečala obseg novih poslov. Ker vzporedno razvojno in proticiklično delovanje prinaša skozi gospodarski in finančni cikel večja nihanja tako obsegov poslovanja kot finančnega izida banke, zahteva še večji poudarek na dolgoročni usmerjenosti poslovanja, obvladovanju tveganj in splošni kakovosti upravljanja. Pri tem SID banka vztrajno stremi k povečevanju učinkovitosti intermediacije razvojnega financiranja. Slednje je procesno zahtevno in dolgotrajnejše, pogosto z višjimi stroški in tveganji, vendar praviloma večjimi dolgoročni makroekonomski učinki. Hkrati je tudi proticiklično delovanje lahko usmerjeno na razvojne segmente, zato si SID banka prizadeva, da v primeru proticikličnega ukrepanja tega usmeri na segmente, ki imajo vpliv tudi na dolgoročen razvojen napredek družbe.

Z vidika notranje ureditve upravljanja banke si bo še naprej prizadevala za doseganje najboljših praks v bančništvu, optimizacijo poslovnih procesov z ustrezno IT podporo zaposlenim in deležnikom ter visoko stopnjo notranje in zunanje transparentnosti delovanja, vključno s pripravo visoko strokovnih poročil za deležnike.

Z vidika stranke bo SID banka na področjih, kjer so razvojne spodbude najpomembnejše, zagotavljala najugodnejše pogoje financiranja.

Vrednote so temelj delovanja SID banke in vodijo zaposlene pri vsakdanjem delu, v medsebojnih odnosih ter v stikih s strankami in drugimi deležniki. V letu 2022 je SID banka na novo opredelila ključne vrednote in mednje dodala tudi srčnost in drznost:

- **Sodelovanje** – Cenim pozitivno naravnost do drugih ter medosebno razumevanje, medsebojno pomoč in kolegialnost. Strpen sem do drugačnih mnenj in sprejemam ustvarjalno kritiko. Ni mi težko pohvaliti dobrega dela sodelavca. Spoštujem prispevke sodelavcev, saj se zavedam, da dosežki posameznika vplivajo na uspešnost banke.
- **Učinkovitost** – Iščem optimalne rešitve v hitro spreminjajočem se okolju. Obnašam se racionalno in se izogibam neproduktivnim aktivnostim. Svoj delovni proces vseskozi optimiziram glede na prioritete in resurse. Delam »prave« stvari.
- **Odgovornost** – Zavedam se odgovornosti, ki jo imam pri svojem delu – do javnega interesa in širše družbe (družbena odgovornost), do strank, do sodelavcev, do časa in do sredstev. Ne obljubljam, česar ne morem izpolniti. Prevzemam odgovornost za morebitne napake; ne sklicujem se na nevednost ali premajhno pozornost in ne prelagam odgovornosti na druge. Zavezan sem k etičnemu delovanju.
- **Drznost** – Spodbujam inovativnost in drugačnost. Verjamem v premikanje mej mogočega in nenehne možnosti za izboljšave. Imam željo po raziskovanju in reševanju problemov.
- **Srčnost** – Delam zavzeto in pogumno sledim svoji ter skupni viziji. Vodi me skrb in sočutje za sočloveka, širšo skupnost in okolje. Trudim se delati s srcem in z razumevanjem. Iskren sem do sebe in do drugih.

II. NAČELA DELOVANJA SID BANKE

II.1. SPLOŠNA NAČELA DELOVANJA RAZVOJNIH BANK

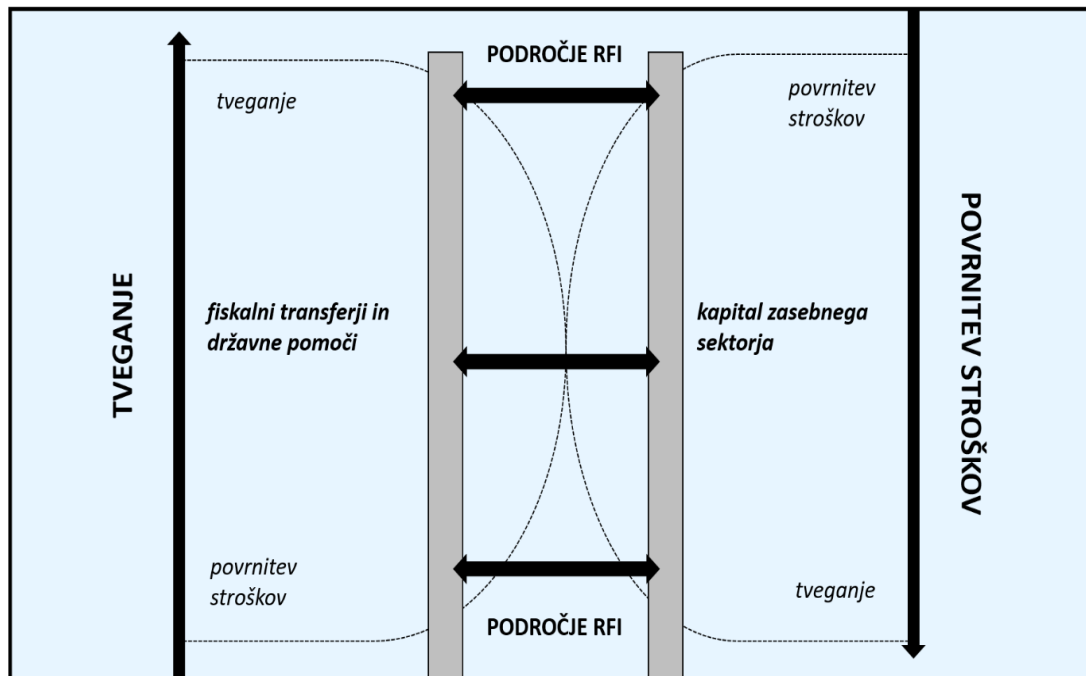
Razvojne banke si prizadevajo za odpravo ali vsaj zmanjšanje t. i. tržnih vrzelih, oziroma tržnih pomanjkljivosti. Praviloma so to področja z višjimi tveganji, manjšimi donosi ali zahtevajo financiranje na daljše ročnosti.

Razvojne banke so finančne institucije pretežno v lasti držav(e), ustanovljene z namenom **odpravljanja tržnih pomanjkljivosti ter spodbujanja gospodarskega in družbenega razvoja**. Ustanovljene so lahko na multilateralni, nacionalni ali regionalni ravni. Razvojne banke na splošno ponujajo **različne finančne instrumente** v primerih, ko so komercialne banke nepripravljene ali nezmožne prevzeti breme servisiranja določenih visoko tveganih poslov, držav ali strank. Tak pojav na trgu imenujemo **tržne vrzeli** (*market gap*), oziroma **tržne pomanjkljivosti** (*market failure*).

Praviloma so to področja z višjimi tveganji, manjšimi donosi ali zahtevajo financiranje na daljše ročnosti, kar je manj zanimivo za komercialne institucije. To pomeni, da lahko razvojne banke praviloma podprejo le tiste projekte, ki jih zasebne institucije sicer ne bi financirale, oziroma bi jih financirale v nezadostnem obsegu ali pod izrazito neugodnimi pogoji. Zaradi te omejitve so razvojne ustanove še posebej pod nadzorom relevantnih regulatorjev. Pri tem razvojne banke zasledujejo mandate, ki jim jih običajno zada ustanovitelj. Mandati so tako zastavljeni zelo specifično, za ozka področja, ali pa bolj splošno, kar praviloma velja za nacionalne razvojne banke. Glede na posamezne cilje morajo razvojne institucije razviti tudi primeren instrumentarij, s katerim lahko učinkovito naslavljaajo zaznane tržne vrzeli oz. pomanjkljivosti.

Splošno področje delovanja razvojnih bank je shematično prikazano v naslednji sliki:

Slika 2: Področja delovanja razvojno-finančnih institucij

Vir: prilagojeno po Musasike, 2004

O tržnih vrzelih ne govorimo na ravni posameznega projekta, ampak govorimo o vrzelih v sistemu, kjer je intervencija razvojne banke upravičljiva zaradi doseganja pozitivnih družbenih eksternalij in splošnih spodbujevalnih učinkov, kjer so ti potrebni. Razvojne banke posledično pogosto delujejo tudi kot **katalizatorji oziroma spodbujevalci gospodarskega razvoja**, saj spodbujajo razvoj finančnega sektorja v globino in širino, izboljšujejo poslovno klimo, privabljajo zasebne vire kapitala v domače gospodarstvo ter spodbujajo in podpirajo razvoj MSP.

Osnovno pravilo je, da razvojna banka pri zapolnjevanju tržnih vrzeli izbere najprimernejše instrumente, jih po potrebi prilagodi ali celo inovira, upoštevajoč značilnosti specifičnih tržnih nepravilnosti. Delovanje na tržnih vrzelih zagotavlja **komplementarnost obstoječemu poslovnemu finančnemu trgu**. V praksi se razvojne banke prilagajajo trenutnim aktivnostim zasebnih finančnih institucij oziroma trenutnemu obsegu tržnih vrzeli in pomanjkljivosti in ne obratno.

Od izbruha globalne finančne krize po letu 2007 razvojne banke oziroma različne razvojne finančne institucije (RFI) doživljajo pravo renesanso; hitro delovanje v oteženih gospodarskih razmerah in učinkovito spodbujanje gospodarstva je izkristaliziralo njihovo novo vlogo proticikličnega blažilca in vedno bolj tudi usmerjevalca državnih politik ter kakovostnega zbiralca in obdelovalca informacij s

široke gospodarske krajine. Še bolj zaznavno je bilo to dejstvo v času pandemije, v katerem so bile razvojne banke – vključno s SID banko – na čelu spopadanja s posledično gospodarsko krizo in so igrale ključno vlogo pri zaježitvi finančnega zloma, podpiranju podjetij in skupnosti ter usmerjanju virov v prizadete gospodarske subjekte in v podporo javnih zdravstvenih storitev. Zagotavljale so podporne kredite, strokovno podporo in z izjemno hitrim odzivom pripomogle k zagotavljanju makroekonomske stabilnosti. Podobno vlogo so v Evropi odigrale tudi po napadu Rusije na Ukrajino in posledično poslabšanem položaju na energetske trgu.

TRŽNE VRZELI

Tržne vrzeli v financiranju se pojavijo tam, kjer obstaja razkorak med finančnimi sredstvi, po katerih povprašujejo kupci, in sredstvi, ki jih zagotavljajo ponudniki, na primer bančni sektor. Kot vrzel se ne opredeljuje zgolj popolna odsotnost ponudbe, pač pa gre lahko tudi za premajhen obseg ponudbe ali pa dovolj obsežno ponudbo, a pod pretirano neugodnimi pogoji.

Tržne vrzeli se lahko pojavijo tudi na zelo likvidnih trgih, ki pa določenih segmentov ne servisirajo v zadostni meri. Običajno se pojavijo, ker se zasebne finančne institucije osredotočajo na kratkoročno maksimizacijo dobička, pri čemer lahko ostanejo nepodprte dejavnosti z dolgoročnimi družbenimi koristmi.

Hkrati pa vsako nezadovoljeno povpraševanje ne kaže na obstoj tržne vrzeli v financiranju – subjekti, ki jim je dostop do financiranja upravičeno zavržen zaradi prevelikega tveganja ali premajhne rentabilnosti, ne predstavljajo tržne vrzeli.

Danes v svetu deluje več kot **500 razvojnih bank**, zamrla pa je miselnost, da so potrebne predvsem v državah v razvoju. Kljub podobnim motivom za njihovo ustanovitev, razvoj in evolucija le-teh niso bili enotni, ampak so odražali **specifične okoliščine in izkušnje** nacionalnih finančnih sistemov, gospodarstev, zakonodaje in ideologije. Tako danes razvojne banke nastopajo v različnih organizacijskih oblikah in velikostih, delujejo z različnimi poslanstvi, pooblastili, pristojnostmi in instrumenti. Slednji so močno odvisni od specifičnih namenov vsake organizacije posebej. Večinoma so te institucije organizirane v obliki nacionalnih razvojnih bank (*national development banks*), lahko pa so tudi razvojni skladi (*development funds*), javna ne-bančna podjetja, ipd.

RAZVOJNE BANKE KOT PROTIKRIZNO ORODJE

Po izbruhu globalne finančne krize in dolžniške krize evroobmočja so postale omejitve in nevarnosti izključno zasebnega finančnega sektorja še bolj očitne, razvojne banke pa so se izkazale kot učinkovit instrument ekonomske politike. To še posebno velja za države (med njimi je tudi Slovenija), kjer so se banke zasebnega sektorja pospešeno umikale s finančnega trga, še posebej drastičen pa je bil njihov umik na določenih segmentih, kar je povzročilo naglo naraščanje tržnih vrzeli.

V takšnih okoliščinah je še posebej prišla do izraza komplementarna vloga javnega in zasebnega sektorja, kjer se od razvojnih bank pričakuje prožno nadomeščanje zasebnega sektorja v primeru njegovega nenadnega umika. Razvojne banke celotnega umika zasebnega sektorja sicer ne morejo nadomestiti, lahko pa z ustreznim usmerjanjem svoje aktivnosti na segmente z največjim učinkom pomagajo zavirati negativne posledice na gospodarsko aktivnost. Da lahko ustrezno ukrepajo, ko za to nastanejo potrebe, morajo razvojne banke neprestano vzdrževati ustrezno stopnjo pripravljenosti in ustrezen obseg zmogljivosti tudi v času konjunktуре, ko so njihove aktivnosti na trgu manj potrebne; vzdrževati morajo tako mišice (infrastruktura, portfelj, dostop do zunanjega financiranja ...) kot možgane (kadri, znanje, analitična orodja ...). Prav zaradi razvijanja in vzdrževanja tako kapitalskih kot kadrovskih kapacitet in zmožnosti učinkovitega koordiniranja z drugimi deležniki so imele razvojne banke tudi v covid krizi sposobnost izjemno hitrega in dovolj obsežnega odziva za zajezitev negativnih učinkov v gospodarstvu in družbi.

V primeru, da ima razvojna banka visoko kredibilnost in zadostne kapacitete, je lahko nezanemarljiv že vpliv samega potenciala; zagotovilo in javna zaveza razvojne banke, da bo blažila posledice določenega negativnega dejavnika, ima lahko znaten vpliv na gospodarstvo in posamične subjekte. Kajti hitra in pravilna reakcija na spremenjene razmere na trgu je ključno orodje za preprečevanje poglobljanja krize.

V času krize po letu 2008 se je v Sloveniji pokazalo, da so banke v tuji lasti izrazito hitro umikale sredstva iz slovenskega bančnega sistema. Od leta 2015 je vedno večji del slovenskega bančnega sistema v večinski tuji lasti, kar ima lahko v prihodnjih krizah opazen vpliv na potek gospodarskih gibanj. Razvojne banke bodo morale tudi v fazi transformacije družbe in soočanja z zahtevnimi energetske in drugimi izzivi finančni trg dopolniti z ustreznimi instrumenti in ukrepi za učinkovit prehod v bolj trajnostno naravnano gospodarstvo.

V globalni finančni krizi so v EU države odgovorile na potrebe po vzpostavljanju financiranja na specifičnih področjih tudi z vzpostavljanjem novih razvojnih bank. Tako so v Veliki Britaniji ustanovili UK Green Investment Bank in British Business Bank za podporo projektom učinkovite rabe energije ter malih in srednjih podjetij, na Irskem Strategic Banking Corporation of Ireland, na Portugalskem Instituição Financeira do Desenvolvimento, v Litvi Single Development Institute (SDI), Grčiji Institution for Growth in Greece (IfG) ter na Malti Malta Development Bank.

Enako se je izkazalo tudi v globalni pandemiji koronavirusa; razvojne banke so povečale svoj obseg poslovanja in pomagale zagotavljati likvidnost gospodarstvu. SID banka je s svojim interventnim in proticikličnim delovanjem to svojo vlogo povsem upravičila.

Večina razvojno-finančnih institucij v EU posluje kot banka. Posledično je v teh institucijah zagotovljen bankam **ustrezen sistem upravljanja**, kar pomeni, da ima institucija jasno opredeljene pristojnosti in odgovornosti, ustrezen sistem upravljanja s tveganji ter ustrezen sistem notranjih kontrol. Splošno uveljavljen kriterij za banko oziroma kreditno institucijo je tudi ustrezna reguliranost in ne le poslovni model. Aktivnosti, ki jih tipično opravljajo nacionalne razvojne banke, označujemo kot **razvojno bančništvo**.

Drugi za SID banko pomemben segment razvojno-finančnih institucij so t.i. **izvozno-kreditne agencije (IKA)**, institucije, specializirane za spodbujanje mednarodnega gospodarskega sodelovanja.¹³ Z organizacijskega vidika so to lahko samostojne ustanove, državne agencije, specializirane izvozno-uvozne banke (EXIM banke), lahko pa so organizirane v okviru razvojnih bank, kot je to primer pri SID banki. Tudi IKA se morajo pri svojem delovanju držati mednarodnih sporazumov in dogovorov, ki zagotavljajo enaka pravila igre za vse države in preprečujejo podpiranje izvoza na način, ki bi pomenil dodeljevanje nedovoljenih konkurenčnih prednosti.

Razvojne banke lahko uvrstimo med **instrumente državne razvojne politike, ki so tesno povezani z nacionalnimi razvojnimi prioritetami** in dolgoročnimi razvojnimi politikami posamezne države v skladu z njihovimi danostmi ter omejitvami. Ne glede na specifičnosti so glavni razlogi za obstoj razvojnih bank podobni v vseh državah; zapolnjujejo tržne vrzeli ter spodbujajo gospodarski razvoj na treh glavnih področjih:

- **spodbujanje domačega gospodarstva:** financiranje infrastrukturnih in drugih razvojnih projektov, servisiranje zapostavljenih skupin gospodarskih in drugih subjektov ter področij.
- **spodbujanje mednarodnega gospodarskega sodelovanja:** zavarovanje, izdajanje izvozno-kreditnih garancij ter financiranje izvoznikov ali njihovih kupcev za nakup domačega izvoznega blaga.
- **spodbujanje mednarodnega razvojnega sodelovanja:** predvsem preko multilateralne in bilateralne mednarodne gospodarske pomoči.

Med ključnimi načeli oziroma praksami je poleg **ekonomske upravičenosti posameznega posla**, kot temeljne podlage delovanja in obstoja vsake finančne

¹³ Razvoj posebnih finančnih ustanov za podporo izvozu se je začel leta 1919 v Veliki Britaniji (ECGD) z namenom obnove mednarodne trgovine po I. svetovni vojni. V kratkem so sledile tudi druge večje evropske države, vse pa so pričakovale, da bodo t.i. izvozno-kreditne agencije le začasen ukrep. Krize in tržne vrzeli so se ponavljale, IKA pa so ostale pomembno orodje državne trgovinske politike.

ustanove, ne glede na njen status, zagotovo tudi **upoštevanje širših ekonomskih in družbenih vidikov projekta**. To ne pomeni, da razvojne banke podpirajo projekte, ki so jih zavrnille komercialne banke, ker so ti projekti nerentabilni, ampak se praviloma angažirajo na področjih sistemskih pomanjkljivosti, kot je določeno v prejšnjih odstavkih, predvsem z namenom doseganja drugače neuresničljivih družbenih koristi.

PAMETNE RAZVOJNE BANKE

E. Fernández-Arias, R. Hausmann in U. Panizza v svojem poročilu ugotavljajo, da vedno bolj postaja jasno, da razvojne banke niso le orodje za zapolnjevanje dolgo znanih in po možnosti od regulatorja opredeljenih vrzelih, pač pa vse bolj postajajo analitično orodje, ki s svojim zelo širokim stikom s stanjem in spremembami v gospodarskem okolju določene države ali regije identificirajo ključne zaviralce razvoja in vrzeli, ki onemogočajo doseganje optimalnega dolgoročnega družbenega napredka.

V razvitem svetu, kjer je potreba po delovanju tovrstnih institucij vedno bolj očitna, se razvojne banke vedno bolj pomikajo od preprostega transmisijskega mehanizma za vnaprej opredeljeno razporejanje finančnih virov k intelektualno močnemu instrumentu, ki zajema vedno širši nabor podatkov, ga analizira in s pomočjo svojih primerjalnih prednosti pred zasebnimi finančnimi institucijami predeluje v predloge, ki so lahko v pomoč ali pa osnova državnim politikam razvoja in ukrepanja na področju spodbujanja gospodarstva in reševanja vedno daljšega seznama lokalnih in globalnih izzivov.

Pri tem s svojo kredibilnostjo in strokovnostjo gradijo tudi lastno neodvisnost, ki je pogoj za uspešno dolgoročno učinkovitost na trgu. Za razliko od zasebnih finančnih institucij svojih analitičnih sposobnosti ne usmerjajo zgolj na informacije, relevantne za dobičkonosnost, pač pa na širše družbene koristi.

Podobno ugotavljata tudi ugledna akademika M. Mazzucato in C. C. R. Penna, ki kot eno ključnih vlog razvojnih bank v sodobnem svetu vidita pri financiranju inovacij. Inovacije namreč terjajo čas, ter s tem tudi dolgoročno, potrpežljivo financiranje. Že v preteklosti je bil velik del prebojnih inovacij vsaj v prvih fazah močno podprt z javnimi sredstvi. Razvojne banke tako lahko ne le podpirajo, pač pa tudi usmerjajo inoviranje na področjih, kjer zasebni kapital potrebuje spodbudo, da se pridruži v dovolj veliki meri, pa naj bo to na področju okoljske zaščite, zdravstva, energetike ali pa spremenjenih družbenih razmer, ki nas čakajo zaradi očitnih demografskih sprememb.

Izpolnjevanje prej omenjenih načel oziroma praks zahteva od razvojnih bank **razvoj posebnega znanja in ekspertiz**. Zaradi potrebnega doseganja družbeno-ekonomskih učinkov je kompleksnost obravnave projektov v razvojnih bankah v osnovi večja kot v zasebnih komercialnih bankah. Največkrat se zasleduje več ciljev hkrati.

Načeloma za razvojne banke velja, da izravnavajo svoj poslovni rezultat na daljši rok kot poslovni subjekti, pa vendar se od njih zahteva **dolgoročna finančna vzdržnost poslovanja, kar pomeni oplajanje lastnega kapitala**. Zaradi tega razvojne banke ne podpirajo vseh projektov, še posebej ne tistih brez finančne vzdržnosti in/ali trajnostne vsebine. To načelo razvojnim bankam onemogoča opravljanje poslov, ki bi se z veliko verjetnostjo lahko izkazali za nerentabilne, kot je na primer pomoč podjetjem v težavah. Tako pomoč kot nedovoljeno obravnava tudi Evropska komisija, ki mora zagotavljati enake pogoje konkurenčnega okolja v celotnem gospodarskem sistemu EU.

V času po globalni finančni krizi po letu 2007 in covid krizi so razvojne banke torej dobile še pomembnejše mesto in vlogo. V krizi so razvojne banke večinoma močno razširile obseg in dostopnost svojih aktivnosti in tako delovale proticiklično na gospodarsko aktivnost. Vendar tudi v teh okoliščinah ostajajo dosledne pri upoštevanju ustreznih kreditnih standardov. Delovanje v povečanih sistemskih vrzelih, ki same po sebi prinašajo zvišano stopnjo tveganja, je namreč pomenilo pritisk na zagotavljanje dolgoročne rentabilnosti poslovanja.

V letu 2024 se je nadaljevalo obdobje povečanih geopolitičnih tveganj, ki bo verjetno vztrajalo še dolgo časa, saj ni šlo le za začasne spremembe, pač pa za pomembne strukturne premike v globalni geopolitični situaciji. To za razvojne banke pomeni potrebo po spretnem krmarjenju med interventno vlogo na prizadetih segmentih in razvojnim delovanjem s ciljem doseganja dolgoročnih pozitivnih učinkov za celotno gospodarstvo in družbo.

II.2. INSTITUCIONALNI, REGULATORNI IN KORPORATIVNI OKVIR DELOVANJA

INSTITUCIONALNI IN REGULATORNI OKVIR

Delovanje SID banke je usklajeno z dolgoročnimi strategijami Evropske unije in Republike Slovenije.

Ključni okvir v slovenskem institucionalnem okolju za delovanje SID banke predstavlja **Zakon o slovenski izvozni in razvojni banki (ZSIRB)**, ki regulira delovanje SID banke, njeno vlogo, pooblastila, dejavnosti, lastništvo in organiziranost. SID banka deluje tudi s pooblastilom po **Zakonu o zavarovanju in financiranju mednarodnih gospodarskih poslov (ZZFMGP)**, ki dodatno ureja izvajanje funkcije izvozne kreditne agencije, vendar gre v tem primeru za posle v imenu in za račun države. Ti posli se računovodsko evidentirajo ločeno, torej izven bilance banke.

SID banka velja v skladu z ZSIRB, Zakonom o bančništvu in regulativami EU za »specialno kreditno institucijo«: opravlja posebne naloge, jasno opredeljene z zakonom, je v izključni lasti države, država pa upnikom jamči za vse obveznosti SID banke. SID banka se uvršča med »nacionalne razvojne banke« in ne »agencije«, saj je nadzorovana in licencirana tudi s strani Banke Slovenije in ECB, ki sta bančni regulator in nadzornik, medtem ko je nadzor Vlade in Državnega zbora usmerjen predvsem v nadzor izpolnjevanja zadanih mandatov.

Razvojne banke v EU igrajo posebej poudarjeno vlogo in so podvržene še dodatnim regulativam. EU je že leta 1958 ustanovila Evropsko investicijsko banko (EIB), ki zagotavlja dolgoročna posojila javnemu in zasebnemu sektorju za projekte v evropskem interesu, kot so: kohezija in konvergenca regij EU, podpora za mala in srednja podjetja, okoljski programi, raziskave, razvoj in inovacije, promet ter

energija. Spodbujanje razvoja na teh področjih je horizontalni cilj EU. Hkrati je EIB večinski delničar v Evropskem investicijskem skladu (EIF), ustanovljenem leta 1994 za podporo majhnim podjetjem, ki deluje preko bank in drugih finančnih posrednikov, iz zgodovinskega pregleda pa izhaja, da so vzporedno v državah članicah delovale tudi nacionalne spodbujevalno razvojne banke in pri tem zasledovale zelo podobne cilje ter uporabljale podoben poslovni model.

ZAHTEVE EVROPSKE KOMISIJE:

- ☒ **Nekonkuriranje komercialnim bankam in, kjer in ko to omogoča struktura finančnega sistema, osnovno delovanje preko poslovnih bank.**
- ☒ **Neizrivanje zasebnega sektorja (dodatnost).**
- ☒ **Priglasitev (Ministrstvo za finance, EK) razvojno-spodbujevalnih programov financiranja z elementi državnih pomoči v okvirih GBER (»splošne skupinske izjeme«), de minimis ali posebnih dokazanih tržnih vrzeli.**
- ☒ **Zagotavljanje dolgoročne finančne vzdržnosti banke ob maksimiranju koristi z vidika ciljev trajnostnega razvoja.**
- ☒ **Upoštevanje pravil o pomoči podjetjem v težavah.**
- ☒ **Delovanje povezanih družb na tržnih osnovah.**

S povečevanjem stopnje integracije v okviru EU so bili tudi organi EU primorani, da se natančneje opredelijo do nacionalnih razvojnih bank in njihovega poslovanja.¹⁴ Te namreč delujejo na finančnih trgih in lahko konkurirajo drugim zasebnim subjektom, obenem pa od držav prejmejo tudi določeno finančno ali nefinančno podporo. Zaradi tega morajo **prejete prednosti prenesti na končne koristnike, saj bi v nasprotnem primeru prišlo do nedovoljene konkurenčne prednosti** pred drugimi finančnimi posredniki. Pri tem prenos finančne prednosti na končnega prejemnika ne sme vplivati na njegov položaj do njegovih konkurentov oziroma mora ta dobiti finančno storitev skladno s pravili o konkurenci in dovoljenih državnih pomočeh.

V ustanovnih pogodbah EU je namreč določeno, da je vsaka pomoč iz državnih sredstev, ki izkrivlja ali bi lahko izkrivljala konkurenco z dajanjem prednosti posameznim podjetjem ali proizvodnji posameznega blaga, nedovoljena. **Državna pomoč je v EU dovoljena samo izjemoma, npr. če je skladna s horizontalnimi cilji pravil o državnih pomočeh.** Pri presoji skladnosti delovanja javnih specializiranih kreditnih institucij se uporabljajo poleg primarnih (ustanovitvena pogodba) tudi sekundarni (smernice in uredbe) in drugi pravni viri EU, in sicer po načelu enakih kriterijev za enake primere.

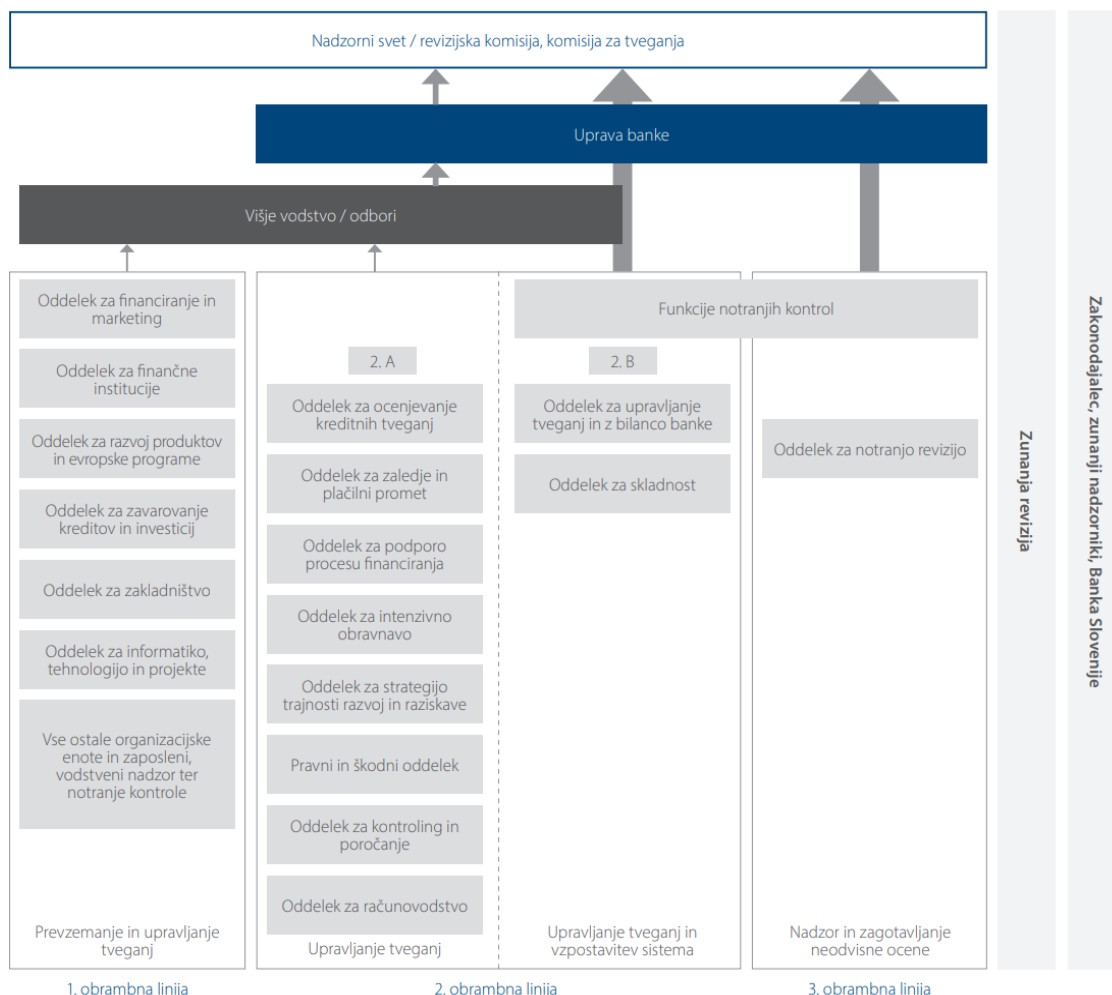
Na področjih, kjer bančno okolje to omogoča, specialne kreditne institucije svoje produkte končnim prejemnikom ponujajo preko poslovnih bank ali s sodelovanjem v bančnih sindikatih. S tem je potencialni vpliv države na konkurenco bistveno zmanjšan. Pri izbiri poslovnih bank, s katerimi sodelujejo, morajo seveda ravnati nediskriminatorno in transparentno. Ko poslovni finančni sektor na danih tržnih vrzeli ne more ali ne želi povečati svoje aktivnosti s pomočjo programov razvojne banke, se razvojna banka lahko odloči, da **sama intervenira neposredno do končnih koristnikov. Pri tem mora paziti na uveljavljanje ustreznih ukrepov za preprečevanje morebitnega izrivanja aktivnosti poslovnega sektorja.**

Programi razvojnih bank, ki delujejo v EU, morajo naslavljati določene tržne vrzeli. EK ponuja možnosti za oblikovanje programov **po načelu *de minimis* ali po Uredbi o splošnih skupinskih izjemah (GBER).** Načelo *de minimis* predvideva posojanje po obrestnih merah, ki veljajo z vidika EK za zelo blizu tržnim obrestnim meram, predvsem pa z omejenim obsegom ne izkrivlja ali ogroža konkurenco, Uredba splošnih skupinskih izjem pa opredeljuje segmente financiranja, ki po oceni EK ne delujejo ustrezno in kjer je zato intervencija razvojnih bank dobrodošla. V obeh primerih gre torej za način delovanja, ki širi domet trga in ne povzroča dodatnih omejitev konkurenčnemu delovanju tržnih udeležencev. Razvojna banka lahko tudi sama **z**

¹⁴ V skladu z integracijskimi procesi na bančnem področju, ki so dobili v letu 2012 dodaten zagon s temelji evropske bančne unije, se dodatno izpostavlja tudi vprašanje integracijskega procesa na področju razvojnega bančništva oziroma morebitna nova vloga evropskih nacionalnih razvojnih bank.

ustrezno analizo trga EK dokaže tržno vrzel ter pri EK priglasijo ustrezne programe financiranja zanjo. Izven tega okvirja ostane **možnost delovanja po načelu zasebnega investitorja**, kar pomeni (so)financiranje po tržnih pogojih.

Slika 3: Koncept treh obrambnih linij

Vir: SID banka

Poleg korporativnega upravljanja, kot velja za delniške družbe, ima SID banka še **posebej okrepljen regulatorni nadzor, kar terja in zagotavlja visok nivo transparentnosti poslovanja**. Ker nastopa SID banka kot banka, je za njen nadzor zadolžena Banka Slovenije. Dodatno je kot nosilka številnih javnih pooblastil in v skladu s tem povezano zakonodajo SID banka dolžna redno poročati Državnemu zboru in Vladi RS ter posebej nekaterim ministrstvom, nad izvajanjem pooblastil po Zakonu o zavarovanju in financiranju mednarodnih gospodarskih poslov (ZZFMGP) bedi posebna Komisija za pospeševanje mednarodne menjave, nad vsem skupaj pa še Računsko sodišče. V letu 2013 je bil SID banki tudi potrjen status javnega naročnika po takratnem ZJN-2, zato so v banki vzpostavljeni tudi **postopki javnega naročanja**.

KORPORATIVNO UPRAVLJANJE – USMERJENO V STALNO SKRIBNO OBVLADOVANJE TVEGANJ

Glede internih organov vodenja in nadzora ima SID banka dvotirni sistem upravljanja – banko vodi uprava, njeno delovanje pa nadzoruje nadzorni svet. Nadzorni svet nadzoruje in spremlja vodenje in poslovanje banke. Ima sedem članov, ki jih skladno z ZSIRB imenuje Vlada Republike Slovenije.¹⁵ Nadzorni svet deluje na podlagi sprejetega poslovnika o delu nadzornega sveta, ki podrobneje ureja načela, postopke in način dela, glavne pristojnosti in odgovornosti pa so določene s statutom banke in zakoni, ki urejajo poslovanje banke, predvsem z zakonom o gospodarskih družbah, zakonom o bančništvu in ZSIRB. Med drugim sprejema strateške usmeritve banke, preverja letna in druga finančna poročila banke in o tem izdela mnenje, obrazloži skupščini delničarjev banke svoje mnenje k letnemu poročilu oddelka za notranjo revizijo in mnenje k letnemu poročilu uprave, potrjuje letno poročilo banke in predlog uprave za uporabo bilančnega dobička, obravnava morebitne ugotovitve Banke Slovenije, davčne inšpekcije in drugih nadzornih organov v postopkih nadzora nad banko. Poleg tega daje nadzorni svet soglasje upravi k določitvi poslovne politike banke, finančnega načrta banke, organizacije sistema notranjih kontrol in letnega programa dela oddelka za notranjo revizijo. Nadzorni svet daje tudi usmeritve in soglasje k politiki poslovanja banke skladno z razvojnimi usmeritvami, ki temeljijo na dolgoročnih razvojnih dokumentih EU in Republike Slovenije.

Nadzorni svet je tudi ustanovil revizijsko komisijo, komisijo za tveganja ter komisijo za imenovanja in prejemke kot posvetovalna telesa. V zvezi s svojimi pristojnostmi spremljanja in nadzora **revizijska komisija**¹⁶ obravnava predvsem letne in medletne računovodske izkaze banke, delovanje oddelka za notranjo revizijo, organizacijo sistema notranjih kontrol, upravljanje tveganj in morebitne ugotovitve nadzornih organov v postopkih nadzora nad banko. Komisija sodeluje tudi pri postopkih izbire zunanjega revizorja ter pregleduje in spremlja njegovo delo in neodvisnost.

¹⁵ V sestavi nadzornega sveta SID banke je v letu 2024 prišlo do sprememb. Vlada je dne 18. januarja 2024 za članico nadzornega sveta imenovala Katjo Lautar, ki je mandat nastopila 4. aprila 2024 po pridobitvi dovoljenja Banke Slovenije za opravljanje funkcije. Nadzorni svet je v letu 2024 deloval s šestimi člani, je pa banka začela postopek za imenovanje sedmega člana, in sicer je Ministrstvo za finance dne 15. novembra 2024 objavilo javni poziv kandidatom za člane nadzornega sveta banke. Postopek imenovanja se v letu 2024 še ni zaključil. Ob koncu leta 2024 je nadzorni svet tako deloval v naslednji sestavi: Janez Tomšič kot predsednik, mag. Leo Knez kot namestnik predsednika ter Marko Tišma, mag. Marjan Divjak, Matija Šenk in dr. Katja Lautar kot člani.

¹⁶ Na dan 31. 12. 2024 so revizijsko komisijo sestavljali mag. Leo Knez kot predsednik Marko Tišma kot namestnik predsednika in dr. Katja Lautar kot članica.

Komisija za tveganja¹⁷, v okviru svojih pristojnosti, svetuje predvsem glede splošne nagnjenosti banke k prevzemanju tveganj in glede strategije upravljanja tveganj ter nadzira izvajanje strategij, pregleduje stresne in druge scenarije in vpliv na profil tveganja, pomaga pri izvajanju nadzora nad višjim vodstvom glede strategije upravljanja tveganj, preverja, ali so v spodbudah v okviru sistema prejemkov upoštevana tveganja ter ali so cene produktov banke združljive s poslovnim modelom in strategijo upravljanja tveganj.

Komisija za imenovanja in prejeme¹⁸ je stalno delovno in posvetovalno telo nadzornega sveta. Komisija je pristojna in odgovorna za opravljanje nalog, povezanih z imenovanjem članov uprave in nadzornega sveta ter s sistemom prejemkov. Njene naloge so predvsem opredelitev in priporočilo kandidatov za člane uprave nadzornemu svetu z opredelitvijo nalog in pogojev za imenovanje, ocenjevanje sestave in uspešnosti delovanja uprave, znanj, veščin in izkušenj posameznih članov uprave in nadzornega sveta oziroma obeh organov kot celote ter ocenjevanje ustreznosti politik in praks prejemkov in priprava predlogov odločitev upravljalnega organa v zvezi s prejemi, vključno s tistimi, ki vplivajo na tveganja in upravljanje tveganj banke.

Pri imenovanjih članov uprave in nadzornega sveta je komisiji v pomoč tudi **Komisija za ocenjevanje primernosti**¹⁹, sestavljena iz treh članov, ki jih je imenovala uprava po predhodnem soglasju nadzornega sveta. Pri delu je komisija samostojna in neodvisna od uprave in nadzornega sveta. Komisija deluje z dvema zunanjima sodelavcema z znanji in izkušnjami s področja opravljanja bančnih oziroma finančnih storitev ter s področja kadrovanja, psihologije in sorodnih ved, tretja članica je zaposlena, in sicer direktorica oddelka za skladnost, ki ji uprava zagotavlja ustrezno zaščito pred morebitnimi povračilnimi ukrepi.

Za koordinacijo delovanja pristojnih državnih in drugih organov ter institucij pri izvajanju ZZFMGP ter učinkovito izvajanje zavarovanja in financiranja poslov mednarodne trgovine in investicij je Vlada Republike Slovenije imenovala **komisijo za pospeševanje mednarodne menjave**.

Komisija odloča o predlogih banke za sklepanje zavarovalnih poslov, ki presegajo 5 mio EUR, oziroma kadar je v poslu udeležena SID banka. Odločilne pristojnosti ima

¹⁷ Na dan 31. 12. 2024 so komisijo za tveganja sestavljali mag. Marjan Divjak kot predsednik, Matija Šenk kot namestnik predsednika in mag. Leo Knez kot član.

¹⁸ Na dan 31. 12. 2024 so komisijo za imenovanja in prejeme sestavljali Marko Tišma kot predsednik, Matija Šenk kot namestnik predsednika in Janez Tomšič kot član.

¹⁹ Na dan 31. 12. 2024 so komisijo za ocenjevanje primernosti članov upravljalnega organa sestavljali: Aljoša Uršič, zunanji sodelavec s področja bančnih oziroma finančnih storitev, dr. Katarina Babnik, zunanja sodelavka s področja kadrovanja, psihologije in sorodnih ved, in Barbara Bračko, direktorica oddelka za skladnost.

tudi na drugih področjih, povezanih z obvladovanjem tveganj, kot so dajanje soglasja k:

- politikam zavarovanja v posameznih državah ali skupinah držav, ki skupaj z limiti zavarovanja, opredeljenimi že v ZZFMGP, omejujejo mogoči obseg nastalih škod;
- sklepanju in oblikovanju posebnih pogojev zavarovanja posameznih zavarovalnih in drugih poslov;
- upravljanju sredstev varnostnih rezerv in rizikov, prevzetih v zavarovanje;
- sklepanju sporazumov in odnosov s finančnimi in drugimi institucijami;
- reprogramom, izterjavam in likvidacijam škod;
- drugim poslom v zvezi z zavarovanjem po pooblastilu države.

Komisija za pospeševanje mednarodne menjave redno spremlja poslovanje banke na področjih, ki jih ureja ZZFMGP, kar vključuje obravnave poročila o poslovanju, Ministrstvu za finance Republike Slovenije pa daje mnenje k poročilu banke o izvrševanju pooblastil po ZZFMGP. Komisijo sestavlja šest članov. Sestavljajo jo predstavnik MF, ki ima odločilno vlogo (pravico veta), dva predstavnika MGTŠ, predstavnik MZEZ, predstavnik Gospodarske zbornice Slovenije in predstavnica Združenja bank Slovenije.²⁰ Komisija se je v letu 2024 sestala na petih rednih in sedemnajstih korespondenčnih sejah. Poleg posameznih poslov je komisija potrdila spremembe politike zavarovanja do Rusije in Belorusije, se seznanila s spremembami klasifikacije držav ter soglašala s predlaganimi politikami zavarovanja do Črne gore, Gruzije, Katarja in Omana. Prav tako je potrdila predlagane spremembe politike upravljanja tveganj na področju nemarketabilnih zavarovanj, se seznanila s poročilom o izpostavljenosti portfelja tranzicijskim podnebnim tveganjem in z informacijo o podaljšanju veljavnosti pogodbe o kvotnem pozavarovanju SID banke ter dopolnitvijo pogodbe o zavarovanju rizikov do Ukrajine z njenim zavarovancem. Komisija je soglašala tudi s sklenitvijo Sporazuma o sodelovanju (*Memorandum of Understanding*) SID banke s kitajsko izvozno-kreditno agencijo in se seznanila z informacijo o izkazanem interesu sodelovanja SID banke v pilotnem projektu Evropskega investicijskega sklada za obnovo Ukrajine.

Banka ima v zvezi s postopki računovodskega poročanja z internimi akti vzpostavljene **različne notranje kontrole**, ki se izvajajo predvsem v organizacijskih enotah, pristojnih za upravljanje tveganj, računovodstvo ter plan in kontroling. Delovanje

²⁰ Na dan 31. 12. 2024 so komisijo za pospeševanje mednarodne menjave sestavljali: Franc Stanonik kot predsednik, Matej Čepelnik kot namestnik predsednika ter mag. Stanislava Zadravec Capriolo, Bojan Ivanc, Jernej Salecl in dr. Slobodan Šešum kot člani.

notranjih kontrol in upravljanje tveganj v družbi je tudi predmet notranjega revidiranja, ki ga izvaja posebna organizacijska enota.

Oddelek za skladnost je samostojna, neodvisna organizacijska enota, ki je funkcionalno in organizacijsko ločena od preostalih organizacijskih enot banke in je neposredno odgovorna upravi banke. Oddelek v banki pokriva področja regulatorne skladnosti, tveganja ugleda (etičnega in zakonitega delovanja zaposlenih in banke, preprečevanja korupcije, podkupovanja in uravnavanja (videza) nasprotja interesov), tveganja prevar (preprečevanja in preiskav sumov prevar), opravlja funkcijo pooblaščenca za varstvo osebnih podatkov, funkcijo preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma, skupaj z omejevalnimi ukrepi, ocenjevanja primernosti in sposobnosti nosilcev ključnih funkcij ter članov upravljalnega organa in obravnave sumov kršitev in zaščite prijaviteljev in pritožb deležnikov banke. Banka ima ničelno toleranco do prevar oziroma vodi politiko ničelne tolerance do zaznanih sumov prevar. Zaposlenim in vsem deležnikom banke omogoča, da prijavijo sume kršitve predpisov/sume škodljivega ravnanja zaposlenih kot tudi tretjih oseb. Pri preiskovanju prevar ima vzpostavljene postopke, s katerimi se ščiti identiteta prijavitelja, če ta želi ostati anonimen, in ki onemogočajo kakršnekoli povračilne ukrepe zoper prijavitelja. Pritožbe in prijave banka obravnava skladno s pravili stroke, s poudarkom na možnosti izboljšanja odnosa z deležniki na eni strani ter notranjih kontrol in postopkov v banki na drugi strani.

Oddelek ocenjuje in spremlja tveganja skladnosti, ki jim je SID banka izpostavljena ali bi jim lahko bila izpostavljena pri poslovanju iz naslova kršitev veljavnih predpisov ali zahtev Banke Slovenije, sklenjenih pogodb, predpisanih praks ali etičnih standardov, ki bi lahko vplivale na kapital ali ugled banke, ter hkrati deluje v smeri krepitve korporativne etike in integritete banke. Delo oddelka poteka v skladu z letnim programom dela, ki ga sprejme uprava v soglasju z nadzornim svetom in vključuje redne preglede skladnosti, izvajanje notranjih kontrol, naloge svetovanja upravi in nadzornemu svetu ter izvajanje izobraževanja za zaposlene in nadzorni svet.

Ne glede na vzpostavitev in izvajanje funkcije skladnosti je za upravljanje tveganja skladnosti primarno odgovorna uprava banke, ki zagotavlja, da je poslovanje banke skladno s predpisi. Za zagotavljanje skladnosti poslovanja so odgovorni tudi vsi zaposleni v banki, ob upoštevanju njihove vloge in ravni odgovornosti.

Tudi **Oddelek za notranjo revizijo** je organiziran kot samostojna, neodvisna organizacijska enota, ki je funkcionalno in organizacijsko ločena od drugih organizacijskih enot banke in je neposredno odgovorna upravi banke. Oddelek deluje v skladu z ZBan-3, mednarodnimi standardi strokovnega ravnanja pri notranjem revidiranju, kodeksom poklicne etike notranjih revizorjev in kodeksom načel pri notranjem revidiranju. Delovanje oddelka za notranjo revizijo in postopki izvajanja notranje revizijske dejavnosti so opredeljeni v pravilniku o delu notranje revizije in v

priročniku notranjega revidiranja. Vsi zaposleni v oddelku imajo strokovne licence oziroma strokovne nazive za opravljanje nalog notranjega revidiranja. Oddelek svoje poslanstvo uresničuje z izvajanjem notranjih revizij in svetovalne dejavnosti, pri čemer se osredotoča na najbolj tvegana področja, ki jih določi v okviru načrtovanja svojega dela. Letni in strateški načrt temeljita na profilu tveganosti banke, interni metodologiji načrtovanja revizijskih pregledov in zahtevah regulatorja za obvezno revidiranje posameznih področij poslovanja banke s ciljem revizijskega pokritja najbolj tveganih področij in obdobjnega pokritja tudi manj tveganih oziroma še nepregledanih področij. Oba načrta sprejme uprava banke v soglasju z nadzornim svetom banke. Pomembno pozornost oddelek namenja tudi spremljanju realizacije priporočil in v tem okviru nosilec revizijskih priporočil, kjer je to potrebno, nudi ustrezno strokovno pomoč, upoštevajoč svojo neodvisno vlogo.

II.3. NAČELA POSLOVANJA SID BANKE

SID banka sledi načelu uravnoveženega in trajnostnega razvoja na ekonomskem, okoljskem in socialnem področju ter upošteva celovit, dolgoročno naravnan pogled pri vseh finančnih poslih.

Splošna načela in dobre prakse delovanja razvojnih bank ter vzpostavljenih internacionalnih institucionalnih okvirjev se odražajo tudi v načelih poslovanja SID banke, pri čemer so bila ta natančno določena v zakonskih podlagah in drugih statutarjih oziroma strateških dokumentih banke. Ključna načela, ki jim sledi banka v vsakodnevnem poslovanju, so tako predvsem:

- **usmerjenost v uravnoveženi in trajnostni razvoj Slovenije**

SID banka sledi načelu uravnoveženega in trajnostnega razvoja na ekonomskem, okoljskem in socialnem področju ter upošteva celovit, dolgoročno naravnan pogled pri vseh finančnih poslih. Poleg ekonomske upravičenosti aktivnosti upošteva tudi njihove družbene eksternalije, to je nefinančne ali posredne koristi in/ali stroške za celotno gospodarsko in družbeno okolje. Delovanje SID banke temelji na razvojnih dokumentih RS in EU.

- **finančna samovzdržnost in odgovorno posojanje**

Z namenom doseganja dolgoročne finančne samovzdržnosti in upoštevanja temeljnih bančnih načel delovanja je vsak posel podvržen presoji ekonomske in finančne upravičenosti ter celoviti oceni in upravljanju vseh vrst tveganj. Koncept odgovornega posojanja združuje tako strokovne kot tudi etične standarde. Odgovorno posojanje v SID banki upošteva okoljske, družbene in upravljaljske (ESG) dejavnike v postopkih presoje komitentov in (ne)odobritve kredita. Prav tako tveganja, ki izhajajo iz teh dejavnikov, upošteva v

upravljanjih s tveganji. Sestavni del odgovornega posojanja sta tudi osebna integriteta bančnih uslužbencev, zaradi česar je SID banka sprejela tudi svoj etični kodeks.

- **nekonkuriranje, komplementarnost in subsidiarnost**

SID banka pri izvajanju svojih dejavnosti ne konkurira drugim finančnim institucijam na trgu, ampak poskuša obstoječi trg čim bolj dopolnjevati. SID banka vstopa v posle subsidiarno, po principu »druge najboljše možnosti«, če komercialni sektor na danem področju ni aktiven, ali pa ni aktiven v zadostni meri oziroma pod dovolj ugodnimi pogoji, da bi se doseglo »najboljšo možnost«, to je nemoteno delovanje trga.

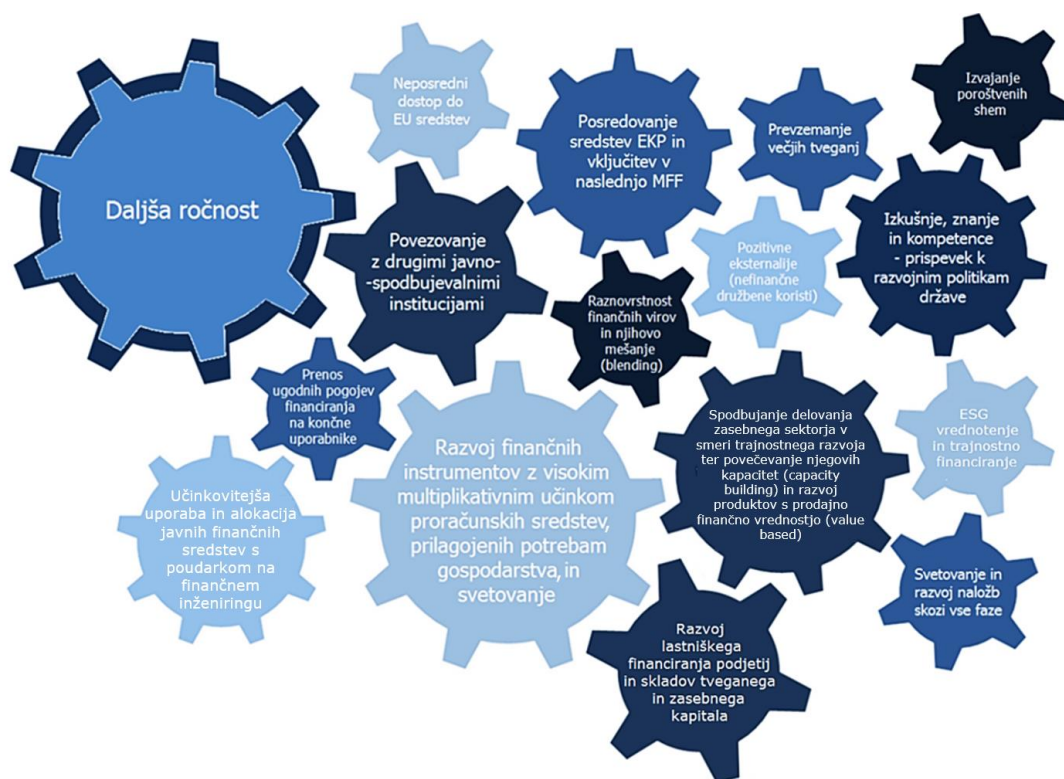
SID BANKA – RAZVOJNA BANKA, PODVRŽENA BANČNI REGULATIVI

Kljub drugačnemu mandatu in specifični usmerjenosti je prvenstveno potrebno poudariti, da je SID banka – banka ter da mora biti njeno poslovanje usklajeno z vsebino bančne licence in regulative Banke Slovenije. SID banka deluje praviloma le na področjih tržnih vrzeli oziroma pomanjkljivosti. Tudi na področju zavarovanja izvoznih kreditov in izhodnih neposrednih investicij SID banka zavaruje le t.i. »netržna tveganja«, se pravi tveganja, ki jih zasebni finančni subjekti niso pripravljeni prevzeti. To pomeni, da so de facto (neposredni) posli, ki jih SID banka obravnava, večinoma bolj tvegane narave, tako z vidika donosa (manjši), časa (daljše ročnosti) in tveganj (naslavljanje podjetij slabših bonitetnih razredov in manjše zahteve po zavarovanju, financiranje na osnovi ovrednotene perspektivnosti poslovnega modela). **To pomeni, da SID banka ne zasleduje načela kratkoročne maksimizacije dobičkonosnosti, pač pa dolgoročne družbene koristi.**

Kljub temu mora ob spoštovanju vse bančne regulative in splošnih načel mikroprudentnega poslovanja delovati po načelu samovzdržnosti. Izjemno racionalno poslovanje je zato bistvenega pomena – brez pozitivnega poslovanja tudi poslovanje ne bi moglo biti dolgoročno vzdržno.

Dodatno je treba opozoriti, da so v skladu z zakonskimi in drugimi podlagami vsa sredstva SID banke strogo namenska in da jih ni mogoče uporabiti za katerikoli namen.

Slika 4: Vzvodje SID banke

Vir: SID banka

- **vrednost finančnih storitev za končne koristnike**

SID banka storitve izvaja z namenom ustvarjanja neposredne ali posredne dodane vrednosti za uporabnike. SID banka skrbi za raznoverstnost in prilagojenost finančnih produktov potrebam končnih koristnikov in zagotavlja daljše ročnosti, nižje cene storitev, prilagojenost razvojnim fazam življenjskega cikla podjetij, učinkovitejšo uporabo finančnih sredstev države, ipd. V primeru posrednega poslovanja prek poslovnih bank mora biti zagotovljen prenos finančne vrednosti na končne koristnike.

- **nediskriminatornost**

SID banka zasleduje načelo enakega dostopa in enakega obravnavanja vseh uporabnikov njenih storitev.

- **preglednost poslovanja**

SID banka skrbi za preglednost vseh ponujenih storitev na eni strani, po drugi pa tudi za preglednost finančnih rezultatov in družbeno-ekonomskih učinkov svojega poslovanja. Pri tem upošteva zakonska določila in druge relevantne usmeritve ter tudi dobro prakso, ki jo izvajajo primerljive institucije v EU. V svojem delovanju presega nivo transparentnosti in razkritij, ki ga od nje zahteva regulativa. SID banka je edina ustanova slovenskega javno-spodbujevalnega sistema, ki deluje kot banka, kar pomeni poslovanje po strogih določilih in pod nadzorom.

- **poslovanje odvisnih družb po tržnih principih**

Četudi morajo odvisne družbe zasledovati sinergijsko funkcijo z doseganjem ciljev SID banke, morajo te družbe delovati po merilih, ki veljajo za tipične zasebno-pravne gospodarske družbe. Vsaka dokapitalizacija teh družb s strani SID banke je tudi podvržena presoji z vidika dovoljene državne pomoči.

II.4. PODROČJA DELOVANJA

SID banka podpira ekonomske, strukturne, socialne in druge politike Republike Slovenije tako, da opravlja predvsem finančne storitve na segmentih, kjer nastajajo oziroma so ugotovljene tržne vrzeli, med katere sodijo tudi ciklične vrzeli.

Kot specializirana kreditna institucija oziroma izvozna in razvojna banka z javnimi pooblastili, SID banka deluje le na določenih javno-spodbujevalnih področjih. V skladu z ZSIRB mora podpirati ekonomske, strukturne, socialne in druge politike in sicer preko opravljanja finančnih storitev na segmentih, kjer nastajajo oziroma so ugotovljene tržne vrzeli, zlasti pa na naslednjih z zakonom izrecno opredeljenih področjih:

RAZVOJ KONKURENČNEGA GOSPODARSTVA

- **Rast in razvoj MSP**, zlasti z namenom financiranja MSP v vseh fazah življenjskega cikla, vključno s financiranjem potrebnih večjih obratnih sredstev in kvalitetnejšega kapitala za rast podjetij in predvsem razvoj inovativne industrije z višjim potencialom rasti, ter tudi finančno-zavarovalnih shem za proticiklično delovanje.
- **Konkurenčnost**, zlasti z namenom spodbujanja dolgoročnih poslovnih transakcij, ki udeležencem omogočajo vstop in poslovanje na tujih trgih, vključno s podporo povezanim uvoznim transakcijam, pripravi na mednarodne gospodarske posle, investicijam in spodbudam za trajnostno rast izvoza in internacionalizacijo gospodarstva ter aktivnostim z namenom spodbujanja oziroma izvajanja poslov po koncesijskih pogojih in spodbujanja skupnega nastopa na tretjih trgih z domačimi, tujimi ali mednarodnimi subjekti.

RAZVOJ DRUŽBE ZNANJA IN INOVATIVNEGA PODJETNIŠTVA

- **Raziskave, razvoj in inovacije**, zlasti z namenom spodbujanja konkurenčnosti in razvoja v okviru raziskovalnih in razvojnih programov, promocije inovativnosti in pospeševanja raziskovalne in razvojne dejavnosti ter prenosa znanja in zagotavljanja različne podpore nosilcem projektov za razvoj izdelkov, proizvodnih procesov in storitev.
- **Inovativno podjetništvo**, s posebnim poudarkom na visoko-tehnoloških MSP, s tem povezanim podjetništvom in tveganim kapitalom, predvsem z namenom financiranja podjetniških projektov v zgodnejših fazah razvoja (semenski kapital, zagonska sredstva), ustvarjanja možnosti za ustanavljanje novih podjetij in vključevanja v naloge in programe izvajalcev podjetniškega, inovativnega in finančnega okolja.
- **Izobraževanje**, zlasti z namenom spodbujanja in izboljševanja nivoja izobrazbe, znanj in upravljanja znanj ter spodbud potrebnim prekvalifikacijam ter pridobivanja specifičnih znanj.
- **Zaposlovanje**, med drugim z namenom zagotavljanja spodbud podjetjem za zaposlovanje oseb specializiranih kvalifikacij in znanj, potrebnih za njihovo rast ali prekvalifikacijo posameznikov.

RAZVOJ OKOLJU PRIJAZNE DRUŽBE IN PROIZVODNJE

- **Varovanje okolja**, zlasti z vidika dolgoročne ohranitve.
- **Snovna in energetska učinkovitost**, zlasti z namenom financiranja in spodbujanja ukrepov za varstvo narave, ustreznega ravnanja z odpadki, ustrezne rabe naravnih dobrin, pospeševanja naložb v infrastrukturo varstva okolja, izrabe obnovljivih virov energije in učinkovite rabe energije.

REGIONALNI IN DRUŽBENI RAZVOJ

- **Gospodarska in javna infrastruktura**, občinski in pokrajinski razvoj, zlasti z namenom izboljšanja logistične, komunalne in druge infrastrukture in poleg tega izvajanje jamstvene, finančne in javno zasebno partnerske sheme za izgradnjo te infrastrukture npr. za obnovo in razvoj ter prenovo mest itd.
- **Regionalni razvoj**, zlasti z namenom zagotavljanja skladnega razvoja na državni, regionalni in lokalni ravni, zmanjševanja razlik v gospodarski razvitosti

in drugih aktivnostih, kjer se lahko povezuje z drugimi osebami, ki so dejavne in namenjene doseganju javnih ciljev na področju regionalnega razvoja in razvoja podeželja in pri tem uporabljajo različne kombinirane instrumente finančnega inženiringa.

- **Stanovanjsko področje**, zlasti z namenom zagotavljanja ustrezne stanovanjske oskrbe in spodbujanja stanovanjske gradnje, prenove in vzdrževanja stanovanj in stanovanjskih hiš določenim kategorijam prebivalstva, skupaj z zagotavljanjem okolja in pogojev, ki omogočajo ustrezne bivalne razmere.
- **Nameni upravičenih naložb končnih upravičencev** za financiranje s sredstvi vira SID banke so oblikovani skladno z dovoljenimi področji delovanja SID banke, in sicer:
 - namen A: Internacionalizacija poslovanja podjetij vseh velikosti;
 - namen B: Projekti za rast in razvoj malih in srednje velikih podjetij;
 - namen C: Raziskave, razvoj, inovacije ter nove tehnologije, ki vodijo k novim ali temeljito izboljšanim proizvodom, storitvam ali procesom, z namenom večje konkurenčnosti in višje dodane vrednosti, s posebnim poudarkom na inovativnem podjetništvu;
 - namen D: Izobraževanje;
 - namen D1: Izobraževanje, zlasti z namenom spodbujanja in izboljševanja nivoja izobrazbe, znanj in upravljanja znanj, pridobivanja specifičnih znanj in upravljanja znanj;
 - namen D2: Izobraževalna infrastruktura, zlasti zagotavljanje ustrezne prostorske infrastrukture in opreme, potrebne za izvajanje izobraževalnih procesov;
 - namen E: Zaposlovanje oseb specializiranih kvalifikacij in znanj, potrebnih za rast podjetij ter prekvalifikacije delavcev;
 - namen F: Varovanje okolja in energetske učinkovitosti, zlasti z namenom financiranja in spodbujanja ukrepov za varstvo narave, ustreznega ravnanja z odpadki, ustrezne rabe naravnih dobrin, pospeševanja naložb v infrastrukturo varstva okolja, izrabe obnovljivih virov energije in učinkovite rabe energije;
 - namen F1: Okoljevarstvo, zlasti varstvo voda, odvajanje odpadnih vod ali oskrba s pitno vodo, ravnanje z odpadki, zmanjševanje onesnaževanja zraka, zmanjševanje hrupa ali drugih škodljivih vplivov na okolje, sanacija zemljišč in okoljski

ukrepi, povezani s prometom in prevozom, ter drugi ukrepi, ki prispevajo k varovanju okolja;

- namen F2: Obnovljivi viri energije, kot je sončna energija, energija biomase, bioplina, geotermalna energija, vetrna energija ter vodna energija;
- namen F3: Učinkovita raba energije in snovi, zlasti ukrepi, ki prispevajo k energijski učinkovitosti poslovnih prostorov in stanovanjskih enot;
- namen F4: Okolju prijazna proizvodnja ali proizvod, ki na inovativen način prispeva k preprečevanju ali zmanjševanju onesnaževanja okolja oziroma snovni učinkovitosti proizvodnje;
- namen G: Regionalni razvoj;
- namen H: Stanovanjska oskrba na specifičnih področjih, kot je nakup, izgradnja ali prenova (vključno z ukrepi energijske učinkovitosti) neprofitnih stanovanj, stanovanj za mlade, domov za ostarele in oskrbovanih stanovanj;
- namen I: Gospodarska in javna infrastruktura;
- namen J: Mednarodno razvojno sodelovanje;
- namen U: Telekomunikacijska, transportna in prometna, športna, turistična, kulturna, zdravstvena ter druga infrastruktura, zlasti tista, ki prispeva k regionalnemu razvoju.

II.5. STORITVE SID BANKE IN SKUPINE SID BANKA

SID banka je največja razvojno-spodbujevalna institucija v Sloveniji. Dodano vrednost za gospodarstvo ustvarja skozi svoje multiplikativne učinke iz lastnega kapitala in »blendinga« sredstev v okviru programov finančnega inženiringa.

SID banka s svojimi storitvami pokriva širok spekter finančnih storitev z namenom spodbujanja in razvoja gospodarstva, vendar znotraj tega skuša sredstva usmeriti čim bolj ciljno na področja z največjim makroekonomskim učinkom. Ob tem izvaja še vrsto storitev v imenu in za račun države, pri vsem pa stremlji k neodvisnemu, strokovnemu in učinkovitemu delovanju.

V Skupino SID banka so poleg SID banke vključeni Center za mednarodno sodelovanje in razvoj (zavod s pravico javnosti), v katerem je SID banka soustanoviteljica, ki nima finančne naložbe, ima pa 33 odstotkov glasovalnih pravic (pridružena družba), Skupina Prvi faktor (skupni podvig) in SID Svetovanje d.o.o. (odvisna družba). Slednja je bila ustanovljena decembra 2024 in ob koncu leta še ni poslovala.

Banka kot obvladujoča družba sestavlja skupinske (konsolidirane) računovodske izkaze za Skupino SID banka, kadar je to pomembno za resničen in pošten prikaz finančnega položaja, poslovnega izida, denarnih tokov in gibanja kapitala. Banka kot obvladujoča družba sestavlja skupinske (konsolidirane) računovodske izkaze za Skupino SID banka, kadar je to pomembno za resničen in pošten prikaz finančnega položaja, poslovnega izida, denarnih tokov in gibanja kapitala. Na podlagi načela nepomembnosti (nematerialnosti), ki za nepomembne opredeljuje tiste informacije, katerih opustitev oziroma nerazkritje ne vpliva na odločanje uporabnikov računovodskih izkazov, SID banka ni konsolidirala nobene od navedenih družb, ker njihova bilančna vsota znaša manj kot 1 odstotek bilančne vsote SID banke.

Slika 5: Osnovne storitve skupine SID banka v letu 2024²¹

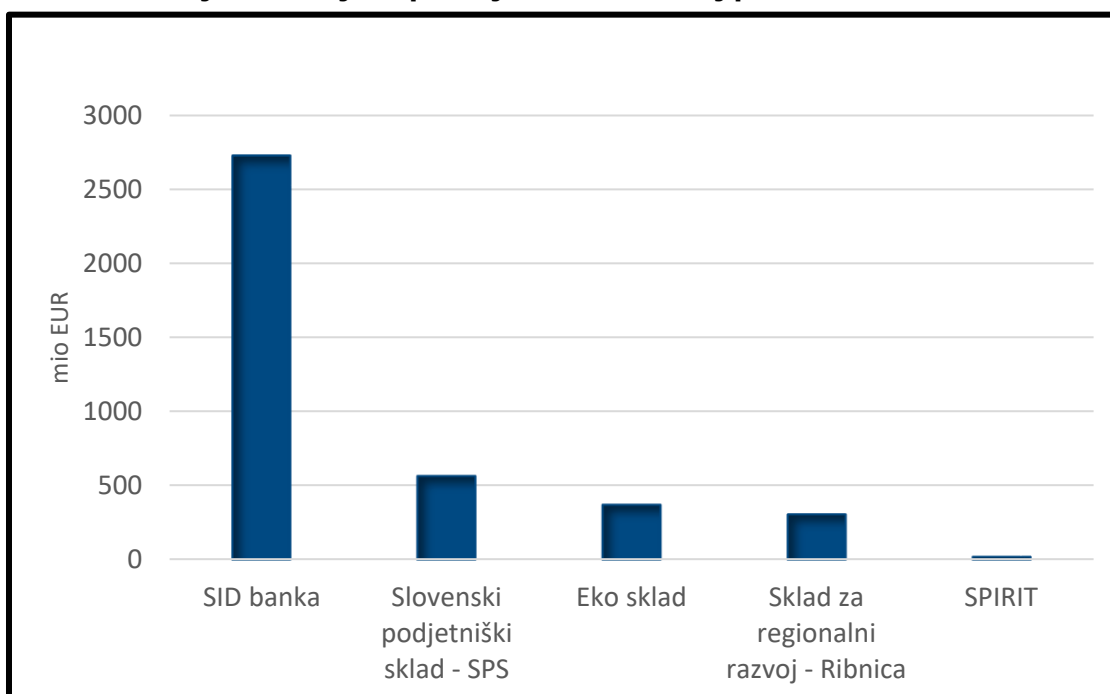
● spodbujevalno, razvojno in izvozno financiranje ● zavarovanje izvoznih kreditov in investicij (pred netržnimi tveganji) ● državne jamstvene sheme (posojila podjetjem, fizičnim osebam, financiranje investicij podjetjem, poroštvo bankam in hranilnicam) ● izvajanje funkcije Sklada skladov in Sklada skladov covid-19 ● lastniško financiranje podjetij – SEGIP	
● mednarodno razvojno sodelovanje, raziskave in analize, svetovanje, informacijske dejavnosti; dvostranska URP, kombinirani posli (soft loans, mixed credits)	

Vir: SID banka

²¹ V Skupini SID banka je od decembra 2024 tudi novoustanovljena družba *SID Svetovanje d.o.o.*, ki pa ob koncu leta še ni poslovala in torej ni ponujala svojih storitev.

SID banka oziroma Skupina SID banka si prizadeva k ohranjanju osrednje vloge tudi med ustanovami slovenskega javno-spodbujevalnega sistema. SID banka sama je bila v letu 2024 največja razvojno-spodbujevalna institucija v Sloveniji kot prikazuje spodnja slika, ki kaže primerjavo večine razvojno-spodbujevalnih institucij z vidika njihovih finančnih ter kadrovskih zmožnosti in obsega plasiranih sredstev z vidika financiranja razvoja. S svojim širokim naborom finančnih storitev **SID banka ustvari bistveno večji obseg plasiranih razvojnih finančnih sredstev, kot vse ostale razvojno-spodbujevalne ustanove skupaj.**

Slika 6: Primerjava razvojno-spodbujevalnih institucij po bilančni vsoti

Vir: letna poročila razvojno-spodbujevalnih institucij za leto 2024

Drugih razvojno-spodbujevalnih ustanov ne gre jemati kot konkurente SID banki, saj se te od nje pomembno razlikujejo. Poleg dejstva, da gre za institucije z večinoma komplementarnimi področji in filozofijo delovanja, se za razliko od ostalih javnih razvojno-spodbujevalnih institucij SID banka ne financira neposredno iz proračunskih sredstev. Zato lahko SID banka, bolj kot druge ustanove, dodano vrednost za gospodarstvo ustvarja skozi svoje multiplikativne učinke iz lastnega kapitala in »blendinga« sredstev v okviru programov finančnega inženiringa.

SID BANKA

Pri izvajanju storitev lahko SID banka uporablja vse v EU in slovenski zakonodaji razpoložljive finančne instrumente. Finančne storitve, ki jih je SID banka v skladu s pridobljenimi dovoljenji opravljala v letu 2024 **za lasten račun**, se nanašajo predvsem na:

- dajanje kreditov, financiranje poslov,
- izvajanje finančnih instrumentov z ustreznim mešanjem virov sredstev različnih tipov,
- prevzemanje tveganj,
- trgovanje za svoj račun ali za račun strank z valutnimi in obrestnimi finančnimi instrumenti, s prenosljivimi vrednostnimi papirji in
- trgovanje za svoj račun z instrumenti denarnega trga.

Banka ima pridobljenih več javnih pooblastil, zato **za račun RS** izvaja naslednje storitve:

- zavarovanje in pozavarovanje kratkoročnih izvoznih kreditov/terjatev pred nekomercialnimi in drugimi netržnimi riziki,
- zavarovanje srednjeročnih izvoznih kreditov pred nekomercialnimi in/ali komercialnimi riziki,
- zavarovanje izhodnih investicij pred nekomercialnimi in/ali komercialnimi riziki,
- zavarovanje bančnih (storitvenih) garancij,
- upravljanje Sklada skladov in Sklada skladov covid-19,
- posle po pooblastilu v okviru ZVO-2 in
- ostale posle po pooblastilu: ZJShem, ZJShemFO, ZIUZEOP, ZDLGPE, ZSJSM, ZORZFS.

Potrebna sredstva za učinkovito izvajanje dejavnosti zavarovanja po ZZFMGP je SID banki zagotovila RS v obliki **varnostnih rezerv**, ki se uporabljajo za poravnavo obveznosti do zavarovancev (izplačilo zavarovalnin), plačilo stroškov preprečevanja in zmanjševanja bodočih ali že nastalih škod, ter kritje izgub iz teh poslov. Varnostne rezerve se dodatno zagotavljajo predvsem iz premij, opravnin, regresiranih plačanih škod in drugih prihodkov, ki jih SID banka ustvari s poslovanjem na področju

zavarovanja in pozavarovanja pred netržnimi riziki. Če nastalih škod ne bi bilo mogoče poravnati iz omenjenih rezerv, sredstva za izplačilo zavarovalnin zagotovi RS.

Na podlagi pogodbe z MF iz decembra 2011 SID banka izvaja za državo tudi storitev upravljanja s sredstvi varnostnih rezerv. Poslovanje, ki ga SID banka kot slovenska IKA opravlja v imenu in za račun RS, je upravljavsko in računovodsko transparentno ločeno od poslovanja SID banke za lasten račun.

Pri opravljanju svoje dejavnosti banka z instrumenti, ki so ji na voljo, izvaja razne storitve financiranja ali s tem povezane dejavnosti, tudi z namenom **mednarodnega razvojnega sodelovanja** in v tem okviru, kjer so vključene tudi razvojne in/ali uradne pomoči RS, lahko opravlja storitve tudi za druge osebe.

Banka lahko glede na svoj status in pravno naravo opravlja tudi **druge naloge in dejavnosti** na podlagi dodatnih pooblastil in/ali posebne pogodbe z RS ali drugimi osebami javnega prava. V tem kontekstu je bila npr. SID banka izbrana za izvajanje agentskih poslov za državo iz naslova jamstvene sheme za podjetja, za fizične osebe in jamstvene sheme oz. pooblastila po zakonih ZIUZEOP, ZDLGPE, ZSJSM in ZORZFS, z ZVO pa je bila določena tudi za izvajanje funkcije uradnega dražitelja na dražbah pravic do emisije toplogrednih plinov (upravljanje in trgovanje z emisijskimi kuponi ter izvajanje dražb).

DOVOLJENJA BANKE SLOVENIJE

SID banka ima na dan 31. 12. 2024 dovoljenje Banke Slovenije za opravljanje naslednjih vzajemno priznanih finančnih storitev po 5. členu ZBan-3:

- sprejemanje depozitov od poučenih oseb;
- dajanje kreditov, ki vključuje tudi:
 - hipotekarne kredite,
 - odkup terjatev z regresom ali brez njega (faktoring),
 - financiranje komercialnih poslov, vključno z izvoznim financiranjem na podlagi odkupa z diskontom in brez regresa dolgoročnih nezapadlih terjatev, zavarovanih s finančnim instrumentom (forfeiting);
- izdajanje garancij in drugih jamstev;
- trgovanje za svoj račun ali za račun strank:
 - s tujimi plačilnimi sredstvi, vključno z menjalniškimi posli,
 - s standardiziranimi terminskimi pogodbami in opcijami,
 - z valutnimi in obrestnimi finančnimi instrumenti;

- trgovanje za svoj račun:
 - z instrumenti denarnega trga;
- kreditne bonitetne storitve: zbiranje, analiza in posredovanje informacij o kreditni sposobnosti.

SKUPINA SID BANKA

Zasledujoč svojo vlogo katalizatorja razvoja finančnega trga, izvajanja podpore slovenskim podjetjem na nekaterih strateških tujih trgih ter tudi iz nekaterih zgodovinskih razlogov je imela SID banka v preteklosti **pokrit del finančnih storitev v drugih družbah v skupini**, s katerimi je dopolnjevala svojo ponudbo po načelu pokritja celotnega življenjskega cikla podjetij.

V skupino SID banka so vključene:

- Obvladujoča družba:

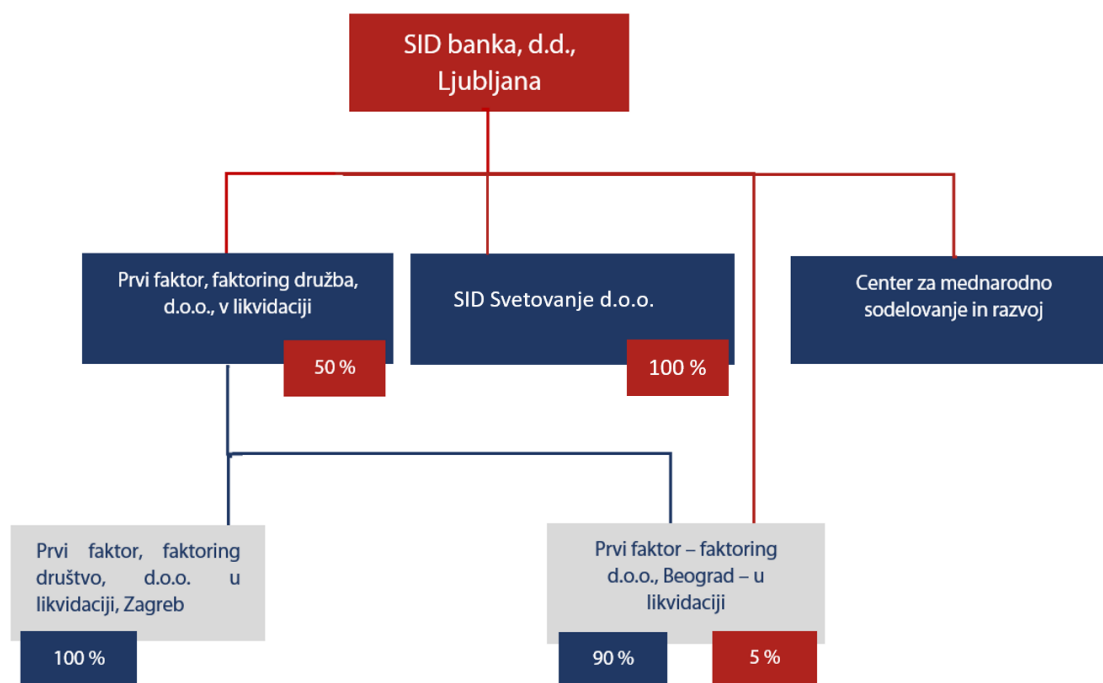
SID - Slovenska izvozna in razvojna banka, d.d., Ljubljana (SID banka, d.d., Ljubljana)
- Hčerinske družbe:
 - **SID Svetovanje d.o.o.**, ki je v 100-odstotni lasti SID banke (odvisna družba)
 - **PRVI FAKTOR, faktoring družba, d.o.o., Ljubljana** (v likvidaciji), v kateri ima SID banka 50-odstotni lastniški delež in ima dve hčerinski družbi²²:
 - **PRVI FAKTOR d.o.o., Zagreb** (v likvidaciji), Hrvaška,
 - **PRVI FAKTOR - FAKTORING d.o.o., Beograd** (v likvidaciji), Srbija.

²² V začetku leta 2021 je imela družba PRVI FAKTOR, faktoring družba, d.o.o., Ljubljana tri hčerinske družbe, ob navedenih dveh še PRVI FAKTOR d.o.o., Sarajevo (v likvidaciji), Bosna in Hercegovina. Vendar je bil v letu 2021 likvidacijski postopek za slednjo pravnomočno končan, posledično je dne 24. 8. 2021 prišlo do izbrisa tega subjekta iz sodnega registra, sredstva in obveznosti pa je kot univerzalni pravni naslednik prevzela matična družba Prvi faktor, Ljubljana – v likvidaciji.

- **Center za mednarodno sodelovanje in razvoj Ljubljana (CMSR)**

SID banka je (tudi v preteklosti) preko ostalih družb v skupini zasledovala le zelo majhen del svojih ciljev za gospodarstvo in družbo, saj skoraj vse potrebne storitve pokriva matična družba sama. Bilančna vsota drugih družb v skupini znaša manj kot en odstotek bilančne vsote SID banke.

Slika 7: Organizacijska shema Skupine SID banka na dan 31. 12. 2024

Vir: SID banka

SID Svetovanje, d.o.o.

Družba SID Svetovanje d.o.o. je bila ustanovljena v decembru 2024 z osnovnim kapitalom 50 tisoč EUR in še ne posluje. Banka najpozneje do konca septembra 2025 načrtuje izčlenitev obstoječega poslovnega segmenta lastniškega financiranja podjetij iz portfelja SID banke in prenos na odvisno družbo. Direktor družbe je Bojan Pecher.

PRVI FAKTOR, FAKTORING DRUŽBA, D.O.O., V LIKVIDACIJI

Dejavnost družbe Prvi faktor, faktoring družba d. o. o., v likvidaciji, Ljubljana (v nadaljevanju Prvi faktor, Ljubljana) je bila opravljanje storitev faktoringa. SID je pridobila 50-odstotni delež v osnovnem kapitalu in tudi polovico glasovalnih pravic v družbi Prvi faktor, Ljubljana v letu 2002. Skupščina družbe je 28. decembra 2016 sprejela odločitev o začetku postopka redne (prostovoljne) likvidacije. Drugi družbenik je Nova Ljubljanska banka d. d., Ljubljana. Nominalna vrednost kapitalskega deleža SID banke je na dan 31. decembra 2024 znašala 1.584 tisoč EUR. V letu 2024 sta bila likvidacijska upravitelja družbe Prvi faktor, Ljubljana Iztok Zupanc in France Zupan.

Družba Prvi faktor, Ljubljana je ustanoviteljica in:

- imetnica 100-odstotnega poslovnega deleža v osnovnem kapitalu družbe Prvi faktor, faktoring društvo, d.o.o., u likvidaciji, Zagreb (v nadaljevanju: družba Prvi faktor, Zagreb). Družba Prvi faktor, Zagreb je od 31. decembra 2016 v postopku redne likvidacije. V letu 2024 je bil likvidacijski upravitelj Vjekoslav Budimir;
- imetnica 90-odstotnega poslovnega deleža v osnovnem kapitalu družbe Prvi faktor – faktoring d.o.o., Beograd – u likvidaciji (v nadaljevanju: družba Prvi faktor, Beograd). Družba Prvi faktor, Beograd je od 3. avgusta 2017 v postopku redne likvidacije. S pretvorbo denarnih sredstev in terjatev v kapital družbe Prvi faktor, Beograd je konec julija 2017 prišlo do spremembe v lastniški sestavi, s čimer je SID banka pridobila petodstotni neposredni poslovni delež v kapitalu družbe Prvi faktor, Beograd. V letu 2024 je bil likvidacijski upravitelj družbe Prvi faktor, Beograd Željko Atanasković.

Skupina Prvi faktor je v letu 2024 nadaljevala aktivnosti nadzorovane likvidacije.

Konec leta je bila po bilančni vsoti največja družba skupine družba Prvi faktor, Beograd z bilančno vsoto 3.756 tisoč EUR, sledita družba Prvi faktor, Zagreb z 2.923 tisoč EUR in družba Prvi faktor, Ljubljana s 1.738 tisoč EUR.

Skupina Prvi faktor je leto 2024 zaključila s čistim dobičkom v višini 970 tisoč EUR, kar je posledica uspešnega unovčevanja portfelja. K temu je največ prispevala družba Prvi faktor, Zagreb, ki je ustvarila 734 tisoč EUR dobička, sledi ji družba Prvi faktor, Beograd z ustvarjenim čistim dobičkom 204 tisoč EUR. Družba Prvi faktor, Ljubljana je ustvarila 32 tisoč EUR dobička.

Na dan 31. decembra 2024 je kapital Skupine Prvi faktor znašal 7.019 tisoč EUR.

CENTER ZA MEDNARODNO SODELOVANJE IN RAZVOJ LJUBLJANA (CMSR)

SID banka je skupaj z Republiko Slovenijo soustanoviteljica Centra za mednarodno sodelovanje in razvoj (CMSR ali zavod). CMSR na podlagi Zakona o mednarodnem razvojnem sodelovanju in humanitarni pomoči Republike Slovenije Vladi Republike Slovenije in vsem resornim ministrstvom zagotavlja rešitev za načrtovanje in izvajanje mednarodnega razvojnega sodelovanja ter izvaja tehnično-operativna dela na delu bilateralnega mednarodnega razvojnega sodelovanja Republike Slovenije. Druge dejavnosti zavoda so še priprava makroekonomskih, političnih in drugih analiz držav, ocen tveganosti držav in publicistična dejavnost.

Organa upravljanja zavoda sta direktor in svet centra. Zavod zastopa direktor Dejan Prešiček. Svet centra je imel na dan 31. decembra 2024 šest članov. Predstavnik SID banke v svetu sta Bojan Pecher, ki je tudi namestnik predsednice sveta, in mag. Ema Rode.

V letu 2024 je CMSR nadaljeval z izvajanjem mednarodnega razvojnega sodelovanja in se uveljavil kot ključni akter na tem področju v Sloveniji. Glavne aktivnosti so bile usmerjene v izvajanje in zaključevanje razvojnih projektov (v letu 2024 je izvajal 22 projektov, od katerih so bili trije uspešno zaključeni), širitev ekonomskih raziskav, optimizacijo poslovnih procesov z digitalizacijo ter krepitev partnerskih odnosov s slovenskimi in mednarodnimi institucijami. Hkrati se je CMSR intenzivno pripravljal na stebrno ocenjevanje Evropske komisije, kar predstavlja pomemben korak za njegov razvoj.

Na področju ekonomskih raziskav je CMSR nadaljeval dolgoročno sodelovanje s SID banko, pri čemer je zagotavljal ocene državnih tveganj in analize tržnih vrzeli ter za Ministrstvo za zunanje in evropske zadeve nadaljeval z izračuni indeksov življenjskih stroškov. Hkrati so potekali pogovori s predstavniki Ministrstva za gospodarstvo, turizem in šport ter Ministrstvom za zunanje in evropske zadeve o vključitvi CMSR kot enega od ključnih akterjev za pripravo geopolitičnih analiz za potrebe javnih institucij Republike Slovenije.

Finančno poslovanje CMSR v letu 2024 je bilo stabilno, pri čemer so se skupni prihodki organizacije povečali za 13,7 odstotka v primerjavi z letom 2023. Skupni prihodki so znašali 565 tisoč EUR (2023: 497 tisoč EUR), pri čemer glavni vir financiranja predstavljajo prihodki iz naslova mednarodnega razvojnega sodelovanja.

Priprava CMSR na stebrno ocenjevanje Evropske komisije je bila ena ključnih prioritet leta 2024. Organizacija je decembra 2024 oddala uradno prijavo, ključni pregledi in postopki za oceno pa bodo potekali v letu 2025. Uspešna pridobitev certifikata bo CMSR omogočila širitev virov financiranja in večjo mednarodno prepoznavnost.

Leto 2025 bo pomembno prehodno obdobje, v katerem bo CMSR nadaljeval z izboljšavami v upravljanju projektov, optimizacijo notranjih procesov in utrjevanjem svoje vloge kot ključnega akterja na področju mednarodnega razvojnega sodelovanja Republike Slovenije.

II.6. MEDINSTITUCIONALNO IN MEDNARODNO SODELOVANJE

Medsebojno sodelovanje z drugimi evropskimi razvojnimi bankami in spodbujevalnimi institucijami je SID banka v letu 2024 nadaljevala z izmenjavo najboljših praks, tudi preko različnih skupnih delavnic.

SID banka je v oktobru 2024 prejela poziv Ministrstva za gospodarstvo, turizem in šport za oddajo vloge za upravljavca holdinškega sklada iz naslova sredstev evropske kohezijske politike v obdobju 2021–2027. SID banka je z vsemi relevantnimi deležniki – predvsem Ministrstvom za gospodarstvo, turizem in šport, Ministrstvom za kohezijo in regionalni razvoj, z Ministrstvom za finance, Ministrstvom za infrastrukturo ter Ministrstvom za naravne vire in prostor – intenzivno sodelovala pri pripravi podlag za vzpostavitev novega holdinškega sklada in v decembru 2024 tudi oddala vlogo za upravljavca holdinškega sklada.

SID banka je v letu 2024 kot upravljavka Sklada skladov 2014–2020 ter Sklada skladov COVID-19 krepila sodelovanje s pristojnimi ministrstvi. SID banka redno poroča o upravljanju sredstev evropskih kohezijskih in investicijskih skladov, o s tem povezanih izvedenih in načrtovanih ukrepih, razvoju finančnih instrumentov ter se usklajuje s predstavniki navedenih institucij. SID banka je tudi podpisnica Slovenskih smernic korporativne integritete ter ustanovna članica Slovenskega inovacijskega stičišča, evropskega gospodarskega interesnega združenja, kjer sodeluje s članicami iz gospodarstva, bančništva, akademske sfere ter regionalnimi in lokalnimi organizacijami.

V letu 2024 je SID banka vzpostavila sodelovanje z Uradom za intelektualno lastnino, s katerim je skupaj z Ministrstvom za gospodarstvo, turizem in šport preučevala možnost vključitve SID banke v širši projekt nadaljnjega razvoja in promocije intelektualne lastnine kot enega ključnih potencialov za rast konkurenčnosti in produktivnosti slovenskega gospodarstva. Aktivnosti se bodo nadaljevale tudi v letu 2025.

SID banka svoje aktivnosti usmerja zlasti s sodelovanjem v okviru Združenja bank Slovenije ter tujih bančnih združenj. Banka je članica več mednarodnih združenj finančnih ustanov, na primer Evropskega združenja javnih bank (EAPB), Evropskega združenja dolgoročnih investorjev (ELTI), Mreže evropskih finančnih institucij za financiranje malih in srednjih podjetij (NEFI) ter Bernske unije in se aktivno udeležuje strokovnih srečanj v okviru delovnih skupin združenj, v okviru česar se izmenjujejo izkušnje, pridobivajo informacije in prenašajo dobre prakse, predvsem pa je preko navedenih združenj strokovni glas SID banke skupaj z ostalimi finančnimi institucijami močnejši v procesu posvetovanja Evropske komisije in ostalih institucij EU pred sprejemom relevantne zakonodaje in razvojnih programov. Skupaj z več kot 50 drugimi članicami Bernske unije se je s posebno izjavo zavezala, da si bo prizadevala za visoke etične standarde in vrednote združenja ter izvajala svoje dejavnosti strokovno, finančno odgovorno in spoštljivo do okolja.

Z namenom krepitve sodelovanja z evropskimi institucijami je **SID banka tudi delničarka Evropskega investicijskega sklada (EIF)**, ki ga je v letu 2021 skupaj z drugimi evropskimi institucijami dokapitalizirala in s tem svoj portfelj delnic EIF povečala s 15 na 25. SID banka je tako med finančnimi institucijami peti največji delničar EIF. SID banka deluje kot nacionalna vstopna točka za podporo investicijskim projektom kot lokalni partner svetovalnega vozlišča InvestEU. SID banka je tudi kot članica EIF-NPI Equity platforme aktivna v posvetovalnem odboru te platforme.

Tudi v letu 2024 se je nadaljevalo **sodelovanje s skupino EIB**. SID banka je v letu 2024 nadaljevala s trženjem produktov, vzpostavljenih v sodelovanju z Evropskim investicijskim skladom v okviru v letu 2023 podpisanega sporazuma o koriščenju garancij InvestEU za financiranje trajnostnih in zelenih projektov (SID ZELEN) ter raziskav, inovacij in digitalizacije v slovenskih podjetjih (SID DIGITALEN). Za produkt SID ZELEN znaša individualno jamstvo 70 odstotkov, v primeru produkta SID DIGITALEN pa je individualno jamstvo 40 odstotkov.

S strani Evropske izvajalske agencije za podnebje, infrastrukturo in okolje (CINEA) je bila SID banka povabljen k sodelovanju pri implementaciji programa »CEF Transport Alternative Fuels Infrastructure Facility (AFIF)« 2024 kot izvajalski partner. Za ta namen je SID banka sklenila administrativno pogodbo z Evropsko komisijo (EK). CEF AFIF je centraliziran razpis za dodelitev nepovratnih sredstev s strani EK za upravičene projekte s področij infrastrukture za polnjene električne energije, za oskrbo z vodikom ter oskrbo z utekočinjenim zemeljskim plinom (t.i. alternativnih virov energije). Gre za t.i. blending razpis, ki predvideva kombiniranje nepovratnih sredstev s povratnimi. Za ustvarjanje dodane vrednosti za ciljne skupine končnih upravičencev in izboljšanje njihovega dostopa do ugodnih dolgoročnih sredstev SID banka v svoje kreditne linije in programe vključuje tudi dolgoročne namenske vire, ki jih je prejela od razvojnih institucij Evropske investicijske banke (EIB), Razvojne banke Sveta Evrope (CEB) in

nemške razvojne banke KfW. V letu 2024 je SID banka črpala za 50 milijonov EUR namenskih virov pri razvojnih institucijah (vse pri KfW). S CEB so se pričeli pogovori o sklenitvi nove pogodbe o dolgoročni zadolžitvi v višini 50 milijonov EUR za namen financiranja infrastrukturnih in okoljskih projektov.

Sodelovanje z drugimi evropskimi razvojnimi bankami in spodbujevalnimi institucijami je SID banka v letu 2024 nadaljevala z izmenjavo najboljših praks, preko različnih delavnic na področju lastniškega financiranja, na področju portfeljskih in individualnih garancij ter na področju finančnih instrumentov, financiranih z evropskimi sredstvi.

SID banka redno spremlja evropske uredbe in direktive za aktivno vključitev v naslednjo evropsko finančno perspektivo kot izvajalski partner Evropski komisiji za izvajanje centraliziranih EU finančnih instrumentov v obdobju 2021–2027 ter s tem povezano potrebo po pridobitvi pozitivne stebrne ocene. Navedeno usmeritev je SID banka v letu 2018 zapisala v svojo strategijo. V juliju 2019 je SID banka pri Evropski komisiji (DG EC-FIN) vložila izkaz interesa za izvedbo stebrne ocene za 8 stebrov poslovanja SID banke, in sicer:

- sistem notranjih kontrol,
- zunanje revizije,
- računovodski sistem,
- javno naročanje,
- finančne instrumente,
- izključitev iz dostopa do financiranja,
- sistema objav informacij o prejemnikih in
- varstvo osebnih podatkov.

V letih 2021 in 2022 je bila SID banka predmet ocenjevanja s strani zunanjega revizorja in Evropske komisije po navedenih stebrih, postopek pa je bil v letu 2023 pozitivno zaključen. **SID banka je s tem izpolnila pogoje za kandidiranje za neposrednega izvajalskega partnerja Evropske komisije.** SID banka je tako kot edina razvojno spodbujevalna oziroma finančna institucija v Sloveniji pridobila možnost, da na podlagi pogodbe z Evropsko komisijo o posrednem upravljanju postane njen neposreden izvajalski partner. S tem je banka dobila pravico neposredno sodelovati na razpisih Evropske komisije za pridobitev sredstev EU.

SID banka je v prvi polovici leta 2024 oddala vlogo na Evropsko komisijo, po kateri bi postala njen izvajalski partner pri izvajanju posojil za mala in srednje velika podjetja ter podjetja s srednje veliko tržno kapitalizacijo z neposrednim jamstvom Komisije iz programa InvestEU.

III. POSLOVNI MODEL IN STRATEŠKI CILJI

III.1. PRISTOP K OBLIKOVANJU STRATEGIJE

Osnovne strateške usmeritve so oblikovane z namenom zagotovitve nadaljnjega vzdržnega poslovanja, predvsem pa iskanja področij, kjer lahko SID banka naredi največji premik naprej za slovensko gospodarstvo in celotno družbo.

Strateško načrtovanje v SID banki temelji na triletni drseči strategiji, ki vključuje pogled na relevantne vidike srednjeročnega delovanja banke in dolgoročne cilje. Z redno letno revizijo strategije SID banka zagotavlja aktualnost strateških vsebin za prilagajanje banke zunanjim okoliščinam in njen nadaljnji razvoj v okviru danih pooblastil. V letu 2024 je SID banka revidirala poslovno strategijo in oblikovala dokument *Strategija razvoja 2025–2027*. V okviru priprave strategije so bile obravnavane ključne teme, ki vplivajo na prihodnje poslovanje SID banke, ter opredeljene priložnosti in izzivi, ki jih te prinašajo.

Oblikovane so bile širše usmeritve za delovanje v obdobju 2025–2027, s pogledom, usmerjenim v doseganje vizije strateškega uspeha v prihodnjih petih letih, torej do leta 2029. Ob pregledu makro-finančnega okolja in posodobljenih makroekonomskih scenarijih, je bila narejena vrsta analiz (primerjalni pregled značilnosti in bilančnih podatkov razvojnih bank, posodobljeno gradivo Ocena finančne vzdržnosti poslovnega modela, pregled relevantnih nacionalnih in evropskih razvojnih politik, kontroling po produktih ter pregled realizacije zadanih strateških nalog), ter opredeljena sposobnost in nagnjenost k prevzemanju tveganj.

Pri pripravi poslovne strategije se izvede strateška analiza, ki se osredotoča predvsem na:

- **pripravo scenarijev makro-finančnih gibanj za obdobje strategije** z opredelitvijo njihove verjetnosti in izračunom uteženega scenarija, na katerem lahko temelji strateško razmišljanje in
- **analizo PSPN (SWOT) za obdobje strategije:** glavni dejavniki se v strategiji opredelijo s PSPN (SWOT) analizo, kjer se opredeli prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti za banko. Prednosti in slabosti opredeljujejo notranje sposobnosti banke, priložnosti in nevarnosti pa njihov obstoj izven banke oziroma v povezavi z dogajanjem na trgu, v panogi ali širšem okolju.

Slika 8: Proces strateško-operativnega planiranja v SID banki

Vir: SID banka

V teku strateškega cikla nastaja nabor povratnih informacij, ki so eno izmed ključnih vodil pri nadzoru nad izvajanjem strategije in pripravi naslednjega letnega strateškega cikla. Banka redno preverja izpolnjevanje načrtovanih aktivnosti in rezultatov za

doseganje dolgoročnih strateških ciljev ter ob bistvenih spremembah zunanjih dejavnikov dopolnjuje strategijo in sprejema korektivne ukrepe. Delovanje SID banke na podlagi začrtane strategije se ves čas prilagaja tako spremembam v makroekonomskem okolju kot priložnostim in izzivom, ki izhajajo iz zunanjih pobud, nastalih na podlagi usmeritev iz razvojnih dokumentov Republike Slovenije in Evropske unije.

Za sprotno spremljanje uspešnosti izvajanja strategije ima banka opredeljene kazalnike za strateško kontrolo. Vzpostavljeni kazalniki pokrivajo vse tri strateške vidike: uresničevanje mandatnih ciljev, doseganje ciljev s področja strank in področje poslovanje banke. Z doslednim doseganjem ciljnih vrednosti opredeljenih kazalnikov bo SID banka lahko izpolnila mandatne cilje v prihodnjem, z makrofinančnega vidika verjetno še vedno zahtevnem obdobju. SID banka bo ob tem še naprej krepila svoje delovanje pri spremljanju in obvladovanju okoljskih tveganj.

III.2. STRATEŠKI POGLED NA RAZVOJ SID BANKE 2024–2026

Vizija strateškega razvoja SID banke do leta 2029 se osredotoča na tri ključne vidike – mandat, stranka in banka.

SID banka ima oblikovano vizijo strateškega uspeha do leta 2029, ki zajema tri vidike: MANDAT, BANKA in STRANKA. V viziji strateškega uspeha je definirana strateška točka, h kateri SID banka teži. Za vsak vidik so nato oblikovane aktivnosti, ki bi omogočile doseganje zastavljenega cilja.

Podeljeni mandati SID banki so tisto, kar jo razlikuje od drugih bank v slovenskem bančnem sistemu in so osrednji cilj, ki ga banka s svojim delovanjem zasleduje. Z oblikovanjem finančnih produktov, pridobivanjem ugodnih virov in zagotavljanjem prenosa prednosti tudi v primeru delovanja preko finančnih posrednikov na končnega uporabnika si SID banka prizadeva, da z vsem svojim delovanjem podpira dolgoročen trajnosten napredek slovenskega gospodarstva s ciljem napredka celotne družbe.

Strategija zasleduje dva temeljna cilja, pri čemer je doseganje drugega pogoj za dolgoročno zmožnost doseganja prvega zastavljenega cilja:

- **visoke multiplikativne in trajnostne učinke v gospodarstvu in družbi in**
- **poslovno uspešnost SID banke, ki zagotavlja dolgoročno finančno vzdržnost poslovanja.**

SID banka si je v novi Strategiji razvoja 2025–2027 načrtala pot, ki omogoča dolgoročno sposobnost banke, da v kar največji meri izvaja zadane mandate v obsegu, ki je makroekonomsko relevanten in dolgoročno vzdržen.

Slika 9: Strateški diagram treh vidikov strategije SID banke

Vir: SID banka

NASLAVLJANJE MANDATA BANKE

Osrednje vodilo za vidik MANDAT:

**BANKA BO ZAGOTAVLJALA VZPOREDNO
RAZVOJNO IN PROTICKLIČNO DELOVANJE.**

Ključni poudarki pri oblikovanju usmeritev za vidik »mandat«:

- V obdobjih povečane potrebe za proticiklično delovanje se povečuje obseg aktivnosti, prednostno na segmentih gospodarstva, ki bi bili bolj prizadeti.
- SID banka stremi k povečevanju učinkovitosti intermediacije razvojnega financiranja. Razvojno financiranje je procesno zahtevno in dolgotrajnejše, pogosto z višjimi stroški in tveganji, vendar praviloma večjimi dolgoročni makroekonomski učinki. Tudi proticiklično delovanje je lahko usmerjeno na razvojne segmente.
- Vzporedno razvojno in proticiklično delovanje prinaša skozi gospodarski in finančni cikel večja nihanja tako obsegov poslovanja kot finančnega izida banke, zato zahteva še večji poudarek na dolgoročni usmerjenosti poslovanja, obvladovanju tveganj in splošni kakovosti upravljanja.

NASLAVLJANJE UPRAVLJANJA BANKE

Osrednje vodilo za vidik BANKA:

**STRUKTURA POSLOVNEGA MODELA MORA
ZAGOTAVLJATI DOLGOROČNO VZDRŽNO
POSLOVANJE S POSLOVNIM IZIDOM, KI JE
PREKO GOSPODARSKEGA CIKLA POZITIVEN.**

Ključni poudarki pri oblikovanju usmeritev za vidik »banka«:

- Visoka raven obvladovanja tveganj, skladna z nagnjenostjo k prevzemanju tveganj razvojne banke, z uporabo najboljših praks iz panoge in produktnih orodij, ki omogočajo učinkovito obvladovanje tveganj.
- Za zmožnost makroekonomsko relevantnega proticikličnega delovanja je potrebna zagotovitev virov in mehanizmov za sposobnost zadostnega prevzemanja tveganj v času krize.
- Aktivno upravljanje stroškov in k vzdržnemu rezultatu usmerjena cenovna politika.

NASLAVLJANJE PRISTOPA DO STRANKE

Osrednje vodilo za vidik STRANKA:

**STRANK JE V SREDIŠČU NAŠEGA
RAZMIŠLJANJA IN DELOVANJA. STRANKA JE V
SREDIŠČU NAŠEGA RAZMIŠLJANJA IN**

Ključni poudarki pri oblikovanju usmeritev za vidik »stranka«:

- Upoštevanje tega vodila zahteva nadgradnjo pristopa k sestavljanju produktne palete (»customer and mandate driven« in ne več »opportunity driven« zasnova).
- Procese v banki in nasploh delovanje banke je treba prilagoditi stranki (odzivnost, hitrost, »debirokratizacija«, kanali komuniciranja s strankami ...).
- Za zmožnost postavitve stranke v središče razmišljanja je potrebno dobro poznavanje stranke in celotnega trga, kar zahteva vzdrževanje dovoljšnjih analitskih zmožnosti v banki in sistematično komuniciranje s strankami.

III.3. EVALVACIJA AKTIVNOSTI SID BANKE V OBDOBJU 2017–2022

Evalvatorji ocenjujejo, da ima SID banka priložnost, da odigra pomembno koordinacijsko vlogo pri financiranju in vključevanju slovenskega gospodarskega v evropske in globalne transformacijske procese.

SID banka v skladu z dobro mednarodno prakso na področju razvojnega bančništva v petletnih intervalih pri skupini zunanjih strokovnjakov naroči izdelavo neodvisne evalvacije njenih aktivnosti. V letu 2024 je bila dokončana evalvacija njenega delovanja za obdobje 2017–2022 in vključuje opis izzivov SID banke v prihodnjem obdobju s podanimi usmeritvami za nadaljnje delovanje. Ekspertno skupino so za izvedbo tokratne evalvacije sestavljali strokovnjaki z Ekonomske fakultete v Ljubljani: prof. dr. Vasja Rant, prof. dr. Mojmir Mrak, prof. dr. Igor Lončarski in asist. dr. Jan Porenta.

Osnovni namen evalvacije je podati oceno delovanja SID banke s priporočili upravi in nadzornemu svetu iz dveh vidikov: pretekle uspešnosti banke pri uresničevanju strategije in mandata v evalvacijskem obdobju 2017–2022 in njenih prihodnjih izzivov, ki terjajo poglobljen premislek in prilagoditve na ravni strategije in operativnega delovanja. Poleg priporočil SID banki dokument vsebuje tudi priporočila državi kot lastniku SID banke in snovalcu razvojnih politik.

Skupina je izpostavila štiri področja, ki bodo znatno vplivala na delovanje SID banke in bodo predstavljala ključne izzivi v prihajajočem obdobju:

- področje novih tehnologij;
- področje geopolitike;
- področje EU politik;
- področje okoljskih tveganj.

Silnice, ki bodo glede na ključne prihajajoče izzive, vplivale na delovanje SID banke in jih je smotrno upoštevati pri strateških usmeritvah:

- V ospredje prihajata bolj aktivna industrijska politika s poudarjeno vlogo razvojnih finančnih institucij in potreba po krepitvi notranjega trga EU in zasledovanju ekonomij obsega.
- Pričakovati je povečano pojavnost kriz, tako zaradi naraščajočega vpliva podnebnih sprememb kot tudi zaradi zaostrene mednarodne varnostne situacije.
- Usklajenost politik na državni in evropski ravni in upoštevanje specifik slovenskega gospodarstva bo ključno za držanje koraka z državami na t.i. tehnološki meji.

SID banka je pred pričujoči evalvacijo izvedla že tri zunanje evalvacije. V letu 2007 je bila izvedena evalvacija, ki je preučila delovanje banke v obdobju 2002–2006 in ocenila njen prispevek k slovenskemu gospodarstvu (Jaklič et al., 2007). Naslednja zunanja evalvacija iz leta 2012 se je osredotočala na obdobje 2007–2010, s poudarkom na vplivu finančne in gospodarske krize na razvoj tržnih vrzeli (Škerlavaj et al., 2012). Zadnja zunanja evalvacija je bila izvedena leta 2018 za obdobje 2011–2016. Osredotočala se je na sistematizacijo proticikličnega delovanja banke in razjasnitev odnosa z državo in Evropsko komisijo, hkrati pa je opozorila na pomen ukvarjanja z nastajajočimi novimi (zlasti tehnološkimi) tržnimi vrzeli (Rant et al., 2018).

KLJUČNA PRIPOROČILA IZ EVALVACIJE ZA SID BANKO

Priporočila, vezana na strategijo države do SID banke:

- SID banka naj aktivno sodeluje v morebitnem procesu priprave novega krovnega strateškega razvojnega dokumenta na ravni države. Prav tako naj bo vključena v pripravo drugih pomembnejših razvojnih dokumentov in strategij.
- SID banka lahko pristopi k analizi prednosti/slabosti polne/delne bančne licence.

Priporočila, vezana na mandat in strategijo SID banke

- SID banka naj spremlja spremembe evropskih politik ter ustrezno prilagaja svojo strategijo.
- SID banka naj naslovi vpliv geopolitičnih tveganj na izpolnjevanje mandata.

Priporočila, vezana na kombiniranje razvojne in proticiklične funkcije SID banke

- SID banka naj prouči ali ji obstoječa slovenska zakonodaja omogoča sistematično in sočasno kombiniranje razvojne funkcije in proticiklične funkcije.
- SID banka naj predvidi sistematično in sočasno naslavljanje dveh sklopov strateških ciljev: razvojne funkcije in proticiklične funkcije).
- SID banka naj svoja poročila strukturira tako, da bo iz njih neposredno razviden njen letni prispevek k doseganju obeh strateških ciljev.
- SID banka naj upošteva sinergije in ukrepe na razvojnem področju oblikuje na način, da zmanjšujejo potencialno potrebo po proticikličnem delovanju.
- SID banka naj kadrovsko strategijo premisli v luči morebitne krepitve svoje vloge.

Priporočila, vezana na izvajanje razvojne funkcije SID banke

- SID banka naj preuči možnosti krepitve bilance in finančnih instrumentov, ki bodo potrebni za naslavljanje izzivov evropske industrijske politike.
- SID banka naj svoje aktivnosti pravočasno usmeri v področja, na katerih nastajajo t.i. pomembni projekti skupnega evropskega interesa (IPCEI).
- SID banka naj v večji meri vzpostavi instrumente za rast (scale-up) podjetij.
- SID banka naj izkorišča informacije in orodja, k jih zagotavlja evropski okvir za trajnostno financiranje.
- SID banka naj pristopi k vzpostavitvi ustreznih aktivnosti in podpornega informacijskega sistema za poročanje po CSRD direktivi.
- SID banka naj na področju zelenega prehoda oblikuje finančne instrumente tudi na podlagi kombiniranja z domačimi ali EU proračunskimi sredstvi.
- SID banka naj okrepi finančne aktivnosti na področjih uvajanja avtomatizacije in umetne inteligence v poslovne procese podjetij.
- SID banka naj zagotovi vsebinsko usmerjeno analitično podporo na ključnih prednostnih razvojnih področjih, ki vključujejo spodbujanje slovenskega gospodarstva na področjih zelenega in digitalnega prehoda.

Priporočila, vezana na izvajanje proticiklične (interventne) funkcije SID banke

- SID banko naj pripravi celovito ex-post analizo svojega proticikličnega delovanja v obdobju po finančni krizi.
- SID banka naj še naprej sledi načelom proticikličnega delovanja in naj še naprej preverja obstoj in stopnjo zapolnjevanja tržnih vrzeli.

III.4. PRILAGAJANJE POSLOVNEGA MODELA

SID banka z namenom čim bolj učinkovitega zasledovanja svojih mandatov v zadnjih letih izvaja obsežne interne organizacijske in procesne prilagoditve.

SID banka prispeva k trajnostnemu razvoju Slovenije predvsem preko svojih programov financiranja in zavarovanja. Dodana vrednost z vidika prispevka k trajnostnemu razvoju teh programov je osnovana na podpori visoko produktivnih ali hitro rastočih podjetij, perspektivnih podjetij z zahtevnimi finančnimi potrebami, podjetij v trajnostni preobrazbi, ipd. Vsa finančna podpora je pogojena z delovanjem na segmentih tržnih vrzeli. SID banka torej dopolnjuje potencial, ki ga lahko dosežejo poslovne finančne ustanove, tako z vidika razvojnega kakor z vidika proticikličnega delovanja.

Banka v okviru omejitev institucionalnega okvirja prilagaja poslovni model in ukrepe v smeri pokrivanja potreb gospodarstva in potreb ekonomske ter razvojne politike v skladu s pričakovanji deležnikov. Velike in hitre spremembe v okolju v zadnjih nekaj letih terjajo nadaljevanje hitrega prilagajanja banke; na nekaterih segmentih je potrebno nadaljevanje interventne vloge, hkrati pa je nujna krepitev in nadgradnja razvojno-spodbujevalne vloge tako pri okrevanju gospodarstva kot krepitvi njegove odpornosti, konkurenčnosti, razvoja in soomogočanju zelenega prehoda, kar je povezano tako z načini delovanja (neposredno, posredno), področji (horizontalni, sektorski pristop), instrumenti (obstoječi, prilagojeni, novi), pogoji (vsebine, cenovni in ostali), kot z ostalimi vidiki delovanja, zlasti s koncipiranjem in izvajanjem instrumentarija z vsemi razpoložljivimi okvirji na ravni EU za soprevzemanje, delitev oz. kritje tveganj in zagotavljanjem ustreznega dostopa do financiranja v gospodarstvu.

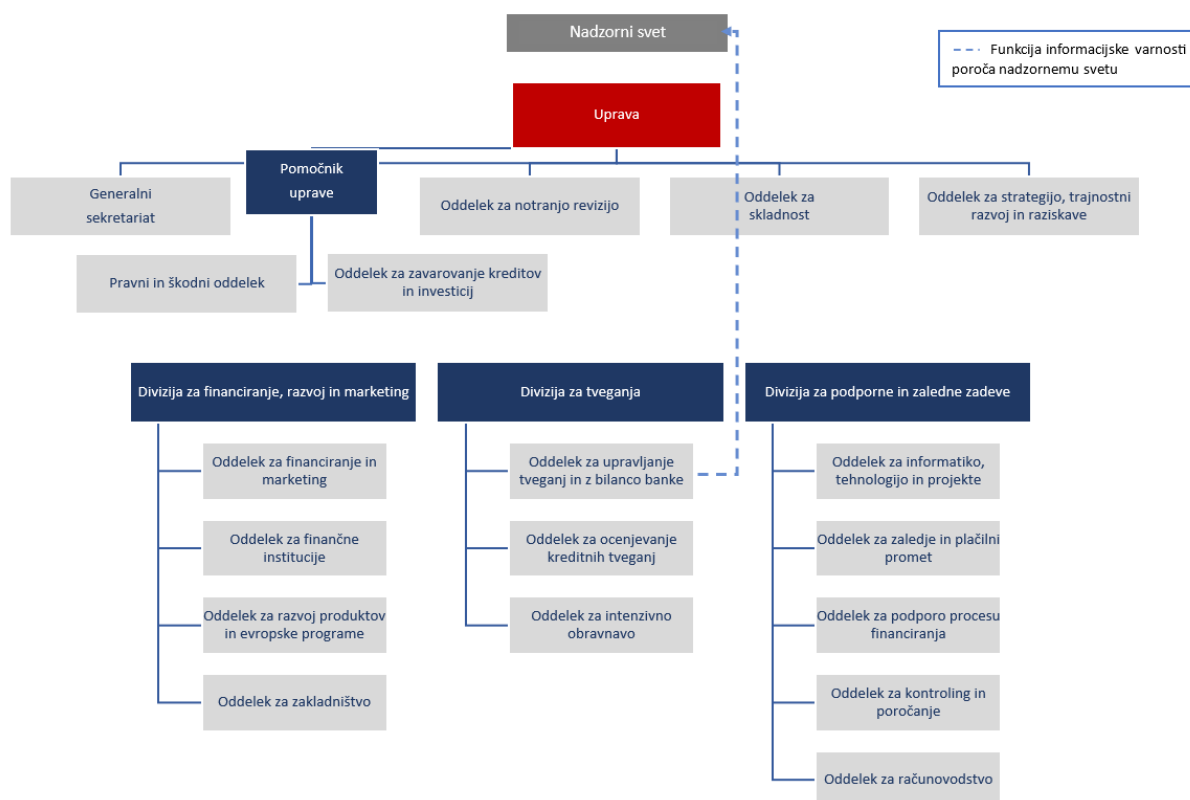
Na podlagi poslovnih zahtev za procesno optimizacijo in ustrezno ureditev ter razporeditev

odgovornosti in pristojnosti je SID banka s 1. januarjem 2024 vzpostavila novo organizacijsko strukturo, ki zagotavlja optimizacijo procesne organiziranosti. Banka je s tem predvsem nadgradila proces financiranja, proces in organiziranost na področju obvladovanja tveganj ter posodobila izvajanje funkcij ESG.

V letu 2024 je SID banka začela z aktivnostmi za izločitev produktov lastniškega financiranja v hčerinsko družbo, ki bo v 100-odstotni lasti SID banke. Glavni cilj je bolj učinkovito upravljanje glede na specifičnost tovrstnih finančnih instrumentov. Zaključek projekta je predviden v letu 2025.

Učinkovito izvajanje mandatov narekuje potrebo po nadaljevanju z internimi prilagoditvami, zlasti postopkov izvajanja posojilnih aktivnosti, s poudarkom na povečani dinamiki odobravanja, črpanja kreditov in skrajšanja rokov obravnave. Hkrati bo izhajajoč iz potrebe po večji osredotočenosti poslovnih funkcij na stranko, zahtevnosti poslovnega modela in regulative potrebna stalna nadgradnja na področju optimiziranja ključnih procesov in aktov, organizacije banke, krepitve analitičnih vidikov delovanja ter digitalne transformacije banke.

Slika 10: Organizacijska struktura SID banke do 31. 12. 2024

Vir: SID banka

Za sprotno spremljanje uspešnosti izvajanja strategije ima banka opredeljene kazalnike za strateško kontrolo. Vzpostavljeni kazalniki pokrivajo vse tri strateške vidike: uresničevanje mandatnih ciljev, doseganje ciljev s področja strank in področje poslovanje banke. Z doslednim doseganjem ciljnih vrednosti opredeljenih kazalnikov bo SID banka lahko izpolnila mandatne cilje v prihodnjem, z makrofinančnega vidika zahtevnem obdobju.

Največji poudarek bo v letu 2025 namenjen zagotavljanju dostopa do financiranja tekočega poslovanja, naložb, RRI, zelenih projektov, digitalizacije, infrastrukturnih projektov, izvoznih poslov in drugih poslov. SID banka na ta način prispeva k širitvi poslovanja in zagotavljanju konkurenčnosti gospodarstva, s poudarkom na ustreznih, praviloma daljših ročnostih posojil in prevzemanju višjih tveganj, ko to upravičuje izvajanje mandatov banke. Pri tem bodo v ospredju mala in srednje velika podjetja, zlasti tista z razvojnim potencialom oz. potencialom rasti in inovativno komponento, ter podjetja, ki uvajajo koncepte krožnega gospodarstva ter zelenega in digitalnega prehoda.

V letu 2025 se bodo nadaljevala prizadevanja SID banke na relaciji s pristojnimi ministrstvi za izvajanje obstoječih in novih ukrepov finančnega inženiringa z ustreznimi izboljšavami glede na obstoječo prakso financiranja in izvajanje ukrepov finančnega inženiringa. Na področju upravljanja sredstev EKP SID banka pričakuje nov sporazum o financiranju za upravljanje sredstev EKP 2021–2027, vključno z oblikovanjem ponudbe finančnih instrumentov. Kohezijska sredstva s tem ostajajo pomemben instrument SID banke za posredovanje sredstev do končnih prejemnikov prek finančnih posrednikov ter s tem tudi način mobilizacije zasebnih sredstev v izvajanju spodbujevalnih in razvojnih ukrepov.

Posebno pozornost je banka že in bo tudi v prihodnje namenila možnosti izvajanja mandata prek nakupov obveznic slovenskih podjetij. SID banka želi prispevati k financiranju slovenskih podjetij na domačem kapitalskem trgu ter s tem spodbuditi zeleni prehod in trajnostno naravnano poslovanje podjetij, vključno z uresničevanjem ciljev na področju okoljskih, družbenih in upravljavskih (ESG) vidikov. Hkrati bo SID banka omogočala podjetjem dostop do potrebnih virov za financiranje obratnih sredstev, opredmetenih in neopredmetenih osnovnih sredstev ter naložbenih nepremičnin, kar bo podprlo njihovo rast in dolgoročno stabilnost. S tovrstnim pristopom SID banka aktivno prispeva h krepitvi vloge domačega kapitalskega trga v podporo realnemu sektorju.

Tudi sodelovanje SID banke pri nakupu ustreznih obveznic MREL bo v letu 2025 namenjeno spodbujanju kreditiranja podjetij s strani bank izdajateljic tovrstnih obveznic. Omogočal bo podporo zelenemu prehodu in trajnostnemu poslovanju podjetij ter financiranje malih in srednje velikih podjetij, ki so ključni del slovenskega

gospodarstva. Udeležba SID banke pri primarnih emisijah bančnih obveznic po potrebi lahko prispeva tudi k stabilnejšemu dostopu domačih bank do kapitalskega trga za izpolnjevanje regulatornih kapitalskih zahtev.

Poslovni model SID banke je v zadnjem desetletju postal precej bolj kompleksen, strokovno zahteven in delovno intenziven. Zahtevnost in delež programov z neposrednim dostopanjem do strank sta v zadnjih letih opazno narasla. To pomeni poleg neugodnih vplivov na strani obrestne marže in obsega poslovanja še moment povečevanja stroškov poslovanja, predvsem zaradi večjih kadrovskih potreb – tako po obsegu kot po strokovni usposobljenosti. Obenem pa je ta napor nujen, da si SID banka lahko zagotovi dolgoročno konkurenčne razvojne programe, odzivnost na hitre spremembe v makrofinančnem okolju, institucionalno stabilnost ter strokovni in poslovni ugled. Število zaposlenih v SID banki je bilo ob koncu leta 2024 enako kot ob začetku leta. Kadrovske resurse, potrebne za uresničenje poslovne politike, bo SID banka tudi nadalje zagotavljala predvsem z usposabljanjem in razvojem obstoječih kadrov ter s prenosom dobrih praks iz drugih institucij/držav v SID banko.

Kompleksnejši procesi posledično pomenijo tudi povečano potrebo po zagotavljanju ustrezne informacijske podpore in digitalizacije poslovanja, zato SID banka nadaljuje z izvajanjem aktivnosti, ki so vezane na prenovo jedrnega informacijskega sistema. S sprejetimi strateškimi usmeritvami bo SID banka nadgrajevala svoj dolgoročno vzdržan poslovni model, usmerjen v izvajanje programov financiranja z visokimi multiplikativnimi učinki za gospodarstvo in trajnostni razvoj.

III.5. TRAJNOSTNO FINANCIRANJE

SID banka širi osredotočenost na zeleno transformacijo vseh segmentov delovanja in sledi cilju ogljične nevtralnosti.

Glede na velikost in obseg aktivnosti SID banka nastopa v vlogi največje slovenske ustanove za finančno spodbujanje učinkovitega doseganja temeljnih razvojnih ciljev.

SID banka sledi načelu uravnoteženega in trajnostnega razvoja na ekonomskem, okoljskem in socialnem področju ter upošteva celovit, dolgoročno naravnani pogled pri finančnih poslih. Poleg ekonomske upravičenosti aktivnosti upošteva tudi družbene eksternalije, to je nefinančne ali posredne koristi in/ali stroške za celotno gospodarsko in družbeno okolje. Financiranje družbeno koristnih infrastrukturnih projektov in ciljnih segmentov v gospodarstvu je osnovni način, s katerim banka zagotavlja svoj prispevek k politikam trajnostnega razvoja Slovenije.

SPODBUJANJE TRAJNOSTNEGA RAZVOJA IN ZELENEGA GOSPODARSTVA

SID banka z delovanjem v okviru poslanstva in danih pooblastil prispeva k uresničevanju predvsem širših osnovnih družbenih ciljev:

- razvoj družbe znanja in inovativnega podjetništva,
- razvoj okolju prijazne družbe in trajnostne proizvodnje,
- krepitev konkurenčnosti gospodarstva ter
- spodbujanje regionalnega in družbenega razvoja.

Tako s finančnimi storitvami, ki dopolnjujejo trg, deluje tudi v smeri trajnostnega razvoja Slovenije ter prispeva h gospodarski rasti in blaginji.

SID banka spodbude krožnemu in zelenemu gospodarstvu izvaja neposredno z obstoječimi splošnimi programi financiranja podjetij in ustrezno obravnavo dejavnikov ESG podjetij. Še posebej je osredotočena na področja spremljanja in obvladovanja okoljskih tveganj ter spodbujanja zelenega prehoda podjetij. Upravljanje podnebnih in drugih okoljskih tveganj se premika v samo jedro delovanja in poslovnih procesov banke. Za zagotavljanje nadaljevanja aktivnosti na tem področju je bila oblikovana Zelena strategija SID banke. SID banka povečuje kapital znanja na področju trajnostnega financiranja ter s tem še jasneje opredeljuje svojo vlogo pri spodbujanju in financiranju prehoda v trajnostno gospodarstvo.

SLEDENJE CILJEM TRAJNOSTNEGA POSLOVANJA

SID banka je v letu 2024 nadaljevala integracijo vidika trajnostnega poslovanja v poslovni sistem banke. Izvedene so bile naslednje pomembne naloge:

- zaokrožitev celostnega sistema upravljanja podnebnih in okoljskih tveganj;
- priprava na vzpostavljanje okvira za trajnostno poročanje v skladu s CSRD (Corporate Sustainability Reporting Directive) in ESRS (European Sustainability Reporting Standards);
- oblikovanje in sprejem metodologije za ocenjevanja dejavnikov tveganja ESG ter vključitev ocen ESG v bonitetne ocene;
- oblikovanje in sprejem metodologij za izvajanje presoj okoljske trajnosti financiranja projektov in podjetij.

Banka bo v letu 2025 nadaljevala izvajanje aktivnosti na področju trajnostnega poslovanja v smeri doseganja srednjeročnih strateških ciljev. Predvidene ključne aktivnosti na tem področju so:

- prilagoditve trajnostnega poročanja v skladu z ZGD-1M (CSRD) in standardi ESRS ter nadgradnja trajnostnega poročila SID banke v skladu z zakonskimi zahtevami trajnostnega poročanja;

- ocena in analiza učinkov prilagoditve cenovne politike, ki bi omogočala ugodnejše pogoje financiranja zelenih projektov in podjetij s trajnostno naravnanimi poslovnimi modeli;
- izpopolnjevanje izračuna ogljičnega odtisa SID banke v skladu z usmeritvami mednarodnega protokola TGP;
- priprava tranzicijskega načrta in Načrta upravljanja tveganj ESG.

IZVAJANJE UKREPOV IZ NAČRTA RAZOGLJIČENJA SID BANKE DO LETA 2030

SID banka v okviru trajnostnega delovanja vsako leto pripravlja izračun ogljičnega odtisa lastnega delovanja in poslovanja. Metodologija izračunavanja ogljičnega odtisa je redno verificirana skladno s protokolom TGP. Cilji razogljíčenja z opredelitvijo ukrepov se dvoletno določajo v Načrtu razogljíčenja SID banke in se jih kot ključne pokazatelje trajnosti vključuje v strategijo razvoja SID banke.

V letu 2025 bo banka nadaljevala z zagotavljanjem skladnosti z obstoječimi in prihajajočimi regulatornimi zahtevami, predvsem na področju razkritij in upravljanja podnebnih tveganj in tveganj ESG, ter prilagajanjem na direktivo CSRD in z njo povezano trajnostno poročanje. Izvedena bo ocena materialnosti dejavnikov trajnosti, ki bo vključevala identifikacijo ključnih vplivov, tveganj in priložnosti ter oblikovanje strategij za vključitev trajnostnih ciljev v poslovne procese. SID banka bo v letu 2025 razširila metodologijo in izračun financiranih emisij (emisije portfelja SID banke), ki veljajo za enega ključnih KPI za presojo usklajenosti banke z zavezami Pariškega sporazuma.

Predvidena je nadgradnja politike trajnostnega razvoja, s katero bo SID banka postavila in prilagodila krovni okvir usmeritev SID banke na področju trajnosti njenega delovanja in poslovanja. V načrtu je tudi priprava tranzicijskega načrta in Načrta upravljanja tveganj ESG.

SLEDENJE CILJU OGLJIČNE NEVTRALNOSTI DO LETA 2050

Evropska unija si je v prizadevanjih proti podnebnim spremembam postavila zahteven strateški cilj, da do leta 2050 postane prva podnebno nevtralna celina na svetu. Prenovljeni vmesni cilj za leto 2030 predvideva 55-odstotno znižanje emisij TGP glede na leto 1990, za kar bodo potrebne prilagoditve na vseh ravneh gospodarstva in države. Za doseg cilja podnebne nevtralnosti Evropska komisija vedno bolj stavi tudi na finančni sistem, da odigra vlogo katalizatorja.

SID banka na tej poti širi svojo osredotočenost na zeleno transformacijo vseh segmentov delovanja. Ob lastnem poslovanju v skladu z načrtanimi smernicami prehaja od spodbujanja posameznih trajnostnih projektov k čim bolj sistemskemu prizadevanju za trajnostno preobrazbo čim širšega dela slovenskega gospodarstva. SID banka svoje delovanje v zadnjih letih aktivno usmerja proti temu cilju in oblikuje programe financiranja tako, da podpirajo potrebne prilagoditve. Njene aktivnosti bodo v prihodnje v veliki meri usmerjene v Načrt razogljičenja banke, ki bo nadgrajen s cilji merjenja in razogljičenja portfelja, in izvajanje predvidenih ukrepov v tem segmentu. SID banka v načrtu o razogljičenju postavlja letne cilje do leta 2030 z naborem ukrepov po posameznih kategorijah, časovnico in oceno potrebnih finančnih virov. V načrtu razogljičenja postavlja tudi časovnico za vzpostavitev celovitega zajema in evidentiranja emisij obsega 3 s cilji ter s pogledom do leta 2050.

PRILAGAJANJE TRAJNOSTNEGA POROČANJA V SKLADU Z ZAHTEVAMI DIREKTIVE CSRD

SID banka se aktivno prilagaja zahtevam poročanja v skladu z direktivo CSRD, ki zahteva pregledno razkrivanje informacij o trajnostnih vplivih, tveganjih in priložnostih ter ki je bila v slovenski pravni red prenesena s spremembo Zakona o gospodarskih družbah v letu 2024. V povezavi s standardi ESRS in taksonomijo EU direktiva CSRD določa obveznost razkrivanja številnih trajnostnih informacij, vključno s podatki o poslovnem modelu, strategiji, politikah in trajnostnih ciljih podjetja.

V okviru priprav na trajnostno poročanje SID banka trenutno izvaja oceno dvojne pomembnosti (Double Materiality Assessment), ki je osrednji element za implementacijo poročanja v skladu z direktivo CSRD in standardi ESRS. Analiza omogoča celovito oceno vpliva SID banke na ljudi in okolje ter vpliv okolja in družbe na njeno poslovanje. Na podlagi analize teh ugotovitev bo banka opredelila ključna tveganja in priložnosti ter po potrebi prilagodila trajnostno strategijo, politike, aktivnosti in cilje. Po opravljeni analizi dvojne pomembnosti in izdelani matriki dvojne pomembnosti bo izvedena še analiza vrzeli (gap analiza), ki bo zajela oceno skladnosti obstoječih podatkov, politik, internih aktov in poslovnih procesov z novimi regulatornimi zahtevami. Ta faza vključuje razvoj metodologij za zbiranje podatkov ESG, primerjavo trenutnega stanja s standardi ESRS ter identifikacijo področij, ki potrebujejo izboljšave. Kljub temu, da je Evropska komisija s t.i. omnibusom predlagala poenostavitve na področju trajnostnega poročanja, SID banka še naprej sledi načrtani poti in nadaljuje z oceno dvojne pomembnosti in načrtuje na podlagi ugotovitev oblikovati tudi morebitne prilagoditve svojega poslovanja.

Z uvedbo celovitega trajnostnega poročanja, ki povezuje uveljavljene finančne kazalnike s kazalniki ESG, bo SID banka jasno prikazala, kako z doseganjem

trajnostnih ciljev ustvarja dolgoročno vrednost za družbo ter krepi svojo družbeno odgovornost, ugled in zaupanje deležnikov.

SID BANKA JE PREJEMNICA CERTIFIKATA GREEN STAR

V letu 2023 je SID banka prejela tudi certifikat Green Star, ki ga podeljuje zavod CER – Partnerstvo za trajnostno gospodarstvo. Certifikat Green Star je rezultat dolgoletnih prizadevanj banke za zmanjšanje ogljičnega odtisa, spodbujanje naložb v obnovljive vire energije ter podporo trajnostnim projektom, krožnemu gospodarstvu in trajnostno naravnanim podjetjem.

Certifikat tudi potrjuje, da je SID banka aktivna na poti zelene preobrazbe, ki vodi h globalnim, evropskim in nacionalnim ciljem doseganja trajnosti ter podnebne nevtralnosti. Ta dosežek SID banko postavlja med vodilne trajnostno naravnane banke in potrjuje njeno zavezanost k odgovornemu ravnanju z okoljem, človeškimi viri, viri energije in odpadki.

SID BANKA JE PRIDOBILA 4 ZVEZDICE, KAR JO UVRŠČA V KATEGORIJU »ZELENI VODITELJ«.

IV. GOSPODARSKO IN FINANČNO OKOLJE V LETU 2024²³

IV.1. MEDNARODNO OKOLJE

Leto 2024 so zaznamovale geopolitične napetosti, izjemno povišana stopnja negotovosti in opazen napredek na področju umetne inteligence.

V letu 2024 so se geopolitične napetosti še zaostrele, pri čemer se je ob nadaljevanju vojne v Ukrajini močno razplamtel tudi konflikt na Bližnjem vzhodu. To je prispevalo k povečani globalni negotovosti, ki je zaznamovala leto, v katerem so se nadaljevali procesi dezinflacije, rahljanja monetarne politike, zmerne globalne rasti ter postopne deglobalizacije in regionalizacije svetovnih gospodarstev. K povišani stopnji negotovosti so prispevale še skrbi o novih trgovinskih vojnah. Leto je minilo tudi v znamenju napredka na področju umetne inteligence in izjemne rasti vrednosti podjetij, vezanih na ta sektor. Globalna rast je ostala pod ravni iz obdobja pred pandemijo covid-19, v Evropi pa je bila gospodarska aktivnost še posebej šibka.

Razmere v dobavnih verigah so se po težavah iz preteklih let sicer stabilizirale, vendar so bile v drugi polovici leta ponovno nekoliko bolj pod pritiskom zaradi geopolitičnih napetosti. Napetosti v Rdečem morju so povzročile preusmeritev trgovskih poti in posledično zvišanje transportnih stroškov ter podaljšanje nekaterih dobavnih rokov za transport med Azijo in Evropo, vendar v omejenem obsegu in le z manjšim vplivom na globalno trgovino.

Svetovno povpraševanje je bilo v splošnem zmerno, pri čemer so največji trgovinski bloki – ZDA, EU in Kitajska – kazali različne trende: medtem ko so ZDA ostale sorazmerno odporne

²³ Podatki iz javno dostopnih publikacij SURS, Banke Slovenije, UMAR, EK, Svetovne banke, ECB, BIS in MDS, izdanih do objave letnega poročila.

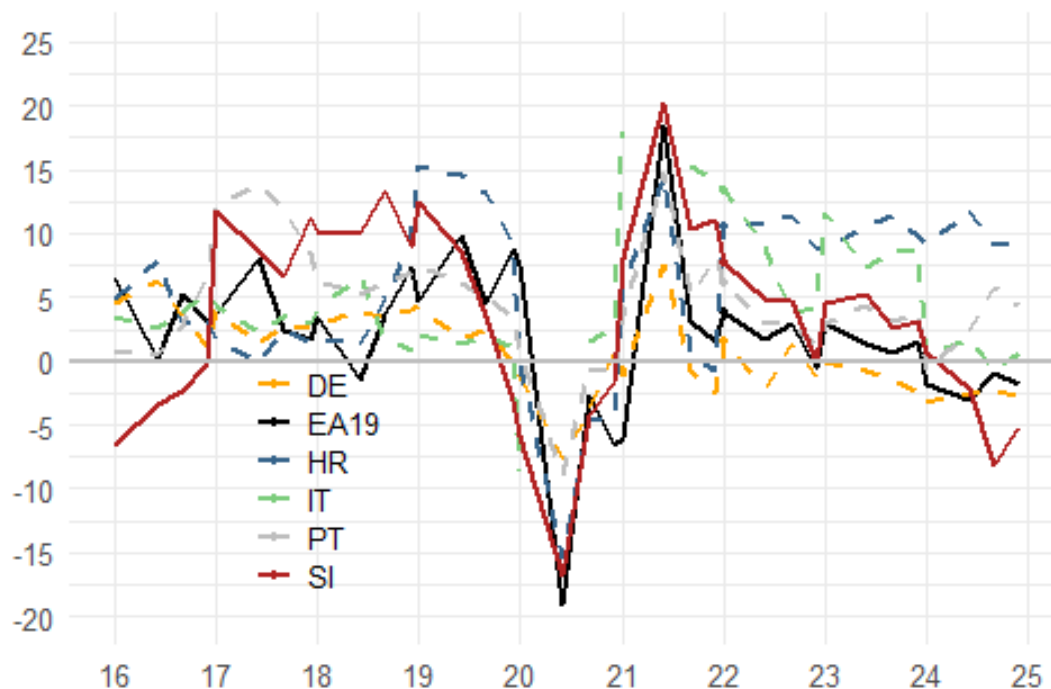
zaradi močne potrošnje, se je Evropa soočala s stagnacijo, Kitajska pa z upočasnjevanjem rasti. Države v razvoju so v letu 2024 zabeležile 4,1-odstotno gospodarsko rast. Kitajska rast, ki sicer ostaja nad povprečjem skupine držav v razvoju, usiha – lani je bila s 4,9 odstotka za 0,2 odstotne točke nižja kot v letu pred tem, za letošnje leto pa se obeta še nižja. Rast sta zavirali šibko povpraševanje in nadaljevanje težav v nepremičninskem sektorju. Države, ki zlasti izvažajo surovine, so dosegale nižje rasti od pričakovanih, saj so se cene teh zaradi umiritve globalnega povpraševanja znižale.

Poročilo Svetovne banke opozarja, da se velika skupina držav v razvoju sploh ne dohiteva več razvitih držav. Če izvezemo Kitajsko in Indijo, so države v razvoju vrhunec v deležu BDP glede na razvite države (per capita) dosegle leta 2013, desetletje po tem pa še vedno zaostajajo za tem vrhom in po napovedih sodeč bo tako tudi še v bližnji prihodnosti. Projekcije kažejo, da bo rast v državah v razvoju v prihodnjih letih ostala pod povprečjem iz predpandemičnega obdobja, stopnja revščine pa izrazita. Tudi v letu 2024 so – kljub upadajoči inflaciji – življenjski stroški ostali povišani, prehranska revščina pa obsežna.

V razvitem svetu je bila dinamika precej heterogena – še naprej visoka gospodarska rast v ZDA, nadaljevanje šibke rasti v EU in stagnacija Japonske. Na fiskalnem področju so ZDA soočene z visokim javnim dolgom, kar zlasti po zadnjih predsedniških volitvah vodi v politične razprave o prihodnjih proračunskih omejitvah. Po hitrem dvigu ključnih obrestnih mer v predhodnem letu je v letu 2024 sledil obrat v monetarni politiki; glavne centralne banke so po opaznem znižanju inflacije obrestne mere začele zniževati.

V evrskem območju se je nadaljevalo obdobje nizke gospodarske rasti, ki jo je zlasti zaznamoval upad industrijske proizvodnje v Nemčiji. Po oceni je gospodarska rast v letu 2024 dosegla 1 odstotek v EU in 0,9 odstotka v evroobmočju. Nemčija, tradicionalni motor evropskega gospodarstva, je že drugo leto zapored v recesiji. Nemški gospodarski model, ki temelji na izvozni usmerjenosti in industrijski proizvodnji, je bil namreč pod vplivom visokih stroškov energije, prepočasnega prilagajanja spremenjenim geopolitičnim okoliščinam in šibkega povpraševanja iz Kitajske. Slednje je bilo še posebno izrazito v avtomobilski industriji; Kitajska je namreč v zadnjih letih izrazito okrepila svojo proizvodnjo tako za domači kot za tuji trg, kljub že prej omenjenim izzivom, s katerimi se sooča. Od leta 2021 do leta 2024 je letni izvoz osebnih vozil povečala za 200 odstotkov (število izvoženih osebnih vozil iz Nemčije v zadnjih dveh letih upada, kar je del trenda, ki se je začel že pred izbruhom pandemije covid-19).

Slika 11: Medletna rast investicij (v odstotkih)

Vir: Eurostat

V gospodarstvu EU je po visoki inflaciji in visokih obrestnih merah, ki jih je ECB v drugi polovici leta počasi začela zmanjševati, skromno rast poganjal zlasti storitveni sektor, podprt s potrošnjo gospodinjstev. Ta se je izboljšala zaradi umiritve rasti cen življenjskih potrebščin. Po strmem znižanju inflacije v letu 2023, z zelo visoke ravni iz leta 2022, se je ta nekoliko zniževala tudi v letu 2024 – septembra je upadla celo na 1,7 odstotka, vendar se je v zadnjih mesecih leta spet povišala in tako pri 2,5 odstotka ostaja nad ciljem ECB. Pri tem je k nižji rasti cen pripomoglo tudi rahlo znižanje cen energije (ki se je proti koncu leta sicer ponovno začela dražiti), osnovna inflacija (brez cen hrane in energentov) pa ostaja trdovratna zaradi rasti stroškov dela in povpraševanja po storitvah. Vse to se je odrazilo tudi v padanju evra proti dolarju skozi leto – za 6,4 odstotka v letu 2024.

Borzni trgi so tudi v letu 2024 dosegali visoke stopnje rasti, zlasti na osnovi prispevka tehnoloških delnic, oz. delnic podjetij, katerih poslovanje je povezano z razvojem umetne inteligence. Indeks Nasdaq je zabeležil 29-odstotno rast, S&P 500 24-odstotno, DAX30 19-odstotno, Nikkei 21-odstotno, SBITOP z Ljubljanske borze pa 33-odstotno (zlasti zaradi predhodno izredno nizkih vrednotenj, čemur botruje predvsem dejstvo, da je LJSE obrobni trg z nizko likvidnostjo). Nadaljevala se je tudi rast cene zlata, ki je narasla za 27 odstotkov.

IV.2. SLOVENSKO GOSPODARSTVO

**Ob znižanju
gospodarske rasti je
bil v letu 2024 v
slovenskem
gospodarstvu
opazen predvsem
upad bruto
investicij.**

Gospodarska rast v Sloveniji je po prvi oceni upadla na 1,6 odstotka, kar je najnižja rast po letu 2013, z izjemo koronskega leta 2020, ko je bil zabeležen znatni upad zaradi pandemije. K zmerni rasti, nižji od pričakovane ob začetku leta, a vseeno relativno ugodni glede na mednarodno gospodarsko okolje, sta prispevali močna rast potrošnje države in šibka rast potrošnje gospodinjstev. Opazen je bil upad bruto investicij, –2,4 odstotka, zlasti pa bruto investicij v osnovna sredstva, –3,7 odstotka.

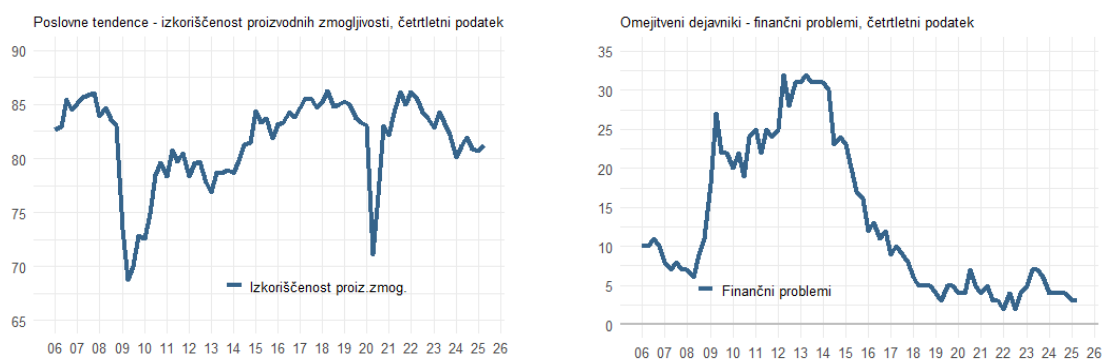
Rast izvoza je bila upočasnjena zaradi oslabljenega tujega povpraševanja, zlasti iz Nemčije, ki je ena ključnih trgovinskih partneric Slovenije. Izvoz v države članice EU je v letu 2024 predstavljal 74,5 odstotka celotnega izvoza. Ob koncu leta je tekoči račun plačilne bilance dosegel presežek v znesku 3,3 milijarde evrov, kar je za 0,3 milijarde več kot v predhodnem letu. Večino presežka izhaja iz storitvene menjave.

Trg dela je skozi leto 2024 kazal rahle znake ohlajanja, a še naprej ostajal tesen. Število zasedenih delovnih mest je bilo ob koncu leta nekoliko nižje kot ob začetku, število prostih delovnih mest je skozi leto upadalo, vendar ostalo nad dolgoletnim povprečjem. Posledično se je tudi rast plač v primerjavi z letom prej umirila, vendar še vedno ostala višja od inflacije. Povprečna plača v letu 2024 je bila v zasebnem sektorju za 7 odstotkov višja kot leto prej, v javnem pa za 4,6 odstotka. Povprečna neto plača je bila v letu 2024 za 1,8 odstotka višja kot v predhodnem letu.

Inflacija se je v Sloveniji v letu 2024 postopoma zniževala, vendar je osnovna inflacija ostala razmeroma visoka zaradi rasti stroškov dela in cen storitev. ECB je skoraj do sredine leta vztrajala pri

restriktivni denarni politiki, kar je ohranjalo visoke stroške financiranja za podjetja in gospodinjstva. To se je še posebej odrazilo na nepremičninskem trgu, kjer se je rast cen upočasnila.

Slika 12: Poslovne tendence v predelovalnih dejavnostih

Vir: SURS

Gradbena aktivnost se je v prvi polovici leta 2024 medletno občutno znižala, vendar ostala nad dolgoletnim povprečjem. V drugi polovici leta je bila opazna ponovna rast, vendar je bila kljub temu skupna vrednost gradbenih del, opravljenih v letu 2024, v primerjavi s predhodnim letom nižja za 9 odstotkov. Rast cen nepremičnin se je nadaljevala tudi v letu 2024, število nepremičninskih poslov pa je še naprej upadalo.

Primanjkljaj javnih financ je bil ob koncu leta manjši od načrtovanega. Primanjkljaj sektorja država je v letu 2024 znašal 630 milijonov EUR ali 0,9 % BDP, bruto dolg pa 44.895 milijonov EUR ali 67,0 % BDP.

IV.3. BANČNI SISTEM

Ob znižanju podjetniških investicij so v letu 2024 v slovenskem bančnem sistemu upadli tudi krediti podjetjem.

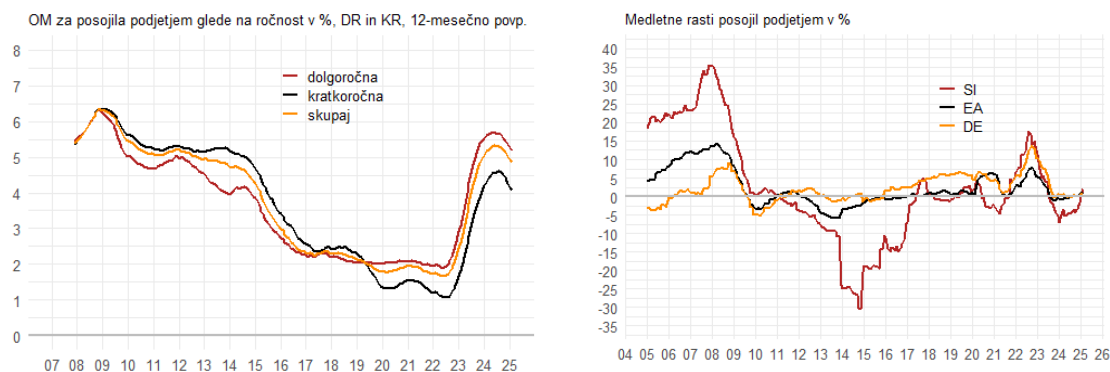
Rast kreditov nebančnemu sektorju je v celoti slonela na rasti posojil gospodinjstvom, zlasti potrošniških in le v manjši meri stanovanjskih posojil. Krediti podjetjem so namreč upadali (–2,1 odstotka), deloma zaradi restriktivne politike ECB, ki je obrestne mere začela nižati šele junija in jih nato znižala še septembra, oktobra in decembra, še v večji meri pa zaradi negotovosti v gospodarstvu, zaradi česar se niža obseg podjetniških investicij. Ob koncu leta je tako depozitna obrestna mera ECB znašala 3 odstotke, obrestni meri za operacije glavnega refinanciranja in odprto ponudbo mejnega posojila pa 3,15 odstotka in 3,40 odstotka. Dinamika posojil podjetjem je podobna kot v evroobmočju, a bolj izrazita – tam se je rast zgolj ustavila, v Sloveniji pa je opazen upad podjetniškega kreditiranja.

V zadnjih petindvajsetih letih se je tako pomembno spremenila struktura slovenskega bančnega sistema; v primerjavi z letom 2007, ko so posojila nefinančnim družbam predstavljala 40 odstotkov aktive, zdaj ta predstavljajo 18 odstotkov aktive, posojila gospodinjstvom pa 24,5 odstotka. Na drugi strani vloge gospodinjstev predstavljajo kar 50 odstotkov pasive slovenskega bančnega sektorja in so se v letu 2024 še povečale (skoraj 800 milijonov evrov). Vloge gospodinjstev in podjetij zdaj dosegajo 70 odstotkov pasive in s tem tudi presegajo obseg posojil na aktivni ter ostajajo stabilen vir financiranja slovenskih bank.

V letu 2024 se je nadaljevala konsolidacija slovenskega bančnega trga, in sicer z največjo bančno združitvijo doslej. Avgusta sta se banki Nova KBM in SKB pravno združili v banko OTP. Proces je potekal že od februarja 2023, ko je skupina OTP dokončno prevzela banko Nova KBM.

Z združitvijo je nastala največja banka po številu komitentov in druga največja po bilančni vsoti, za skupino NLB. V slovenskem bančnem prostoru sta tako nastali dve zelo veliki bančni družbi, ki predstavljata približno 60 odstotkov bančnega sistema po bilančni vsoti, vse druge banke pa so občutno manjše.

Slika 13: Obrestne mere in rast posojil

Vir: BS, ECB

Kakovost kreditnega portfelja bank je skozi leto 2024 ostajala zelo solidna, delež nedonosnih izpostavljenosti je ostajal stabilen, le malenkost se je povečal delež nedonosnih posojil. Poslabšanje je opazno v skupini obrtnikov, prav tako so se tveganja povečala pri potrošniških posojilih. Hkrati je bilo skozi celo leto opazno izboljšanje v skupini izpostavljenosti do gostinskih družb, ki so zaradi zaprtja v času epidemije postale bolj tvegana skupina, v zadnjem obdobju pa se ob močni aktivnosti storitvenega sektorja to izboljšuje. Količnik likvidnostnega kritja (LCR) se je skozi leto rahlo zmanjševal, vendar ostajal na zelo visoki ravni, nad 300.

Visok obseg vlog in opazna razlika med aktivnimi in pasivnimi obrestnimi merami je bankam tudi v letu 2024 omogočala ustvarjanje visokih neto obrestnih prihodkov, rasli pa so tudi neobrestni prihodki, kar se je odrazilo v solidni dobičkonosnosti slovenskega bančnega sistema. Odpornost bank z vidika solventnosti in dobičkonosnosti torej ostaja visoka. Hkrati so se sicer v bančnem sistemu povečali operativni stroški, saj je bil na podlagi Zakona o obnovi, razvoju in zagotavljanju finančnih sredstev (ZORZFS) uveden davek na bilančno vsoto bank in hranilnic (zakon predvideva, da bo davek začasen, in sicer se bo obračunaval za poslovna leta od 2024 do 2028).

IV.4. VPLIV ZUNANJEGA OKOLJA NA POSLOVANJE SID BANKE

V letu 2024 je SID banka nekoliko znižala obseg neposrednega kreditiranja podjetij, iskala pa nove načine za financiranje slovenskega gospodarstva na področju tržnih vrzeli in hkratnega razvoja kapitalskega trga.

Likvidnost slovenskega bančnega sistema je skozi vse leto ostajala na zelo visoki ravni, kazalnik LTD (kreditirani strankam, ki niso banke, glede na depozite strank, ki niso banke) je ves čas ostajal opazno pod povprečjem evroobmočja in na najnižjih ravneh, odkar je Slovenija članica evroobmočja. Slovenske banke so lahko financirale celotno kreditno aktivnost brez odvisnosti od drugih (nedepozitnih) virov. Posledično je to za SID banko pomenilo še nekoliko nižji obseg kreditov bankam, saj banke teh virov kljub dolгим ročnostim največkrat niso potrebovale za financiranje slovenskega gospodarstva.

Kljub prehodnemu znižanju gospodarske rasti v Sloveniji makroekonomske razmere niso narekemale izrazitejše potrebe po proticikličnem delovanju SID banke. Več pozornosti je bilo usmerjene v blaženje nekaterih težav na sektorski ravni gospodarstva. Spremenjena geopolitična slika in drugačne globalne razmere na področju surovin (zlasti dosežen vrh kitajskega povpraševanja po jeklu in železovi rudi) so imele opazen vpliv tudi na delovanje nekaterih sektorjev v slovenskem gospodarstvu, zlasti na jeklarsko industrijo. V portfelju posojil SID banke se je slednje odrazilo v povečanem deležu izpostavljenosti, razvrščenih v skupino 2.

Omenjena upočasnitev gospodarske rasti in zastoj v podjetniških investicijah ter s tem povezan upad podjetniškega kreditiranja so tudi za SID banko pomenili, da je morala prilagoditi svoj način delovanja. V letu 2024 je tako nekoliko znižala obseg neposrednega kreditiranja podjetij, iskala pa nove načine za financiranje slovenskega gospodarstva na področju tržnih vrzeli in

hkratnega razvoja kapitalskega trga. V letu 2024 je tako nadgradila svoje delovanje z nakupi zelenih, socialnih, trajnostnih in s trajnostjo povezanih obveznic slovenskih podjetij. Tudi z nakupi obveznic MREL bank in s spremljevalnimi dogovori ob teh nakupih je SID banka prispevala, da so slovenske banke lahko v večjem obsegu financirale gospodarstvo na področjih, ki bi sicer ostajala zapostavljena.

Aktivnosti SID banke se usmerjajo tudi v zunajbilančne produkte prevzema tveganj in prizadevanja za povečanje obsega lastniškega financiranja slovenskih podjetij. Hkrati se je SID banka v letu 2024 intenzivno pripravljala na upravljanje finančnih instrumentov kohezijske politike v novem večletnem finančnem okviru 2021–2027. V letu 2024 je SID banka kljub zahtevnemu makroekonomskemu okolju še povečala obseg kapitala in dosegla pozitiven finančni izid.

IV.4. OCENE TRŽNIH VRZELI NA PODROČJU FINANCIRANJA

Vrzel je v 2024 ocenjena na nekaj več kot pol milijarde EUR oziroma približno 0,8 % BDP. Dobre tri četrtine vrzeli je bilo ocenjene na dolgoročnih posojilih.

SID banka od leta 2014 ocenjuje stanje tržnih vrzeli na področju financiranja s pomočjo Ankete o dostopnosti finančnih virov za podjetja (SAFE). Od leta 2016 anketo izvaja skupaj z Banko Slovenije v okviru, ki anketo izvaja od leta 2011. Velikost začetnega vzorca je nekaj nad 3000 poslanih anket, stopnja odgovora se giblje nekaj nad tretjino. Anketa se izvaja novembra in decembra za tekoče leto. Podobno anketo izvajata tudi EK in ECB, vendar je število zastopanih slovenskih podjetij tam zelo majhno.

Podjetja so odgovarjala na vprašanja o vplivu različnih dejavnikov na poslovanje, relevantnih virih financiranja, vloženih vlogah za financiranje in njihovi realizaciji (delež odobrenega povpraševanja), o razlogih za povpraševanje po zunanjih virih in tudi njihovih prihodnjih potrebah po zunanjih virih financiranja. K anketi so bila glede na aktualnost dodana vprašanja o vplivu zelenega prehoda na poslovanje podjetij.

ANALIZA IN METODOLOGIJA ANKETE SAFE 2024:

S pomočjo ankete SAFE se na podlagi treh različnih anketnih vprašanj in podatkov o novoodobrenih posojilih podjetjem ocenjuje kvalitativno in kvantitativno vrzel. Kvalitativna vrzel je ocenjena na podlagi metodologije ECB, in sicer s pomočjo vprašanj o spremembah v potrebah po zunanjih virih in spremembah v njihovi dostopnosti²⁴.

²⁴ Za izračun kvalitativne vrzeli se definira utež 1 (–1) za povečanje/zmanjšanje finančne vrzeli (obe strani), utež 0,5 (–0,5) za enostransko povečanje/zmanjšanje finančne vrzeli in 0 za nevtralno

Poenostavljeno, večji odstotek ocenjene kvalitativne vrzeli pomeni večjo vrzel, kar pomeni, da se je povečal delež podjetij, ki ocenjuje, da se je dostopnost do zunanjih virov financiranja poslabšala in/ali potrebe povečale. Ocena kvantitativne vrzeli je izračunana s pomočjo vprašanja o deležu realiziranega povpraševanja in podatka o novih posojilih podjetjem, ki predstavljajo realizirano ponudbo oz. realizirano povpraševanje. Vrzel pomeni razliko med celotnim in realiziranim povpraševanjem²⁵. Delež realiziranega povpraševanja omogoča ob znani vrednosti realiziranega povpraševanja (novih bančnih posojilih) izračun vrednosti celotnega povpraševanja. Izračun kvalitativne in kvantitativne vrzeli kažeta na različna vidika ocenjevanja vrzeli. Običajno se gibata v enaki smeri, v določenih letih pa to ne velja, predvsem v letih večje negotovosti v gospodarstvu.

Bančna finančna vrzel ostaja precej pod povprečjem zadnjih 8-ih let. Kvalitativna vrzel se je v 2024 znižala, saj so podjetja poročala o izboljšani dostopnosti in hkrati tudi o nižjih potrebah. Kvantitativna vrzel se je 0,8 % BDP malenkost povečala glede na preteklo leto. Podjetja so poročala o podobni realizaciji, medtem ko se je obseg novih posojil nekoliko povečal. Obrestne mere ECB so se v 2024 znižale za o.t. (s 4 %, na 3 %), prisotno pa je bilo pričakovanje o nadaljnjem zniževanju (marec 2025 2,5 %). Investicije v osnovna sredstva so se v 2024 znižale za okoli 3,7 %, predvsem zaradi manj gradbenih investicij in tudi manjših vlaganj v opremo.

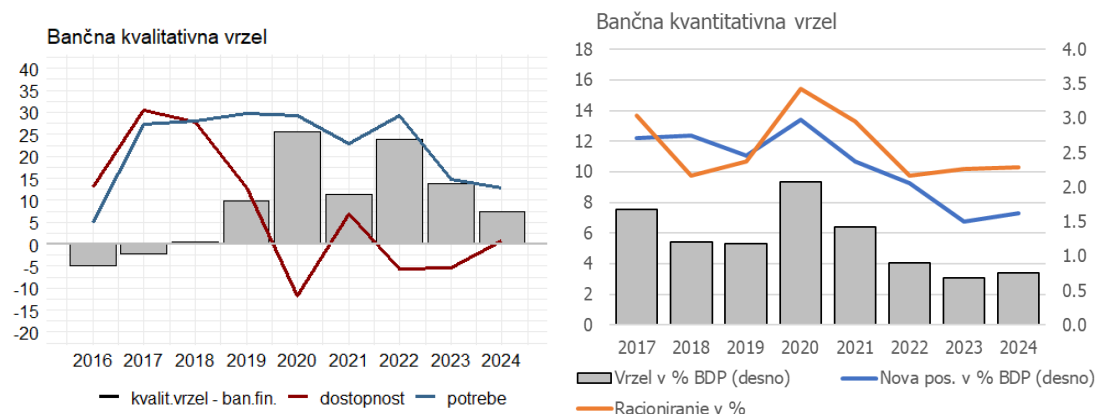
Velikost kvantitativne bančne vrzeli je bila v 2024 z 0,8 % BDP pod povprečjem zadnjih 8-ih let (1,2 % BDP). V 2024 podjetja podobno kot leto prej v povprečju ocenjujejo, da je bila realizacija bančnih posojil nekaj manj kot 90 %. Pomeni, da je bilo okoli 10 % celotnega povpraševanja ne realiziranega oz. je bilo racioniranega. Realizacija povpraševanja oz. obseg novih posojil v BDP se je v agregatu povečal glede na preteklo leto, in sicer nominalno za več kot 13 %, vendar je bilo prisotno tudi nominalno povečanje BDP za 4,7 %. Inflacija je bila 2 %. Stanje

spremembo. Obojestranska sprememba finančne vrzeli pomeni, da so se hkrati povečale/zmanjšale potrebe in zmanjšala/povečala dostopnost, enostranska sprememba uteži pa pomeni, da so se potrebe oziroma dostopnost spremenile v taki smeri, da so se pogoji financiranja poslabšali/izboljšali. Pri izračunu se upošteva pogoj, da se dejavnik izračunava samo za podjetja, ki so označila, da je posamezen dejavnik pomemben za njih. Sprememba finančne vrzeli (obe strani, utež 1) torej pomeni, da so pri povečanju finančne vrzeli podjetja odgovorila, da so se potrebe po posameznem dejavniku povečale, dostopnost pa se je zmanjšala. Obratno velja za zmanjšanje finančne vrzeli; povpraševanje se je zmanjšalo, dostopnost izboljšala. Ocenjeni vrednosti vrzeli med -1 in 1 so utežene glede na velikost podjetij in dejavnosti. Skupna finančna vrzel je utežen z deležem uporabe posameznega vira financiranja glede na vprašanje katere vire financiranje je uporabilo posamezno podjetje.

²⁵ Kvantitativno vrzel se ocenjuje za kratkoročna in dolgoročna posojila in za različne velikostne razrede podjetij. Intervali zaupanja so izračunani glede na deleže realizacije po ročnostih posojil in po velikostnih razredih podjetij. Podatek o novoodobrenih posojilih v posameznem letu, razdeljen glede na velikostne razrede (mikro, mala, srednja in velika) ter hkrati na kratkoročna in dolgoročna posojila, pomeni realizirano povpraševanje oz. ponudbo. Na podlagi vprašanja o realiziranem povpraševanju se oceni delež, ki je bil racioniran in celotno povpraševanje. Med novoodobrenimi posli ni vključenih stanj na tekočem računu, medtem ko se pri kratkoročnem racioniranju upoštevajo tudi viri iz naslova tekočega računa.

kreditov nefinančnim družbam se je v 2024 zmanjšalo za 2 %, kot posledica nižjega povpraševanja podjetij oz. njihovih manjših potreb po bančnem financiranju.

Slika 14: Ocenjeni bančni vrzeli, kvalitativna (levo) in kvantitativna (desno)

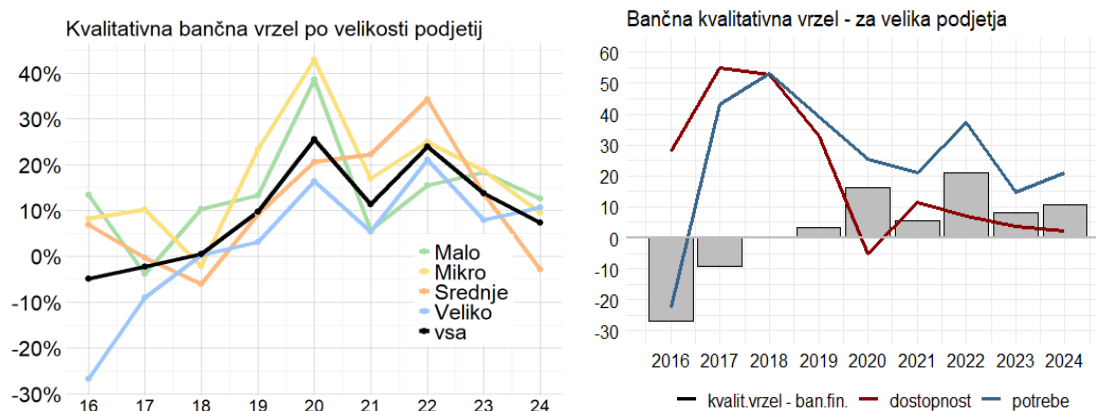
Vir: Anketa SAFE, SID preračuni

Kvalitativna bančna vrzel se je v 2024 prepolovila, na 7,4 %, in se znižala pod povprečje zadnjih 10-ih let (8,8 %). Kvalitativna bančna vrzel ocenjuje percepcijo gospodarstva o spremembi v dostopnosti in spremembi v potrebah po bančnih virih financiranja glede na preteklo leto. Znižanje v 2024 je predvsem posledica izkazanih manjših potreb podjetij po bančnih virih (najnižje v zadnjih 8-ih letih). Gospodarstvo je v povprečju poročalo o nekoliko boljši dostopnosti do financiranja glede na preteklo leto, ki se je približalo povprečni dostopnosti.

OCENA KVALITATIVNE VRZELI BANČNEGA FINANCIRANJA PODJETIJ

Kvalitativna bančna vrzel se je znižala pri vseh velikostnih razredih z izjemo pri velikih podjetjih. Velika podjetja so v povprečju poročala o nekoliko slabši dostopnosti in hkrati o večjih potrebah po bančnih posojilih. Predvsem so izstopala podjetja iz industrijske dejavnosti. Razčlenitev po dejavnostih kaže na povečanje bančne vrzeli pri podjetjih iz gradbene dejavnosti, predvsem zaradi poslabšanja dostopnosti do bančnih finančnih virov. Prav v dejavnosti gradbeništva pa podjetja poročajo o izboljšani dostopnosti do virov prek prekoračitve tekočega računa. Gradbena dejavnost je v 2024 dosegla nižji obseg dodane vrednosti kot v preteklem letu, prav tako je bilo šibko zaupanje.

Slika 15: Ocenjena bančna kvalitativna vrzel za različne velikostne razrede (levo) in posebej za velika podjetja (desno)

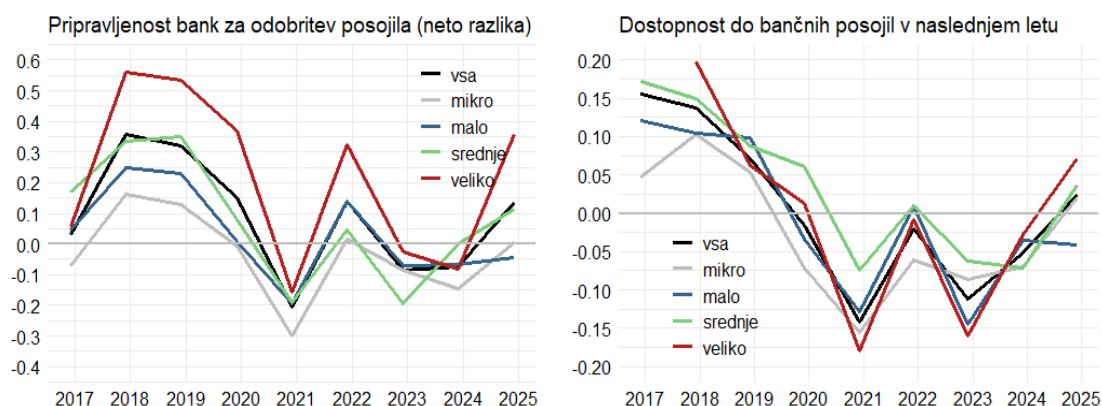

Vir: Anketa SAFE, SID preračuni

Podjetja v 2024 ocenjujejo, da se je dostopnost zunanjih virov izboljšala glede na preteklo leto tudi glede na posamezne dejavnike, kar je skladno z ugotovitvijo o znižanju kvalitativne vrzeli oz. izboljšanju dostopnosti. Kot enega ključnih dejavnikov, ki je še vedno precej omejujoče vplival na dostopnost do zunanjih virov financiranja, so ponovno izpostavila splošno ekonomsko stanje. Čeprav je bila inflacija v primerjavi z letom 2023 nižja, podjetja še vedno občutijo posledice višjih obrestnih mer iz preteklega obdobja, hkrati pa se soočajo z negotovim povpraševanjem in strukturnimi težavami na trgu dela. Negativna neto razlika med deležem podjetij, ki ocenjujejo, da se je ekonomsko stanje izboljšalo, in tistimi, ki poročajo o poslabšanju, se je sicer nekoliko zmanjšala, a ostaja izrazito negativna (-15 %), kar kaže na previdnost gospodarstva pri ocenjevanju prihodnjih razmer.

Podjetja v povprečju ocenjujejo, da se je dostopnost do posameznih zunanjih virov financiranja izboljšala glede na preteklo leto, kar je skladno z zniževanjem vrzeli. **Pozitiven vpliv na dostopnost financiranja so podjetja v največji meri pripisala dobri kreditni zgodovini, ustreznemu lastniškemu kapitalu in stabilnemu poslovanju podjetja (prodaja, dobičkonosnost, poslovni načrti).**

Slika 16: Ocena dostopnosti bančnih posojil glede na pripravljenost bank za odobritev posojila v 2024 (levo) in cena podjetij o spremembi dostopnosti do bančnih posojil v naslednjem letu, za leto 2025 (desno)

Opomba: Pri dostopnosti do bančnih posojil v naslednjem letu gre za razlike med uteženim deležem podjetij, ki predvideva izboljšanje, in tistimi, ki predvidevajo poslabšanje.

Vir: Anketa SAFE, SID preračuni

Podjetja v 2025 pričakujejo še nekoliko boljšo dostopnost kot v preteklem letu, s pričakovanim zniževanjem obrestnim mer ali vsaj približevanjem nivoju okoli 2,5 %. Izjema so mala podjetja, ki ostajajo zadržana. Podjetja, kljub upočasnjevanju gospodarske aktivnosti, pričakujejo boljšo dostopnost do notranjih virov (zadržani dobički ...), prav tako pa tudi do ostalih zunanjih virov financiranja poleg bančnih (lizing, lastniški kapital, komercialni krediti ...).

OCENA KVANTITATIVNE VRZELI BANČNEGA FINANCIRANJA PODJETIJ

Celotno povpraševanje po domačih bančnih posojilih je v letu 2024 ocenjeno na 5,4 mrd EUR, pri čemer je vrzel ocenjena na nekaj več kot pol milijarde EUR oziroma približno 0,8 % BDP. Vrzel se je nominalno povečala za nekaj manj kot 15 %, kar ustreza manj kot 7 bazičnim točkam v deležu BDP. Na rahlo povečanje vrzeli je vplivalo predvsem nekoliko višje povpraševanje, medtem ko se delež nerealiziranega povpraševanja z nekaj nad 10 % ni bistveno spremenil glede na preteklo leto. V zadnjih 8-ih letih je ocenjena povprečna nominalna vrzel nefinančnih podjetij na segmentu domačih bančnih posojil dosegla nekaj čez 600 mio EUR oz. okoli 1,2 % letnega BDP.

Dobre tri četrtine vrzeli je ocenjene na dolgoročnih posojilih. Glede na lani pa se je nekoliko povečala vrzel pri kratkoročnih posojilih, predvsem zaradi nižje realizacije (znižanje za 3 o.t. na 90 %). Zanimanje za kratkoročna posojila se pri podjetjih ni bistveno spremenilo. Pri dolgoročnih bančnih posojilih se je realizacija povečala za 5 o.t., na skoraj 90 %. Prav tako se je v 2024 povečalo povpraševanje po dolgoročnih posojilih. V povprečju zadnjih osmih letih se je večina vrzeli – približno 85 % – nanašala na dolgoročna posojila, kjer je bila realizacija dosledno nižja kot pri kratkoročnih. V povprečju je zaostajala za približno 5 o.t. in je dosegala okoli 85 %.

Tabela 1: Ocenjena kvantitativna vrzel

	Nova posojila	Racioniranje (nereal. povp)	Celotno povpraševanje	Ocenjena vrzel	
	v mrd EUR	v %	v mrd EUR	v mio EUR	v % BDP
2017	5.2	13.7	5.9	713.8	1.7
2018	5.6	9.7	6.2	548.9	1.2
2019	5.3	10.7	5.9	568.3	1.2
2020	6.3	15.5	7.2	968.5	2.1
2021	5.6	13.3	6.3	737.6	1.4
2022	5.3	9.7	5.8	514.2	0.9
2023	4.3	10.2	4.7	439.4	0.7
2024	4.9	10.3	5.4	504.1	0.8

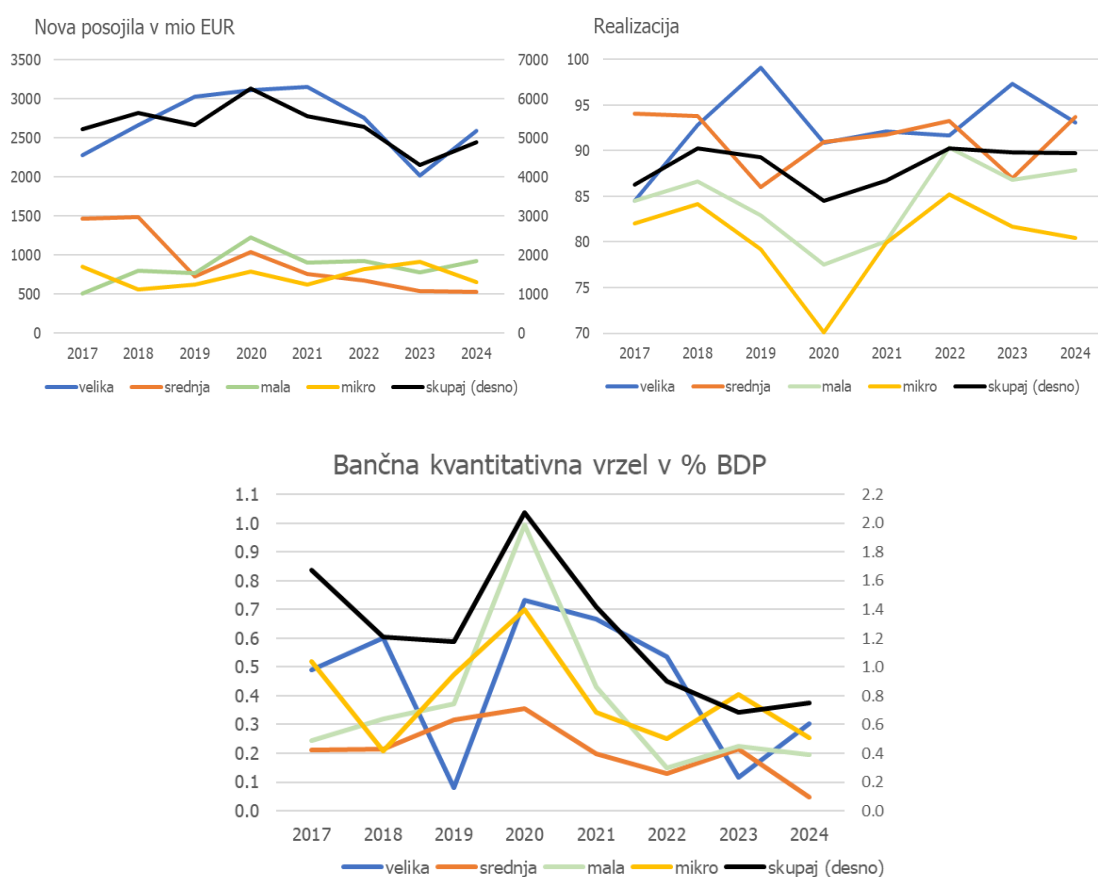
Vir: BS, Anketa SAFE, SID preračuni

Mikro podjetja so imela v 2024 po pričakovanjih najnižjo realizacijo povpraševanja, saj se je odobrilo le okoli 80 % njihovega zaprosenega zneska, kar je tudi v skladu z 8-letnim povprečjem. Pri kratkoročnih posojilih so mikro podjetja poročala o nekoliko slabši realizaciji kot lani. Mala podjetja so bila uspešnejša – njihova realizacija je bila približno 7 o.t. višja kot pri mikro podjetjih in tudi nekoliko nad dolgoletnim povprečjem. Srednja in velika podjetja so v letu 2024 dosegla povprečno realizacijo

okoli 93 %, kar je rahlo nad dolgoletnim povprečjem. Pri velikih podjetjih je bilo sicer zaznati znižanje realizacije glede na lani, medtem ko se je ta pri srednjih podjetjih nekoliko izboljšala.

Najbolj racionirana so mikro in mala podjetja, zlasti pri dolgoročnih posojilih, kjer je povpraševanje največje. Posledično je finančna vrzel največja na prav teh segmentih. SID banka vrzeli prepoznava predvsem pri daljših ročnostih in v segmentu manjših podjetij, kjer tudi beleži največji učinek svojega delovanja.

Slika 17: Realizirano dolgoročno povpraševanje v mrd EUR in delež realizacije dolgoročnega povpraševanja v %

Opomba: Ocenjena kvantitativna vrzel skupaj ni seštevek vrzeli po posameznih velikostnih razredih in ročnostih posojil (kratkoročna in dolgoročna posojila). Razlog je v določenem deležu neopredeljenih posojil glede na velikost in pa v uteževanju racioniranja.

Vir: BS, Anketa SAFE, SID preračuni

Obseg novih bančnih posojilih se je v 2024 povečal predvsem zaradi večjega povpraševanja velikih (kar za 28 %) in malih podjetij (18 %), medtem ko je bilo

srednjim (-1,7 %) in predvsem mikro podjetjem (-28 %) odobrenih manj novih posojil kot v preteklem letu. Med novimi posojili prevladujejo velika podjetja, saj predstavljajo približno polovico vseh. V povprečju zadnjih osmih let pa so preostali trije razredi podjetij – mikro, mala in srednja – vsak prispevali po približno petino.

Okoli 7 % podjetij v 2024 ni zaprosilo za dolgoročna bančna sredstva (nad 10 let), zaradi možnosti zavrnitve, kar je nekoliko manj kot lani. Delež pa se je povečal pri mikro podjetjih. Trend povečanja deleža pa je opazen pri posojilih od 1 do 10 let in krajših ročnostih, predvsem pri manjših podjetjih. To nakazuje, da predvsem manjša podjetja neredko posegajo tudi po alternativnih virih financiranja.

Slovenska podjetja pri bančnih posojilih z ročnostjo daljšo od 5 let večinoma povprašujejo po zneskih nad 1 mio EUR, pri čemer prevladujejo srednja in velika podjetja. **Približno 70 % podjetij, ki iščejo bančna posojila z ročnostjo nad 5 let, povprašuje po zneskih višjih od 1 mio EUR, pri čemer večina teh povpraševanj presega 2,5 mio EUR.** Pri posojilih s krajšimi ročnostmi je povpraševanje bolj raznoliko. Za posojila z ročnostjo od 1 do 5 let je nekaj manj kot tretjina povpraševanja za zneske nad 1 mio EUR, medtem ko tretjina podjetij išče posojila pod 100.000 EUR. Pri posojilih z ročnostjo do 1 leta nekaj čez polovica povpraševanj presega 1 mio EUR, predvsem s strani velikih podjetij. Mikro in mala podjetja večinoma povprašujejo po zneskih pod 500.000 EUR.

Tabela 2: Struktura povpraševanja po zunanjem financiranju v obdobju 2023–24 glede na zneskovne razrede

v %	do 100.000 €	od 100.000 € do 500.000 €	od 500.000 € do 1 mio €	od 1 mil. € do 2,5 mil. €	nad 2,5 mil. €
prekoračitev na TR	38	20	7	12	23
bančno pos. do 1L	21	15	13	17	34
bančno pos. 1L-5L	37	26	6	8	23
bančno pos. 5L-10L	9	23	5	18	45
bančno pos. nad 10L	10	8	4	9	68
komercialni kred.	31	17	5	4	31
lizing	61	20	12	2	4
faktoring	33	22	6	11	27
dr. zunanje fin.	34	16	8	7	29

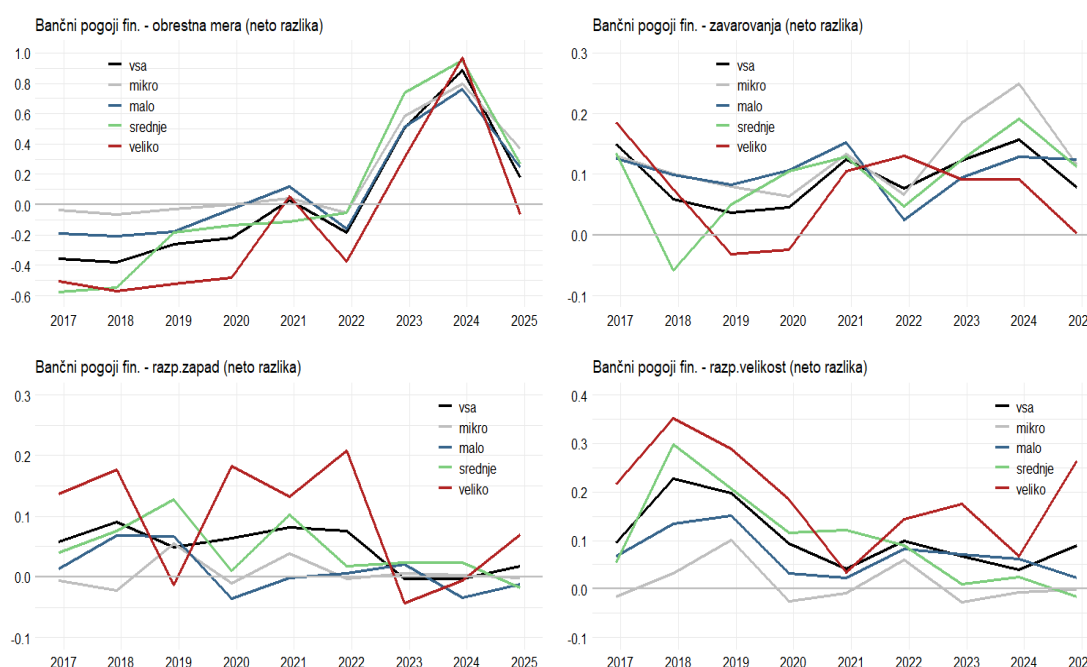
Opomba: Uteženo povprečje s številom zaposlenih za vsa anketirana podjetja.

Vir: Anketa SAFE, SID preračuni

POGOJI BANČNEGA FINANCIRANJA

V letu 2024 so se pogoji bančnega financiranja zaradi upadanja inflacije in posledično nižjih obrestnih mer občutno izboljšali. Do sprostitve je prišlo tudi na področju zavarovanj in razpoložljive višine posojil. Izjema ostaja razpoložljiva zapadlost posojil – delež podjetij, ki poročajo o izboljšanju na tem področju, se je znižal na 5 % (za 2 o.t.), predvsem med manjšimi podjetji. Kljub temu pa neto kazalnik nakazuje rahlo izboljšanje tudi pri ročnosti.

Slika 18: Pogoji bančnega financiranja (obrestna mera, zahtevano zavarovanje, razpoložljiva zapadlost in velikost posojila)

Opomba: Razlika med uteženim deležem podjetij, ki ocenjuje povečanje, in tistimi, ki ocenjuje zmanjšanje.

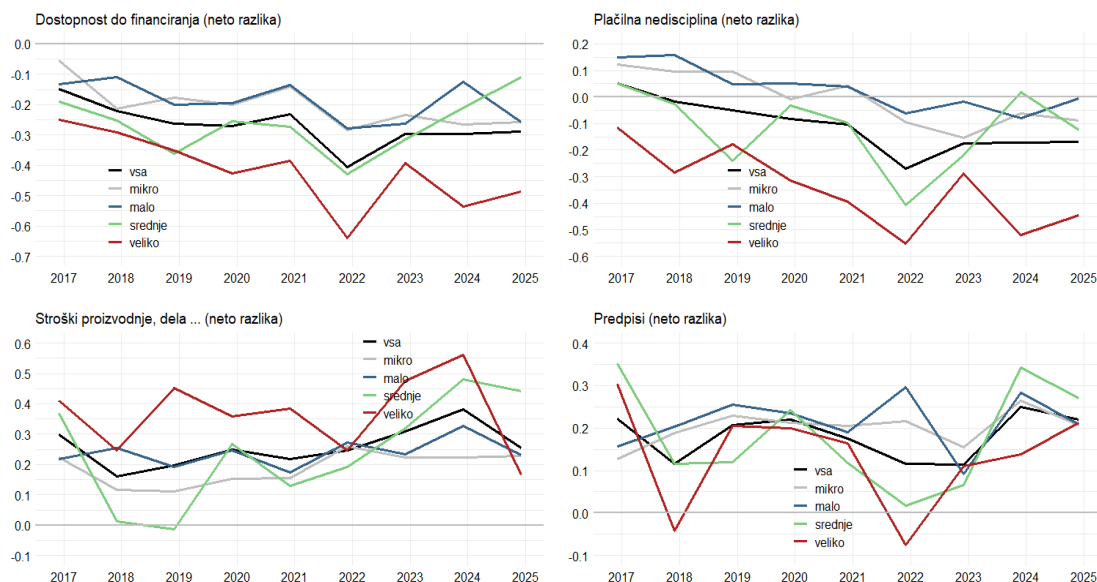
Vir: Anketa SAFE, SID preračuni

Med manjšimi podjetji ostaja delež tistih, ki poročajo o povišanju obrestnih mer, še vedno za okoli petino višji od deleža podjetij, ki zaznavajo znižanje. Podoben vzorec velja tudi za druge stroške financiranja. Opazen pa je pozitiven premik pri zahtevah po zavarovanju – delež podjetij, ki zaznavajo zaostrovanje, se je znižal na 10 % (za 8 odstotnih točk). Poleg tega se je povečal delež podjetij, ki poročajo o boljši dostopnosti do večjih zneskov posojil, predvsem med velikimi podjetji.

OMEJITVENI DEJAVNIKI POSLOVANJA PODJETIJ IN RELEVANTNI VIRI FINANCIRANJA

V 2024 so podjetja na splošno poročala o manjših omejitvah pri poslovanju kot v preteklem letu. Manj težav so imela pri pridobivanju surovin, prav tako se je zmanjšal pritisk zaradi pomanjkanja kvalificirane delovne sile. Po poročanju podjetij so se pritiski s ponudbene strani umirili, niso pa zaznavala niti večjih težav na strani povpraševanja. Dostop do financiranja naj bi ostal stabilen in večinoma ni predstavljal večjih ovir za poslovanje. V vseh velikostnih razredih je več podjetij ocenilo, da dostop do financiranja ni problem, kot pa takih, ki ga doživljajo kot omejujoč dejavnik. Kljub temu pa se je pri srednje velikih in delno tudi pri velikih podjetjih povečal delež tistih, ki zaznavajo financiranje kot oviro za poslovanje. **Povečal se je delež podjetij – predvsem malih in velikih ter iz panog industrije in trgovine – ki kot omejujoč dejavnik izpostavljajo plačilno nedisciplino.** Kljub temu pa ta delež na agregatni ravni ostaja relativno nizek, če ga primerjamo z obdobjem 2017–2024.

Tabela 3: Omejitveni dejavniki poslovanja podjetij, dostop do financiranja, plačilna nedisciplina, stroški proizvodnje oz. dela in predpisi

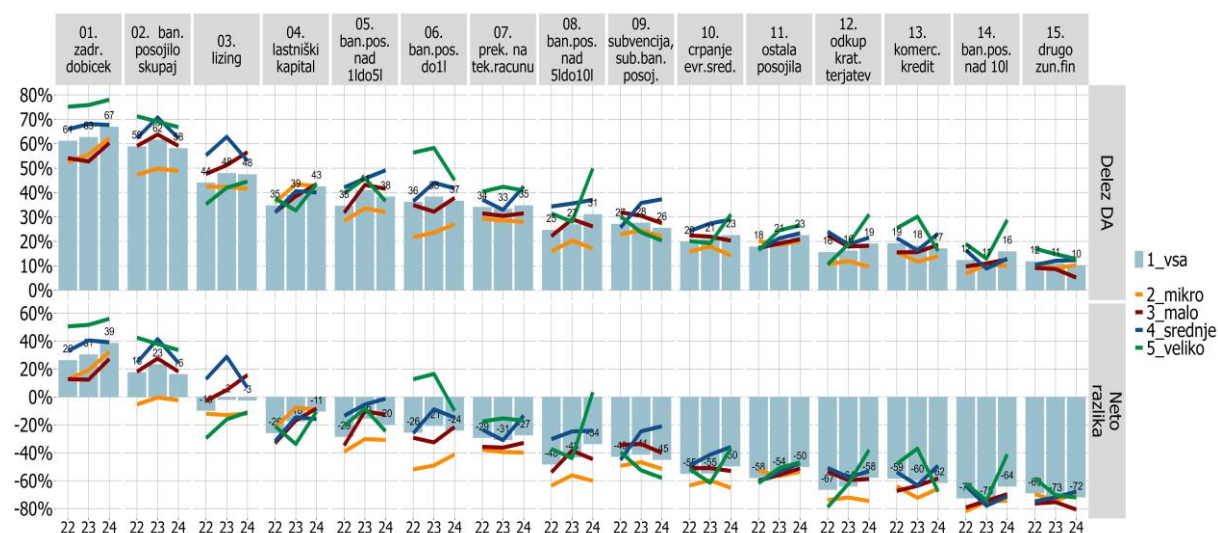

Opomba: Razlika med uteženim deležem podjetij, ki ocenjuje, da je dejavnik (zelo) omejeval poslovanje, in tistimi, ki ocenjujejo, da (sploh) ni omejeval poslovanje.

Vir: Anketa SAFE, SID preračuni

V letu 2024 je opazen manjši premik v strukturi virov financiranja podjetij. Delež podjetij, ki kot pomemben vir financiranja navajajo notranja sredstva, se je povečal in zdaj znaša 67 %. Povečan pomen notranjih virov lahko kaže na previdnejši pristop podjetij k financiranju v bolj negotovih gospodarskih razmerah. Za 3 o.t. se je znižal delež tistih, ki kot relevanten vir izpostavljajo bančna posojila, in sicer na pod 60 %. Delež podjetij, ki je vložil vlogo za bančno financiranje, se je v 2024 znižal pod 42 %. Znižanje velja predvsem za velika in mala podjetja, v dejavnostih industrija in gradbeništvo. Upad relevantnosti bančnih posojil je bolj izrazit pri posojilih krajših ročnosti (do 5 let). Predvsem velika podjetja iz industrijskih panog pa pogosteje navajajo dolgoročnejša posojila (nad 5 let) kot pomemben vir financiranja.

Slika 19: Relevantni viri financiranja leta 2022-24 (glede na velikost podjetij)

Vir: Anketa SAFE, SID preračuni

Tudi relevantnost subvencioniranih bančnih posojil in komercialnih kreditov je nekoliko upadla v primerjavi s preteklim letom. Po drugi strani je opaziti porast pomena alternativnih virov financiranja. Lastniški kapital navaja kot pomemben vir zunanjega financiranja več podjetij kot v prejšnjem letu. Prav tako je večji delež podjetij izpostavil nebančna (ostala) posojila, črpanje evropskih sredstev in zlasti odkup kratkoročnih terjatev – slednji predvsem pri velikih podjetjih in v industriji. Porast pomena odkupa terjatev lahko kaže na potrebo podjetij po hitrejši likvidnosti oziroma optimizaciji denarnega toka, kar je lahko posledica daljših plačilnih rokov ali povečane plačilne negotovosti.

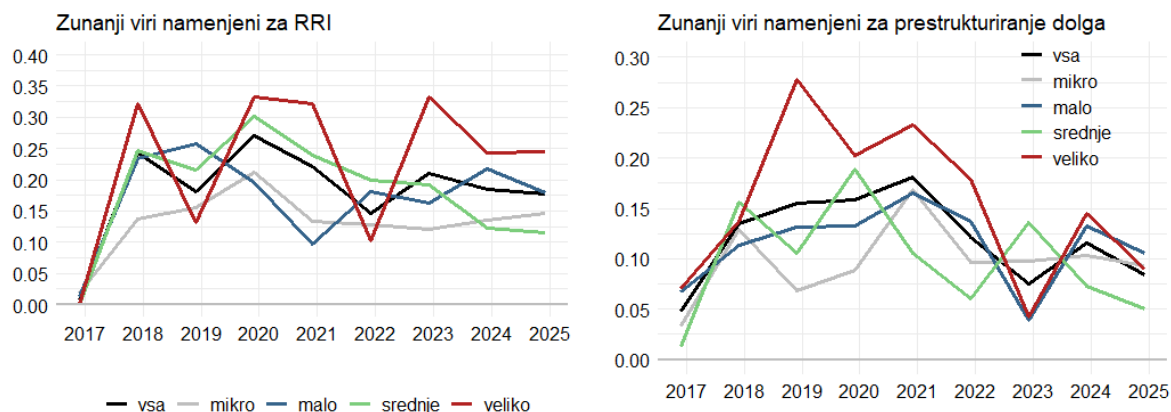
Razlogi, da podjetja niso zaprosila za zunanje vire financiranja, so v veliki meri skladni z njihovo oceno relevantnih virov. V obeh primerih je opazno povečanje deleža podjetij, ki navajajo, da imajo zadostna notranja sredstva. To je lahko posledica nižjih

investicijskih potreb in/ali višjih dobičkov, ki so podjetjem omogočili samofinanciranje. Nižje investicijske potrebe so odraz različnih dejavnikov. Zaradi višjih obrestnih mer so se zvišali stroški financiranja, hkrati pa so podjetja potrebovala višjo donosnost investicij, da bi upravičila njihove stroške. Negotovost glede prihodnjega povpraševanja ter splošne gospodarske in geopolitične razmere so zavirale pripravljenost podjetij za dolgoročne investicije. Z zniževanjem obrestnih mer so se zmanjšali pomisleki glede previsokih stroškov financiranja, ki tako niso več pogosto naveden razlog za izogibanje zunanjim virom. Med pomembnejšimi razlogi, zaradi katerih podjetja niso iskala zunanjega financiranja, izstopajo še: odloženi investicijski projekti – predvsem pri velikih podjetjih; nesprejemljive zahteve po zavarovanju – zlasti pri malih in srednje velikih podjetjih; kompleksni postopki pridobivanja sredstev – predvsem ovira za mikro in mala podjetja.

NAMEN FINANCIRANJA IN PRIČAKOVANI VIRI SREDSTEV

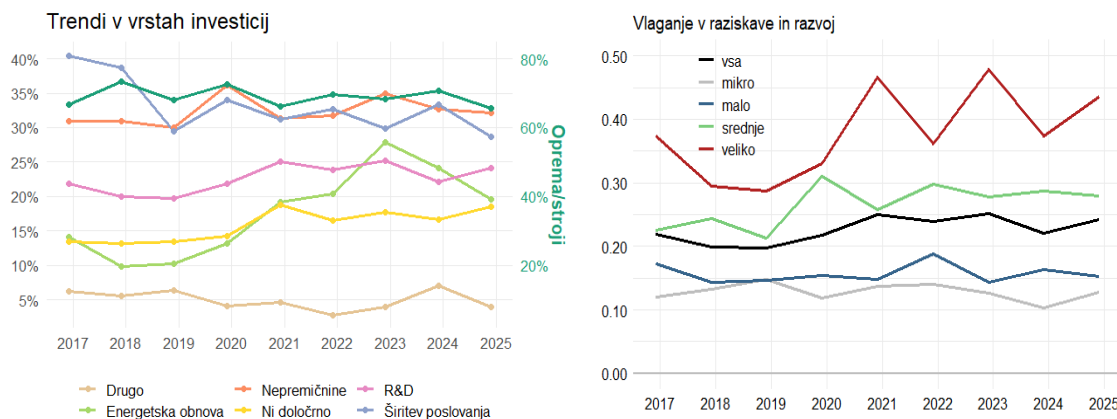
V letu 2024 so podjetja, ki so se odločila za zunanje financiranje, sredstva v največji meri namenila investicijam in sicer v opremo in stroje. Ta namen uporabe je posebej izrazit pri velikih podjetjih, kjer je delež investicijsko usmerjenih podjetij najvišji. Na ravni celotnega gospodarstva se je nekoliko znižal delež podjetij, ki sploh uporabljajo zunanje vire, kar kaže na povečano uporabo notranjih virov financiranja. Kljub temu se je med uporabniki zunanjih virov povečal delež tistih, ki jih uporabljajo prav za naložbene namene. Delež podjetij, ki je zunanja sredstva uporabil za raziskave in razvoj (RRI), se z okoli 18 % v 2024 ni bistveno spremenil. Z zniževanjem obrestnih mer se je zmanjšal pomen prestrukturiranja dolga kot razloga za iskanje zunanjega financiranja. S povečevanjem geopolitičnih negotovosti se je znižal tudi delež podjetij, ki je pridobljene zunanje vire namenil za financiranje izvoza ali širitev trga.

Slika 20: Delež gospodarstva, ki je pridobljene zunanje vire namenilo za raziskave in razvoj (levo) in za prestrukturiranje dolga (desno)

Vir: Anketa SAFE, SID preračuni

Slika 21: V katere razvojne projekte nameravajo podjetja investirati v naslednjih treh letih (levo) in posebej za vlaganja v raziskave in razvoj glede na velikost podjetij (desno)

Vir: Anketa SAFE, SID preračuni

V prihodnjih treh letih podjetja največ investicij načrtujejo v opremo in stroje, pri čemer izstopajo predvsem velika in industrijska podjetja. Kljub temu se je njihov delež, ob negotovih gospodarskih razmerah, znižal za 5 o.t. na 66 %. Pričakovane investicije v raziskave in razvoj ostajajo nad povprečjem, saj jih načrtuje skoraj četrtina podjetij – nekoliko več kot je bila dejanska poraba v zadnjem obdobju. Pri tem so ponovno najdejavnejša velika podjetja, ki tradicionalno namenjajo največ sredstev za investicije. Zmerno so zastopane tudi naložbe v nepremičnine in širitev poslovanja, kjer se zaradi geopolitične negotovosti opaža upad interesa. Delež podjetij, ki načrtuje energetska obnova stavb, pa se je znižal že drugo leto zapored.

PRIČAKOVANI VIRI FINANCIRANJA

V letu 2024 so slovenska podjetja prihodnje investicijske projekte še naprej v največji meri načrtovala financirati z lastnimi viri (56 %), kar je sicer nekoliko manj kot v preteklih letih, a še vedno je veljal za najpomembnejši vir. Sledila so bančna posojila (45 %), pri čemer se delež uporabnikov tega vira postopoma zmanjšuje. Uporaba lastniškega kapitala je ostala stabilna pri 18 %, kar je enako kot leto prej, medtem ko pomen posojil zunaj bančnega sistema in drugih virov ostaja nizka (okoli 6 %). Po velikosti podjetij največje zanašanje na lastne vire beležimo pri velikih podjetjih, delež se je sicer izrazito znižal, zlasti v industriji, medtem ko so mikro podjetja v primerjavi z večjimi precej bolj omejena pri dostopu do zunanjih virov.

Gospodarstvo ocenjuje, da bo v prihodnjih treh letih za investicije približno 22 % podjetij potrebovalo sredstva v manjših zneskih do 100.000 EUR, kar je značilno predvsem za mikro in mala podjetja, ki praviloma razpolagajo z nižjo investicijsko

kapaciteto. Skoraj četrtna podjetij (23 %) načrtuje investicije v razponu od 100.000 do 500.000 EUR, kar vključuje predvsem mikro, mala in srednja podjetja. Podoben delež – okoli 23 % – pa predstavlja podjetja, ki predvidevajo večje investicije nad 2,5 milijona EUR, pri čemer izrazito izstopajo velika podjetja, ki imajo večje razvojne in kapitalske potrebe. Preostanek podjetij je razpršen med srednje visoke vrednosti investicij (500.000 do 2,5 mio EUR).

Tabela 4: Potrebna sredstva podjetij za investicijske projekte planirane v naslednjih treh letih

	do 100.000 €	od 100.000 € do 500.000 €	od 500.000 € do 1 mio €	od 1 mil. € do 2,5 mil. €	nad 2,5 mil. €
Mikro	45%	31%	7%	4%	3%
Malo	30%	37%	11%	8%	3%
Srednje	8%	24%	23%	17%	13%
Veliko	1%	4%	8%	9%	64%
vsa	22%	23%	11%	9%	23%

Vir: Anketa SAFE, SID preračuni

ZELENI PREHOD

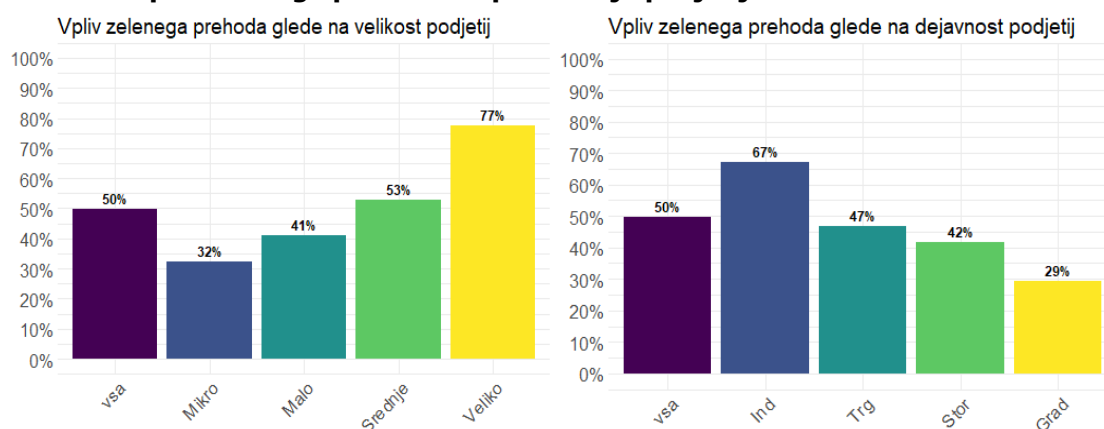
V anketi smo se osredotočili na s strani podjetij zaznani vpliv zelenega prehoda na njihovo poslovanje, na dejavnike, ki podjetja spodbujajo k zelenim naložbam, na ovire s katerimi se soočajo, ter na obstoječe ali načrtovane ukrepe za prilagoditev. Anketa kaže, da okoli polovica gospodarstva zaznava vpliv zelenega prehoda, predvsem velika podjetja in tista iz industrije. **Glavni spodbujevalci za vlaganja so nižji stroški energije, zakonodaja in finančne spodbude, medtem ko so največje ovire visoki investicijski stroški in nestabilna zakonodaja.** Le nekaj nad 12 % gospodarstva ima že izdelan načrt prehoda, a četrtna gospodarstva je v fazi razvoja načrta za zeleni prehod. Okoli 37 % gospodarstva že izvaja ukrepe, predvsem za zmanjšanje odpadkov in učinkovitejšo rabo energije. Kljub temu zelene investicije zaenkrat predstavljajo le manjši delež vseh naložb, večinoma jih podjetja financirajo z lastnimi viri, bančna posojila pa so dostopnejša večjim podjetjem. Ključni pogoji za financiranje so ugodnejše obrestne mere, zavarovanja in daljši roki, pri čemer manjša podjetja bolj cenijo tudi svetovanje.

TRAJNOSTNA PREOBRAZBA PODJETIJ: STANJE, PRILOŽNOSTI IN IZZIVI

Okoli polovica podjetij ocenjuje, da zeleni prehod vpliva oziroma bo vplival na njihovo poslovanje. Najvišji delež je s 77 % med velikimi podjetji in skoraj v 67 % iz panoge industrije. Večja podjetja, predvsem iz industrijske dejavnosti imajo večji okoljski odtis, hkrati so pod večjimi regulatornimi pritiski. Pogosto so vključena v globalne

verige vrednosti, kjer so visoke zahteve glede zelenega prehoda in ESG standardov. Velika podjetja tudi lažje dostopajo do strokovnjakov in svetovalcev, hkrati pa tudi do spodbud in finančnih virov. Delež podjetij, ki ocenjuje vpliv na poslovanje kot prisoten, tako po pričakovanjih upada z velikostjo podjetij. Med mikro podjetij je takšnih že manj kot polovica. Dejavnosti trgovina in storitve imajo načeloma manjši neposreden vpliv na okolje in hkrati, kot potrjujejo podatki, v teh dveh dejavnostih podjetja pogostejše zaznavajo manjšo okoljsko vlogo oziroma vpliv. Čeprav ima gradbeništvo načeloma precej velik vpliv na okolje, se trajnostni ukrepi v tej panogi pogosto uvajajo predvsem kot odziv na zunanje zahteve (npr. regulativo) in ne toliko kot rezultat strateškega pristopa.

Slika 22: Vpliv zelenega prehoda na poslovanje podjetij²⁶

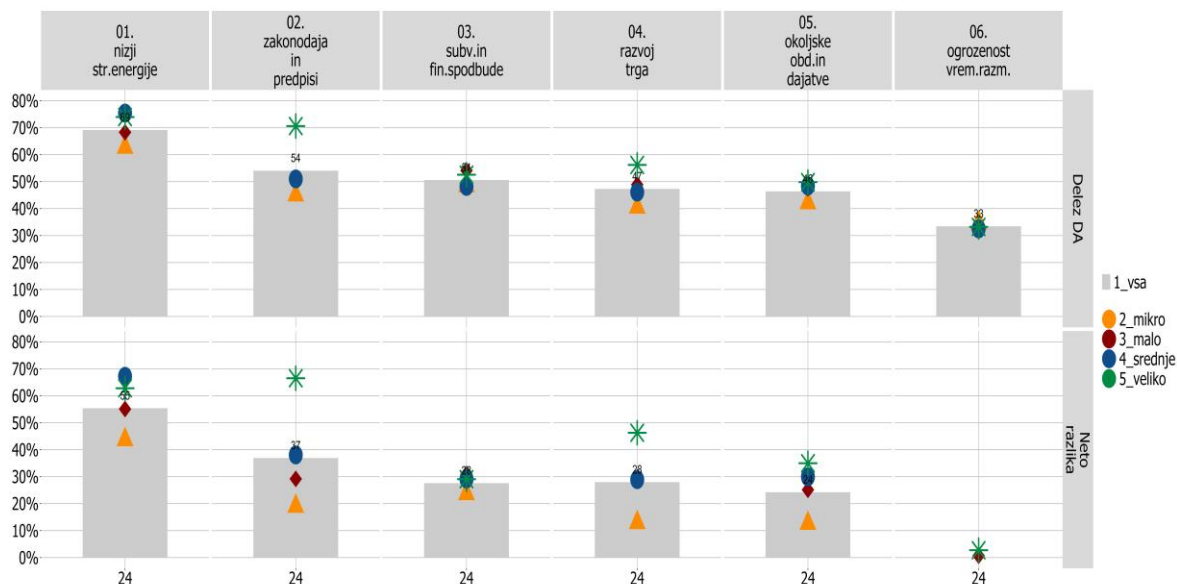
Vir: Anketa SAFE, SID preračuni

Znižanje stroškov energije je najpogostejše prepoznani cilj vlaganj podjetij v zeleni prehod – kot pomemben rezultat ga izpostavlja približno 70 % podjetij. To sicer velja za vse velikostne razrede, še posebej izrazito pa pri velikih in srednje velikih podjetjih. Zakonodaja in predpisi ter subvencije in razne finančne spodbude so prav tako med pogostimi motivatorji za zeleni prehod – delež pozitivnih odgovorov se giblje nekaj čez polovico. Predvsem pri velikih podjetjih imajo pomembno vlogo predpisi. Razvoj trga, ki podpira zeleni prehod z vidika ustreznih surovin in materialov ter hkrati povpraševanja, je z nekaj pod 50 % manj, vendar še vedno zelo pomemben med podjetji. Prav tako tudi okolijske obdavčitve in dajatve. Najmanj motivacijsko delujejo

²⁶ V primeru neuteženih podatkov je 40 % podjetij navedlo, da zeleni prehod vpliva na poslovanje, 32 % da ne vpliva na poslovanje in 29 % podjetij ni podalo odgovora. **Pri uteženih podatkih je 50 % gospodarstva mnenja, da zeleni prehod vpliva na njihovo poslovanje, 27 %, da ne vpliva in 23 % gospodarstva se ne opredeljuje.** V nadaljevanju so prikazane strukture le na podjetjih, ki so odgovorili z da in je utežena s številom zaposlenih.

podnebna fizična tveganja (npr. ogroženost zaradi ekstremnih vremenskih razmer), kjer je delež neto pozitivnih in negativnih odgovorov na agregatu izenačen.

Slika 23: Spodbujevalni dejavniki za zeleni prehod podjetij

Opomba: Zgornji del prikazuje delež podjetij, ki so dejavnike ocenila kot spodbudne (oceni 4 ali 5), spodnji del pa neto razliko med spodbudnimi in nesposobnimi ocenami.

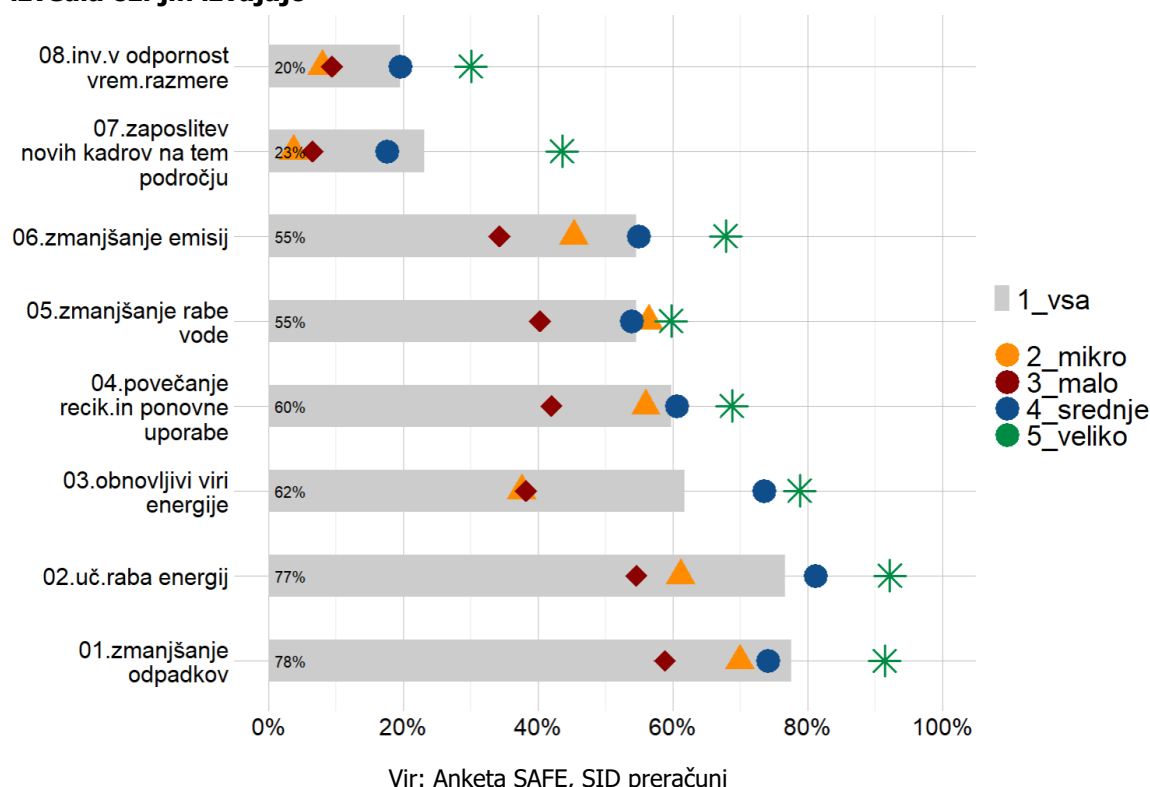
Vir: Anketa SAFE, SID preračuni

Analiza investicij in ukrepov povezanih z zelenim prehodom, ki so jih podjetja že izvedla oziroma jih izvajajo kaže, da so podjetja največ pozornosti namenila tistim ukrepom, ki imajo neposreden učinek na učinkovitost njihovega poslovanja in znižanje stroškov – predvsem v zvezi z odpadki in energijo. Velika podjetja izstopajo pri skoraj vseh ukrepih, kar kaže na njihovo večjo zmožnost vlaganja in bolj strateški pristop k trajnosti. Mikro in mala podjetja so manj aktivna, kar sovпада z ugotovitvami o omejenih virih in nižji ozaveščenosti.

Med podjetji, ki so opredelila, da zeleni prehod vpliva na njihovo poslovanje, več kot tri četrtine takih, ki so že izvedla oz. izvajajo ukrepe vezane na zmanjšanje odpadkov in učinkovito rabo energije. Ostala podjetja investicije v ta dva ukrepa še načrtujejo ali pa menijo, da zanje ta ukrep ni relevanten. Ta dva ukrepa zahtevata razmeroma manj kompleksne spremembe, pogosto pa prinašata tudi hitreje merljive koristi. Uporaba obnovljivih virov energije (62%) in povečanje recikliranja in ponovne uporabe (60 %) sta prav tako razmeroma razširjena. Zmanjševanje rabe vode je s 55 % deležem podjetji že manj pogost. Zaposlovanje novih kadrov na tem področju (23%) in investicije v odpornost na vremenske razmere (20 %) sta med naštetimi

ukrepi med podjetji najmanj pogosto izvajana. To lahko nakazujejo, da podjetja še ne naslavlajo dovolj dolgoročnih vidikov zelenega prehoda, kot sta prilagajanje podnebnim spremembam in razvoju človeškega kapitala s področja zelenega prehoda.

Slika 24: Investicije ali ukrepi povezani z zelenim prehodom, ki so jih podjetja že izvedla oz. jih izvajajo

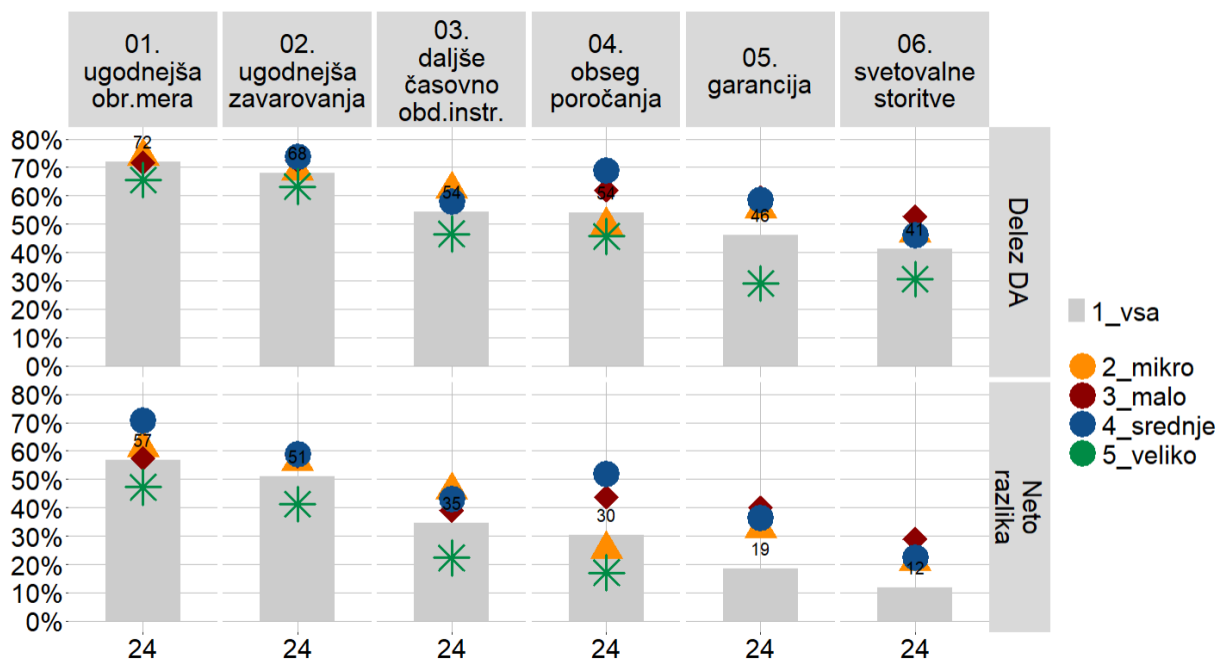

KAKO PODJETJA FINANCIRAJO ZELENE INVESTICIJE – DELEŽ NALOŽB, UPORABLJENI VIRI IN POMEMBNI POGOJI

Zelene naložbe za večino podjetij še vedno predstavljajo precej majhen delež celotnih njihovih investicij, kar nakazuje bodisi začetno fazo prehoda bodisi omejene zmogljivosti oziroma drugačne prioritete podjetij. Analiza podjetij glede na delež njihovih celotnih naložb, ki jih predstavljajo investicije v zeleni prehod kaže, da največ podjetij, kar 27 % (od teh ki meni, da zeleni prehod vpliva na njihovo poslovanje), poroča, da zeleni prehod predstavlja do 5 % vseh njihovih naložb. Sledi skupina podjetij, kjer ta delež znaša 6–10 % (16 %) ter 11–20 % (17 %). Deleži se nato postopoma zmanjšujejo in že od intervala 21–30 % naprej delež podjetij ne presega 6 %. Več kot 80 % investicij predstavljajo investicije v zeleni prehod za 5 % podjetij, Velika podjetja izstopajo v višjih deležih naložb – npr. med tistimi, ki poročajo o 50–100 % deležu zelenih investicij, jih je več kot v drugih velikostnih skupinah (izjema je še delež od 11–20%). Nasprotno pa mikro in mala podjetja pogosteje poročajo o zelo

nizkih deležih (0–5 %). Tudi med panogami se kažejo razlike: podjetja iz industrijskih dejavnosti izstopajo z nekoliko višjimi deleži, gradbena podjetja pa so bolj zastopana med tistimi, ki ne vedo, kolikšen delež njihovih investicij je namenjen zelenemu prehodu (18 %).

Slika 25: Pomembnost naštetih dejavnikov za financiranje zelenega prehoda

Opomba: Zgornji del prikazuje delež podjetij, ki so dejavnike ocenila kot pomembne (oceni 4 ali 5), spodnji del pa neto razliko med pomembnimi in ne pomembnimi za financiranje zelenega prehoda.

Vir: Anketa SAFE, SID preračuni

Čeprav so bančna posojila drugi najpogostejše uporabljen vir za financiranje zelenega prehoda, jih dejansko aktivneje koristijo predvsem večja podjetja. Manjšim podjetjem bi bilo zato smiselno zagotoviti več podpore pri dostopu do ugodnih kreditnih pogojev in informacij o drugih alternativnih virih financiranja. Najpogostejše uporabljen finančni vir za investicije v zeleni prehod so notranji viri podjetij, z 38 %. Delež je s 65 % bistveno višji med velikimi podjetji kot med manjšimi podjetji. Bančna posojila so druga najpogostejše izbira, in sicer za 16 % podjetij. Velika podjetja se bistveno pogostejše zanašajo na bančna posojila (okoli 33 %), kar kaže tudi na njihovo večjo posojilno sposobnost in boljši dostop do financiranja. Pri mikro in malih podjetjih je uporaba bančnih posojil precej nižja (6 do 8 %). To lahko nakazuje na težji dostop do bančnih virov ali zapletene pogoje kreditiranja. Evropski in državni viri ter subvencionirana posojila so kot vir navedli – med 8 % in 15 % podjetij. Nižji delež

uporabe subvencioniranih bančnih posojil za zeleni prehod lahko kaže na (še vedno) omejeno uporabo teh instrumentov ali težji dostop do njih.

Relativno visoki deleži podjetij, ki ocenjujejo pogoje financiranja kot pomembne, kažejo na pomembnost dostopnosti in prilagodljivosti finančnih instrumentov za pospeševanje zelenega prehoda v gospodarstvu. Neto razlike (med pozitivnimi in negativnimi ocenami) so pri vseh pogojih financiranja pozitivne, kar kaže na splošen konsenz o njihovi koristnosti, a so pri večjih podjetjih nižje, kar lahko pomeni bolj raznolike izkušnje ali manjšo odvisnost od tovrstnih spodbud. Največ podjetij med ključne dejavnike uvršča ugodnejšo obrestno mero (72 %) in ugodnejša zavarovanja (68 %), kar velja za podjetja vseh velikosti in dejavnosti, a posebej izstopajo podjetja iz gradbeništva. Sledijo daljša časovna obdobja instrumentov (54 %), širši obseg poročanja (54 %) ter garancije (46 %). Svetovalne storitve kot pomemben dejavnik za financiranje zelenega prehoda prepozna 41 % podjetij, pri čemer izstopajo predvsem mikro, mala in srednje velika podjetja ter podjetja iz gradbeništva. Manjša podjetja imajo pogosto omejene notranje vire in strokovno znanje za pripravo ter izvajanje zelenih naložb, zato je zanje strokovna podpora pri načrtovanju, dostopu do financiranja ter usklajevanju z zakonodajo bolj pomembna. V gradbeništvu, kjer je trajnostni pristop pogosto manj sistematičen, svetovalne storitve prav tako lahko pomembno prispevajo k učinkovitejšemu vključevanju trajnostnih praks.

V. IZVAJANJE JAVNEGA POOBLASTILA PO ZSIRB

V.1. ZSIRB

Tudi v letu 2024 je SID banka v okviru področja financiranja, skladno z mandati zagotavljala finančnemu trgu dopolnilne in dolgoročne finančne storitve za trajnostni razvoj Slovenije.

Ključni razlogi za sprejem ZSIRB in oblikovanje izvozne in razvojne banke so bili tako strateške kot systemske narave:

a) Učinkovito izvajanje strategije razvoja Slovenije:

Doseganje ciljev **Strategije razvoja Slovenije** temelji med drugim na ciljeh Lizbonske strategije, kar zahteva intenziviranje aktivnosti in okrepitev razvojno-spodbujevalnega sistema v RS.

Ključne prioritete, ki se jih je želelo doseči z razširjenimi mandati SID banke, so bile predvsem konkurenčno gospodarstvo ter hitrejša in vzdržnejša gospodarska rast (zlasti s spodbujanjem podjetniškega razvoja in povečanjem konkurenčnosti, podpore internacionalizaciji gospodarstva, povečanjem prilivov razvojno-spodbujevalnih domačih in tujih naložb, ipd.). Večja učinkovitost razvojno-spodbujevalnega sistema pomeni tudi učinkovitejšo in cenejšo državo, povezovanje ukrepov za doseganje trajnostnega razvoja, učinkovito ustvarjanje, dvosmerni pretok in uporaba znanja za gospodarski razvoj, kakovostnejša delovna mesta, pa tudi moderno socialno državo in večjo zaposlenost.

b) Zagotavljanje dolgoročne in stabilne gospodarske rasti in razvoja:

Zakonodajalec je upošteval močno povezavo med delovanjem finančnega sistema in gospodarsko rastjo ter vlogo finančnih trgov in posrednikov v tej zvezi, tudi v razmerah, ki zahtevajo glajenje cikla

gospodarske aktivnosti. Učinkovit finančni sistem namreč mobilizira in prerazdeli redke vire k dejavnostim z najvišjim donosom, zagotavlja likvidnost ter omogoča delitev tveganj. S tem pripomore k uspešnemu in produktivnemu delovanju podjetij v realnem sektorju. Pri tem poslovne institucije zasledujejo izključno načelo doseganja največjega dobička, zato se osredotočajo predvsem na kratkoročne zasebne koristi določenega posla, pogosto tudi na račun dolgoročnih družbenih koristi. Zaradi tega prihaja do tržnih (finančnih) vrzeli, ko določeni segmenti gospodarstva niso v zadostni meri servisirani s strani bančnega oziroma zavarovalniškega sektorja (deprivilegiranost). Primeri teh segmentov so lahko izvozni posli, dolgoročni razvojni projekti ali mala in srednja podjetja. Vsem je skupno, da so razmeroma tvegani in dolgoročni, vendar prinašajo znatne pozitivne eksternalije oziroma ekonomske in širše družbene koristi.

S spodbujevalno razvojnim financiranjem se pokrivajo omenjene tržne pomanjkljivosti, zlasti pa se pospešuje tiste dele gospodarstva, ki sicer ne bi imeli dovolj finančnih sredstev za razvoj. Z zagotavljanjem dolgoročnih sredstev, njihovo množitvijo ter z angažiranjem sredstev bank posrednic in s tem povezanimi finančnimi vzvodi je možno doseči veliko dodano vrednost ter sinergijske in multiplikativne učinke na gospodarstvo in celotno razvojno financiranje, ki drugače ne bi bili možni. Še posebej so za to primerni in učinkoviti produkti na osnovni t.i. finančnega inženiringa (mešanje sredstev EU/državnega/občinskega proračuna z drugimi javnimi in/ali zasebnimi sredstvi v enem produktu).

V obdobjih finančnih in/ali splošnih gospodarskih kriz so opisane tržne vrzeli praviloma še bistveno večje ali pa celo dosežejo stopnjo splošnega kreditnega krča, kjer se zasebni finančni posredniki v veliki meri umaknejo s trga (tako zaradi likvidnostnih problemov kot povečanja tveganj v vseh sektorjih) in prepustijo svoje potencialne komitente brez potrebnih sredstev, ne samo za preobrat gospodarskega cikla in razvojni preboj, ampak tudi za vzdrževanje obstoječega poslovanja, neupoštevajoč negativne posledice za širšo družbo. Takrat je prispevek razvojne banke za gospodarstvo lahko ključen.

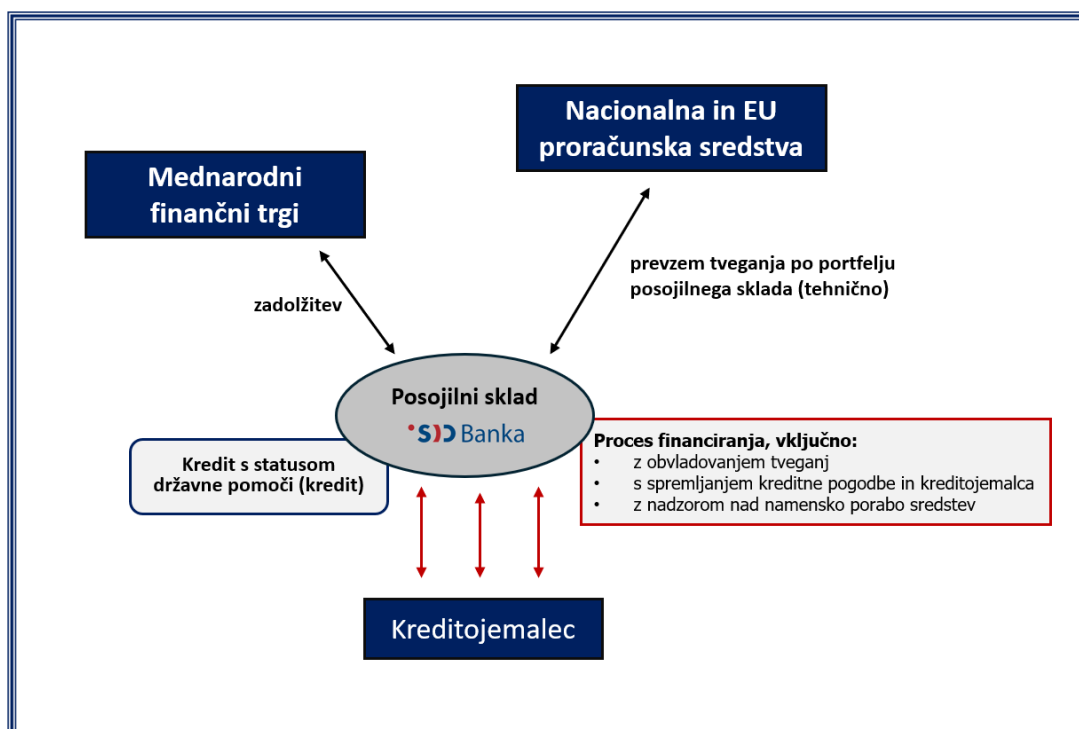
c) Izboljšanje sistema nacionalnega razvojnega financiranja:

Obstoječi sistem razvojnega financiranja se zaradi svoje razdrobljenosti in drugih slabosti ni mogel ustrezno oziroma učinkovito odzivati na izpostavljene cilje in razvojne potrebe gospodarstva, družbe in okolja. Zaradi tega je bil eden izmed ključnih namenov zakonodajalca s sprejetjem ZSIRB in njegovih ključnih rešitev, predvsem z osrednjo in povezovalno vlogo SID banke v celotnem slovenskem sistemu razvojnega financiranja, le-tega spremeniti in okrepiti, odpraviti njegove slabosti ter poiskati sinergijske in multiplikacijske učinke slovenskih spodbujevalno-razvojno usmerjenih institucij, vključno z možno racionalizacijo na določenih segmentih.

Poleg tega je bilo načrtovano, da bi lahko tako oblikovana razvojna banka igrala pomembno vlogo tudi pri prenosu sredstev oziroma instrumentov EU v slovensko okolje in sodelovanju z mednarodnimi razvojnimi institucijami, kot npr. EIB, CEB, EBRD ipd., kar bi lahko prineslo dodatne multiplikativne učinke na gospodarstvo in celotno razvojno financiranje.

Z ZSIRB je bilo **SID banki tako dano pooblastilo za izvajanje javnih spodbujevalnih nalog** finančnega značaja na področju uvajanja in povečanja raznovrstnosti, konkurenčnosti in internacionalizacije gospodarstva, industrije in storitev, mednarodne trgovine, gospodarskega in razvojnega sodelovanja, podjetniških, inovacijsko-raziskovalnih in izobraževalnih dejavnosti, okolja, energije in infrastrukture, na regionalnem, socialnem, stanovanjskem in drugih za razvoj pomembnih področjih. Osnovni cilj je omogočiti, da lahko slovenska država preko specializirane banke spodbuja finančne storitve za potrebe trajnostnega razvoja slovenskega gospodarstva in upravljanje tveganj, ter poenostavi in racionalizira obstoječe oblike in načine delovanja slovenskega razvojnega financiranja, sledeč interesom učinkovitega izvajanja javno-finančne podpore.

Slika 26: Model izvajanja ukrepa finančnega inženiringa

Vir: SID banka

Cilj države je bil tudi, da **postane SID banka orodje pri racionalizaciji in dvigu učinkovitosti razvojno-spodbujevalnega sistema**, in sicer tako, da prevzame

povezovalno vlogo na omenjenih področjih, pomembnih za trajnostni razvoj Slovenije. S tem je bilo mišljeno predvsem sodelovanje in skupni pristopi k večjim razvojnim projektom, združevanje znanja in sredstev ter sposobnost večje koncentracije ponudbe po sistemu »vse na enem mestu«,²⁷ z upoštevanjem dodatnih vsebin oziroma področij delovanja razvojno-finančnega sistema, pri čemer niso bile izključene niti tesnejše institucionalne povezave. S tem bi dosegli multiplikativne učinke povratnih in nepovratnih sredstev ter finančnih vzvodov, predvsem v kombinaciji s finančnimi institucijami zasebnega sektorja.

Tudi v letu 2024 je SID banka v okviru področja financiranja, skladno z mandati **zagotavljala finančnemu trgu dopolnilne in dolgoročne finančne storitve za trajnostni razvoj Slovenije**. SID banka je v letu 2024 nadaljevala trend močne neposredne podpore gospodarstvu. Banka je prek poslovnih bank in hranilnic na dan 31. decembra 2024 posredno financirala 750 končnih upravičencev in neposredno 1.064 kreditojemalcev. Kreditni portfelj je ob koncu leta obsegal 1.512,2 mio EUR-

SID banka financiranje izvaja z že uveljavljenimi, aktualnim potrebam prilagojenimi in novimi instrumenti. Financiranje temelji na namenskih kreditih poslovnim bankam, neposrednih kreditih podjetjem s statusom državne pomoči oz. pomoči de minimis (predvsem v okviru instrumentov finančnega inženiringa) ali brez tega, sindiciranih kreditih, na kreditih občinam in širšemu javnemu sektorju, izvoznih kreditih, projektnem financiranju, odkupih terjatev, vstopih v dolg in drugih oblikah prevzema tveganj ter finančnih instrumentih preko Skladov skladov SID banke, ki se izvajajo posredno preko finančnih posrednikov ali neposredno preko SID banke (Sklad skladov FI 2014–2020, Sklad skladov COVID-19). Obseg in način financiranja izvaja SID banka glede na prepoznane tržne vrzeli, potrebe trga in dejavnost preostalih finančnih institucij. Ob vsem tem je SID banka izvajala ustrezen **nadzor porabe sredstev** danih kreditov v skladu s pogodbeno določeno dinamiko in kriteriji.

²⁷ Poslovni model, po katerem je možno več zahtev oziroma povpraševanj zadovoljiti na enem mestu oziroma v eni instituciji. V konkretnem primeru SID banke s pomočjo kompletnega nabora finančnih storitev na razvojnem in spodbujevalnem ter izvoznem področju.

V.2. RAZVOJ NOVIH FINANČNIH PRODUKTOV

V letu 2024 je SID banka začela z aktivnostmi za izločitev produktov lastniškega financiranja v hčerinsko družbo, ki bo v 100-odstotni lasti SID banke.

SID banka kontinuirano ponuja produkte na naslednjih področjih: trajnostni razvoj, raziskave, razvoj in inovacije, digitalizacija, krepitev konkurenčnosti, rast gospodarstva, na področju javne infrastrukture, razvoja lokalnih skupnosti in zagotavljanje potrebne likvidnosti v času krize (investicije, obratni kapital, ipd).

Likvidnost slovenskega bančnega sistema je v preteklem letu ostajala na zelo visoki ravni. Posledično je to za SID banko pomenilo še nekoliko nižji obseg kreditov bankam. Kljub prehodnemu znižanju gospodarske rasti v Sloveniji makroekonomske razmere niso narekovale izrazitejše potrebe po proticikličnem delovanju SID banke. Več pozornosti je bilo usmerjene v blaženje nekaterih težav na sektorski ravni gospodarstva, saj so spremenjena geopolitična slika in spremenjene globalne razmere na področju surovin imele opazen vpliv tudi na delovanje nekaterih sektorjev v slovenskem gospodarstvu. Omenjeno je tudi za SID banko pomenilo, da je morala prilagoditi svoj način delovanja. V letu 2024 je tako nekoliko znižala obseg neposrednega kreditiranja podjetij, iskala pa nove načine za financiranje slovenskega gospodarstva na področju tržnih vrzeli in hkratnega razvoja kapitalnega trga.

V letu 2024 je SID banka je svoje delovanje nadgradila z udeležbo pri izdajah zelenih, socialnih, trajnostnih in s trajnostjo povezanih obveznic slovenskih podjetij. Tudi z nakupi obveznic MREL bank in s spremljevalnimi dogovori ob teh nakupih je SID banka prispevala, da so slovenske banke lahko v večjem obsegu financirale gospodarstvo na področjih, ki bi sicer ostajala zapostavljena.

Aktivnosti SID banke se usmerjajo tudi v zunajbilančne produkte prevzema tveganj in prizadevanja za povečanje obsega lastniškega financiranja slovenskih podjetij. Hkrati se je SID banka v letu 2024 intenzivno

pripravljala na upravljanje finančnih instrumentov kohezijske politike v novem večletnem finančnem okviru 2021–2027.

SID banka je v prvi polovici leta oddala vlogo na Evropsko komisijo za izvajanje posojil za mala in srednje velika podjetja ter podjetja s srednje veliko tržno kapitalizacijo z neposrednim jamstvom Komisije iz programa InvestEU. Komisija je vlogo obravnavala in jo v celoti potrdila. SID banka je zato vstopila v neposredna pogajanja za sklenitev pogodbe, ki se bodo nadaljevala v letu 2025 in katerih cilj je sklenitev pogodbe za jamstvo EU. Hkrati SID banka vzporedno nadaljuje z razvojem ustreznega produkta, ki bo skladen s pravili InvestEU. Del teh pravil je tudi upoštevanje načela, »da se ne škoduje bistveno« (Do No Significant Harm; DNSH) nobenemu od šestih opredeljenih okoljskih ciljev²⁸.

SID banka je decembra 2024 oddala vlogo za upravljanje holdinškega sklada iz naslova sredstev evropske kohezijske politike v obdobju 2021–2027. V *Ključnih elementih finančnih instrumentov v programskem obdobju 2021–2027*, ki jih je novembra 2024 sprejela Vlada RS, je predvidenih pet finančnih instrumentov (posojila za RRI, garancije za MSP s subvencijo obrestne mere, posojila za EE s kombinacijo nepovratnih sredstev, posojila za prehod v krožno gospodarstvo s kombinacijo nepovratnih sredstev, posojila za urbani razvoj), za katere je na voljo 190 milijonov EUR sredstev Evropskega sklada za regionalni razvoj. SID banka je kot omenjeno vlogo oddala v decembru 2024. Vzpostavitev novega holdinškega sklada je sledila marca 2025 s podpisom sporazuma o financiranju, v letu 2025 pa bo SID banka nadaljevala z razvojem predvidenih finančnih instrumentov.

V letu 2024 je SID banka začela z aktivnostmi za izločitev produktov lastniškega financiranja v hčerinsko družbo, ki bo v 100-odstotni lasti SID banke. Glavni cilj je bolj učinkovito upravljanje glede na specifičnost tovrstnih finančnih instrumentov. Zaključek projekta je predviden v letu 2025. Za ta namen je SID banka v decembru 2024 ustanovila novo družbo SID Svetovanje d.o.o. z osnovnim kapitalom 50 tisoč EUR. Za presečni datum izčlenitve je bil določen 31. december 2024. Izčlenitev po stanju na dan 31. december 2024 mora biti skladno s slovensko zakonodajo izvedena najpozneje do konca septembra 2025, ob predpostavki predhodne pridobitve vseh potrebnih dovoljenj in soglasij.

Evropski investicijski sklad je v letu 2024 okviru izvajanja Slovenskega naložbenega programa kapitalne rasti (SEGIP) podpisal zaveze za vplačilo v sklade s štirimi

²⁸ blaženje podnebnih sprememb, prilagajanje podnebnim spremembam, trajnostna raba in varstvo vodnih in morskih virov, krožno gospodarstvo, preprečevanje in nadzorovanje onesnaževanja ter varstvo in obnova biotske raznovrstnosti in ekosistemov

zasebnimi upravljavci alternativnih investicijskih skladov (AIS) v skupni višini 110 milijonov EUR. SID banka in Evropski investicijski sklad prispevata vsak po 55 milijonov EUR. En sklad je bil ustanovljen v letu 2024 in je že izvedel naložbe v slovenska podjetja, preostali trije skladi pa bodo ustanovljeni v letu 2025.

V decembru je SID banka dosegla sporazum z MGTŠ za sklenitev dodatka k pogodbi za Posojilni sklad 3. S tem dodatkom je bila omogočena ponovna poraba vrnjenih sredstev končnih prejemnikov po pravilih, ki veljajo za program MSP9, s čimer bo malim in srednje velikim podjetjem po zaključku prve porabe predvidoma na voljo za 100 milijonov EUR sredstev za financiranje iz posojilnega sklada.

SID banka je v okviru upravljanja sredstev Evropskih kohezijskih in strukturnih skladov preko Sklada skladov, s Slovenskim podjetniškim skladom, kot izvajalcem nekaterih finančnih instrumentov sklada skladov, v letu 2018 podpisala sporazum o financiranju, za izvajanje finančnega instrumenta *Mikroposojila za MSP*. Sodelovanje je v naslednjih letih še okrepila, saj je v letu 2019 s Slovenskim podjetniškim skladom podpisala sporazum o financiranju za izvajanje finančnega instrumenta *Lastniško in kvazi lastniško financiranje mikro in malih podjetij* in v letu 2020 sporazum o financiranju za izvajanje finančnega instrumenta *COVID-19 Mikroposojila*.

SID banka je tudi v letu 2024 nadaljevala s krepitvijo sodelovanja s poslovnimi bankami in hranilnicami na področju izvajanja evropske kohezijske politike. Po tem, ko je SID banka v letu 2018 podpisala pogodbo s Sberbank (sedaj NLB d.d.) za izvajanje posojil za raziskave, razvoj in inovacije v višini 30 mio EUR ter s Primorsko hranilnico Vipava za izvajanje mikroposojil za MSP, vse iz kvote sredstev iz evropskih kohezijskih in investicijskih skladov, je v letu 2019 podpisala pogodbe z Gorenjsko banko za izvajanje posojil za raziskave, razvoj in inovacije v višini 15 mio EUR kvote sredstev iz evropskih kohezijskih in investicijskih skladov in leta 2020 razvila produkt *Portfeljske garancije za MSP* ter sklenila pogodbe z NLB d.d., Primorsko hranilnico Vipava d.d. in Delavsko hranilnico d.d. za izvajanje teh portfeljskih garancij, s Primorsko hranilnico Vipava d.d. pa tudi pogodbo za izvajanje *Mikroposojil COVID-19*. V letu 2021 je SID banka začela s trženjem finančnega instrumenta *Portfeljske garancije za raziskave, razvoj in inovacije za MSP*, ter sklenila pogodbe z Delavsko hranilnico d.d. in Gorenjsko banko d.d. za izvajanje teh portfeljskih garancij ter podpisala dodatno pogodbo s Primorsko hranilnico Vipava d.d. za izvajanje *Mikroposojil COVID-19*.

Konec leta 2023 se je zaključilo obdobje upravičenja za upravljanje sredstev evropske kohezijske politike. SID banka po letu 2023 nadaljuje z upravljanjem teh istih sredstev oziroma sredstev, ki jih je mogoče pripisati izvoru iz teh sredstev, še najmanj za obdobje osmih let. Po letu 2023 je SID banka upravljala z 281,3 mio EUR sredstev evropske kohezijske politike. Takšen je bil tudi obseg teh sredstev na dan 31. 12. 2024.

V letu 2024 se je nadaljevalo neposredno financiranje podjetij in drugih strank v okviru ukrepov finančnega inženiringa, ki jih SID banka izvaja v sodelovanju z MGTŠ in za gospodarske subjekte na področju cestnih prevozov z MZI (MSP 7, RRI 2, PROMET 2, ORMG 2, TURIZEM 1, MSP 9). Večji del tega so predstavljali programi za financiranje poslovanja MSP, naložb in obratnega kapitala za trajnostno rast slovenskega turizma, naložb in zaposlovanja ter razvoja in inovacij. Poleg namenskih linij je pomemben delež neposrednega financiranja predstavljalo sofinanciranje večjih naložbenih in infrastrukturnih projektov ter projektov s področja zelenega gospodarstva.

POGOSTE NAPAČNE PREDSTAVE O POSLOVNEM MODELU SID BANKE

1. SID banka ima neomejene vire sredstev.

SID banka ima enako kot vse druge banke obseg svoje aktivnosti omejen z obsegom kapitala, ki ga je vložil lastnik banke.

2. SID banka ima državno garancijo za svojo aktivo, zato lahko daje kredite tudi podjetjem v težavah.

SID banka mora delovati, prav nasprotno, po načelih, ki veljajo za banke, vključno z vzdrževanjem lastne finančne vzdržnosti. Kapital, ki je bil zaupan SID banki, služi le za kritje nepričakovanih izgub iz naložb.

3. SID banka je »razvojna banka«, kar pomeni, da je njena vloga saniranje problemov v gospodarskem sistemu.

Že v osnovi je njen namen ravno obraten od reševanja problematičnih področij v gospodarskem sistemu – podpira usmeritve, ki predstavljajo velik potencial za napredek in razvoj slovenskega gospodarstva.

4. Ker je SID banka državna razvojna banka, lahko daje kredite brez nepotrebne administracije oziroma »birokracije«.

SID banka lahko deluje le na segmentih, kjer obstajajo tržne vrzeli, in za svoje delovanje uporablja strogo usmerjena namenska sredstva. Uporabo teh sredstev je potrebno neprestano nadzorovati, zato je poslovanje s SID banko bolj kompleksno. Kljub temu, da si SID banka prizadeva minimizirati »birokratske ovire«, pri posredovanju virov drugih institucij, kot na primer EIB, tu nima vedno prostih rok.

5. SID banka razdeljuje proračunska sredstva.

SID banka za sedaj proračunska sredstva lahko uporablja le na osnovi posojil države z lastnim soprevzemanjem tveganj in le na ozkem segmentu izvajanja finančnega inženiringa ali ko neposredno izvaja programe Sklada skladov sredstev EKP.

6. SID banka deli subvencije in nepovratna sredstva.

SID banka deluje po načelih bančništva in gospodarstvo podpira s posojili, usmerjenimi v tržne vrzeli. Poslučuje se torej instrumenta povratnih in ne nepovratnih sredstev. Ko se ta sredstva vračajo, se lahko preko novih ugodnih posojil spet plasirajo v gospodarstvo, vsakič znova tja, kjer so predvideni največji dolgoročni učinki.

V.3. PROGRAMI FINANCIRANJA V LETU 2024

S prilagojenimi programi neposrednega in posrednega financiranja ter z okrepljenim sodelovanjem z domačimi in evropskimi partnerji SID banka odgovarja na potrebe trga ter podpira razvojno naravnane in trajnostne projekte.

V letu 2024 je SID banka ostala zanesljiv steber financiranja slovenskega gospodarstva, v razmerah zahtevnejšega makroekonomskega okolja, ki so jih zaznamovale nadaljnje geopolitične napetosti ter nizka gospodarska rast. S prilagojenimi programi neposrednega in posrednega financiranja ter z okrepljenim sodelovanjem z domačimi in evropskimi partnerji je SID banka odgovarjala na potrebe trga ter podpirala razvojno naravnane in trajnostne projekte. V letu 2024 je bilo aktivnih 12 programov. Z ukrepi finančnega inženiringa SID banke in MGRT ali MZI financiranja se izboljšuje dostopnost do dolgoročnih virov za financiranje zlasti mikro, malim in srednje velikim podjetjem, samostojnim podjetnikom in zadrugam. V letu 2024 se je za posredno financiranje izvajal program *Kredit brez delitve tveganj s poenostavljeno pomočjo po shemi de minimis*, namenjen komercialnim bankam.

Programi SID banke so prilagojeni načinu financiranja in pravilom državnih pomoči ter pogojem namenskih virov sredstev. *Kredit brez delitve tveganj* je namenjen za posredno financiranje končnih prejemnikov preko kreditnih institucij, pri čemer SID banka nima diskrecijske pravice glede financiranja končnega prejemnika. Razvojno-spodbujevalni programi SID banke pomenijo, da ima SID banka diskrecijsko pravico glede financiranja končnega prejemnika, takšni programi pa se praviloma izvajajo na podlagi shem državnih pomoči in mešanja sredstev proračuna RS z drugimi lastnimi viri SID banke ter so zato nekoliko zahtevnejši.

Z uvajanjem povratnih oblik financiranja in kombiniranjem virov sredstev SID banka zagotavlja ugodne pogoje kreditiranja za slovensko gospodarstvo (ročnost, obrestna mera, zavarovanja) ter multiplikativne in revolving učinke na sredstva državnega proračuna.

Tabela 5: Razvojno-spodbujevalni programi SID banke v letu 2024

PROGRAM	NAMEN	KONČNI PREJEMNIKI
Razvojno-spodbujevalni program SID banke za financiranje poslovanja in kapitalskega utrjevanja malih in srednje velikih podjetij (MSP7)	Spodbujanje poslovanja in kapitalskega utrjevanja mikro, malih in srednje velikih podjetij	Kapitalske družbe s statusom MSP, ki poslujejo najmanj 2 leti in imajo najmanj 2 zaposlena
Drugi razvojno-spodbujevalni program SID banke za financiranje tehnoloških razvojnih projektov (RRI2)	Spodbujanje kapitalskih družb vseh velikosti k razvijanju in uvajanju tehnoloških inovacij.	Samostojni podjetniki, mala in srednja podjetja, velika podjetja in zadrage.
Razvojno-spodbujevalni program SID banke za financiranje gospodarskih subjektov na področju cestnih prevozov (PROMET2)	Financiranje gospodarskih subjektov na področju cestnih prevozov	Gospodarske družbe, samostojni podjetniki ali zadrage, vsi s statusom MSP in v dejavnosti cestnih prevozov in ki poslujejo najmanj 2 leti in imajo najmanj 2 zaposlena.
Program financiranja podjetij vseh velikosti za obratna sredstva in naložbe (OSN)	Olajšati dostop podjetjem vseh velikosti do dolžniškega financiranja	Gospodarske družbe, samostojni podjetniki ali zadrage, vsi s statusom MSP in v dejavnosti cestnih prevozov in ki poslujejo najmanj 2 leti in imajo najmanj 2 zaposlena.
Program financiranja subjektov javnega sektorja (JAVNI SEKTOR 1)	Olajšati dostop subjektom javnega sektorja do dolžniškega financiranja	Subjekti javnega sektorja
Program financiranja inovacij in digitalizacije (SID DIGITALEN)	Financiranje inovacij in digitalizacije z jamstvom Evropskega investicijskega sklada s podporo sklada InvestEU kot obliko zavarovanja kredita	Gospodarske družbe, samostojni podjetniki ali zadrage, vsi ki poslujejo najmanj 2 leti in imajo najmanj 2 zaposlena ter ne več kot 499
Programu financiranja trajnostnih projektov in podjetij (SID ZELEN)	Financiranje trajnostnih projektov in podjetij z jamstvom Evropskega investicijskega sklada s podporo sklada InvestEU kot obliko zavarovanja kredita.	Gospodarske družbe, samostojni podjetniki ali zadrage, vsi ki poslujejo najmanj 2 leti in imajo najmanj 2 zaposlena ter ne več kot 499
Program za financiranje podjetij za odpravljanje posledic resne motnje v gospodarstvu (ORMG 2)	Financiranje podjetij prizadetih zaradi neposrednih ali posrednih učinkov krize, izhajajoče iz agresije Rusije proti Ukrajini, namenjen financiranju naložb in/ali obratnih sredstev	Gospodarske družbe, samostojni podjetniki ali zadrage, vsi ki poslujejo najmanj 2 leti in imajo najmanj 2 zaposlena
Razvojno-spodbujevalni program SID banke za financiranje naložb za trajnostno rast slovenskega turizma (TURIZEM1)	Namen programa je spodbujanje naložbenih projektov za trajnostno rast slovenskega turizma.	Gospodarske družbe, samostojni podjetniki ali zadrage, vsi ki poslujejo najmanj 2 leti in imajo najmanj 2 zaposlena
Drugi razvojno-spodbujevalni program SID banke Za financiranje MSP (MSP9)	Namen programa je spodbujanje naložb in poslovanja mikro, malih in srednje velikih podjetij	Gospodarske družbe, samostojni podjetniki ali zadrage, vsi ki poslujejo najmanj 2 leti in imajo najmanj 2 zaposlena

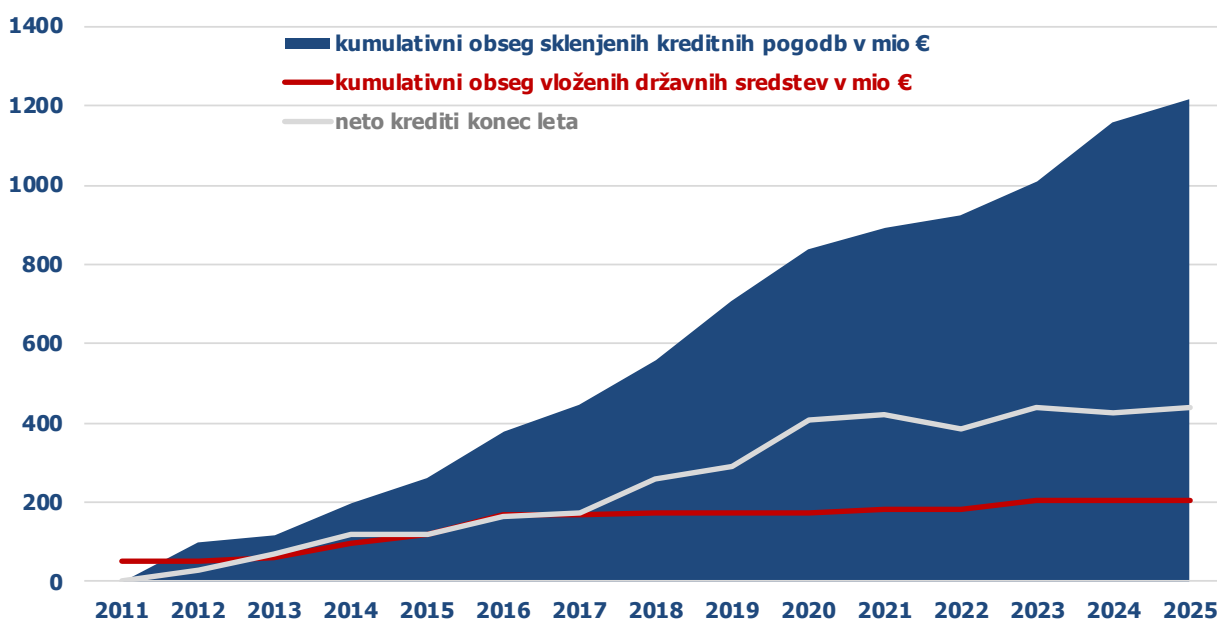
Tabela 6: Razvojni programi SID banke v letu 2024

PROGRAM	NAMEN	KONČNI PREJEMNIKI
Kredit brez delitve tveganj – KBDT	Naložbe in tekoče poslovanje	Gospodarska družba Samostojni podjetnik Zadruga Javni zavod ali javni gospodarski zavod

OBSEG FINANCIRANJA IZ POSOJILNIH SKLADOV SKOZI ČAS - MULTIPLIKACIJA SREDSTEV DRŽAVE

Za delovanje šestih skladov je bilo od ustanovitve prvega posojilnega sklada vloženo za 206 mio EUR državnih sredstev. Iz teh sredstev je bilo do sredine maja 2025 v šestih posojilnih skladih sklenjenih za 1.215 mio EUR kreditov, največ, 547 mio EUR, v PS2, ki je tudi največji sklad. Če primerjamo obseg sklenjenih pogodb z zneskom državnih sredstev, je razmerje med njimi (multiplikator državnih sredstev) za sklade skupaj 5,90.

Slika 27: Obseg kreditov glede na vložena državna sredstva

Vir: SID banka

VI. IZVAJANJE JAVNEGA POOBLASTILA PO ZZFMGP

Realiziran obseg zavarovanih poslov SID banke se je v letu 2024 v primerjavi s predhodnim letom povečal za 2,6 odstotka.

SID banka, kot pooblaščenca institucija na področju zavarovanja izvoznih poslov in investicij po Zakonu o zavarovanju in financiranju mednarodnih gospodarskih poslov (Ur.l. RS, št. 2/04 in 56/08, »ZZFMGP«) v povezavi s 3. členom Zakona o Slovenski izvozni in razvojni banki (Ur.l. RS, št. 56/08, 20/09, 25/15 –ZBan-2 in 61/20 - ZDLGPE, »ZSIRB«),²⁹ zavaruje izvoz in investicije slovenskega gospodarstva in tako znižuje njegova poslovna tveganja, kar še posebej velja za srednjeročne in dolgoročne posle, saj zaradi njihove velikosti in relativne tveganosti ostaja edini zavarovatelj izvoznih kreditov in investicij pred netržnimi tveganji.

SID banka kot pooblaščenca institucija zavaruje v imenu in za račun Republike Slovenije tista komercialna in nekomercialna tveganja (netržna - nemarketabilna tveganja³⁰), ki jih zaradi njihove narave in stopnje tveganja zasebni pozavarovalni sektor na splošno ni pripravljen prevzeti ali pa ima za to omejene zmogljivosti. To pomeni, da zasebni trg ni sposoben ali pripravljen prevzemati nekaterih tveganj in nuditi zavarovanj brez jamstva države, kar povzroča nedelovanje trga ali nastanek tržnih vrzeli (»market failure«), ki jih zapolnjuje pooblaščenca institucija ter na ta način dopolnjuje finančni trg (komplementarnost).

²⁹ S sprejetjem ZSIRB in po začetku njegove uporabe septembra 2008 je SID banka pridobila pooblastilo za izvajanje storitev pooblaščenca institucije skladno z določili ZZFMGP za nedoločen čas.

³⁰ Netržna tveganja je Komisija EU opredelila v svojem Sporočilu iz decembra 2021 kot komercialna in nekomercialna tveganja zasebnih in javnih kupcev v državah, ki niso članice EU in niso uvrščene med bogatejše članice OECD ter vsa tveganja z ročnostjo nad dvema leti v državah EU in bogatejših članicah OECD.

Precejšen delež slovenskega izvoza blaga in storitev zlasti na bolj tveganih trgih brez zavarovanja pooblašene institucije tako ne bi bil realiziran oziroma izvozniki za prodajo svojih izdelkov brez zavarovanja ne bi mogli zagotoviti konkurenčnih pogojev kreditiranja. Zaradi tega je vloga države pri zagotavljanju primerljivih izhodišč domačih izvoznikov ključna. Z ustreznim zavarovanjem lahko slovenski izvozniki in investitorji tudi v bolj tveganih državah zmanjšujejo tveganja iz poslovanja ob zagotovljeni gospodarski varnosti. Pomen SID banke se je še posebej izkazal v kriznih obdobjih, ko je pooblašena institucija s hitrimi in ustreznimi ukrepi zagotavljala gospodarstvu potrebna kritja zoper kreditna tveganja.

Na podlagi zakonskega pooblastila po ZSIRB ima SID banka status pooblašene institucije za opravljanje vseh poslov po ZZFMGP ter tako v imenu in za račun Republike Slovenije (»RS«) izvaja naslednje storitve:

- zavarovanje in pozavarovanje kratkoročnih izvoznih kreditov/terjatev pred nekomercialnimi in drugimi netržnimi tveganji,
- zavarovanje srednjeročnih izvoznih kreditov pred nekomercialnimi in/ali komercialnimi tveganji,
- zavarovanje izhodnih investicij pred nekomercialnimi in/ali komercialnimi tveganji,
- zavarovanje bančnih (storitvenih) garancij,
- zavarovanje kreditov za pripravo izvoza pred komercialnimi tveganji in
- ostale posle po pooblastilu.

Poslanstvo izvozno kreditnih agencij, ki se je tradicionalno omejevalo na aktivnosti za zagotavljanje domačih delovnih mest in sodelovanje pri ekonomskem razvoju nacionalno pomembnih industrij, se je do današnjih dni bistveno razširilo. Izvozno kreditne agencije (»IKA«) so uvedle dodatne dejavnosti, nekatere so pridobile celo nove mandate, s čimer so se cilji delovanja IKA bistveno razširili tako na segmentu prevzemanja domačih rizikov kot tudi z vidika ukrepov podpori internacionalizacije. IKA sledijo spreminjajočemu se globalnemu okolju in se osredotočajo na inovacije, trajnost in poslovno sodelovanje. Izvozno-kreditne agencije z zagotavljanjem finančne zaščite podjetjem, ki delujejo na mednarodnih trgih, igrajo ključno vlogo pri njihovem razvoju. S tem prispevajo k spodbujanju gospodarske rasti in krepitvi konkurenčnosti

izvoznih podjetij na globalni ravni. Rast kreditnih zavarovanj na svetovnem nivoju (kot prikazano v nadaljevanju) kaže na odpornost te dejavnosti in dejstvo, da potrebujejo kreditna zavarovanja vsi gospodarski sektorji. Osnovno poslanstvo IKA je še vedno v zagotavljanju varnosti poslovanja, kar je v času geopolitičnih napetosti svojevrsten izziv. Vpliv globalnih konfliktov, predvsem vojna v Ukrajini in konflikt na Bližnjem vzhodu vplivata na trgovinske tokove in na energetske trge, kar povzroča spremembe v gospodarstvih posameznih držav kot tudi v globalni ekonomiji.

IKA si ustvarjajo svojo vlogo v nacionalnih gospodarstvih tudi tako, da zavarujejo tveganja v novih tehnologijah (FOAK – »first of a kind«), zlasti v sektorjih kot so vodik, zajemanje ogljika in trajnostna infrastruktura in na takšen način poleg izvozne komponente spodbujajo tudi razvojni in trajnostni moment. Vse pomembnejša postaja tudi vloga IKA v javno-zasebnih partnerstvih in z vidika pozavarovalnih kapacitet, saj na takšen način prispevajo k mobilizaciji kapitala za velike projekte, ki imajo vpliv na nacionalna gospodarstva. Temeljna strateška usmeritev združenja kreditnih zavarovalnic Bernske Unije (katere članica je tudi SID banka) je trajnost, ki jo nameravajo doseči članice z odpornostjo, inovativnostjo in raznolikostjo opolnomočenj.

SID banka s svojimi aktivnostmi ne zaostaja za drugimi evropskimi izvozno-kreditnimi agencijami pri preoblikovanju gospodarskih realnosti. Vendar pa je njen vpliv zaradi relativno nizkih zavarovalnih obsegov manjši, kar je predvsem posledica majhnosti slovenskega gospodarstva in strukture domačih podjetij, ki so tradicionalno vključena v dobaviteljske verige multinacionalk iz zahodne in srednje Evrope. Slovenska podjetja le redko nastopajo kot nosilci velikih izvoznih projektov investicijskih dobrin, zato redkeje uporabljajo storitve izvoznega financiranja in zavarovanja, čeprav so te storitve na voljo.

SID banka vztraja pri usmeritvi nadaljnjega širjenja ponudbe z novimi produktnimi rešitvami in z nadgradnjami obstoječih proizvodov ter tako vključevati v zavarovalne posle vedno večje število deležnikov. Poleg izvoznikov so pomembne privatne kreditne zavarovalnice, vedno večji je poudarek na sodelovanju s poslovnimi bankami (domačimi in tujimi) ter z institucijami, ki razpolagajo s sredstvi za razvojno sodelovanje. Na takšen način aktivno ustvarja pogoje, ki slovenskim podjetjem omogočajo uspešno mednarodno poslovanje.

Realiziran obseg zavarovanih poslov SID banke se je v letu 2024 v primerjavi z letom prej povečal za 2,6 odstotka. Največja rast je bila zabeležena pri individualnih kratkoročnih poslih, pri čemer izstopajo zavarovanja kreditov za pripravo na izvoz, zavarovanje bančnih garancij ter zavarovanje kredita dobavitelja.

Večina izvoznega prometa slovenskih podjetij je po strukturi kratke ročnosti, kar se odraža tudi v strukturi poslov, ki jih (po)zavaruje SID banka. Poudarja se, da je za slovensko gospodarstvo zelo pomembno, da imajo podjetja na voljo ustrezne

instrumente, s katerimi lahko upravljajo kreditna tveganja, ki so jim pri poslovanju izpostavljena. Pri kratkoročnih zavarovanjih so posebej pomembne storitve pozavarovanj nemarketabilnih kratkoročnih poslovnih terjatev.

Na področju zavarovanj srednjeročnih kreditov je pooblaščen institucija v primerjavi s predhodnim letom beležila rast, kar je značilno tudi za druge državne izvozno kreditne agencije. Obseg zavarovanih investicij se je nadalje zmanjševal, pri čemer je padec te zavarovane kategorije zaznati tudi na globalni ravni.

Število sklenjenih poslov v 2024 je bilo brez upoštevanja poslov iz naslova pozavarovanj za 15,8 odstotka višje kot leto prej. V 2024 je bilo izdanih 44 novih zavarovalnih polic, v 2023 pa 38, pri čemer je bila povprečna vrednost sklenjenega posla v letu 2024 v primerjavi z letom prej večja. **Skupna izpostavljenost iz zavarovanih poslov za državni račun in izdanih zavezujočih obljub za zavarovanje je bila konec leta 2024 v primerjavi s stanjem konec leta 2023 višja za 9,6 odstotka.** Plačane škode v letu 2024 so bile za 12,6 odstotka višje kot leto prej in so nominalno še vedno nizke.

Stanje škod v obravnavi konec leta 2024 je bilo za 5,3-krat manjše kot v letu prej, medtem pa so se potencialne škode povečale za 6,9-krat, primarno kot posledica zamud pri odplačilu obveznosti. Znesek prejetih regresov v letu 2024 je dosegel bistveno nižjo vrednost v primerjavi z zabeleženimi regresi predhodnega leta.

Rezultat poslovanja za državni račun je bil v letu 2024 pozitiven. Presežek prihodkov nad odhodki je znašal 2,8 milijona EUR (v 2023: 2,6 milijona EUR). Kumulativni rezultat za obdobje od začetka poslovanja pooblaščen institucije dalje je bil prav tako pozitiven in je dosegel 44,4 milijona EUR.

Pooblaščen institucija je tudi v letu 2024 dosledno izvajala strategijo sledenja slovenskemu gospodarstvu in poskušala zagotavljati vsa potrebna zavarovalna kritja za kreditna tveganja na trgih, kjer so prisotni slovenski izvozniki. Pri tem je upoštevala vse potrebne pogoje skladnosti in regulativo, ki pa vedno ni dopuščala vseh kritij za posle, za katere so povpraševali izvozniki. Dodatno se je vključevala tudi na trgih, ki so za slovenska podjetja novi, in sicer z namenom, da se jim omogoči pridobivanje novih poslov in posledično večjo geografsko razpršitev kupcev. Upoštevanje navedena dejstva je pooblaščen institucija svojo vlogo podpore slovenskemu izvozu uspešno realizirala.

VI.1. ZAVAROVANJE MEDNARODNIH IZVOZNIH POSLOV NA SVETOVNEM TRGU

Skupna globalna izpostavljenost iz sklenjenih zavarovanj je v letu 2024 zrasla za 6,1 odstotka.

Skupni obseg sklenjenih kreditnih zavarovanj in zavarovanj investicij za leto 2024 je po poročanju članic Bernske unije³¹ (v nadaljevanju tudi: BU) dosegel 267,6 milijarde EUR. Največji delež so v letu 2024 predstavljala zavarovanja srednjeročnih poslov v višini 106,3 milijarde EUR, sledila so zavarovanja kreditov za pripravo na izvoz in bančnih garancij, ki so skupaj znašala skoraj 61,5 milijarde EUR ter zavarovanje kratkoročnih individualnih izvoznih poslov v višini 54,5 milijarde EUR. Zavarovanja investicij (lastniški deleži in nedelničarska posojila) so dosegla vrednost 45,4 milijarde EUR. Predstavljeni podatki ne vključujejo zavarovanj kratkoročnih revolving terjatev, kar je skladno z metodologijo poročanja IKA.

Skupna izpostavljenost iz sklenjenih zavarovanj je konec leta 2024 znašala skoraj 884 milijard EUR, kar je približno 6,1 odstotka več kot konec leta 2023. Povečanje je izhajalo iz naslova vseh zavarovanih produktov z izjemo kratkoročnih individualnih zavarovanj. Plačane škode so v letu 2024 znašale 6,2 milijarde EUR, kar je za 44 odstotkov več kot v letu 2023.

³¹ Bernska unija je bila ustanovljena leta 1934 kot mednarodna neprofitna organizacija. Članice so tako javne kot zasebne finančne institucije, med najbolj znanimi pa so britanski ECGD, EXIM Banka ZDA, nemški EulerHermes, francoska BPI France, nizozemsko-nemški Atradius, japonska NEXI, avstrijska OeKB, italijanska SACE, MIGA idr. S podporo izvozu in izhodnim investicijam članice Bernske unije spodbujajo mednarodno trgovino in investicije tako na visoko razvitih kot razvijajočih se trgih. V tem okviru nudijo zavarovanje in/ali financiranje izvoznikom oziroma njihovim bankam pred političnimi in komercialnimi riziki.

Povečanje izplačil škod izvira iz vseh zavarovalnih produktov, vrednosti po posameznih zavarovalnih produktih so razvidne iz tabele 7. Regresi so se v letu 2024 v primerjavi z letom 2023 vrednostno znižali za 18,1 odstotka, pri čemer se je znižanje zabeležilo pri vseh zavarovanih produktih razen pri kreditih za pripravo na izvoz in bančnih garancijah, kjer so bili prejeti regresi višji za 21,4 odstotka³².

Tabela 7: Podatki o zavarovanih poslih v obdobju od 2019 do 2024

SKUPAJ SREDNJEROČNI, KRATKOROČNI POSLI, INVESTICIJE TER KREDITI ZA PRIPRAVO NA IZVOZ IN GARANCIJE v mio EUR	2019	2020	2021	2022	2023	2024
OBSEG	243.820,48	202.166,38	215.103,77	217.524,09	266.869,19	267.627,92
IZPOSTAVLJENOST (31.12.)	771.153,14	722.524,05	780.338,39	828.701,15	833.037,59	883.984,73
ŠKODE	3.423,35	3.091,21	4.605,81	3.543,40	4.296,00	6.185,07
REGRESI	1.923,64	1.287,15	1.234,12	1.996,62	2.330,34	1.909,59

Vir: Bernska unija

Tabela 8: Zavarovanje kratkoročnih in srednjeročnih poslov ter investicij v obdobju od 2019 do 2024

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Srednjeročni izvozni posli v mio EUR	OBSEG	87.413,65	61.812,98	73.128,56	69.997,11	103.616,20
	IZPOSTAVLJENOST (31.12.)	502.079,56	463.438,70	478.034,51	479.529,49	484.755,12
	ŠKODE	2.135,48	2.548,81	3.301,26	2.671,42	3.735,97
	REGRESI	1.693,95	1.161,55	1.096,52	1.772,00	2.063,84
Kratkoročni izvozni posli v mio EUR	OBSEG	71.506,32	55.240,64	70.451,08	64.784,91	60.196,22
	IZPOSTAVLJENOST (31.12.)	48.028,46	40.134,52	46.057,05	68.251,85	57.725,75
	ŠKODE	329,79	251,07	625,47	220,14	147,54
	REGRESI	97,42	72,07	53,70	110,18	160,04
Investicije v mio EUR	OBSEG	48.605,94	39.745,46	27.658,85	41.611,70	50.129,33
	IZPOSTAVLJENOST (31.12.)	156.449,54	146.316,18	158.785,76	185.281,04	193.317,44
	ŠKODE	174,28	98,07	260,13	422,75	182,36
	REGRESI	38,43	1,34	7,93	52,82	40,20
Kreditni za pripravo na izvoz + garancije v mio EUR	OBSEG	36.294,58	45.367,31	43.865,28	41.130,36	52.927,44
	IZPOSTAVLJENOST (31.12.)	64.595,58	72.634,64	97.461,07	95.638,77	97.239,27
	ŠKODE	783,81	193,25	418,95	229,10	230,13
	REGRESI	93,84	52,18	75,96	61,62	66,26

Vir: Bernska unija

³² Podatki o poslovanju članic BU so predstavljeni v EUR. Zaradi nihanj tečaja USD/EUR lahko prihaja tudi do večjih vrednostnih odstopanj med podatki, zato podatki izraženi v eni valuti utegnejo do določene mere podajati drugačne zaključke, kot če bi bili izraženi v drugi valuti. Izkazani podatki v Tabeli 1 in v Tabeli 2 temeljijo zgolj na podatkih IKA, ki poslujejo v imenu in za račun države, pri čemer poročilo vsebuje isti nabor podatkov oz. zavarovalne produkte, ki jih nudi SID banka. V nadaljevanju so predstavljeni podatki, ki poleg državnih izvozno kreditnih agencij vsebujejo tudi podatke privatnih in multilateralnih zavarovalnic.

KRATKOROČNI IZVOZNI POSLI

Kratkoročni zavarovalni posli (vključujoč revolving posle vseh članic BU):³³

Vrednost svetovne trgovine se je v 2024 v primerjavi z letom prej po podatkih WTO³⁴ povečala za 2,7 %. Vrednost zavarovanih kratkoročnih poslov, vključno z zavarovanji revolving terjatev, je v 2024 v svetovnem merilu skupaj znašala 2.332,9 milijarde USD, kar je 1,6 odstotka več kot leto prej. V strukturi vseh kratkoročnih poslov je sicer največji delež zavarovanj sklenil kitajski SINOSURE, sicer pa na tem področju še vedno prevladujejo kreditne zavarovalnice Atradius, Coface in Euler Hermes. Regijsko je bilo največ zavarovanj sklenjenih za posle v Evropi. Največ zavarovanj je sklenjenih za revolving posle, kjer prevladujejo navedeni trije zasebni zavarovalci, ki so skupaj z drugimi zasebnimi zavarovalnicami v 2024 sklenili 64,3 odstotka vseh kratkoročnih zavarovanj. Škode pri poslih zavarovanja revolving terjatev so se v 2024 povečale za 5,4 odstotka v primerjavi z letom prej. Največji del teh škod (41,8 %) je izplačal SINOSURE.

Kljub upočasnitvi rasti skupnih kreditnih limitov in s tem izpostavljenosti (le 5 % povečanje v prvem polletju 2024 v primerjavi z enakim obdobjem 2023), zavarovanje kratkoročnih terjatev po podatkih IKA beleži pozitiven trend, ki temelji predvsem na izvedeni digitalizaciji in avtomatizaciji postopkov (poudarek na MSP). SINOSURE in KUKA sta na podlagi omenjene avtomatizacije sklenitve zavarovanj beležili rast kratkoročnih poslov za 80 % oz. za 65 %. Ta trend omogoča hitrejšo obdelavo večjega števila zavarovalnih zahtevkov in s tem omogoča zavarovanje poslov novim, manjšim strankam.

Izboljšanje dostopa do poslovnih informacij (Business Intelligence »BI«) bo še povečalo avtomatizacijo in s tem obseg poslov: tretjina članov BU je namreč izpostavila pomen povezljivosti z IT-sistemi pri izbiri BI ponudnikov. Omejitve v izmenjavi podatkov preko programskega vmesnika (API) so trenutno glavna ovira. S tega vidika so obetajoče napovedi prihodnjih vgradenj novih orodij za oceno tveganj v IT sisteme (npr. Altmanov model).

Skupaj s povečanjem obsega svetovne trgovine se je v 2024 povečalo tudi povpraševanje po zavarovanju kratkoročnih poslov, kar je pripisati prepletu ekonomskih izzivov s katerimi se soočajo narodna gospodarstva kot tudi dejstvu, da se je število postopkov zaradi insolventnosti povečalo. Povečanje je deloma tudi posledica tveganj, ki so že tradicionalno povezana z mednarodno trgovino in njeno rastjo.

³³ IKA – izvozno kreditna agencija; v sklopu poročanja članic BU se pojavljajo tri kategorije: i) IKA, ki delujejo kot agent države, v imenu in za račun posamezne države – tu se uvršča SID banka; ii) zasebne zavarovalnice, ki delujejo v svojem imenu in za svoj račun ter iii) multilateralne agencije (npr. MIGA).

³⁴ Global Merchandise Trade Outlook 2024; WTO.

Kratkoročne izvozne posle predstavljajo posli z ročnostjo plačil krajšo od dveh let, v glavnem pa gre za terjatve s 30, 60 ali 90 dnevno zapadlostjo. Po vsebini gre večinoma za dobave potrošniških dobrin in naravnih surovin.

OCENE ZA LETO 2025 – ZAVAROVANJA IN ŠKODE

Za prvo polovico leta 2025 je splošno razpoloženje na trgu glede **povpraševanja po zavarovanju** izvoznih kreditov kratkoročnega roka optimistično. Nobena članica BU ne pričakuje upada povpraševanja, in sicer zasebne kreditne zavarovalnice so izrazito izboljšale svojo oceno novih poslov v primerjavi z drugo polovico leta 2024. Tudi javne institucije delijo optimizem, a v nekoliko manjši meri. Glavni razlogi za optimizem vključujejo:

- nove priložnosti zaradi trgovinskega protekcionizma kot so carine ZDA in možni protiukrepi drugih držav (Kanada, Kitajska, EU). Rast domačega izvoza in pričakovana 3-odstotna globalna rast trgovine v letu 2025;
- povečanje ozaveščenosti o produktih in uvedba novih zavarovalnih rešitev;
- rastoče povpraševanje bank, kljub upočasnitvi novega poslovanja s podjetji.

Nekateri zavarovalni ponudniki izpostavljajo izzive zaradi ostre konkurence in posledično nizkih cen, kar jih ovira pri povečevanju izpostavljenosti za nove posle.

Napovedi glede škod so manj enotne, skupna ocena pa nakazuje rahlo negativno pričakovanje. Večje članice BU so bolj pesimistične. Ključna tveganja:

- geopolitična negotovost in novo uvedene carine, ki bi lahko povzročile zamude pri plačilih, zlasti pri ameriških kupcih;
- zasebne zavarovalnice pričakujejo rast škod, a ne nujno zaradi insolventnosti. Največje tveganje vidijo v Nemčiji, kjer okrevanje še ni vidno, zlasti v avtomobilski industriji, gradbeništvu in na trgu surovin.

Čeprav trenutni trendi še ne pomenijo revolucije na področju kratkoročnega zavarovanja, pa že kažejo na bodoča izhodišča kreditnih zavarovalnic: višji kreditni limiti, večja izpostavljenost, več strank ter vedno pomembnejša vloga kratkoročnega zavarovanja v svetovni trgovini in pri podpori MSP.

Slika 28: Pričakovano povpraševanje in pričakovano izplačilo škod

Vir: Bernska unija

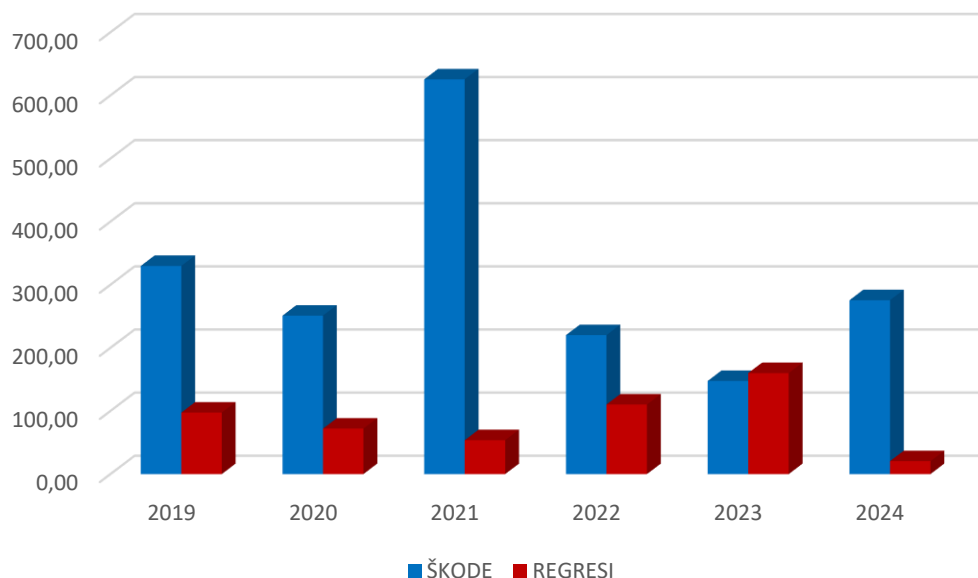
KRATKOROČNO ZAVAROVANJE INDIVIDUALNIH POSLOV

Obseg kratkoročnih individualnih poslov (2,4 odstotka vseh kratkoročnih poslov), se je v letu 2024 glede na predhodno leto znižal za 8,1 odstotka, kar je v večjem delu posledica rusko-ukrajinske vojne, sprejetih sankcij proti Rusiji in inflacije. V letu 2024 so članice IKA beležile obseg kratkoročnih individualnih poslov v skupni višini 56,9 milijarde USD, kar je 9,6 milijarde USD manj kot v letu 2023.

Največ novih individualnih poslov je bilo zavarovanih v Vzhodni Aziji (56,8 odstotka vseh poslov). Na območju MENA je bil zabeležen postopen upad novih poslov, predvsem zaradi stalnega in precejšnjega upada poslov v Egiptu (za 70 odstotkov od leta 2020 do 2023 ter dodatnih 40 odstotkov v 2024 v primerjavi s predhodnim letom). Tudi zavarovanje individualnih poslov v Evropi, vključno s CIS državami je izkazalo trend padanja pri čemer so IKA poročale o 3,7 odstotka znižanju zavarovanj na letni ravni (323 milijard USD).

Plačane škode pri kratkoročnih individualnih poslih v 2024 so znašale 275,5 milijona EUR, kar je bilo kar 86,7 % več kot leto prej. Evropa kot ciljni trg za zavarovanje kratkoročnih individualnih poslov tradicionalno prevladuje glede na delež vseh neporavnanih obveznosti. Prejeti regresi so se v letu 2024 glede na predhodno leto gibal v obratni smeri kot škode in so beležili znižanje za 87,2 odstotka.

Slika 29: Višina plačanih škod in prejetih regresov iz naslova zavarovanih kratkoročnih individualnih poslov (v mio EUR)

Vir: Bernska unija

SREDNJEROČNI IZVOZNI POSLI

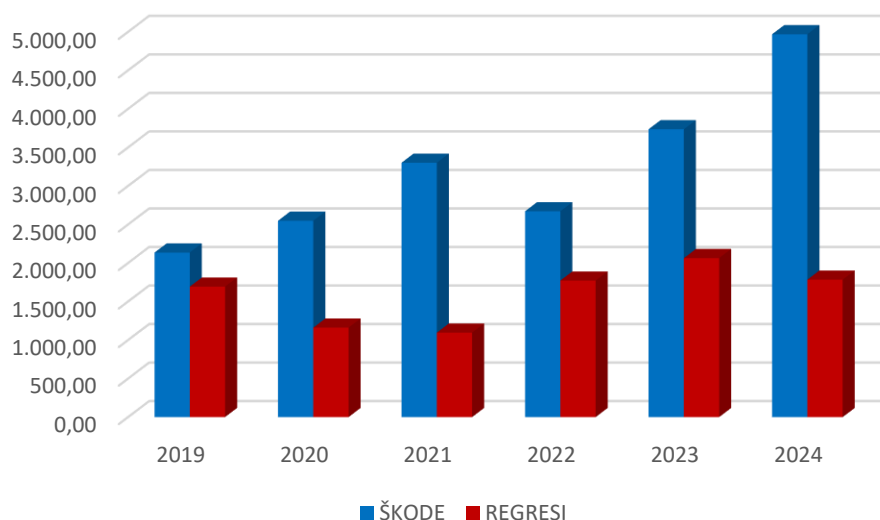
Obseg zavarovanja srednjeročnih izvoznih poslov vseh zavarovalnic (IKA, zasebnih in multilateralnih) se je na letni ravni znižal za 2,5 odstotka in dosegel vrednost 160,9 milijarde USD. Ne glede na nižji obseg, pa so IKA beležile povečanje izpostavljenosti, kar je posledica seštevka izpostavljenosti iz novo sklenjenih poslov in izpostavljenosti sklenjenih poslov v predhodnih letih. SACE, Euler Hermes in UKEF so bili trije glavni nosilci zavarovanj novih srednjeročnih poslov, pri čemer je šlo predvsem za zavarovanja velikih obrambnih projektov. Največje povečanje je zabeležila FINNVERA kot posledica zavarovanja velikega obrambnega posla.

V 2024 je bilo največ poslov zavarovanih v ZDA, Kanadi in v Saudski Arabiji, leto prej pa v ZDA, Indoneziji in na Poljskem. Kot že navedeno, so k velikim zavarovalnim obsegom bistveno pripomogle transakcije z obrambnimi proizvodi. V ZDA je bilo v segmentu prometnega sektorja zabeleženih 2,7 milijarde USD od 10,0 milijard USD vseh novih poslov. Med najpomembnejšimi zavarovatelji so bili SACE, EULER HERMES, UKEF in SINOSURE.

Na področju zavarovanja srednjeročnih poslov, članice BU vse bolj usmerjajo svojo podporo v energetske prehode, pri čemer opuščajo financiranje fosilnih goriv in spodbujajo zelene investicije z novimi produkti in ugodnejšimi pogoji. Leta 2024 so

članice med segmenti energija, obnovljiva energija, naravni viri, infrastruktura, proizvodnja, zabeležile rekordno podporo transportnemu segmentu v višini 42,4 milijarde USD. Poleg trajnosti postaja ključna tudi energetska varnost, kar vodi k razvoju garancij za uvoz strateških surovin. V splošnem so članice IKA v letu 2024 zavarovale srednjeročne posle na skupaj 236 trgih. Po realiziranem obsegu zavarovanih srednjeročnih poslov ostaja Evropa najpomembnejša regija, sledijo ji Azija, ZDA, Afrika in Oceanija.

Slika 30: Višina plačanih škod in prejetih regresov iz naslova zavarovanih srednjeročnih poslov (v mio EUR)

Vir: Bernska unija

Zavarovanja srednjeročnih in dolgoročnih izvoznih kreditov se nanašajo pretežno na zavarovanje izvoza kapitalskih dobrin. Omenjene transakcije imajo daljše odplačilne roke, najpogosteje od pet do sedem let, za nekatere projekte npr. izraba obnovljivih virov energije ali izgradnje infrastrukturnih objektov, pa tudi do deset oziroma petnajst let. V teh poslih so zavarovanci večinoma banke, ki financirajo omenjene posle. Običajno so zavarovani komercialni in politični riziki. Posli, ki jih zavarujejo izvozno kreditne agencije, morajo praviloma izpolnjevati pogoj določenega minimalnega deleža nacionalne komponente ali kriterije nacionalnega interesa kot ga opredeli posamezna država. V strukturi poslov leta 2024 je največji delež predstavljal instrument zavarovanja kredita tujemu kupcu, sledil je instrument zavarovanja kreditov državnim institucijam in projektno financiranje.

Izpostavljenost iz naslova srednjeročnih zavarovanj se je konec leta 2024 v primerjavi s stanjem konec leta 2023 rahlo povečala (6,8 odstotka), kar je posledica kombinacije

povečanega obsega novih zavarovanih srednjeročnih poslov in delnega odplačila obveznosti iz obstoječih zavarovalnih poslov. Plačane škode iz naslova zavarovanih srednjeročnih poslov so se v 2024 glede na predhodno leto skupaj povečale za 33 odstotkov, medtem ko so se prejeti regresi iz naslova plačanih škod znižali za 13,6 odstotka. Analiza plačanih škod izkazuje, da so se le-te povečale zaradi realizacije komercialnih rizikov za 19 odstotkov, iz razloga političnih rizikov pa so se povečale za 9,4 odstotka. Razlogi so sprejete sankcije do Rusije oz. v posrednih in neposrednih vplivih na zaostala plačila iz Rusije, kakor tudi zaradi nedokončanih poslov in neplačil dolžnikov iz Ukrajine, Šrilanke ter več afriških držav (Gana, Zambija, Etiopija, Kenija ...).

OCENE ZA LETO 2025 – ZAVAROVANJA IN ŠKODE

Porast zavarovanja srednjeročnih izvoznih poslov je predvideno v drugi polovici leta 2025 in sicer na podlagi odgovorov 40 odstotkov anketiranih članic BU (IKA, privatnih in multilateralnih), pri čemer so bolj optimistične zasebne zavarovalnice, saj po šibkem letu 2023 pričakujejo povečanje obsega zavarovanj, predvsem zaradi poslov s finančnimi institucijami.

Pričakovanja, ki utemeljujejo pričakovano rast povpraševanja:

- investicije v obnovljive vire energije in nadaljevanje zelenega prehoda, ki sta označena kot največji priložnosti za naslednjih šest mesecev;
- večje pričakovano povpraševanje v regijah Podsaharske Afrike in MENA, kjer imajo številni ponudniki strateški interes;
- izvozniki povprašujejo po dolgoročnih zavarovanjih zaradi naraščajoče geopolitične in makroekonomske negotovosti (nepredvidljivost ameriških vladnih politik).

Visoka inflacija in dragi krediti sta glavna dejavnika, ki zmanjšujeta nagnjenost k financiranju velikih infrastrukturnih projektov.

Slika 31: Povpraševanje po zavarovanju in pričakovano izplačilo škod

Vir: Bernska unija

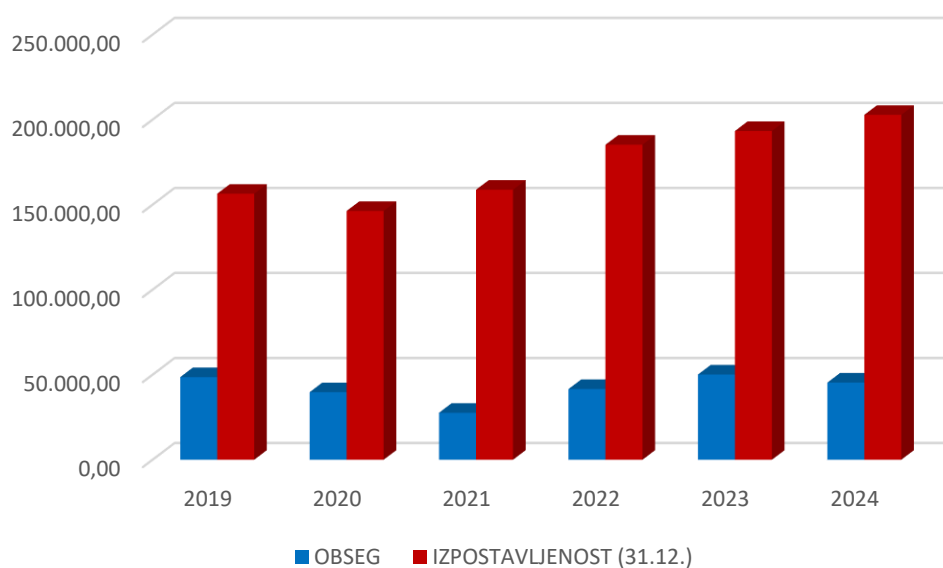
Članice BU ocenjujejo, da bo v drugi polovici leta 2025 prevladal trend zmanjševanja izplačil škod. Kljub optimizmu pa nekatere države (izvozni trgi) ostajajo pod budnim nadzorom zaradi (i) vztrajnih geopolitičnih tveganj (npr. vojna v Ukrajini, omejitve deviznega poslovanja v Argentini) in (ii) zadolženosti držav v razvoju, kar več kot polovica anketiranih vidi kot ključen izziv v prvih šestih mesecih leta 2025.

Tvegane regije in države vključujejo:

- Kenijo (protesti proti vladi),
- Gano (gospodarska kriza),
- Države v Sahelu (oboroženi konflikti),
- Šrilanko in Pakistan (etnični in politični izzivi).

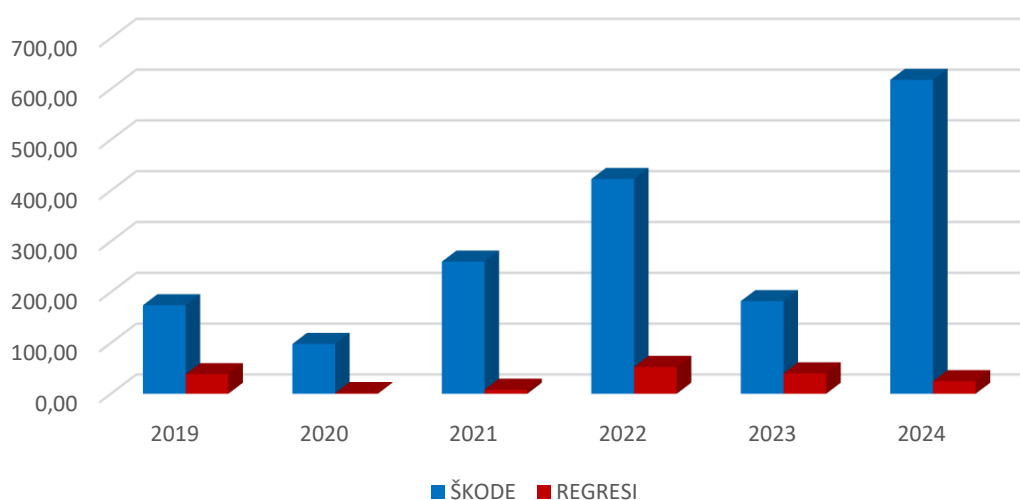
ZAVAROVANJE INVESTICIJ

Zavarovanje investicij vključuje širok nabor zavarovalnih produktov, ki obsegajo zavarovanje prvenstveno političnih tveganj, v določenih produktnih izvedbah pa tudi zavarovanje komercialnih tveganj. Nekatere zavarovalnice v okviru tega produkta zavarujejo tudi razne oblike finančnih naložb in vrednostnih papirjev.

Slika 32: Zavarovanje lastniških deležev in nedelničarskih posojil (v mio EUR)

Vir: Bernska unija

V letu 2024 je bil v EUR zabeležen 9,4-odstotni padec obsega zavarovanih investicij v primerjavi s predhodnim letom, pri preračunu v USD pa je bil padec še večji in sicer dodatno za 5 o.t. Članice IKA so v 2024 prevzele v zavarovanje za 30 milijard USD novih investicij v lastniške deleže, kar je za 10,8 odstotka več v primerjavi z letom 2023, medtem pa so se nedelničarska posojila v primerjavi s predhodnim letom znižala za 38,9 odstotka.

Slika 33: Višina plačanih škod in prejetih regresov iz naslova zavarovanih lastniških deležev in nedelničarskih posojil (v mio EUR)

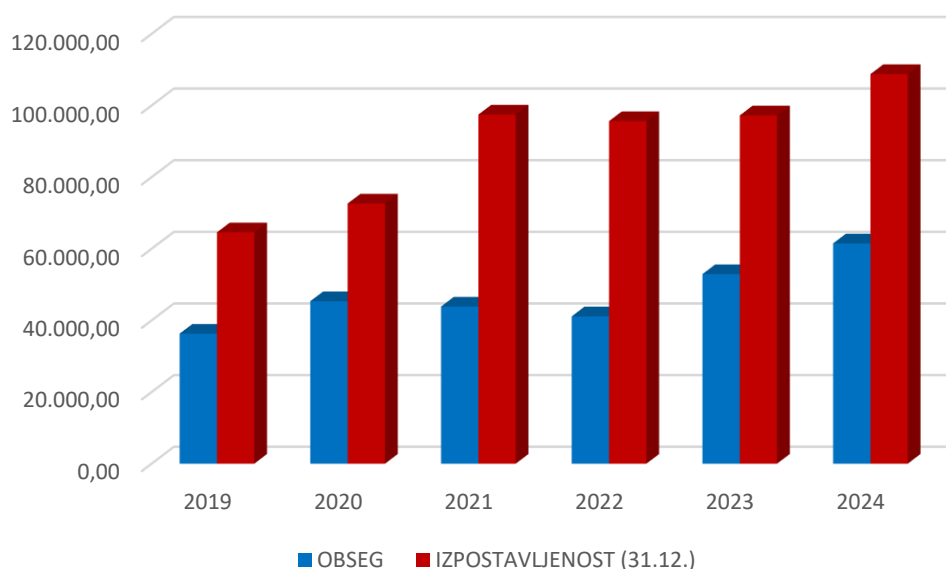
Vir: Bernska unija

Skupne prevzete izpostavljenosti IKA se povečujejo, kar kaže na to, da se novi posli povečujejo hitreje, kot se iztekajo obstoječe zavarovalne police. V sektorskih in regionalnih trendih prevladujejo veliki posli (npr. 10 največjih poslov predstavlja kar 50 odstotkov novega izdanega kritja). Izpostavljenost iz naslova zavarovanj investicij se je konec leta 2024 v primerjavi s stanjem konec 2023 povečala za približno 4,9 odstotka, kar je posledica novih poslov. V letu 2024 je bilo v primerjavi z 2023 izterjanih manj regresov iz naslova zavarovanih investicij, in sicer kar za 38,5 odstotka.

ZAVAROVANJE KREDITOV ZA PRIPRAVO NA IZVOZ IN GARANCIJ

Podatki o zavarovanju kreditov za pripravo na izvoz in garancij ne ločujejo produktov po ročnosti na srednjeročno oziroma kratkoročno. Obseg zavarovanih poslov po obeh produktih se je v letu 2024 glede na predhodno leto povečal za 16,2 odstotka, medtem ko se je izpostavljenost povečala za 11,9 odstotka. Zavarovanje financiranja obratnega kapitala predstavlja najbolj povpraševan produkt v zadnjih letih.

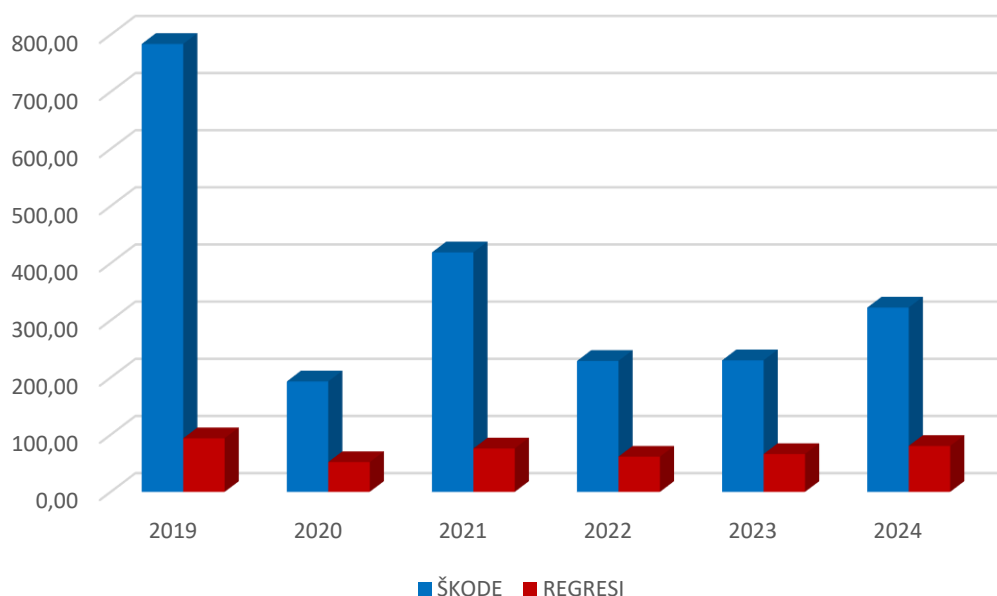
Slika 34: Zavarovanje kreditov za pripravo na izvoz in garancij v letih 2019–2024
(v mio EUR)

Vir: Bernska unija

Višina plačanih škod po letih niha. V zadnjem letu se je vrednost izplačanih škod zvišala za 40,1 odstotka, medtem pa so se prejeti regresi za škode, izplačane v preteklih letih, povečali za 21,4 odstotka.

Slika 35: Višina plačanih škod in prejetih regresov iz naslova kreditov za pripravo na izvoz in garancij v letih 2019-2024 (v mio EUR)

Vir: Bernska unija

VI.2. MEDNARODNO ZAVAROVANJE, KI GA IZVAJA SID BANKA

SID banka lahko do končnih koristnikov nastopa neposredno ali pa preko posrednikov – tudi v slednjem primeru zagotavlja prenos ugodnosti na končne koristnike.

SLOVENSKO POSLOVNO OKOLJE IN SLOVENSKI IZVOZ

Po začasnih podatkih Statističnega urada RS (»SURS«) je v obdobju 1-12/2024 slovenski izvoz blaga znašal 61,5 mrd EUR, vrednost uvoza pa 69,1 mrd EUR. Pokritost uvoza z izvozom je bila 89-odstotna. V države članice EU je bil v 2024 zabeležen izvoz v višini 30,9 milijarde EUR blaga ali za 1,1 odstotka več kot v predhodnem letu, medtem ko je vrednost uvoza znašala 32,3 milijarde EUR blaga ali za 0,8 odstotka več kot v letu 2023.

Vrednost izvoza v nečlanice EU je beležila 30,5 milijarde EUR in bila za 25,1 odstotka višja kot v 2023, vrednost uvoza iz teh držav pa za 47,0 odstotkov višja in je znašala 36,8 milijarde EUR. Najpomembnejši izvozni trgi so bili v letu 2024 Švica, Nemčija, Hrvaška, Italija in Avstrija. Slovenija je vrednostno največ uvozila iz Švice, sledile so Nemčija, Kitajska, Indija in Italija. V primerjavi z letom prej sta najbolj narasla izvoz v Švico in uvoz iz Indije (vir: SURS).

Obeti za nadaljnjo realno rast slovenskega izvoza v 2025 so glede na globalne makroekonomske napovedi omejeni. Skromne napovedi o gospodarski rasti držav EU, kamor Slovenija največ izvozi, niso vzpodbudne. Še posebej to velja za Nemčijo, ki je največja gospodarska partnerica Slovenije. Ocenjuje se, da bodo sankcije zoper Rusijo in Belorusijo ostale v veljavi, s tega vidika bodo možnosti slovenskih podjetij kot tudi podjetij iz drugih držav članic EU za realizacijo izvoza na ta dva trga omejene. Morebitne carine ZDA bodo

pokvarile prodajne načrte marsikateremu slovenskemu podjetju, ki je ocenilo dobre prodajne izgleda na tem trgu za 2025.

Tabela 9: Podatki o izvozu in uvozu blaga v Slovenijo v letu 2024

	dec 2024	jan–dec 2024	<u>dec 2024</u> dec 2023	<u>jan–dec 2024</u> jan–dec 2023
	1.000 EUR		sprememba v %	
Izvoz	4.647.137	61.480.822	17,7	11,8
EU-27	2.144.590	30.938.667	-1,1	1,1
države nečlanice EU	2.502.547	30.542.155	40,7	25,1
Uvoz	5.529.513	69.114.722	39,7	21,1
EU-27	2.432.661	32.266.126	-2,4	0,8
države nečlanice EU	3.096.852	36.848.596	111,1	47,0
Trgovinska bilanca	-882.376	-7.633.900	-	-
Pokritost uvoza z izvozom v %	84	89	-	-

- ni pojava ali izračun ni smisel

Vir: SURS

Zaradi morebitnih trgovinskih omejitev bi se lahko mednarodna konkurenca s svojo ponudbo še v večji meri osredotočila na Evropo, kar bi izvozne možnosti slovenskih podjetij na tradicionalnih evropskih trgih še zaostri. Globalne razmere tako silijo slovenske izvoznike da se v večji meri usmerijo na azijske trge: Bližnji vzhod, Kitajska, Indija, države bivših Sovjetskih republik (Uzbekistan, Kazahstan), kot tudi v Afriko. Novi trgi bodo od slovenskih podjetij zahtevali nova vlaganja v produktne in marketinške prilagoditve, ker se bodo morala prilagoditi na nove razmere. V teh spremenjenih razmerah se ocenjuje, da se bo vloga SID banke kot izvozno kreditne agencije še povečala, saj bo prevzemala večja tveganja, ki bodo povezana z novimi trgi slovenskih izvoznikov.

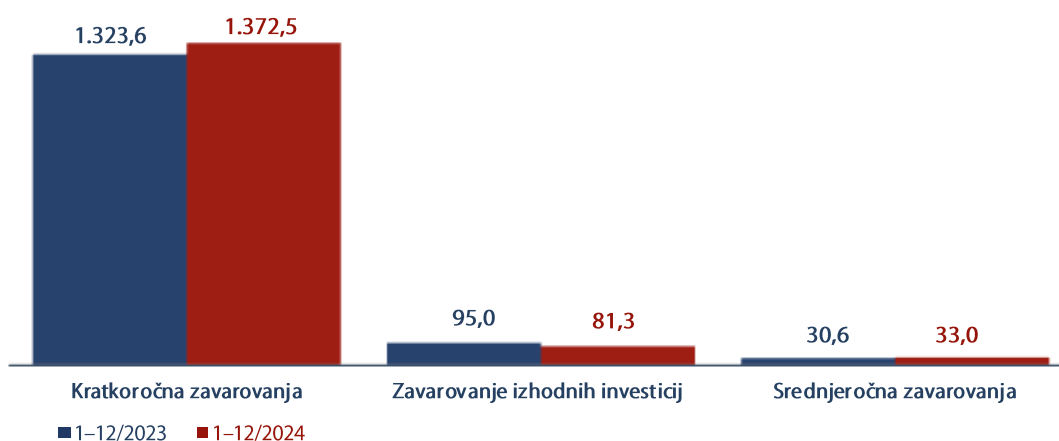
ZAVAROVANJE PRED NEMARKETABILNIMI TVEGANJI

Izvoz in uvoz sta bila v 2024 višja kot leto prej. Zrasla je vrednost trgovanja tako z državami članicami EU kot nečlanicami. Najpomembnejša skupina proizvodov pri izvozu in uvozu so bili kemični proizvodi. Glede na spremembe na globalnem trgu bodo slovenska podjetja iskala nove trge, kot tudi nove kupce na obstoječih trgih. Za njih bo pomembno, da jim bo na voljo ustrezen zavarovalni instrumentarij, predvsem pa zadostna fleksibilnost SID banke, da bodo uspeli realizirati tržni premik, ki ga vedno bolj terja poslovno okolje. V nadaljevanju so natančnejše predstavljene višina, struktura in ročnost (po)zavarovanih poslov.

OBSEG ZAVAROVALNIH POSLOV

Obseg zavarovanih poslov je v letu 2024 znašal 1.486.742 tisoč EUR, kar predstavlja 2,6–odstotno povečanje v primerjavi z letom prej (2023: 1.449.184 tisoč EUR). Večji zavarovalni obsegi so bili realizirani zlasti pri poslih financiranja obratnih sredstev in pri individualnih kratkoročnih zavarovalnih poslih, še posebej pri zavarovanju srednjeročnih in kratkoročnih kreditov za pripravo na izvoz in kratkoročnih kreditov dobavitelja. Po številu izdanih zavarovalnih polic prednjači zavarovanje bančnih garancij, pri čemer je bilo zavarovanih večje število transakcij manjših vrednosti.

Slika 36: Obseg zavarovalnih poslov po vrstah zavarovanja v letu 2024

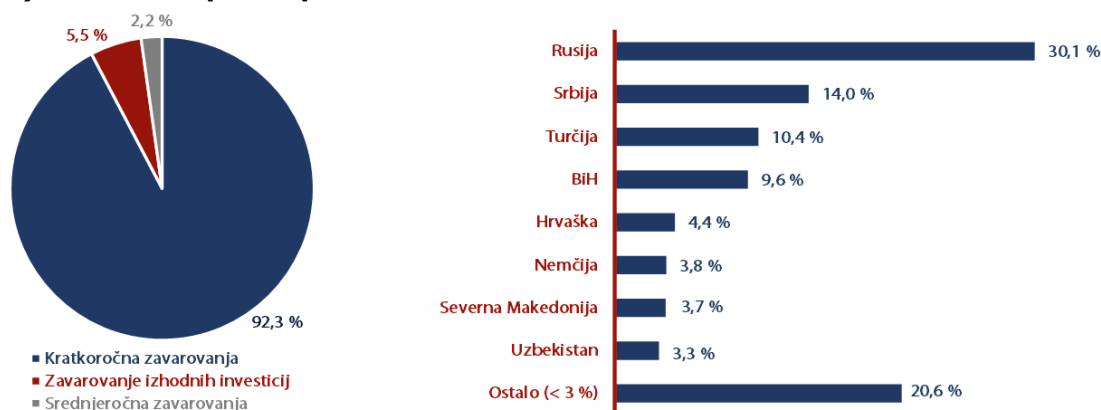
Vir: SID banka

Na obseg zavarovanih izvoznih poslov še vedno vplivajo vojna v Ukrajini in gospodarske sankcije zoper Rusijo in Belorusijo. Uvedene so sankcijske liste, na katerih je blizu 2400 posameznikov in različnih organizacij vključno s političnimi strankami, največjimi bankami in finančnimi institucijami, institucije za propagando in medije, največja podjetja v obrambni industriji, v sektorju transporta in energetike, letalske industrije, ladjedelništva in gradnje strojev, v IT, telekomunikacijah in zavarovalništvu ter zoper podjetja, ki so kršila sankcije.

Za javne institucije kot je SID banka, veljajo še strožje sankcije. Tako ni dovoljeno zavarovati transakcij z ruskimi in beloruskimi kupci, razen če gre za humanitarno blago, zdravila in farmacevtske proizvode za zdravljenje ljudi ter v kolikor gre za dokončanje poslov, ki so bili sklenjeni že pred konfliktom. Sprejemljivo je tudi zavarovanje MSP za transakcije ki ne presegajo 10 mio EUR. Upošteva se, da je predstavljala Rusija največji nemarketabilni trg za slovensko gospodarstvo in da je

Belorusija prednjačila pri zavarovanju izvoznega financiranja, se ocenjuje, da je vrednost izpada zavarovanih poslov materialna. SID banka se je tudi v tej krizi (ukrajinska vojna) izkazala za odporno institucijo in je izpad zavarovalnih poslov v vzhodni Evropi uspela nadomestiti z drugimi zavarovanji. Izplačane škode zaradi vojne pa tudi niso vplivale na trdnost institucije ali bistveno vplivale na obseg varnostnih rezerv.

Slika 37: Struktura obsega (po)zavarovanih poslov in struktura obsega (po)zavarovanih poslov po državah

Vir: SID banka

Tabela 10: Zavarovanje pred nemarketabilnimi tveganji v imenu in za račun države v obdobju 2008 – 2024 (vključno s posli iz posebnih varnostnih rezerv za Ukrajino)

v mio EUR	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Obseg zavarovanih poslov	914,3	952,5	1.440,1	1.203,4	942,3	919,8	798,7	644,6	538,9	613,1	807,9	1.267,2	1.789,1	2.782,0	2.014,5	1.449,2	1.486,7
Izpostavljenost (31.12.) – neto*	932,8	962,0	1.032,3	747,6	689,3	682,8	550,2	519,0	489,0	586,8	600,3	763,5	926,1	891,5	537,7	528,9	593,8
Premije	4,1	4,8	8,2	9,1	6,9	9,1	5,4	4,1	3,3	3,4	8,6	5,7	5,4	7,7	3,6	3,2	2,8
Potencialne škode	8,7	36,2	0,4	0,8	3,5	6,0	9,8	1,8	4,5	2,5	0,7	0,3	0,1	0,4	4,0	0,4	3,1
Škode v obravnavi	0,2	0,2	4,1	3,9	10,3	1,8	0,6	1,8	1,3	2,2	1,5	1,5	1,7	1,4	0,9	1,0	0,2
Plačane škode	0,0	4,9	3,0	1,2	6,7	9,8	38,0	6,1	0,5	15,3	1,0	0,0	0,1	0,5	1,6	1,6	1,9
Regresi	0,1	0,0	0,1	0,1	0,5	1,1	0,3	0,3	8,6	1,1	0,2	0,2	1,0	0,0	0,4	1,0	0,1
Presežek prih. nad odh.	6,9	0,1	4,2	5,5	2,1	0,6	-33,2	-1,3	12,2	-10,0	8,4	6,3	5,7	6,8	1,9	2,6	2,8

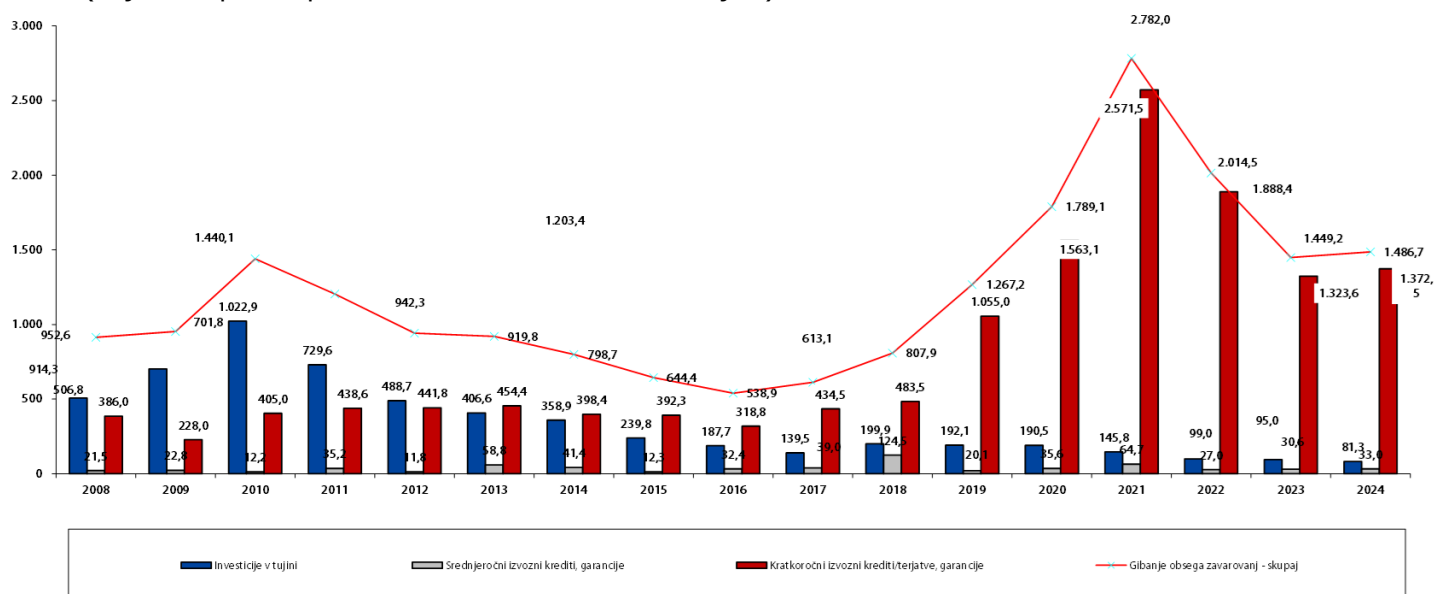
* Pri izpostavljenosti so skladno z ZZFMGP in glede na njihovo zavezujočo naravo so upoštevane tudi obljube.

Vir: SID banka

Novi zavarovalni posli so se predvsem nanašali na zavarovanje dodatnih dolžniških virov za financiranje obratnega kapitala, ki so ga slovenski izvozniki vezali v poslovni cikel za namen realizacije višjih naročil obstoječih in novih kupcev. V manjši meri je bilo pa sklenjenih tudi več zavarovanj poslovnih terjatev do kupcev iz nemarketabilnih trgov.

Največ poslov je bilo sklenjenih za zavarovanje terjatev do kupcev iz Rusije, Srbije, Turčije, Bosne in Hercegovine, medtem ko je banka za namene realizacije izvoznih poslov zavarovala tudi financiranje obratnega kapitala, katerih končni produkt je bil namenjen v Nemčijo in Hrvaško.

Slika 38: Obseg zavarovanih poslov po vrstah zavarovanja v obdobju
(vključno s posli iz posebnih varnostnih rezerv za Ukrajino)

Vir: SID banka

Realizirani obseg zavarovalnih poslov³⁵ je v letu 2024 dosegel 8,2 odstotka najvišje možne vrednosti na novo prevzetih letnih obveznostih, kot je opredeljen v ZZFMGP.

Obseg zavarovanih poslov po vrstah zavarovanja (brez zavarovanih poslov iz naslova posebnih varnostnih rezerv za Ukrajino)

Obseg kratkoročnih zavarovanj na področju (po)zavarovanja izvoznih terjatev, garancij in priprave na izvoz je leta 2024 znašal 1.341.420 tisoč EUR, skupaj s pozavarovalnimi posli do ukrajinskih kupcev pa kar 1.372.475 tisoč EUR in je za 3,7 odstotka večji kot leto prej. Večina kratkoročnih zavarovanj se nanaša na pozavarovanje kratkoročnih obnovljivih izvoznih terjatev na podlagi pozavarovalnih

³⁵ V izračun se ne vštevata obseg zavarovanih poslov po posebnih varnostnih rezervah za Ukrajino.

pogodb, ki jih ima SID banka sklenjene z dvema zavarovalnicama. Manjši del se nanaša na zavarovanje individualnih izvoznih poslov.

Obseg zavarovanih izhodnih investicij je v letu 2024 dosegel vrednost 81.271 tisoč EUR, kar v primerjavi s predhodnim letom pomeni 14,4-odstotno znižanje. V obseg zavarovanj so vključene na novo zavarovane izhodne investicije in tudi obnove obstoječih zavarovanj investicij iz prejšnjih let, ki vsebinsko pomenijo na novo zavarovane investicije.

V letu 2024 se je obseg realiziranih zavarovanj na področju srednjeročnih izvoznih poslov (kreditov, bančnih garancij in kreditov za pripravo na izvoz) v primerjavi z letom prej povečal in je znašal 32.997 tisoč EUR (2023: 30.589 tisoč EUR). Največji delež zavarovanih srednjeročnih poslov se je nanašal na izvoz komunikacijskih in drugih električnih naprav, jekla, kovinskih konstrukcij, orodij in strojev, storitev iz naslova inženirskega in tehničnega svetovanja, karoserij za vozila, kamna, računalniške opreme ter gradbeništva.

Obseg zavarovanih poslov iz naslova posebnih varnostnih rezerv za Ukrajino

Obseg zavarovanih poslov v Ukrajini je v letu 2024 dosegel vrednost 31.055 tisoč EUR. Celoten obseg izhaja iz naslova pozavarovanih kratkoročnih terjatev, ki so posledica prijave prometa izvoznikov.

Pokritost slovenskega izvoza blaga z zavarovanjem SID banke

Tabela 11: Slovenski izvoz blaga, obseg zavarovanih terjatev SID banke in pokritost v letu 2024 (v EUR vključujoč posle iz posebnih varnostih rezerv za Ukrajino)

Država	Slovenski izvoz blaga I-XII/2024	Obseg zavarovanih poslov SID banke I-XII/2024	Pokritost slovenskega izvoza posamezne države z zavarovanjem SID banke v %	Država	Slovenski izvoz blaga I-XII/2024	Obseg zavarovanih poslov SID banke I-XII/2024	Pokritost slovenskega izvoza posamezne države z zavarovanjem SID banke v %
Albanija	98.252.378	14.532.279	15,58	Libanon	20.688.959	12.991	0,06
Alžirija	95.263.853	479.707	0,50	Lihtenštajn	9.138.055	160.573	1,76
Andora	111.750	5.882	5,26	Macao	4.240.164	103.900	2,45
Argentina	13.945.443	29	0,00	Malezija	32.855.558	3.973.001	12,09
Armenija	19.229.419	1.401.515	7,29	Maroko	50.223.487	5.379.486	10,71
Avstrija	2.663.432.150	4.624.397	0,17	Mehika	138.173.204	18.359.299	13,29
Azerbajdžan	26.485.826	11.321.593	42,75	Mongolija	25.565.456	13.932.855	54,90
Bahrajn	5.983.079	224.849	3,76	Namibija	7.742.340	874.259	11,29
Bangladeš	2.125.557	257.652	12,12	Nemčija	7.327.853.017	56.448.410	0,77
Bosna in Hercegovina	1.007.808.046	141.137.006	14,00	Nigerija	8.842.398	99.177	1,12
Brazilijska	76.226.689	8.226.928	10,79	Oman	9.219.522	115.989	1,26
Češka	1.063.114.278	104.958	0,01	Pakistan	8.469.539	133.423	1,58
Čile	12.465.917	490.189	3,93	Panama	5.520.187	2.553.761	46,26
Črna gora	133.932.571	12.296.498	9,18	Paragvaj	737.990	18.891	2,56
Dominičanska republika	2.011.783	47.228	2,35	Peru	7.543.534	404.094	5,36
Egipt	83.952.304	505.056	0,60	Republika Koreja	56.656.444	2.260.595	3,99
Ekvador	1.738.081	514.595	29,61	Republika Moldavija	35.330.642	6.161.071	17,44
Ferski otoki	584.712	186.401	31,88	Ruska federacija	1.170.097.035	447.978.572	38,29
Filipini	18.853.381	1.256.931	6,67	San Marino	10.712.008	949.513	8,86
Gabon	9.323.345	94.454	1,01	Saudova Arabija	107.599.625	4.706.490	4,37
Gruzija	31.395.758	7.777.382	24,77	Severna Makedonija	262.534.228	50.660.474	19,30
Gvatemala	1.150.537	10.477	0,91	Singapur	35.899.009	3.881.096	10,81
Hongkong	52.504.388	4.213.974	8,03	Slonokoščena obala	1.593.642	94.454	5,93
Hrvaška	4.726.788.655	6.308.350	0,13	Srbija	1.329.150.436	199.287.261	14,99
Indija	125.659.614	7.780.056	6,19	Šrilanka	3.191.869	28.158	0,88
Indonezija	27.946.183	589.229	2,11	Tadžikistan	7.882.257	2.789.712	35,39
Irak	12.084.043	482.148	3,99	Tajska	39.735.812	2.320.980	5,84
Izrael	97.312.987	12.081.483	12,39	Tajvan	36.090.879	667.685	1,85
Jordanija	23.088.334	576.767	2,50	Trinidad in Tobago	701.212	141.682	20,21
Južna Afrika	60.043.471	12.367.374	20,60	Tunizija	25.783.747	3.496.736	13,56
Kambodža	1.570.758	47.228	3,01	Turčija	454.163.750	154.274.074	33,97
Katar	27.237.673	336.972	1,24	Turkmenistan	6.335.833	2.584.279	40,79
Kazahstan	143.023.242	10.060.030	7,03	Ukrajina	251.842.213	31.055.174	12,33
Kenija	2.191.925	47.228	2,15	Urugvaj	2.079.877	75.563	3,63
Kirgizistan	29.863.366	12.846.450	43,02	Uzbekistan	108.448.833	48.806.531	45,00
Kitajska	274.932.247	14.912.760	5,42	Večnacionalna država Bolivija	206.102	33.059	16,04
Kolumbija	17.307.767	1.011.184	5,84	Vietnam	69.904.185	2.010.168	2,88
Kosovo	191.116.009	13.484.692	7,06	Združene države Amerike	913.988.829	9.535.584	1,04
Kostanika	3.683.876	132.398	3,59	Združeni arabski emirati	157.563.646	9.264.351	5,88
Kuvajt	31.056.145	395.824	1,27	Skupaj po zavarovanih državah	23.954.104.059	1.388.783.524	5,80
				Ostale države	37.602.952.608	16.688.117	0,04
				Skupaj	61.557.056.667	1.405.471.641	2,28

* podatek SURS Slovenski izvoz blaga zajema podatke v obdobju od 1. 1. do 31. 12. 2024, medtem, ko prijava prometa iz naslova pozavarovanih poslov skladno s pozavarovalnima pogodbama zajema prijave prometa za zadnji kvartal leta 2023 in prve tri kvartale leta 2024. Zaradi zamika podatkov smo pri pokritosti držav Surinam, Fidži, Gibraltar, Mavricij, Salvador, Sejšeli in Santa Lucija ter Monako zabeležili pokritost preko 100%, zaradi česar so se omenjene države uvrstile pod rubriko ostale države. Slovenski izvoz evidentiran pod ostale države v višini 37.602.952.608 EUR vključuje poleg prej omenjenih držav tudi vse ostale, v katere slovenski izvozniki sicer izvažajo, vendar izvoz ni zavarovan pri SID banki.

Vir: SID banka

V 2024 je SID banka (po)zavarovala za 1.405,5 milijonov EUR izvoznih poslov (zavarovanje srednjeročnih in kratkoročnih izvoznih kreditov ter pozavarovanje kratkoročnih terjatev pred nemarketabilnimi riziki, brez investicij). Kot je predstavljeno v Tabeli 5, znaša pokritost izvoza blaga z zavarovanji SID banke za zavarovane države 5,80 % (leto 2023: 2,95 %), medtem ko pokritost z zavarovanji SID banke v primeru vseh izvoznih držav znaša 2,28 % (leto 2023: 2,64 %).

POKRITOST SLOVENSКИH IZHODNIH INVESTICIJ Z ZAVAROVANJEM SID BANKE

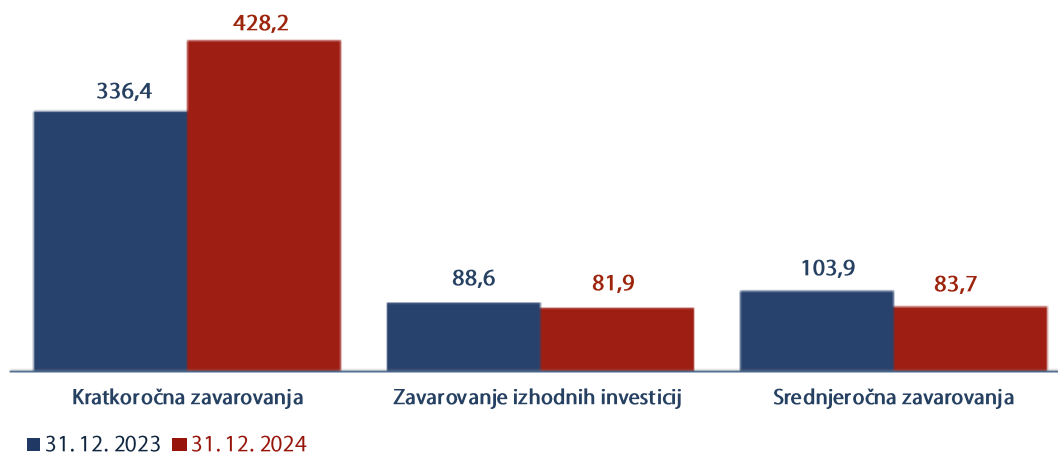
Na področju zavarovanja slovenskih izhodnih investicij beleži SID banka nižje vrednosti pokritja kot pri terjatvah. Konec leta 2024 je pokritje izhodnih investicij po ocenah znašalo 0,9 odstotka. Razlogi za nižje pokritje v 2024 so nižje izhodne investicije slovenskih podjetij, približevanje ciljnih investicijskih držav Evropski uniji in s tem zniževanje njihove rizičnosti.

Zavarovanje lastniških deležev ostaja na nizkem nivoju že nekaj zadnjih let. Ocenjuje se, da so nizke vrednosti predvsem posledica podcenjevanja nekomercialnih tveganj slovenskih investorjev. Večina jih ocenjuje, da je verjetnost nastanka škod iz naslova realizacije nekomercialnih rizikov (vojna, nemiri, ekspropriacija) nizka, premija za takšna zavarovanja pa previsoka. Obstoječa globalna neravnovesja, vojna v Ukrajini, uvedbe gospodarskih sankcijskih ukrepov, itd. so izzivi, zaradi katerih bi bilo sklepati, da se bo odnos gospodarskih subjektov postopoma spremenil in bo v prihodnje sklenjenih več zavarovanj investicijskih vložkov. Istočasno je potrebno tudi upoštevati, da verjetno v takšnih razmerah podjetja ne bodo ustanavljala podjetij v tujini, temveč bodo obdelovala nove trge s cenejšimi pristopi, kot je prodaja preko lokalnih distributerjev oziroma vključevanje agentov.

V prihodnje se bodo verjetno poskušali slovenski izvozniki preusmeriti tudi na tiste trge, ki bodo občutili manj negativnih posledic vojne. Kot že navedeno osvajanje novih trgov ne gre hitro in običajno se aktivnosti ne začnejo z ustanavljanjem povezanih/odvisnih podjetij na teh trgih. To bo sledilo v primeru, da bodo imeli izvozniki pozitivne izkušnje s poslovanjem na teh trgih.

IZPOSTAVLJENOST

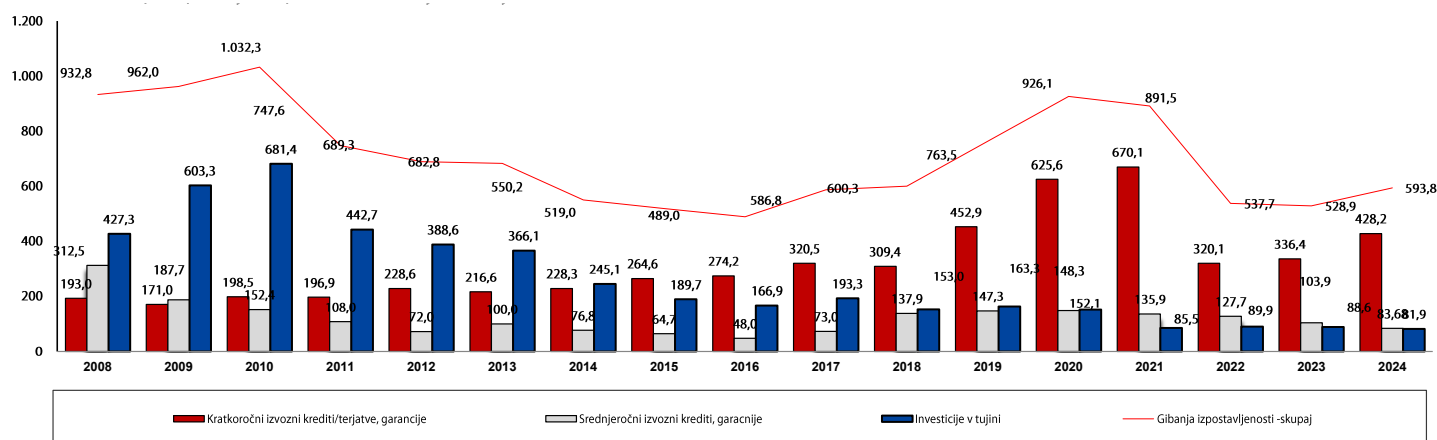
Tabela 12: Izpostavljenost po vrstah zavarovanja

Vir: SID banka

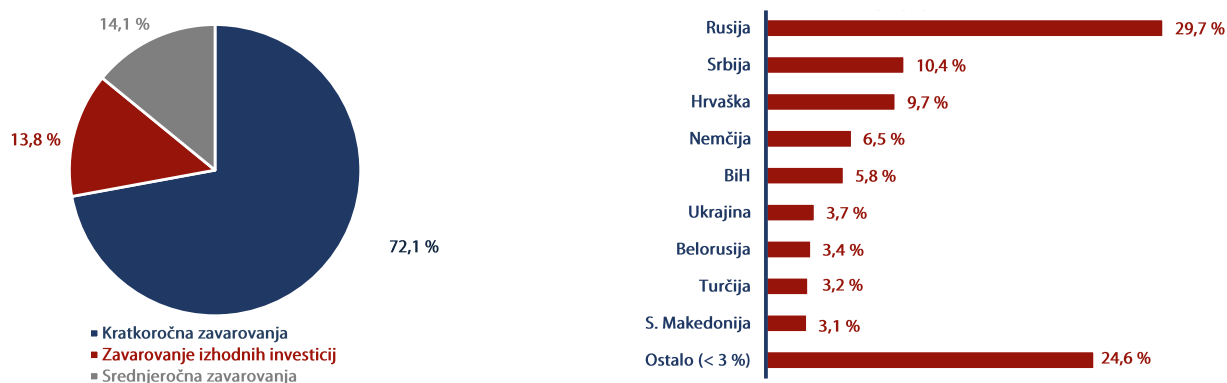
Izpostavljenost iz naslova veljavnih zavarovalnih polic (brez izpostavljenosti iz poslov iz posebnih varnostnih rezerv za Ukrajino) je ob koncu leta 2024 znašala 576.723 tisoč EUR (31. 12. 2023: 527.032 tisoč EUR). K temu se skladno z ZZFMGP prišteva še izpostavljenost iz naslova danih zavezujočih obljub za zavarovanje, ki je znašala 3.195 tisoč EUR (31. 12. 2023: 1.878 tisoč EUR). Izpostavljenost iz naslova poslov iz posebnih varnostnih rezerv za Ukrajino je dosegla 13.880 tisoč EUR (2023: 4.845 tisoč EUR), skupna izpostavljenost iz vseh sklenjenih zavarovanih poslov pa 593.798 tisoč EUR, kar je 11,2 odstotka več kot konec leta 2023 (31. 12. 2023: 533.755 tisoč EUR).

Slika 39: Skupna izpostavljenost po vrstah zavarovanja v obdobju 2008–2024 (v mio EUR)

Vir: SID banka

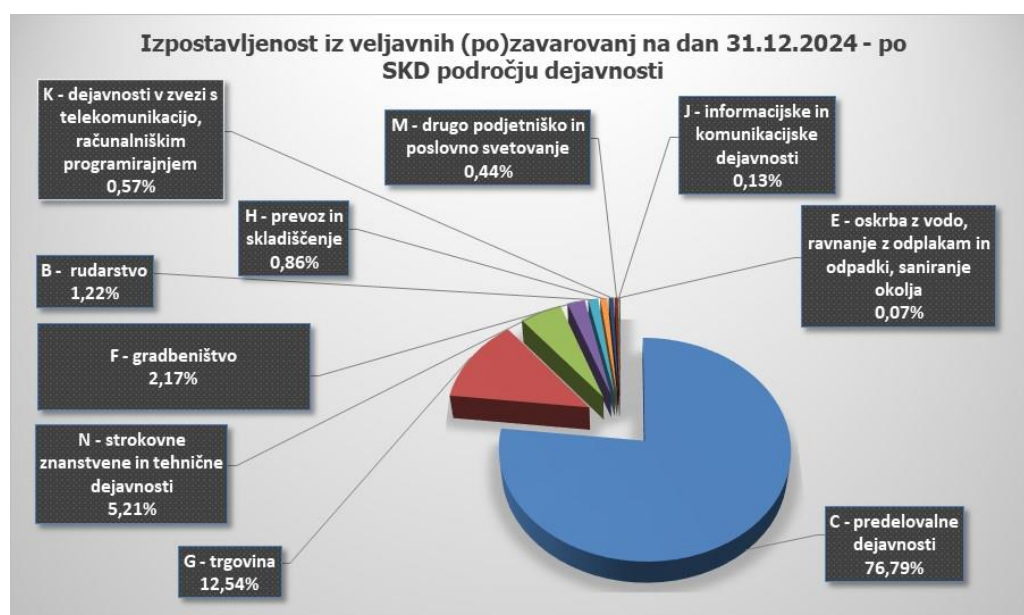
Slika 40: Skupna izpostavljenost iz (po)zavarovalnih poslov in struktura izpostavljenosti (po)zavarovanih oslov po državah v 2024 (mio EUR)

Vir: SID banka

Znesek izpostavljenosti³⁶ znaša 27,6 odstotka limita, opredeljenega v Zakonu o izvrševanju proračunov Republike Slovenije (ZIPRS) za leti 2023 in 2024, in 1,1 odstotka limita, kot ga opredeljuje ZZFMGP.

Slika 41: Izpostavljenost iz veljavnih (po)zavarovanj na dan 31. 12. 2024 po dejavnostih (SKD)

Vir: SID banka

³⁶ V izračun se ne všteta obseg zavarovanih poslov po posebnih varnostnih rezervah (Ukrajina).

Iz slike 40 je razvidno, da je bilo konec 2024 v zavarovalnem portfelju največ poslov iz sektorja predelovalne dejavnosti (76,79 %), kar je predvsem odraz pomembne vloge farmacevtske industrije v slovenskem izvozu. Sledi trgovina (12,54 %), strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti (5,21 %), gradbeništvo (2,17 %), rudarstvo (1,22 %), prevoz in skladiščenje (0,86 %), dejavnosti v zvezi s telekomunikacijo, računalniškim programiranjem (0,57 %), drugo podjetniško in poslovno svetovanje (0,44 %), informacijske in komunikacijske dejavnosti (0,13 %) in na koncu z minimalnimi odstotki oskrba z vodo, ravnanje z odplakami in odpadki, saniranje okolja (0,07 %).

Druge zavarovalno-tehnične postavke (varnostne rezerve in posebne varnostne rezerve za Ukrajino)

Tabela 13: Zavarovalno tehnični rezultat vključujoč posebne varnostne rezerve

	31. 12. 2024 oz. 1–12/2024	31. 12. 2023 oz. 1–12/2023	Indeks 2024/2023
zneski v tisoč EUR			
Premije in provizije	2.889	3.207	90,1
Plačane škode	(1.854)	(1.647)	112,6
Regresi	118	1.006	11,7
Ostale postavke (bonusi, provizije)	(872)	(1.246)	70,0
Zavarovalno-tehnični rezultat	281	1.320	21,3
Prihodki od naložbenja	3.028	1.453	208,4
Presežek prihodkov nad odhodki	3.309	2.773	119,3
Potencialne škode	3.062	445	687,5
Škode v obravnavi	192	1.004	19,1

Vir: SID banka

Zavarovalne premije in provizije iz zavarovanja pred nemarketabilnimi riziki so v letu 2024 dosegle 2.889 tisoč EUR (od tega iz zavarovanja iz posebnih varnostnih rezerv 208 tisoč EUR) in so se v primerjavi z letom 2023 znižale za 9,9 odstotka.

Plačane škode so v letu 2024 znašale 1.854 tisoč EUR (2023: 1.647 tisoč EUR). Izplačanih je bilo sedem škod iz naslova pozavarovanja kratkoročnih terjatev (od katerih je največji delež predstavljala škoda iz naslova pozavarovanega avansa v Ukrajini) in škoda iz naslova zavarovanega srednjeročnega kredita tujemu kupcu (izplačana delna škoda za posel v Ruandi). Preostanek izplačil izhaja iz naslova stroškov izterjav že plačanih škod iz preteklih let (za kupce v BiH, Srbiji, Turčiji, Maroku, Indiji, Ukrajini in Združenih Arabskih Emiratih).

Zavarovalno-tehnični rezultat je v letu 2024 dosegel 281 tisoč EUR, od tega iz posebnih varnostnih rezerv za Ukrajino 139 tisoč EUR (2023: 1.320 tisoč EUR). Presežek prihodkov nad odhodki je znašal 3.309 tisoč EUR, od tega iz posebnih varnostnih rezerv 463 tisoč EUR (2023: 2.773 tisoč EUR, od tega iz posebnih varnostnih rezerv 123 tisoč EUR).

Obseg škod v obravnavi (vloženi odškodninski zahtevki) po stanju na dan 31. 12. 2024 je znašal 191 tisoč EUR (31. 12. 2023: 1.004 tisoč EUR). Vse evidentirane škode v obravnavi izhajajo iz naslova pozavarovanih kratkoročnih poslov, kot posledica neplačil kupcev iz držav bivše Jugoslavije, bivše Sovjetske zveze, Kolumbije, Južne Afrike in Indije.

Vrednost potencialnih škod v 2024 je dosegla 3.062 tisoč EUR (2023: 445 tisoč EUR). Primarno izhaja iz naslova zavarovanih srednjeročnih poslov ter v manjši meri iz naslova pozavarovanih kratkoročnih terjatev. V nabor potencialnih škod so se uvrstili zavarovani posli, pri katerih so se pojavile težave pri odplačevanju obveznosti. Višina zapadlih in nezapadlih potencialnih škod skupaj znaša 16.861 tisoč EUR. Zaradi sklenjenih sporazumov o finančnem prestrukturiranju je pričakovati, da iz nabora potencialnih škod za večji del zavarovanih poslov ne bo potrebno izplačati škode, medtem ko bi manjši delež le-teh lahko kasneje prešel v izplačilo zavarovalnine.

Zavarovalno tehnični rezultat – poslovanje v obdobju od 1993 do 2024

Zavarovalno tehnični rezultat je v obdobju od leta 1993 do 2024 dosegel skoraj 36,4 milijona EUR. Prejete premije in provizije (brez rezultatov naložb) so kljub visokim plačanim škodam predvsem v obdobju od 2012 do 2017 zadostovale za pokritje vseh nastalih škodnih dogodkov.

Tabela 14: Zavarovalno tehnični rezultat 1993–2024

IZKAZ POSLOVNEGA IZIDA (v 000 EUR)	1.1.- 31.12.1993	1.1.- 31.12.1994	1.1.- 31.12.1995	1.1.- 31.12.1996	1.1.- 31.12.1997	1.1.- 31.12.1998	1.1.- 31.12.1999	1.1.- 31.12.2000	1.1.- 31.12.2001	1.1.- 31.12.2002	1.1.- 31.12.2003
- premije in provizije	18	140	293	695	840	1.210	3.700	5.600	6.700	7.700	5.802
- škode		-185	-179	-67	-194	-110	-2.500	-1.800	-2.500	-3.400	-416
- regresi								400	200	1.100	44
- bonusi (zavarovalni, pozavarovalni)											
- plačane pozavarovalne premije in provizije											
Zavarovalno tehnični rezultat	18	-45	114	628	646	1.100	1.200	4.200	4.400	5.400	5.431

IZKAZ POSLOVNEGA IZIDA (v 000 EUR)	1.1.- 31.12.2004	1.1.- 31.12.2005	1.1.- 31.12.2006	1.1.- 31.12.2007	1.1.- 31.12.2008	1.1.- 31.12.2009	1.1.- 31.12.2010	1.1.- 31.12.2011	1.1.- 31.12.2012	1.1.- 31.12.2013	1.1.- 31.12.2014
- premije in provizije	4.716	6.583	6.676	4.011	4.269	4.823	8.226	9.129	6.945	9.073	5.371
- škode	-2.125	-3.243	-994	-349	-13	-4.897	-2.990	-1.171	-6.679	-9.792	-38.044
- regresi	174	67	81	68	71	6	90	94	490	1.074	266
- bonusi (zavarovalni, pozavarovalni)				-1			-1	-122	-5	-230	-217
- plačane pozavarovalne premije in provizije	-168	-123	-468	-280	-393	-408	-1.038	-3.242	-1.468	-1.389	-2.577
Zavarovalno tehnični rezultat	2.597	3.284	5.295	3.450	3.934	-477	4.288	4.689	-717	-1.264	-35.200

IZKAZ POSLOVNEGA IZIDA (v 000 EUR)	1.1.- 31.12.2015	1.1.- 31.12.2016	1.1.- 31.12.2017	1.1.- 31.12.2018	1.1.- 31.12.2019	1.1.- 31.12.2020	1.1.- 31.12.2021	1.1.- 31.12.2022	1.1.- 31.12.2023	1.1.- 31.12.2024	Kumulativni rezultat 1993-2024
- premije in provizije	4.136	3.291	3.560	8.624	5.744	5.434	7.720	3.655	3.207	2.681	150.570
- škode	-6.134	-458	-15.302	-979	-32	-104	-512	-1.624	-1.647	-1.854	-110.292
- regresi	282	8.568	1.142	207	151	1.040	17	404	1.006	118	17.161
- bonusi (zavarovalni, pozavarovalni)	-44	-2	-3	-23	-2	-8	-20	-147	-508	-129	-1.461
- plačane pozavarovalne premije in provizije	-821	-514	-625	-539	-681	-1.235	-1.212	-956	-738	-674	-19.550
Zavarovalno tehnični rezultat	-2.582	10.884	-11.228	7.290	5.180	5.127	5.993	1.332	1.320	142	36.428

Vir: SID banka

TREND (PO)ZAVAROVANIH POSLOV V LETIH 2008-2024

V naslednji tabeli so prikazani podatki o rezultatih poslovanja SID banke v imenu in za račun Republike Slovenije iz naslova izvajanja storitev zavarovanja pred nemarketabilnimi tveganji po posameznih vrstah zavarovanj.

Tabela 15: (Po)zavarovanje pred nemarketabilnimi tveganji v imenu in za račun države v obdobju 2008 – 2024 po vrstah zavarovanj

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
v mio EUR																	
Kratkoročni izvozni krediti/terjatev/garancije																	
Obseg zavarovanih poslov	386,0	227,9	404,9	438,6	441,8	454,4	398,4	392,3	318,8	434,5	483,5	1.055,0	1.563,1	2.571,5	1.888,4	1.323,6	1.372,5
izpostavljenost (31.12.)*	193,0	171,0	198,5	195,5	228,6	216,6	228,3	264,6	274,2	320,5	309,4	452,9	625,6	670,1	320,1	336,4	428,2
Premije	0,7	0,5	2,6	3,3	3,1	3,1	2,4	2,1	1,7	2,0	1,9	2,2	2,8	4,1	3,1	2,3	2,5
Potencialne škode	2,3	2,6	0,2	0,7	2,8	4,3	3,3	1,8	4,5	2,3	0,6	0,3	0,1	0,4	0,2	0,0	0,1
Škode v obravnavi	0,1	0,1	0,0	4,0	0,3	0,7	0,5	0,4	0,3	1,3	0,6	0,6	0,8	0,5	0,9	1,0	0,2
Plačane škode	0,0	0,0	0,1	0,1	1,3	0,1	1,1	1,7	0,0	15,2	1,0	0,0	0,1	0,5	0,7	1,3	0,8
Regresi	0,1	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,2	0,0
Srednjeročni izvozni krediti/garancije																	
Obseg zavarovanih poslov	21,6	22,8	12,2	35,2	11,9	58,8	41,4	12,3	32,4	39,0	124,5	20,1	35,6	64,7	27,0	30,6	33,0
izpostavljenost (31.12.)*	312,5	182,2	152,4	108,0	72,0	100,1	76,9	64,7	48,0	73,0	129,0	147,3	148,3	135,9	127,7	103,9	83,7
Premije	1,0	0,7	1,6	1,3	0,7	3,0	0,7	0,3	0,5	0,4	5,4	2,6	1,5	3,0	0,0	0,5	-0,1
Potencialne škode	6,3	33,6	0,2	0,1	0,1	1,7	1,2	0,0	0,0	0,2	0,1	0,0	0,0	0,0	3,9	0,4	3,1
Škode v obravnavi	0,1	0,1	4,1	3,5	4,0	1,1	0,1	0,5	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0
Plačane škode	0,0	4,9	2,9	1,1	5,4	3,7	1,4	0,1	0,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,4	1,0
Regresi	0,0	0,0	0,1	0,1	0,5	1,1	0,1	0,0	1,0	0,8	0,2	0,1	1,0	0,0	0,4	0,2	0,1
Investicije v tujini																	
Obseg zavarovanih poslov	506,8	701,8	1.023,0	729,6	488,7	406,6	358,9	239,8	187,7	139,5	199,9	192,1	190,5	145,9	99,0	95,0	81,3
izpostavljenost (31.12.)*	427,3	603,3	681,4	442,7	388,6	366,1	245,1	189,7	166,9	193,3	161,9	163,3	152,1	85,5	89,9	88,6	81,9
Premije	2,4	3,7	4,0	4,5	3,1	2,9	2,2	1,7	1,1	0,9	1,2	1,0	1,2	0,5	0,6	0,4	0,5
Potencialne škode	0,0	0,0	0,0	0,0	0,5	0,0	5,3	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Škode v obravnavi	0,0	0,0	0,0	0,0	6,0	0,0	0,0	0,9	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,0	0,0	0,0
Plačane škode	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	6,0	35,6	4,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,9	0,0	0,0
Regresi	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,3	7,5	0,3	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,6	0,0

* Pri izpostavljenosti so skladno z ZZFMGP in glede na njihovo zavezujočo naravo upoštevane tudi obljube.

Vir: SID banka

ZAVAROVANJE KRATKOROČNIH IZVOZNIH KREDITOV/TERJATEV IN GARANCIJ

Realizirani obseg kratkoročnih zavarovanj, ki je v letu 2024 znašal 1.341.420 tisoč EUR, je večinoma povezan z izvoznimi posli v Rusiji, Srbiji, Bosni in Hercegovini, Turčiji, Severni Makedoniji in Uzbekistanu. Promet zavarovanih izvoznih poslov do dolžnikov iz drugih držav je nižjih vrednosti. Izpostavljenost iz teh poslov, vključno z obljubami, je konec leta 2024 znašala 414.312 tisoč EUR, kar predstavlja 23,2 odstotno povečanje v primerjavi s stanjem konec leta 2023 (336.386 tisoč EUR). Povečanje je posledica sklenitve novih zavarovalnih poslov iz naslova dobaviteljskih kreditov, kreditov za pripravo na izvoz in bančnih garancij. Obsegu kratkoročnih zavarovanj v letu 2024 je sledila plačana zavarovalna premija, ki se je povečala za 1,4 odstotka in je znašala 2.353 tisoč EUR. V letu 2024 so bile izplačane škode iz naslova kratkoročnih (po)zavarovanj v skupni višini 815 tisoč EUR, kar je 35,6 odstotka manj kot leto prej (2023: 1.266 tisoč EUR).

Za leto 2025 je načrtovan nižji obseg (po)zavarovanih poslov kot v letu 2024, kot posledica sprejetih gospodarskih sankcij zoper Rusijo in Belorusijo, medtem ko se iz naslova pozavarovanih poslov pričakuje zmerno povečanje števila in višine škodnih

zahtevkov, predvsem v sektorjih gradbeništva, transporta in osebnih storitev. Ključni dejavniki za obvladovanje škodnih rezultatov bodo natančna analiza bonitetnih ocen, uporaba napredne podatkovne analitike za zgodnje zaznavanje tveganj ter proaktiven pristop pri upravljanju zavarovalnih zahtevkov.

Zavarovanje kratkoročnih terjatev – po posebnih varnostnih rezervah Ukrajina)

Zavarovani obseg poslov po posebnih varnostnih rezervah za Ukrajino je v letu 2024 dosegel vrednost 31.055 tisoč EUR in izhaja iz naslova pozavarovanja kratkoročnih terjatev. Plačana pozavarovalna premija je dosegla vrednost 208 tisoč EUR. Izpostavljenost iz zavarovanih poslov na dan 31. 12. 2024 je znašala 13.880.000 EUR in je v primerjavi s stanjem na dan 31. 12. 2023 višja za 2,9-krat. Škod ni bilo.

ZAVAROVANJE SREDNJEROČNIH IZVOZNIH KREDITOV

Največ srednjeročnih poslov je bilo v letu 2024 sklenjenih za zavarovanje terjatev (kreditov, bančnih garancij in kreditov za pripravo na izvoz) v skupni višini 32.997 tisoč EUR do kupcev iz Nemčije, Hrvaške, ZDA, Avstrije in Združenih Arabskih Emiratov. Obseg zavarovanih srednjeročnih izvoznih kreditov vsako leto precej niha zaradi majhnega števila letno izvedenih projektov in njihove velikosti. Produkt izvoznega financiranja je uporaben za izvoznike, vedno bolj pa ga prepozna tudi trg oz. kupci, ki vse pogostejše pogojujejo realizacijo nakupa v kombinaciji s financiranjem. Izvozniki bi se sicer raje odločali za modifikacijo posla na način, da uporabijo druge oblike zavarovanj oziroma financiranja, ki so preprostejše za pogodbene partnerje, vendar jih trg in ponudba konkurenčnih ponudnikov vedno bolj silita, da razmišljajo o prodaji svojih proizvodov v paketu z izvoznim financiranjem.

Izpostavljenost iz naslova zavarovanj srednjeročnih izvoznih kreditov, bančnih garancij in kreditov za pripravo na izvoz (sklenjene zavarovalne police in obljube) je na 31. 12. 2024 znašala 83.679 tisoč EUR, pri čemer med državami po izpostavljenosti s 24,1 odstotnim deležem prevladuje Belorusija iz naslova poslov sklenjenih pred letom 2022. V letu 2024 so znašale premije iz naslova teh zavarovanj 387 tisoč EUR. Kot posledica predčasnega vračila kredita s strani tuje banke v Belorusiji in nečrpanja kredita s strani tujega kupca v Bosni in Hercegovini, je bil zavarovancema naknadno vrnjen sorazmerni del že plačanih premij, kar se je odrazilo v kumulativno negativnih 141 tisoč EUR zavarovalne premije. Plačane škode so znašale 1.038 tisoč EUR in v celoti izhajajo iz naslova kredita tujemu kupcu.

Zaradi gospodarskih sankcij zoper Rusijo in Belorusijo je izvoz slovenskih podjetij v omenjeni državi omejen. Dosedanji izpad prodajne realizacije so slovenski izvozniki

nadomeščali predvsem z višjo prodajo na obstoječih trgih. Predvideva se, da bodo v prihodnje slovenski izvozniki v večji meri vstopali na geografsko nove trge in tako postopoma nadomestili izpad trgov Vzhodne Evrope. Med novimi trgi se identificirajo predvsem države srednjega vzhoda, deloma Afrika, za MSP pa se ocenjuje, da bodo v večji meri stavili na države Zahodnega Balkana. Navedeno bo veljalo za podjetja z blagom investicijske narave in pa za tista slovenska podjetja, ki so del velikih mednarodnih poslovnih skupin. Do konca leta 2025 je pričakovati, da se bo izpostavljenost iz zavarovanja srednjeročnih poslov zvišala, kar temelji predvsem na vrednosti novih načrtovanih poslov.

ZAVAROVANJE INVESTICIJ V TUJINI

Obseg zavarovanih izhodnih investicij je v letu 2024 dosegel vrednost 81.271 tisoč EUR, medtem ko je izpostavljenost konec leta 2024 znašala 81.927 tisoč EUR in je bila za 7,6 odstotka nižja kot ob koncu predhodnega leta. Največji del izpostavljenosti pripada zavarovanju nedelničarskih posojil. Obstoječi zavarovalni aranžmaji zapadajo skladno s kreditnimi pogodbami in zavarovalnimi policami. V strukturi zavarovanih investicij imajo največji delež investicije na Hrvaškem, sledijo Srbija, Severna Makedonija, Nizozemska, ZDA, Bosna in Hercegovina ter Kosovo. Premije iz naslova zavarovanja investicij so se v letu 2024 v primerjavi s predhodnim letom povečale za 12,4 odstotka in dosegle vrednost 454 tisoč EUR.

Zavarovanje lastniških deležev ostaja na nizkem nivoju že nekaj zadnjih let. Ocenjuje se, da so nizke vrednosti predvsem posledica podcenjevanja nekomercialnih tveganj slovenskih investitorjev. Večina jih ocenjuje, da je verjetnost nastanka škod iz naslovov realizacije nekomercialnih rizikov (vojna, nemiri, ekspropriacija) nizka, premija za takšna zavarovanja pa previsoka. Obstoječa globalna neravnovesja, vojna v Ukrajini, uvedbe gospodarskih sankcijskih ukrepov, itd. so izzivi, zaradi katerih se ocenjuje, da se bo odnos gospodarskih subjektov postopoma spremenil in bo v prihodnje nekaj več zavarovanj investicijskih vložkov. Istočasno je potrebno tudi upoštevati, da verjetno v takšnih razmerah podjetja ne bodo ustanavljala podjetij v tujini, temveč bodo obdelovala nove trge s cenejšimi pristopi, kot je prodaja preko lokalnih distributerjev oziroma vključevanje agentov.

V prihodnje se bodo verjetno poskušali slovenski izvozniki preusmeriti tudi na tiste trge, ki bodo občutili manj negativnih posledic vojne. Kot že navedeno, osvajanje novih trgov ne gre hitro in običajno se aktivnosti ne začnejo z ustanavljanjem povezanih/odvisnih podjetij na teh trgih. To bo sledilo zatem, če bodo imeli izvozniki pozitivne izkušnje s poslovanjem na teh trgih. Izgledi za 2025 so podobni dogajanjem v 2024, ocenjuje se, da bo zavarovanih več poslov v zvezi z lastniškimi deleži, medtem ko v splošnem trend zmanjševanja izpostavljenosti iz tega naslova ostaja.

VARNOSTNE REZERVE

Varnostne rezerve (»VR«) za SID banko oziroma Republiko Slovenijo predstavljajo pomemben vir zmogljivosti za zavarovanje pred nemarketabilnimi riziki, preden plačila zavarovalnin bremenijo državni proračun. Varnostne rezerve so se v letu 2024 v primerjavi s predhodnim letom zvišale za 2.846 tisoč EUR kot posledica pozitivnega rezultata poslovanja in konec leta dosegle 180.365 tisoč EUR.

Osnovne usmeritve upravljanja z varnostnimi rezervami so opredeljene z Zakonom o zavarovanju in financiranju mednarodnih gospodarskih poslov (ZZFMGP)³⁷, njihov temeljni cilj pa je poravnavanje zavarovalnin. Naložbe varnostnih rezerv so skladne tudi z nameni po Zakonu o Slovenski izvozni in razvojni banki (ZSIRB) in naložbeni politiki varnostnih rezerv, ki jo je potrdilo Ministrstvo za finance.

Glede na naložbeno politiko morajo biti sredstva varnostnih rezerv naložena v likvidne naložbe najmanj v višini, ki predstavlja vsoto potencialnih škod in škod v obravnavi iz naslova nemarketabilnih zavarovanj oziroma vsaj 20 odstotkov vseh naložb sredstev varnostnih rezerv. Kot likvidne naložbe se štejejo dolžniški vrednostni papirji, ki kotirajo na organiziranem trgu ter vse druge dolžniške oblike naložb, katerih preostala zapadlost je krajša od enega leta.

Začetne varnostne rezerve v višini 1,4 mio EUR je SID banki (takrat še Slovenska izvozna družba) leta 1996 zagotovila država iz kupnin za privatizirana družbena podjetja. Zatem je država do leta 2004 postopno povečevala varnostne rezerve do vrednosti 53 milijonov EUR. V začetku leta 1998 je zagotovila dodatnih 3,3 milijona EUR za posebne varnostne rezerve, namenjene pokrivanju tečajnih tveganj. Ta produkt je SID banka začela ponujati v prvi polovici leta 1998. Država je poleg običajnih povečevala tudi posebne varnostne rezerve vse do leta 2004, ko so dosegle vrednost 4,7 milijona EUR. V letu 2004 so se zaradi odsotnosti povpraševanja po

³⁷ ZZFMGP, ki je začel veljati v letu 2004 in bil dopolnjen konec leta 2015, v 4. členu ureja poslovanje z varnostnimi rezervami in določa, da se varnostne rezerve oblikujejo iz plačanih premij, opravnin, regresov in drugih prihodkov, ki jih SID banka ustvari s posli zavarovanja, pozavarovanja, retrocesije in drugimi posli ter storitvami, s katerimi se zagotavlja udeležencem mednarodne menjave kritje pred nemarketabilnimi tveganji. Varnostne rezerve se oblikujejo tudi iz sredstev, ki jih pooblaščen institucija pridobi iz naslova upravljanja s tem premoženjem in s prevzetimi riziki, iz proračuna RS, lahko pa tudi iz drugih virov in sredstev. Varnostne rezerve se uporabljajo za poravnavo obveznosti do zavarovancev, plačilo stroškov preprečevanja in zmanjševanja bodočih ali že nastalih škod, za kritje izgub iz teh poslov in poslov upravljanja s tem premoženjem in riziki ter za plačilo stroškov v zvezi z opravljanjem poslov SID banke, ki jih ta opravlja na podlagi tega zakona. Če nastalih škod ne bi bilo mogoče poravnati iz omenjenih rezerv, pa zagotovi sredstva za plačilo zavarovalnin Republika Slovenija. Skladno z določili ZZFMGP je opredeljeno, da je potrebno v primeru, če nastalih škod ni mogoče povrniti z zavarovalninami iz sredstev varnostnih rezerv, ali če bi se te rezerve zaradi plačil zavarovalnin iz naslova zavarovalnih pogodb v tekočem koledarskem letu glede na stanje konec preteklega leta zmanjšale za več kot dvajset odstotkov, se morajo sredstva za izplačilo dolgovanj zavarovalnin zagotoviti iz proračuna Republike Slovenije ali iz drugih rednih ali izrednih virov, zavarovancem pa se plačajo posredno preko varnostnih rezerv.

zavarovanju tečajnih tveganj sredstva posebnih varnostnih rezerv prenesla v skupne varnostne rezerve. Država je po letu 2004 prenehala z rednim vplačevanjem sredstev v varnostne rezerve, z izjemo leta 2009, 2015, 2017 in 2018, ko je skupaj zagotovila dodatnih 55,6 milijona EUR z namenom podpore obsežnemu izvajanju netržnih zavarovanj kot enemu izmed kriznih ukrepov (2009), kasneje pa z namenom ohranjanja ali povečanja zavarovanja izvoznih poslov. Na ta način je država v celoti nominalno vplačala skoraj 108,6 milijona EUR, preostali del (preko 67,1 milijona EUR) pa je v obliki presežka prihodkov nad odhodki realizirala SID banka v obdobju 1993–2024. SID banka je v celotnem obdobju zavarovala za 24,1 milijarde EUR poslov.

Tabela 16: Gibanje varnostnih rezerv v obdobju 1996–2024

v 000 EUR

LETO	NAKAZILA	POSEBNE VR	REZULTAT	STANJE 31/12
1996	1.384	0	206	1.589
1997	12.690	0	876	15.156
1998	15.529	3.289	2.567	36.540
1999	8.031	206	1.478	46.256
2000	5.237	316	5.536	57.345
2001	2.675	329	6.584	66.933
2002	2.077	317	6.411	75.737
2003	4.962	206	6.809	87.714
2004	413	13	1.589	89.729
2005	0	0	2.726	92.455
2006	0	0	5.393	97.848
2007	0	0	5.117	102.965
2008	0	0	6.931	109.896
2009	10.000	0	143	120.039
2010	0	0	4.180	124.219
2011	0	0	5.529	129.749
2012	0	0	2.122	131.871
2013	0	0	640	132.511
2014	0	0	-33.214	99.297
2015	20.000	0	-1.254	118.043
2016	0	0	12.206	130.249
2017	11.899	0	-9.982	132.166
2018	13.737	0	8.378	154.281
2019	0	0	6.271	160.553
2020	0	0	5.705	166.257
2021	0	0	6.753	173.010
2022	0	0	1.859	174.869
2023	0	0	2.650	177.519
2024	0	0	2.846	180.365
SKUPAJ	108.634	4.676	67.055	

Vir: SID banka

SID banka je v skladu z vsakokratno veljavno zakonodajo in naložbeno politiko varnostnih rezerv, potrjeno s strani Komisije za pospeševanje mednarodne menjave, tekoče povečevala varnostne rezerve tudi iz premij in prihodkov iz naložb oziroma celotnega presežka prihodkov nad odhodki, ki ga je ustvarila s poslovanjem na področju zavarovalnih poslov. Varnostne rezerve se namreč oblikujejo predvsem iz premij, provizij, regresiranih plačanih škod in drugih prihodkov, ki jih SID banka ustvari s poslovanjem na področju zavarovanja in pozavarovanja pred nemarketabilnimi tveganji. Tako je z upravljanjem ustvarila dodatnih 67,1 milijona

EUR, s čemer so rezerve konec leta 2024 dosegle višino 180,4 milijona EUR.³⁸ V avgustu 2023 so bila s strani Ministrstva za finance (»MF«) po sprejetju »Uredbe o zavarovanju mednarodnih gospodarskih poslov v Ukrajini v času vojne« (Ur. l. RS, št. 69/2023) vplačana sredstva v posebne varnostne rezerve za zavarovanje poslov v Ukrajini. Za ta namen je bil odprt poseben, ločen račun.

VARNOSTNE REZERVE IN UPRAVLJANJE TVEGANJ

Prihodki iz zavarovanja kreditov in investicij ter pozavarovanja pred nemarketabilnimi nekomercialnimi in/ali komercialnimi tveganji se evidentirajo na račun varnostnih rezerv, iz katerih se plačajo škode zavarovancem. Zaradi preprečevanja konflikta interesov in čim večje učinkovitosti se izvajajo posli zavarovanja kreditov in investicij ter pozavarovanja izvoznih terjatev v posebnem oddelku, ki je organizacijsko do ravni pomočnika uprave ločen od bančnega poslovanja, o poslih pa odloča in jih obravnava poseben odbor za posle za državni račun. Ta odloča tudi o limitih izpostavljenosti do posameznega komitenta ter o plačilih škod zavarovancem, obravnava zahteve za unovčitev zavarovanja Republike Slovenije ter redno spremlja in nadzira izvajanje vseh poslov za državni račun.

Pooblastila za sklepanje poslov so opredeljena z internimi akti, pri čemer o vseh poslih, ki presegajo pet milijonov EUR, odloča Komisija za pospeševanje mednarodne menjave. Komisija ima odločilne pristojnosti tudi na drugih področjih, povezanih z obvladovanjem tveganj, kot so dajanje soglasja k politiki zavarovanj v posameznih državah ali skupinah držav, ki skupaj z limiti zavarovanja, opredeljenimi že v ZZFMGP, omejujejo mogoči obseg nastale škode.

SID banka upravlja tveganja ob uporabi metode tvegane vrednosti (VaR) ter na podlagi podatkov o sklenjenih zavarovanjih v imenu Republike Slovenije in za njen račun, izračunava višino potencialnih škod in ocenjuje ustreznost višine sredstev varnostnih rezerv za pokrivanje teh škod. Z uporabo omenjenega modela SID banka izračunava tudi maksimalno potencialno škodo in vpliv novih zavarovanih transakcij na višino potencialnih škod. Za izračun ocene potencialnih škod iz naslova portfelja zavarovanj se uporablja metodologija, ki temelji na verjetnosti nastanka škodnega dogodka, tako za države kot za posamezne dolžnike. Izračun verjetnosti neplačila za posamezno državo temelji na priznanih mednarodnih bonitetnih ocenah in pripadajočih verjetnostih neplačila. Izračun verjetnosti neplačila za posameznega komitenta pa temelji na mednarodnih ter internih bonitetnih ocenah in pripadajočih verjetnostih neplačila.

³⁸ Vsota predstavlja le zavarovanje za državni račun (nemarketabilna tveganja), kjer varnostne rezerve predstavljajo vlogo kapitala, ki na eni strani preprečuje poseg v proračun iz naslova škod, na drugi pa sploh omogoča izvajanje teh podpornih aktivnosti.

Na podlagi neto izpostavljenosti, ki je znašala 579.919 tisoč EUR na dan 31. 12. 2024 in je vključevala portfelj sklenjenih zavarovanj skupaj z izdanimi zavezujočimi zavarovalnimi obljubami ter potencialnimi škodami, z dodatnim upoštevanjem poslov v obravnavi in škod v obravnavi, se je s 95 odstotno verjetnostjo ocenilo, da višina varnostnih rezerv zadošča za pokrivanje škod za obdobje enega leta.

Vključeni posli v obravnavi so morali izpolnjevati tri kriterije: povpraševanje je bilo prejeto v pisni obliki, izdana je bila ponudba oziroma cenovna indikacija, o poslu mora biti znanih toliko elementov, da ga je mogoče analitično vključiti v model za izračun VaR. Potencialne škode so potencialne obveznosti plačila škod, ki jih kot take evidentira SID banka na podlagi informacij o nastopu zavarovanih komercialnih ali nekomercialnih rizikov (dogodkov), ki za zavarovanca lahko pomenijo nastanek škode. Škode v obravnavi so dejansko že nastale škode, ki se procesirajo z namenom pridobitev ustreznih zagotovil o izpolnjenih zavarovalnih pogojih za končno izplačilo.

Slika 42: Skupna izpostavljenost portfelja zavarovanj na dan 31. 12. 2024

Statistika	Leto 3	Leto 3 (%)	Leto 2	Leto 2 (%)	Leto 1	Leto 1 (%)
Skupna izpostavljenost	1089	100.0	1089	100.0	1089	100.0
Minimum	14	1.3	10	0.9	3	0.3
Kvartil 1	68	6.2	53	4.9	31	2.8
Mediana	91	8.3	76	7.0	53	4.8
Povprečje	93	8.5	79	7.2	55	5.0
Kvartil 3	116	10.6	101	9.3	74	6.8
Maksimum	247	22.7	239	22.0	189	17.4
Razpon	233	21.4	229	21.0	186	17.1
Kvartilni razmik	48	4.4	48	4.4	43	4.0
Standardni odklon	36	3.3	34	3.1	29	2.7
Koeficient variacije	38	3.5	43	4.0	53	4.9
Tvegana vrednost (90.0%)	140	12.8	123	11.3	96	8.8
Tvegana vrednost (95.0%)	154	14.2	139	12.8	108	9.9
Tvegana vrednost (99.0%)	187	17.2	168	15.4	132	12.2
Tvegana vrednost (99.5%)	198	18.2	179	16.5	140	12.8
Pogojna mera tveganja (5.0%)	173	15.9	156	14.4	122	11.2
Pogojna mera tveganja (1.0%)	203	18.6	184	16.9	143	13.2
Pogojna mera tveganja (0.5%)	213	19.5	196	18.0	151	13.8
Verjetnost nepreseganja visine VR (%)	-	98.6	-	99.5	-	100.0

Vir: SID banka

Iz slike 41 je razvidno, da je celotna *bruto*³⁹ izpostavljenost portfelja zavarovanj na dan 31. 12. 2024 znašala 1.089 milijonov EUR (Portfolio Total Exposure), od tega je bilo poslov v povpraševanju za 195,3 milijona EUR. Ključni podatek je zapisan pri kategoriji Tvegana vrednost (95,0 %, 1 leto), ki znaša 108 mio EUR. Omenjena postavka pomeni, da lahko s 95-odstotno gotovostjo trdimo, da višina škod v časovnem obdobju enega leta ne bo presegla

³⁹ Bruto izpostavljenost je celotna vrednost izpostavljenosti, brez upoštevanja lastnega deleža in deleža pozavarovanja.

cca 108 milijonov EUR. K temu znesku se doda še vrednost škod v obravnavi in potencialnih škod, ki so predstavljale skoraj 17,1 milijona EUR, kar skupaj znaša 125,1 milijona EUR.

Stanje varnostnih rezerv na dan 31. 12. 2024 je doseglo 180,4 milijona EUR (31. 12. 2023: 177,5 milijona EUR). Na osnovi neposredne primerjave z izračunom tvegane vrednosti lahko sklepamo, da je višina varnostnih rezerv na 31. 12. 2024 v celoti zadoščala za kritje izračunane višine možnih škod zavarovalnega portfelja, povečanih za škode v obravnavi in potencialne škode.

STRES TESTI

Zaradi nastanka vojnih razmer v Ukrajini in posledično sprejetih sankcij EU do Rusije in Belorusije, je SID banka kot agent RS ob koncu prvega četrtletja 2022 pričela s kvartalnim ocenjevanjem tveganja zadostnosti varnostnih rezerv ob realizaciji unovčevanja škod, ki izhajajo iz zavarovalnih poslov do dolžnikov iz držav Ukrajina, Rusija in Belorusija. Izračun temelji na kombinaciji (i) izračuna VaR modela iz katerega so izključeni riziki iz Ukrajine, Rusije in Belorusije ter (ii) izpostavljenosti do posameznega kupca iz poslov (po)zavarovanja, v Ukrajini, Rusiji in Belorusiji.

Na podlagi izračunov bi na dan 31. 12. 2024 v primeru realizacije predpostavk (verjetnost neplačila terjatve, unovčitev vseh veljavnih zavarovanj, vključujoč odprte nezapadle terjatve) znašala vrednost vseh izračunanih škod iz naslova portfelja poslov do kupcev iz Rusije, Belorusije in Ukrajine po pesimističnemu scenariju 137,7 milijona EUR, po realističnemu scenariju 105,9 milijona EUR, po optimističnemu scenariju 58,3 milijona EUR ter po uteženemu scenariju 102,8 milijona EUR. Kot omenjeno skupne varnostne rezerve na dan 31. 12. 2024 (180,4 milijona EUR) presegajo oceno škod celotnega portfelja izračunanega po VaR modelu (124,6 milijona EUR).

V primeru, da VaR uporabimo za oceno dela potrebnih VR za zavarovalni portfelj brez rizikov iz Ukrajine, Belorusije in Rusije (44,3 milijona EUR), ki se povečajo za oceno škode po stres testu (102,8 milijona EUR, pri čemer se upošteva uravnoteženi scenarij ocene škod), znaša ocena potrebnih varnostnih rezerv na dan 31. 12. 2024 147,1 milijona EUR. Stanje varnostnih rezerv na 31. 12. 2024 je torej za 33,3 milijona EUR višja od višine potrebnih varnostnih rezerv, ki so izračunane s pomočjo kombinacije izračunanega VaR (portfelj brez dolžnikov iz Ukrajine, Belorusije in Rusije) in ocene škod do dolžnikov iz Ukrajine, Belorusije in Rusije na podlagi stres testa na isti dan.

UPRAVLJANJE Z VARNOSTNIMI REZERVAMI

Varnostne rezerve

Struktura naložb varnostnih rezerv na dan 31. 12. 2024 je bila naslednja: finančna sredstva, merjena po pošteni vrednosti prek drugega vseobsegajočega donosa (DVD) – 98,23 odstotka, naložbe v kapital družb – 1,56 odstotka, druga sredstva – 0,05 odstotka in vpogledne vloge pri bankah – 0,16 odstotka. Struktura naložb zagotavlja zadosten obseg likvidnih sredstev za

poravnavo morebitnih plačil iz naslova potencialnih škod in škod v obravnavi. Podrobnejša struktura naložb in letne spremembe posameznih postavk so razvidne iz naslednje tabele.

Tabela 17: Struktura naložb na dan 31. 12. 2023 in 31. 12. 2024

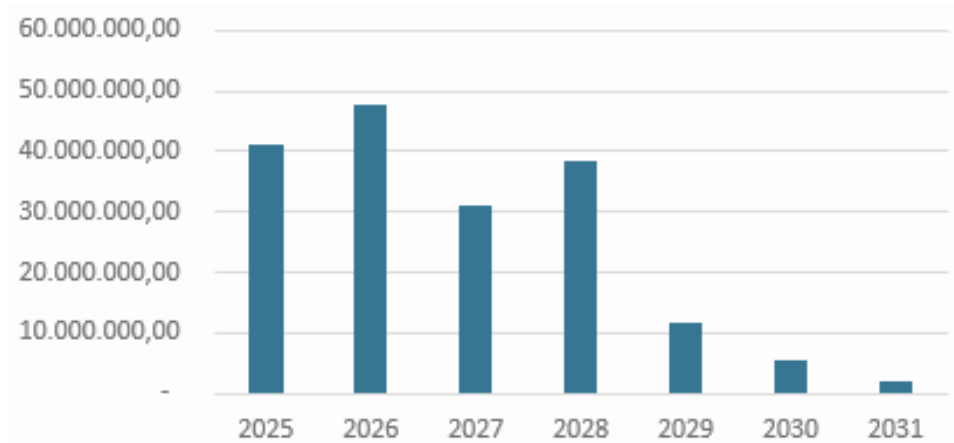
tidoč EUR	31.12.2023		31.12.2024		Letna sprememba
Naložbe iz sredstev varnostnih rezerv	174.542	100%	181.002	100%	6.460
Vpogledne vloge pri bankah	147	0,08%	296	0,16%	149
Finančna sredstva merjena po pošteni vrednosti prek DVD	171.268	98,12%	177.795	98,23%	6.527
Krediti (kredit, vloge bankam)	0	0,00%	0	0,00%	0
Naložbe v kapital družb	2.820	1,62%	2.820	1,56%	0
Druga sredstva	307	0,18%	91	0,05%	-216

Vir: SID banka

Obseg naložb se je v letu 2024 zvišal za 6,46 milijona EUR. V preteklem letu se je spremenila struktura naložb, in sicer se je zvišal obseg vrednostnih papirjev za 6,53 milijona EUR, krediti bankam in obseg naložb v kapital družb je ostal nespremenjen, vpogledne vloge pri bankah so se povečale za 149 tisoč EUR, druga sredstva pa so se znižala za 216 tisoč EUR. Struktura naložb se spreminja in je poleg predvidenih plačil škod ter likvidnostnega položaja odvisna tudi od razmer na kapitalstkih trgih.

Slika 43: Porazdelitev naložb v vrednostne papirje

(glede na zapadlost na dan 31. 12. 2024 v EUR)

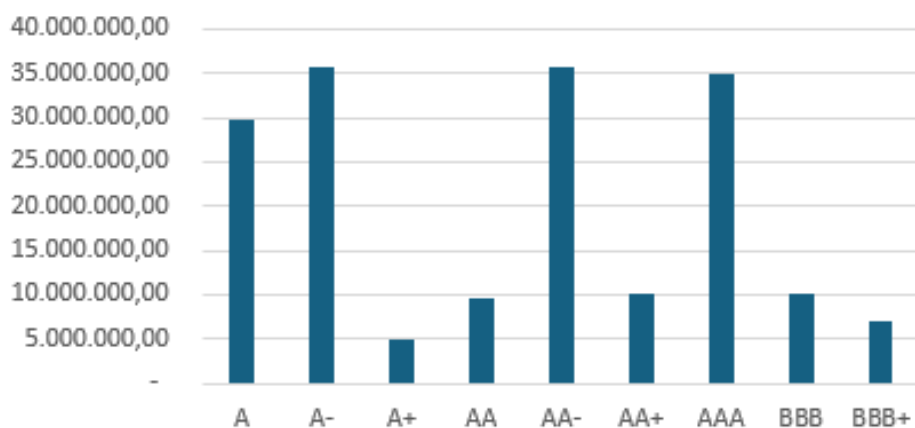

Vir: SID banka

Porazdelitev naložb v vrednostne papirje z vidika ročnosti je razvidna iz slike št. 42. Glavnina naložb zapade v naslednjih štirih letih. Struktura naložb se je gibala v smeri zviševanja izpostavljenosti do naložb v varne in likvidne dolžniške vrednostne papirje.

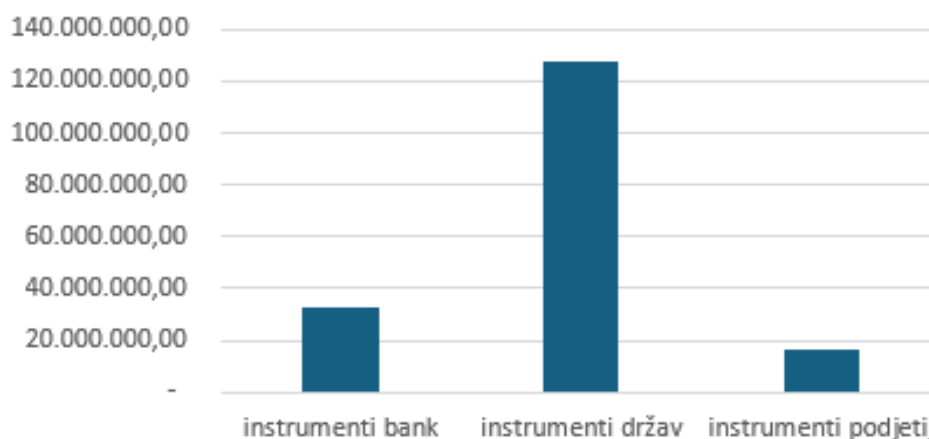
Med dolžniškimi vrednostnimi papirji konec leta 2024 predstavljajo največji delež vrednostni papirji z bonitetno oceno po metodologiji SID banke AAA, AA-, A- in A (76 odstotkov vseh vrednostnih papirjev). Glede na vrsto izdajatelja prevladujejo dolžniški vrednostni papirji držav (72 odstotkov vseh vrednostnih papirjev). Podrobnejšo porazdelitev glede na bonitetno oceno po metodologiji SID banke in strukturo izpostavljenosti glede na vrsto izdajatelja prikazujeta naslednji sliki.

Slika 44: Porazdelitev naložb v vrednostne papirje glede na bonitetno oceno na dan 31. 12. 2024 v EUR

Vir: SID banka

Slika 45: Porazdelitev naložb v vrednostne papirje glede na vrsto izdajatelja na dan 31. 12. 2024 v EUR

Vir: SID banka

Strukturo obveznosti predstavljajo varnostne rezerve kot obveznost do Republike Slovenije, akumulirani drugi vseobsegajoči donos (nerealizirani dobički in izgube pri vrednotenju vrednostnih papirjev), druge finančne obveznosti in druge obveznosti (obveznosti do dobaviteljev, kratkoročno odloženi prihodki oziroma opravnine, dolgoročne obveznosti iz odloženih prihodkov regresnih terjatev). Struktura obveznosti in letne spremembe posameznih postavk so razvidne iz spodnje tabele.

Tabela 18: Struktura obveznosti na dan 31. 12. 2023 in 31. 12. 2024 (v tisoč EUR)

	31.12.2023		31.12.2024		letna sprememba
Obveznosti varnostnih rezerv	174.542	100%	181.002	100%	6.460
Varnostne rezerve	177.519	101,71%	180.365	99,6%	2.846
Akumulirani drugi vseobsegajoči donos	-6.108	-3,50%	-2.278	-1,3%	3.830
Druge finančne obveznosti	4	0,00%	4	0,0%	0
Druge obveznosti	3.127	1,79%	2.911	1,6%	-216

Vir: SID banka

Obveznosti varnostnih rezerv so se v letu 2024 zvišale za 6,46 milijona EUR. Od tega varnostne rezerve za 2,8 milijona EUR, akumulirani drugi vseobsegajoči donos pa za 3,83 milijona EUR. Ostale spremembe postavk niso bile materialne.

SID banka mora naložbe varnostnih rezerv na osnovi katerih je izpostavljena tveganjem morebitnih izgub zaradi spremembe tečajev tujih valut, uskladiti najmanj do 80 odstotkov z obveznostmi, ki izhajajo iz zavarovalnih polic in pogodb in katerih višina je odvisna od sprememb tečajev tujih valut. Osnova za ugotavljanje valutne strukture je neto izpostavljenost po valutah, ki se mesečno izračuna kot vsota vseh izpostavljenosti iz naslova prevzetih nemarketabilnih tveganj.

V naslednji tabeli je prikazana neto izpostavljenost iz naslova zavarovalnih polic po posameznih valutah, idealna valutna struktura naložb, dejanska struktura naložb in primanjkljaj naložb po valutah. Primanjkljaj naložb po valutah je na dan 31. 12. 2024 znašal 2,08 milijona EUR, kar je bilo znotraj v okviru dovoljene meje 35,6 milijona EUR (20 odstotkov vrednosti naložb varnostnih rezerv).

Tabela 19: Valutna izpostavljenost, izračunana iz neto izpostavljenosti zavarovanj za državni račun na dan 31. 12. 2024 (v EUR)

v EUR	Neto izpostavljenost iz naslova zav. polic	Neto izpostavljenost iz naslova pozavarovanja	Skupaj neto izpostavljenost		Idealna valutna struktura naložb	Dejanska struktura naložb	Primanjkljaj naložb po valutah
			Znesek	Struktura			
EUR	188.245.970,57	384.629.230,00	572.875.200,57	98,829%	175.712.848,28	177.794.524,27	0,00
USD	6.770.168,25		6.770.168,25	1,168%	2.076.552,70	0,00	2.076.552,70
DZD	16.703,40		16.703,40	0,003%	5.123,28	0,00	5.123,28
Skupaj	195.032.842,22		579.662.072,22	100,000%	177.794.524,27	177.794.524,27	2.081.675,99

Vir: SID banka

POSEBNE VARNOSTNE REZERVE

Vlada Republike Slovenije je na podlagi interesa slovenskih podjetij za nadaljevanje poslovanja z ukrajinskimi kupci sprejela Uredbo o zavarovanju mednarodnih gospodarskih poslov v Ukrajini v času vojne, na podlagi katere je Komisija za pospeševanje mednarodne menjave soglašala z odprtjem politike zavarovanja do Ukrajine. V ta namen je SID banka konec leta 2023 prejela 9.698 tisoč EUR sredstev v obliki posebnih varnostnih rezerv, ki se vodijo ločeno na posebnem računu in so namenjena kritju morebitnih izgub za terjatve do ukrajinskih kupcev.

Struktura naložb posebnih varnostnih rezerv na dan 31. 12. 2024 je bila naslednja: finančna sredstva, merjena po pošteni vrednosti prek DVD v višini 99,08 odstotka ter vpogledne vloge pri bankah 0,92 odstotka. Struktura naložb zagotavlja zadosten obseg likvidnih sredstev za poravnavo morebitnih plačil iz naslova potencialnih škod in škod v obravnavi. Podrobnejša struktura naložb je razvidna iz naslednje tabele.

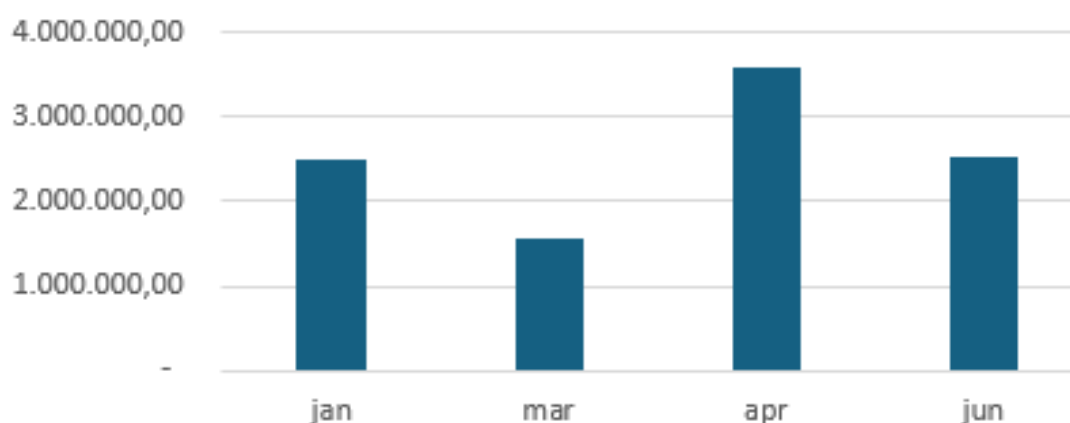
Tabela 20: Struktura naložb na dan 31. 12. 2024

tisoč EUR	31.12.2023		31.12.2024		letna sprememba
Naložbe iz sredstev posebnih varnostnih rezerv	9.820	100,0 %	10.293	100,0 %	473
Vpogledne vloge pri bankah	128	1,30 %	95	0,92%	-33
Finančna sredstva merjena po pošteni vrednosti prek DVD	9.629	98,70 %	10.198	99,08%	569

Vir: SID banka

Obseg naložb se je v letu 2024 zvišal za 473 tisoč EUR. V preteklem letu se je povečal obseg vrednostnih papirjev za 569 tisoč EUR, vpogledne vloge pri bankah pa so se malenkost zmanjšale. Poleg predvidenih plačil škod ter likvidnostnega položaja, na strukturo naložb vplivajo tudi razmere na kapitalskih trgih, zaradi vrednotenja po pošteni vrednosti.

Slika 46: Porazdelitev naložb v vrednostne papirje glede na zapadlost na dan 31. 12. 2024 v EUR

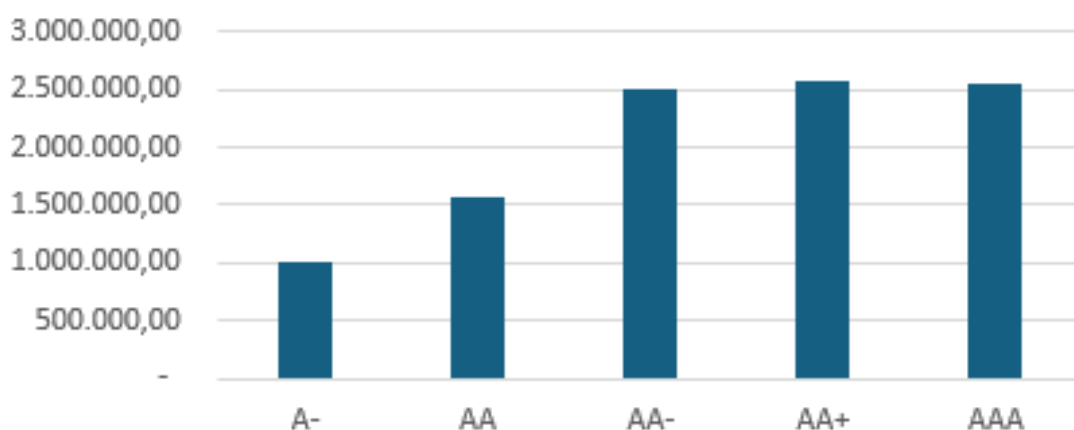

Vir: SID banka

Porazdelitev naložb v vrednostne papirje z vidika ročnosti je razvidna iz slike št. 45. Glavnina naložb zapade do junija 2025. Struktura naložb se je gibala v smeri zviševanja izpostavljenosti do naložb v varne in likvidne dolžniške vrednostne papirje.

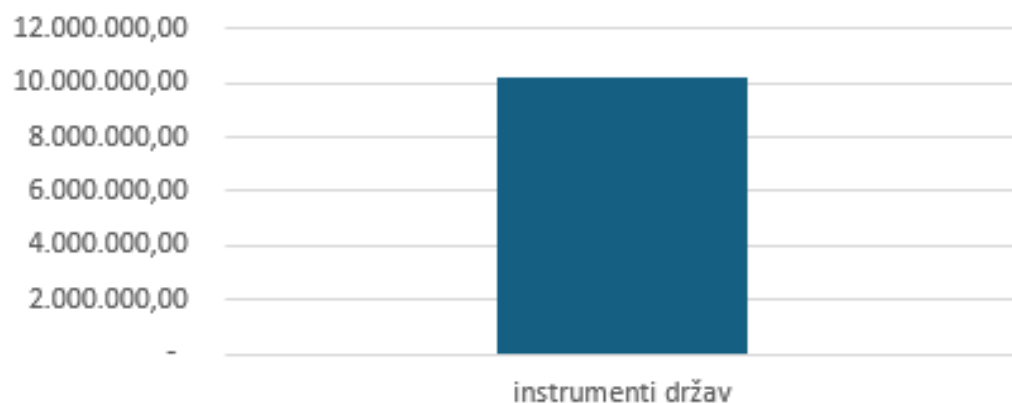
Med dolžniškimi vrednostnimi papirji konec leta 2024 največji delež predstavljajo vrednostni papirji z bonitetno oceno po metodologiji SID banke AAA, AA+ in AA- (75 odstotkov vseh vrednostnih papirjev). Glede na vrsto izdajatelja vsi vrednostni papirji pripadajo sektorju država. Podrobnejšo porazdelitev glede na bonitetno oceno po metodologiji SID banke in strukturo izpostavljenosti glede na vrsto izdajatelja prikazujeta naslednji sliki.

Slika 47: Porazdelitev naložb v vrednostne papirje glede na bonitetno oceno na dan 31. 12. 2024 v EUR

Vir: SID banka

Slika 48: Porazdelitev naložb v vrednostne papirje glede na vrsto izdajatelja na dan 31. 12. 2024 v EUR

Vir: SID banka

Strukturo obveznosti predstavljajo posebne varnostne rezerve kot obveznost do Republike Slovenije ter akumulirani drugi vseobsegajoči donos (nerealizirani dobički in izgube pri vrednotenju vrednostnih papirjev). Struktura obveznosti je razvidna iz naslednje tabele.

Tabela 21: Struktura obveznosti na dan 31. 12. 2024 (v tisoč EUR)

	31.12.2023		31.12.2024		letna sprememba
Obveznosti posebnih varnostnih rezerv	9.820	100%	10.293	100%	473
Varnostne rezerve	9.821	100,01 %	10.284	99,91%	463
Akumulirani drugi vseobsegajoči donos	-1	-0,01 %	9	0,09%	10

Vir: SID banka

Obveznosti iz naslova posebnih varnostnih rezerv so se v letu 2024 zvišale za 473 tisoč EUR. Na portfelju posebnih VR na dan 31. 12. 2024 ni bilo primanjkljaja naložb po valutah.

VI.3. TRENDI IN PRIHODNOST NEMARKETABILNIH ZAVAROVANJ

Izvozno-kreditne agencije vse bolj nadgrajujejo svoje storitve in širijo svoja pooblastila, da se lahko uspešno soočajo z izzivi mednarodnega okolja in uspešno izrabijo priložnosti v svetovni trgovini.

MEDNARODNO OKOLJE IN OCENA SLOVENSKEGA IZVOZA

Slovenija, kot majhna odprta ekonomija, je močno odvisna od zunanjega trgovinskega okolja, zato mednarodni dejavniki pomembno vplivajo na njen gospodarski razvoj. Slovenski izvoz bo verjetno še naprej predstavljal ključen steber slovenskega gospodarstva. Sposobnost slovenske industrije, da se prilagaja globalnim spremembam in izkorišča priložnosti na mednarodnih trgih, bo odločilna za nadaljnjo rast in razvoj.

Eden od ključnih dejavnikov, ki bo oblikoval mednarodno okolje za Slovenijo, je trenutna globalna gospodarska dinamika, vključno z razvojem trgovinskih politik, inflacijo in obrestnimi merami v glavnih svetovnih gospodarstvih. Na razvojno dinamiko vedno bolj vplivajo spremembe v geopolitični situaciji, trenutno so pa najaktualnejši protekcionistični ukrepi, kar bo vplivalo tudi na slovensko gospodarstvo. Ob tem bo pomembno tudi prilagajanje slovenskih podjetij hitro spreminjajočim se tehnološkim trendom, kot so digitalizacija in prehod na zelene tehnologije, ki predstavljajo priložnost slovenskih podjetij za nišno pozicioniranje na globalnih trgih.

Po napovedih bo slovenski izvoz v letu 2025 še naprej rasel, predvsem zaradi močne izvozne usmerjenosti slovenskih podjetij, ki so prisotna v različnih sektorjih, od avtomobilske industrije do farmacevtskih in tehnoloških izdelkov. Slovenija ima ključno prednost v svoji razviti industrijski bazi in visokokakovostnih proizvodih, ki jih izvozi predvsem v Evropsko unijo, ZDA in vedno bolj v Azijo. Pomemben dejavnik bo tudi povečan pomen trajnostnih produktov, saj svetovna povpraševanja po zelenih tehnologijah in ekoloških izdelkih

narašča. Slovenija ima tu veliko priložnosti za krepitev izvoza, kar pa bo, kot že navedeno, precej odvisno tudi od produktne odzivnosti in inovativnosti slovenskih podjetij.

Kljub pozitivnim napovedim obstajajo tudi izzivi. Med njimi izstopa tveganje za morebitno upočasnitev gospodarske rasti na ključnih trgih, kot sta Nemčija in Italija oziroma druge države EU, kar bi lahko vplivalo na povpraševanje po slovenskih izdelkih. Poleg tega je treba upoštevati tudi učinke rastoče konkurence na svetovnih zlasti hitro razvijajočih se trgih.

Poleg tega bo za slovenski izvoz ključno obvladovanje inflacije, stroškov surovin in energentov ter prilagajanje na spremembe v potrošniških navadah. Najpomembnejši vidik konkurenčnosti slovenskih podjetij pa bo odvisen od njihove inovativnosti in tržne prodornosti na obstoječih ter novih trgih, le na takšen način bodo še naprej konkurenčna.

TREND GIBANJA ZAVAROVANJ

SLOVENSKO ZAVAROVALNO OKOLJE

Struktura slovenskega gospodarstva je primerna predvsem za kratkoročna zavarovanja. Podjetij, ki proizvajajo in prodajajo kapitalске oziroma investicijske dobrine, katere je primerno financirati in zavarovati po shemah srednjeročnih in dolgoročnih zavarovanj je malo, tista ki so, pa so specializirana za določene nišne proizvode ali pa za določene trge. Ambicij za povezovanje slovenskih podjetij med seboj za skupne nastope na tujih trgih predvsem za izvedbo večjih poslov v podjetniškem sektorju ni. SID banka vzpodbuja povezovanje podjetij v skupnih nastopih v tujini, vendar pri tem ni uspešna. Temu primerna je tudi struktura zavarovanega izvoznega prometa slovenskih podjetij. Prevladuje zavarovanje kratkoročnih poslovnih terjatev, medtem ko so srednjeročna zavarovanja in zavarovanja investicij redka.

Zavarovanje terjatev je ključno orodje za vsako podjetje, ki želi ohraniti svojo finančno stabilnost in se zaščititi pred izgubami zaradi neplačil strank. S pravilno oceno tveganja in izbiro ustreznega zavarovalnega produkta lahko podjetje izboljša svoj denarni tok, zmanjša finančno tveganje ter ustvari večjo zaupanja vredno poslovno okolje. Cikel investicijskega širjenja slovenskih podjetij v države bivše Jugoslavije se je ustavil s finančno krizo, ki je v obdobju 2010 do 2013 močno prizadelo marsikatero slovensko podjetje, ki je dolžniško financiralo takšno internacionalizacijo. Od tega obdobja naprej so takšni podvigi slovenskih investorjev redki, predvsem pa bistveno bolj domišljeni in preudarni.

V Sloveniji so neposredno dejavne tri komercialne zavarovalnice, ki ponujajo kreditna zavarovanja. Od teh sta dve globalni ponudnici kreditnih zavarovanj, ena pa regionalna. Poleg teh pa so v Sloveniji preko zavarovalnih posrednikov prisotne tudi druge mednarodne kreditne zavarovalnice. S tega vidika je mogoče skleniti, da je trg zavarovalnih produktov v Sloveniji razvit in konkurenčen, podjetjem so na voljo enaki ali podobni zavarovalni produkti kot v drugih državah EU.

Zavarovalni rezultati zasebnih kreditnih zavarovalnic v Sloveniji so dobri, večjih škod kreditne zavarovalnice ne beležijo, zato se še vedno soočajo s cenovnimi pritiski izvoznikov za znižanje zavarovalnih premij. S pričakovanjem večjega števila postopkov zaradi insolventnosti, ki jih druge privatne kreditne zavarovalnice članice BU beležijo že v 2025, so slovenske kreditne zavarovalnice pred zahtevnimi poslovnimi odločitvami.

GLOBALNI TRENDI V ZAVAROVANJU – VSEBINSKI IN TEHNOLOŠKI VIDIKI

Izvozno-kreditne agencije (IKA) vse bolj nadgrajujejo svoje storitve in širijo svoja pooblastila, da se lahko uspešno soočajo z izzivi mednarodnega okolja in uspešno izrabijo priložnosti v svetovni trgovini. Ključni trendi:

- izboljšana ponudba: IKA izboljšujejo pogoje svojih produktov – višji deleži kritja in ugodnosti, zlasti za zelene in podnebno usmerjene projekte;
- širitev mandatov: razprave tečejo o širitvi vloge IKA, kot so podpora potencialnemu izvozu, financiranju uvoza surovin, redkih surovin in tudi celotnih verig vrednosti, vključno s projekti, ki niso neposredno povezani z izvozom;
- integrirana podpora izvozu in financiranju: v nekaterih državah se že združujejo izvozno-kreditne agencije, institucije za izvozno financiranje in različne agencije za trgovinsko promocijo, kar omogoča storitev "vse na enem mestu" in s tem boljšo podporo podjetjem – tako tistim, ki so osredotočeni na domači trg kot izvoznikom. V prihodnosti bi se lahko ta model razširil tudi na povezovanje z nacionalnimi razvojnimi bankami;
- posodobitev globalnega okvira (OECD Arrangement): potekajo nadaljnji pogovori o večji fleksibilnosti pravil za izvozna posojila, predvsem za podporo socialni infrastrukturi, povečanje možnega obsega uradne podpore ter spremembe pravil za t. i. »vezano pomoč«.

IKA v prihodnosti ne bodo več zgolj zavarovalnice, temveč celovite finančne institucije, ki bodo ponujale širok spekter storitev: od zavarovanj in garancij, do neposrednega financiranja, sodelovanja v mešanem financiranju in celo kapitalskih vložkov. IKA se razvijajo v ključne, prožne in strateške finančne akterje, ki bodo igrali osrednjo vlogo tako pri domačem razvoju kot tudi pri podpori globalne trgovine.

Na tehnološkem področju bo kreditno zavarovalniška industrija še naprej doživljala pomembne spremembe v smeri digitalizacije, avtomatizacije procesov in uporabo naprednih tehnologij za povečanje učinkovitosti ter uporabo orodij za oceno oziroma zmanjšanje tveganj, predvsem s tehnologijo umetne inteligence. Z boljšo oceno tveganj bo zavarovalnica lažje prilagodila višine zavarovalnih premij, kar bo prispevalo tudi k boljši prilagoditvi ponudbe potrebam njenih zavarovancev.

ZAVAROVANJE SID BANKE

Prvenstveni cilj, ki ga SID banka zasleduje na področju zavarovanja kreditov in investicij ter pozavarovanja (v imenu in za račun države) je kakovostno in strokovno izvajanje pooblastil pooblaščenih institucij skladno z ZZFMGP in ostalim pravnim redom ter zaščita pravic in interesov države.

Na področju nemarketabilnih zavarovanj bo poslovanje SID banke v zvezi s produkti in politiko poslovanja v prihodnje usmerjeno predvsem k naslednjim strateškim ciljem:

- upoštevati pravila stroke in načela zdravega zavarovalniškega poslovanja ob ohranitvi sedanjega statusa varnostnih rezerv;
- opravljati posle pooblaščenih institucij po pogodbeno dogovorjeni proviziji, ki naj pokriva stroške poslovanja in zagotovi primeren razvoj strokovnih služb (natančno evidentiranje porabe vseh virov);
- spremljati in podpirati aktivnosti za ohranitev prvovrstnosti zavarovalnih instrumentov, ugodnega vpliva na kapitalsko ustreznost in bančne oslavitve (Basel III – v okviru možnosti; mednarodno sodelovanje);
- slediti procesu harmonizacije, spremembam pravil in sodobnim trendom na področju delovanja državnih izvozno kreditnih agencij;
- aktivno sodelovati pri oblikovanju politik zavarovanja izvoznih kreditov v okviru mednarodnih delovnih skupin, ki delujejo v okviru Sveta EU in OECD za izvozne kredite;
- aktivno delovanje znotraj Bernske Unije in sodelovanje z drugimi IKA-mi;

- prilagajati zavarovalne produkte potrebam slovenskega gospodarstva oziroma konkretnim izvoznim poslom (»customization«);
- spodbujati tuje in domače banke pri financiranju »slovenskih« izvoznih poslov (kreditni nerezidentom);
- nadaljevati z aktivnim vključevanjem v funkcije gospodarske diplomacije in odpiranje novih trgov;
- voditi aktivno politiko zavarovanja na obstoječih ključnih trgih;
- organizirati zavarovanje pred obnovljivimi kratkoročnimi netržnimi tveganji v SID banki v primeru prenehanja ali neustreznosti sklenjenih pozavarovalnih pogodb;
- preveriti in implementirati smiselne oblike pozavarovanj z namenom boljšega upravljanja prevzetih tveganj;
- zagotavljanje zadostne ponudbe zavarovanja komercialnih in nekomercialnih tveganj, ki jih zaradi njihove narave in stopnje tveganja zasebni pozavarovalni sektor na splošno ni pripravljen prevzeti;
- ocenjevanje okoljskih, družbenih in upravljavskih vidikov izvoznika;
- skupaj z drugimi državnimi institucijami in ministrstvi aktivno sodelovati pri vsakoletnem razvoju strateških dokumentov o internacionalizaciji gospodarstva in smiselno implementirati relevantne vsebine medresorskih dokumentov v aktivnosti pooblaščenih institucij (kažipot na trgih priložnosti, program spodbujanja investicij in internacionalizacije slovenskega gospodarstva);
- dosegati dolgoročni prag rentabilnosti pri zavarovanju pred netržnimi tveganji (»break-even«).

SID banka bo nadaljevala z razvojem produkta za portfeljsko zavarovanje bančnih kreditov, v 2025 bo predvidoma podpisana prva pogodba s komercialno banko v Sloveniji za izvajanje tega produkta. Izzivi bodo na področju prenove informacijskega sistema za zavarovanje, kjer je njegova časovna umeščenost odvisna od zaključka prenove informacijskega sistema bančnega dela poslovanja.

Za leto 2025 je načrtovan podoben obseg (po)zavarovanih poslov kot v letu 2024. Pričakuje se, da bodo gospodarske sankcije zoper Rusijo in Belorusijo še vedno veljavne, zato bo potrebna še večja aktivnost SID banke na drugih trgih. Ob

pričakovanih omejitvah na ameriškem trgu (carine) se bo SID banka angažirala na trgih centralne in jugovzhodne Azije ter v nekaterih afriških državah. Ohlajanje evropskega gospodarstva se že odraža v povečanem številu zahtevkov za izplačilo škod, kar se bo verjetno v letu 2025 še intenziviralo, zato bo zelo pomembno delovanje SID banke za preprečevanje njihovega nastanka.

Pri zavarovanju srednjeročnih poslov je do konca leta 2025 mogoče pričakovati, da se bo izpostavljenost iz zavarovanja srednjeročnih poslov zvišala, kar temelji zlasti na vrednosti novih načrtovanih poslov. Pri zavarovanju kratkoročnih poslov se pričakuje podoben zavarovalni obseg kot v letu 2024, večinoma bo šlo za posle na tradicionalnih trgih. SID banka bo še naprej sledila potrebam slovenskega gospodarstva.

Zavarovanje lastniških deležev ostaja na nizki ravni že nekaj zadnjih let, ocenjuje se, da zlasti zato, ker slovenski investitorji podcenjujejo nekomercialna tveganja v tujini. Drži pa tudi dejstvo, da v razmerah negotovih geopolitičnih razmer podjetja v manjši meri ustanavljajo podjetja v tujini, temveč poskušajo doseči svoje tržne cilje s cenejšimi in manj rizičnimi podjemi. Podobna dogajanja se pričakuje tudi v letu 2025.

SID banka goji kulturo odgovornosti, preglednosti in ustvarjanja dodane vrednosti, saj je le na takšen način možno ustrezno nagovarjati izzive s katerim se sooča pri izvajanju svojega poslanstva do slovenskega gospodarstva. Razvila je ustrezen produktni instrumentarij in poslovno fleksibilnost s katero se lahko prilagodi kakršnim koli spremembam oziroma novim tveganjem, da lahko zagotavlja slovenskim izvoznikom ustrezno podporo na tujih trgih. Na takšen način bo sledila svoji temeljni usmeritvi, da zagotavlja zadostno ponudbo zavarovanja komercialnih in nekomercialnih tveganj, ki jih zaradi njihove narave in stopnje tveganja zasebni pozavarovalni sektor na splošno ni pripravljen prevzeti.

VII. SLOVENSKI NALOŽBENI PROGRAM KAPITALSKE RASTI ZA LASTNIŠKO FINANCIRANJE

Iz programa SEGIP, ki je zasnovan v obsegu 220 milijonov evrov, je alociranih že 178 milijonov evrov sredstev.

SID banka je novembra 2017 z EIF, ki velja za največjega upravljavca skladov v EU, podpisala sporazum o vzpostavitvi Slovenskega naložbenega programa kapitalne rasti (SEGIP – Slovenian Equity Growth Investment Program), katerega cilj je lastniško financiranje MSP-jev in mid-cap podjetij v Sloveniji, ki se bo izvajalo in se izvaja preko skladov zasebnega kapitala. Slednje upravljajo upravljavci alternativnih investicijskih skladov, ki so sposobni mobilizirati tudi sredstva zasebnega domačega in tujega kapitala.

SID banka si je več let prizadevala za vzpostavitev mehanizma/platforme, ki bi v Sloveniji vzpostavila instrumentarij financiranja zasebnega kapitala, po katerem bi se sredstva zagotovila slovenskim podjetjem tako, da se maksimalno zaščiti in spodbudi slovensko gospodarstvo. Ključen mejnik na tej poti je bil dosežen, ko je v sodelovanju z EIF vzpostavila programa SEGIP, s katerim se pravno zagotavlja, da bodo vsa vložena sredstva SID banke, skupaj z vzvodom EIF, prišla do slovenskih podjetij in tako krepila slovensko gospodarstvo.

Po SEGIP je bilo od začetka na voljo 100 milijonov EUR (50 milijonov EUR SID banka, 50 milijonov EIF iz EFSI Naloženega načrta za Evropo – od tega je najmanj 80 mio EUR namenjenih slovenskim podjetjem s

potencialom rasti, skupaj z zasebnimi vlagatelji pa predvidoma še več) in se izvaja preko naslednjih aktivnosti:

- naložbe v alternativne investicijske sklade (t.i. »Primary Fund Investment«):
 - odprt razpis (t.i. »Open Call«) namenjen slovenskim in tujim upravljalcem investicijskih skladov,
 - zaprt razpis (t.i. »Closed Call«) namenjen samo slovenskim upravljalcem investicijskih skladov,
- so-investiranje (t.i. »Co-Investment«).

Do konca leta 2024, sedem let po vzpostavitvi sicer 15-letnega programa SEGIP (brez upoštevanja širitve SEGIP v višini 120 milijonov EUR), sta bili v obliki trdnih zavez za vplačilo sredstev razdeljeni dobri dve tretjini sredstev (približno 68 od 100 milijonov EUR, ki so na razpolago; od tega EIF in SID banka zagotavljata vsaka po 50 milijonov EUR). Zaveze so dane bodisi skladom zasebnega kapitala, ki v 4- do 5-letnem obdobju nato ta sredstva investirajo v podjetja, bodisi neposredno slovenskim podjetjem prek aktivnosti so-investiranja. Trenutno je na voljo še 24 mio EUR prostih sredstev za naložbe v nove sklade.

Od 50 milijonov EUR sredstev SEGIP, namenjenih novoustanovljenim slovenskim skladom zasebnega kapitala (t. i. capacity building), je bilo vseh 50 milijonov EUR že razdeljenih dvema skladoma, registriranima v Sloveniji, ki ju upravljata v Sloveniji registrirana upravljavca alternativnih skladov, in sicer ALFI PE, d.o.o., in Generali Investments, d.o.o. (slednji je v letu 2023 upravljanje sklada prenesel na upravljavca ALFI PE, d.o.o.). Oba sklada skupaj sta poleg prej omenjenih 50 milijonov EUR sredstev SEGIP uspela pritegniti še za 85 milijonov EUR zavez za vplačilo s strani zasebnih vlagateljev. Do konca leta 2024 sta navedena sklada v podjetja že vplačala za 98,5 milijona EUR sredstev v obliki lastniškega kapitala. Finančni vzvod se zagotavlja tudi prek drugih naložb SEGIP, tako v okviru aktivnosti soinvestiranja v slovenska podjetja kot tudi v okviru aktivnosti investiranja v tuje sklade zasebnega kapitala, ki delujejo v regiji in vlagajo tudi v slovenska podjetja.

V okviru aktivnosti investiranja v tuje sklade zasebnega kapitala je bila dana zaveza za vplačilo v luksemburški sklad zasebnega kapitala v višini 10 milijonov EUR (EIF in SID banka vsak po 5 milijonov EUR) za namene lastniškega financiranja slovenskih podjetij. Po podatkih domačih in tujih upravljavcev alternativnih investicijskih skladov je interes podjetij v Sloveniji po lastniškem kapitalu v zadnjih petih letih narasel, zlasti po zaslugi SEGIP.

Trenutno slovenskim podjetjem dostopnost do lastniškega financiranja omogoča kapitalsko krepitev in s tem ustrezne podlage za nadaljnji razvoj in vstopanje na tuje trge, pri čemer takšno lastniško financiranje ne zahteva selitve podjetja v tujino, kot je to pogosto pri lastniških financiranjih s strani tujih investorjev.

RAZŠIRITEV SLOVENSKEGA NALOŽBENEGA PROGRAMA KAPITALSKE RASTI (SEGIP TOP-UP)

V letu 2021 je bila izvedena prva širitev SEGIP v višini 22 milijonov EUR, in sicer za ustanovitev sklada tveganega kapitala za prenos tehnologij, ki je namenjen financiranju razvoja in prenosa projektov s potencialno komercialno vrednostjo iz raziskovalne sfere v gospodarstvo. Tako je bila v sodelovanju SID banke, EIF in HBOR (hrvaško razvojno banko) vzpostavljena regionalna platforma (CEETT platforma), preko katere se bo s pomočjo Sklada tveganega kapitala za prenos tehnologij financiralo raziskovalne projekte univerz in raziskovalnih institutov v Sloveniji in na Hrvaškem v fazi preizkusa koncepta (t. i. »proof-of-concept phase«) z namenom komercializacije, ter novoustanovljena podjetja, ki so nastala s prenosom realiziranih projektov iz univerz in raziskovalnih institucij v podjetja (t.i. »spin-offs/outs«). V začetku leta 2023 je EIF zaključil skrben pregled in izbral kot upravljavca sklada za prenos tehnologij ekipo Vesna Venture Capital ter z izbranim upravljavcem v začetku leta 2024 tudi podpisal »Limited Partnership Agreement – LPA«. Omenjeni sklad je v letu 2024 že izvedel prve naložbe v slovenska podjetja.

Tabela 22: Vrednosti naložb programa SEGIP

Oznaka naložbe	2019		2020		2021		2022		2023		2024	
	Poštena vrednost	št. podprtih podjetij	Poštena vrednost	št. podprtih podjetij	Poštena vrednost	št. podprtih podjetij	Poštena vrednost	št. podprtih podjetij	Poštena vrednost	št. podprtih podjetij	Poštena vrednost	št. podprtih podjetij
ALFI PE Growth SIS	549.500	1	2.850.558	4	6.138.182	6	7.950.455	7	9.929.512	8	9.119.860	8
ALFI PE SIS	1.708.305	2	2.265.611	6	8.146.223	7	10.270.229	8	13.306.088	12	10.770.214	12
Evolving Europe SCSp	-	-	484.102	1	1.450.695	3	3.330.441	9	4.365.719	11	5.086.349	12
Resalta Invest B.V.	2.500.000	1	2.500.000	1	2.653.663	1	2.653.270	1	3.439.376	1	-	1
TCEE III Co-Investment II SCS	1.243.125	1	1.266.098	1	1.496.823	1	1.156.958	1	1.491.120	1	1.068.090	1
Vesna Deep Tech SCSp	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	400.836	6
Skupaj	6.000.930	5	9.366.369	13	19.885.587	18	25.361.353	26	32.531.815	33	26.445.349	40

Vir: SID banka

V letu 2022 je bila izvedena druga širitev SEGIP v višini 98 mio EUR za ustanovitev sklada tveganega kapitala za naložbe v podjetja v zgodnji fazi razvoja in sklade zasebnega kapitala za naslavljanje problematike nasledstev v družinskih podjetjih. Sklad tveganega kapitala (VC sklad) bo nudil finančno podporo slovenskim mladim

inovativnim MSP-jem v zgodnji fazi razvoja (v semenski fazi in zlasti v zagoni fazi) in fazi hitre rasti. Cilj je zlasti naslovitev tržne vrzeli na tem področju in podpora ekosistema tveganega kapitala, ki je v Sloveniji med najslabše razvitimi v EU. Za VC sklad je iz SEGIP predvidenih 44 milijonov EUR sredstev (SID banka in EIF vsak po 22 milijonov EUR). Skladi zasebnega kapitala za nasledstva (PE nasledstva) bodo podprli financiranje družinskih podjetij, ki bi zaradi neobstoja družinskega (sorodstvenega) naslednika ali njihove nepripravljenosti za prevzem lastništva in upravljanja ob umiku trenutnega lastnika (npr. zaradi upokojitve) bodisi popolnoma prenehala poslovati bodisi bila prodana po delih ali pod prisilo. Za PE sklade za nasledstva pa je iz SEGIP predvidenih 50 milijonov EUR sredstev (SID banka in EIF vsak po 25 milijonov EUR).

Tabela 23: Nova vplačila programa SEGIP v letu 2024

sklad	Vplačilo (v EUR)
ALFI PE Growth SIS	541.947,13
ALFI PE SIS	750.000,00
Evolving Europe SCSp	416.491,91
Resalta Invest B.V.	40.000,00
TCEE III Co-Investment II SCS	0
Vesna Deep Tech SCSp	468.227,01
skupaj vplačila SEGIP	2.216.666,05

Vir: SID banka

V letu 2024 je Evropski investicijski sklad (EIF) podpisal LPA s tremi upravljavci skladov, izbranimi že v letu 2023. Upravljavca PE skladov za nasledstva sta družbi Prva Capital Partners d.o.o. (Skupina Prva d.o.o.) ter MS PE d.o.o. (v lasti MSIN d.o.o. in Salus d.d.), upravljavec VC sklada pa je Pan Adria Ventures. Oba sklada za nasledstva sta že registrirana v Sloveniji, registracija VC sklada pa je predvidena v drugi polovici leta 2025. Prve naložbe iz vseh treh skladov se pričakujejo v letu 2025. Po zaključeni širitvi se je obseg SEGIP povečal s prvotnih 100 milijonov EUR na 220 milijonov EUR. Trenutno je od tega že alociranih 178 mio EUR sredstev.

Tabela 24: Nakupne vrednosti, izplačila in poštena vrednost naložb do 31. 12. 2024 (v EUR)

KNP	nakupna vrednost	poštena vrednost	izplačila
portfelj aktivnih naložb KNP			
ALFI PE Growth SIS	10.254.850	9.119.860	4.798.693
ALFI PE SIS	11.250.000	10.770.214	5.428.638
Evolving Europe SCSp	4.909.693	5.086.349	576.217
TCEE III Co-Investment II SCS	1.300.000	1.068.090	0
Vesna Deep Tech SCSp	468.227	400.836	0
skupaj aktivne naložbe KNP	28.182.770	26.445.349	10.803.548
portfelj realiziranih naložb KNP			
Resalta Invest B.V.	2.592.500	/	3.406.157
skupaj realizirane naložbe KNP	2.592.500	/	3.406.157
skupaj portfelj naložb v KNP SID banke	30.775.270	26.445.349	14.209.705

Vir: SID banka

VIII. IZVAJANJE SKLADA SKLADOV IN SKLADA SKLADOV COVID-19 IZ SREDSTEV ESIF

SID banka je uspešno izpeljala izvajanje evropske kohezijske politike v obdobju 2012–2020 in si dejavno prizadeva nadaljevati z izvajanjem tovrstnih instrumentov tudi v programskem obdobju 2021–2027.

SID banka v okviru Sklada skladov, skladno s cilji operativnega programa za izvajanje evropske kohezijske politike v obdobju 2014–2020, za katerega je bil v letu 2017 sklenjen sporazum o financiranju v višini 253 mio EUR med Ministrstvom za gospodarski razvoj in tehnologijo in SID banko, izvaja finančne produkte, ki so posredno prek finančnih posrednikov (predvsem poslovnih bank, hranilnic in javnih skladov) in neposredno preko SID banke na razpolago slovenskim podjetjem in občinam.

V letu 2022 je bila na področju energetske učinkovitosti znižana višina sporazuma za 18,27 mio EUR, na 234,73 mio EUR v letu 2023 na področjih RRI in MSP za 8,515 mio EUR, na 226,215 mio EUR, v letu 2024 pa na vseh štirih področjih za 1,5 mio EUR, na 224,673 mio EUR.

Poleg sredstev evropske kohezijske politike so morali finančni posredniki zaradi zahteve po finančnem vzvodu zagotoviti še dodatna sredstva iz drugih virov. Tako je bilo ob upoštevanju ponovne uporabe vrnjenih sredstev že v obdobju upravičenosti realiziranih cca 380 milijonov EUR, v letu 2024 pa je bilo v okviru Sklada skladov (RRI posojila in mikroposojila) realiziranih – črpanih – še dodatnih 27.534 tisoč EUR (sklenjenih poslov je bilo za 27.995 tisoč EUR). Ponovna poraba bo tudi v prihodnje lahko sledila dinamiki vračil.

Namen tako oblikovanega Sklada skladov je spodbujanje oziroma financiranje trajnostne gospodarske rasti in razvoja, inovacijskih vlaganj ter tekočega poslovanja z dolžniškimi in lastniškimi oblikami financiranja.

Finančni instrumenti so oblikovani na štirih področjih, kjer obstaja tržna vrzel financiranja, in sicer:

- raziskave, razvoj in inovacije;
- konkurenčnost malih in srednje velikih podjetij;
- energetska učinkovitost in
- urbani razvoj.

Glavne prednosti finančnih instrumentov Sklada skladov so predvsem:

- oblikovanje instrumentov na področju ugotovljenih tržnih vrzeli;
- pritegnitev zasebnega kapitala (zahtevan vzvod);
- multiplikativni učinki;
- tržna presoja projektov, vgrajena v sam proces;
- boljša finančna disciplina ter večji učinki podprtih projektov;
- trajnostni oziroma revolving značaj sredstev (ponovna uporaba sredstev);
- bolj učinkovita razporeditev razvojnih sredstev države;
- zmanjšana možnost zlorabe sredstev in zmanjšan vpliv na izkrivljanje konkurence.

Finančni instrumenti Sklada skladov končnim prejemnikom omogočajo vrsto prednosti tako z vidika kapitala in nižjih obrestnih mer kot tudi z vidika daljših ročnosti, manjših zahtev in/ali brez zahtev glede zavarovanj ter daljših moratorijev. V fazi implementacije SID banka finančnim posrednikom zagotavlja tudi ustrezno pravno in administrativno-tehnično podporo.

Poleg izbranih finančnih posrednikov se je v neposredno izvajanje finančnih instrumentov, kjer je bilo to potrebno za uspešno črpanje in plasiranje sredstev evropske kohezijske politike končnim prejemnikom, vključila tudi SID banka (v marcu 2019 podpisani aneks k Sporazumu o financiranju), in sicer za EKP Posojila za celovito energetske prenovi javnih stavb (razpoložljivih sredstev EKP je 6,47 milijonov EUR), EKP Posojila za urbani razvoj (razpoložljivih sredstev EKP je 4,9

milijonov EUR) ter za EKP Posojila za raziskave, razvoj in inovacije (RRI; razpoložljivih je 20,8 milijonov sredstev EKP). Z izvajanjem finančnega instrumenta RRI iz novo vzpostavljenega sklada COVID-19 je SID banka pričela v letu 2020 (na voljo 5 milijonov EUR EKP sredstev), z namenom učinkovitega odziva na posledice epidemije COVID-19.

Za področje energetske prenove stavb javnega sektorja so preko SID banke na voljo posojila v vrednosti od 100 tisoč EUR do 15 milijonov EUR, z ročnostjo od 5 do 25 let, z moratorijem na odplačilo glavnice do polovice ročnosti kredita in z milejšimi pogoji zavarovanja ali brez zavarovanja. Od začetka izvajanja do leta 2023 je bilo za izvajanje tega finančnega instrumenta na voljo skupaj približno 6,5 milijonov EUR sredstev evropske kohezijske politike. Po letu 2023 se sredstva za izvajanje finančnega instrumenta zagotavljajo iz vrnjenih sredstev.

SKLAD SKLADOV KOT UČINKOVITA PLATFORMA ZA PREHOD Z NEPOVRATNIH NA POVRATNA SREDSTVA

Z oblikovanjem Sklada skladov je bil tudi v Sloveniji po vzoru tujih praks narejen pomemben premik v smeri prehoda iz nepovratnih na povratne oblike financiranja. Vzpostavila se je ustrezna infrastruktura ter okrepilo znanje deležnikov za koriščenje evropskih kohezijskih sredstev v še večjem obsegu v naslednji finančni perspektivi. Povratna sredstva imajo namreč bistveno večjo učinkovitost kot nepovratna sredstva, predvsem zaradi večjega finančnega vzvoda, multiplikativnih učinkov ter revolving učinka na sredstva državnega proračuna. Z oblikovanjem Sklada skladov se je zagotavljal tudi finančni vzvod s strani zasebnega kapitala, to je finančnih posrednikov bank in hranilnic, kar je hkrati omogočilo tudi široko dostopnost financiranja končnih prejemnikov preko razpoložljive bančne mreže.

Za področje urbanega razvoja so na voljo posojila v vrednosti od 500 tisoč EUR do 7 milijonov EUR, z ročnostjo od 3 do 25 let, z moratorijem na odplačilo glavnice do polovice ročnosti kredita ter z milejšimi pogoji zavarovanja ali brez zavarovanja. Od začetka izvajanja do leta 2023 je bilo na voljo skupaj približno 5 milijonov EUR sredstev evropske kohezijske politike za izvajanje tega finančnega instrumenta.

Končni upravičenci za financiranje so zlasti mestne občine. Po letu 2023 se sredstva za izvajanje finančnega instrumenta zagotavljajo iz vrnjenih sredstev.

Za področje lastniškega in kvazi-lastniškega financiranja so bila do leta 2023 na voljo konvertibilna posojila in neposredne naložbe v lastniški kapital v obliki sofinanciranja z zasebnimi investitorji, prek finančnega posrednika Slovenskega podjetniškega sklada. Namen FI je bil, da se izboljša struktura virov financiranja inovativnih podjetij in da se jim omogoči financiranje poslovanja s konvertibilnimi posojili in naložbo v lastniški kapital do točke, ko postane njihovo poslovanje dobičkonosno in tako tudi dostopno za bančno financiranje. Od začetka izvajanja do leta 2023 je bilo za izvajanje tega finančnega instrumenta skupaj na voljo približno 6,5 milijonov EUR sredstev evropske kohezijske politike, saj je bil v letu 2023 izveden prenos 3,5 milijonov EUR sredstev na finančni instrument mikroposojil. Po letu 2023 se finančni instrument ne izvaja, saj vrnjena sredstva trenutno ne zadoščajo za izvedbo novega javnega razpisa.

V letu 2023 so bila za področje razvoja, raziskav in inovacij podjetjem vseh velikosti (od zagonskih ali startup podjetij do samostojnih podjetnikov, mikro, malih, srednje velikih ter velikih podjetij) prek izbranih finančnih posrednic (dveh poslovnih bank) in SID banke v obsegu 70,4 mio EUR sredstev evropske kohezijske politike na voljo posojila v vrednosti do 10 mio EUR, z ročnostjo do devet let, z daljšim, do triletnim moratorijem na odplačilo glavnice ter z milejšimi pogoji zavarovanja ali brez zavarovanja. Po letu 2023 se sredstva za izvajanje finančnega instrumenta zagotavljajo iz vrnjenih sredstev.

Za področje mikroposojil so bila zagonskim podjetjem, samostojnim podjetnikom, mikro in malim podjetjem prek finančnih posrednikov (hranilnice in javnega sklada) v obsegu 60,2 mio EUR sredstev evropske kohezijske politike na voljo posojila v vrednosti do 25.000 EUR, z ročnostjo do pet let, z daljšim, do 2,5-letnim moratorijem na odplačilo glavnice ter milejšimi pogoji glede zavarovanja. Po letu 2023 se sredstva za izvajanje finančnega instrumenta zagotavljajo iz vrnjenih sredstev.

Kot odziv na pandemijo covid-19 je SID banka v sodelovanju z MGRT že v letu 2020 vzpostavila nov Sklad skladov FI COVID-19 v višini 65 mio EUR iz evropske kohezijske politike, namenjen financiranju obratnih sredstev za izboljšanje likvidnosti ter investicij, raziskav, razvoja in inovacij za lažje okrevanje gospodarstva, prizadetega zaradi epidemije covid-19, ter v letu 2024 nadaljevala s plasiranjem mikroposojil preko finančnih posrednikov ter posojil za raziskave, razvoj in inovacije (RRI) neposredno slovenskim podjetjem z namenom omilitve posledic ekonomske krize zaradi epidemije covid-19. Po letu 2023 se sredstva za izvajanje finančnega instrumenta zagotavljajo iz vrnjenih sredstev. V letu 2024 je bilo v okviru Sklada skladov COVID-19 sklenjenih 822 poslov v višini cca 19,85 mio EUR.

Z mikroposojili COVID-19 je mikro, malim in srednje velikim podjetjem, samostojnim podjetnikom, zadrugam ter socialnim podjetjem na razpolago 60 milijonov EUR EKP sredstev. Višina kreditov je od 5.000 € do 25.000 €, z ročnostjo od 2 do 5 let, možnostjo moratorija na ½ ročnosti kredita ter financiranjem 100 % upravičenih stroškov, pri čemer se lahko financirajo tudi tisti upravičeni stroški, ki so nastali že od 1. 2. 2020 dalje ter z ugodno obrestno mero.

S posojili za raziskave, razvoj in inovacije COVID-19 RRI, ki se izvajajo neposredno preko SID banke, je podjetjem vseh velikosti in samostojnim podjetnikom na razpolago predvidoma 7,5 milijonov EUR sredstev, od tega 5 milijonov EUR sredstev EKP in 2,5 milijona EUR sredstev SID banke, za financiranje upravičenih stroškov naložb v opredmetena osnovna sredstva in neopredmetena sredstva, povezana z RRI. Višina kredita je od 10.000 EUR do 2,5 mio EUR, z ročnostjo od 3 do 9 let, možnostjo moratorija za 1/3 ročnosti kredita ter financiranje 100 % upravičenih stroškov, pri čemer se lahko financirajo tudi tisti upravičeni stroški, ki so nastali že od 1. 2. 2020 dalje ter z ugodno obrestno mero.

Tabela 25: Alokacija sredstev do finančnih posrednikov in končnih prejemnikov (prva in ponovna poraba) v okviru Sklada skladov in Sklada skladov COVID-19

Finančni instrument	Višina sklenjenih finančnih sporazumov s finančnimi posredniki do 31. 12. 2024	Črpna sredstva s strani finančnih posrednikov do 31. 12. 2024	Št. sklenjenih poslov s KP do 31. 12. 2024	Znesek sklenjenih finančnih poslov s KP (EKP in vzvod) do 31. 12. 2024	Znesek sklenjenih finančnih poslov s KP (EKP in vzvod) v letu 2024
RRI – Posojila in PG RRI MSP	85.947.097	85.947.097	286	150.871.326	9.001.261
Mikroposojila in PG MSP	177.641.708	177.641.708	11.905	335.088.425 373.937.386	38.848.961
Lastniško in kvazi lastniško financiranje	5.984.997	5.984.997	56	8.130.000	
Energetska učinkovitost – Posojila	6.268.901	6.268.901	14	9.671.935	
Urbani razvoj – Posojila	4.883.494	4.883.494	4	7.500.000,00	
SKUPAJ	280.726.199	280.726.199	12.265	550.110.648	47.850.222

SID banka je zadnjo tranšo EKP sredstev Sklada skladov COVID-19 v skladu z načrtovano dinamiko v sporazumih o financiranju črpala že v letu 2021 ter Sklada skladov v letu 2022. Aktivnosti v okviru obeh skladov je tako v letu 2023 izvajala pospešeno, da bi do zaključka obdobja upravičenosti porabe sredstev v okviru Operativnega programa izvajanja evropske kohezijske politike, t.j. 31. 12. 2023, realizirala upravičene izdatke v največjem možnem obsegu.

SID banka je skupaj s sodelujočimi finančnimi posredniki ter v okviru neposrednega izvajanja od konca decembra 2018 do konca decembra 2023 sklenila 10.636 poslov v skupni višini preko 500 mio EUR (od tega preko 311 mio EUR iz virov EKP sredstev, upoštevajoč tudi njihovo ponovno uporabo pri finančnih instrumentih mikroposojil in posojil za RRI). V letu 2024 je iz vrnjenih sredstev v okviru Sklada skladov in Sklada skladov COVID-19 skupaj sklenila dodatnih 1.629 poslov v skupni višini cca 47,85 mio EUR.

Upravljanje sredstev ESIF skladov preko strukture sklada skladov zagotavlja učinkovit način upravljanja in porabe EU sredstev preko različnih finančnih instrumentov različnih naložbenih področij, vzpostavitev mreže finančnih posrednikov, ki omogočajo plasiranje oz. optimalno distribucijo ESIF sredstev preko finančnih instrumentov, uresničuje zaveze EK-ju po prehajanju s koriščenja nepovratnih sredstev na koriščenje povratnih oblik financiranja, zlasti z vključevanjem zasebnih virov (proračunska sredstva se nadomesti z zasebnimi sredstvi bank in hranilnic) in zagotavlja večjo učinkovitost javnih sredstev (revolving, multiplikativni učinek). Sklad skladov tudi povezuje institucije javnega spodbujevalnega sistema (Slovenski podjetniški sklad, SID banko, ipd.) v enovit okvir spodbujevalnih ukrepov, kar povečuje njihovo komplementarnost za doseganje večjih povezovalnih pozitivnih učinkov na gospodarstvo in urbani razvoj.

SID banka, pri kateri je že vzpostavljena ustrezna platforma za nadaljevanje izvajanja finančnih instrumentov, si bo tudi v prihodnje aktivno prizadevala za nadaljnje upravljanje kohezijskih sredstev. V začetku leta 2023 je SID banka uspešno opravila stebrno oceno Evropske komisije, s čimer je kot edina razvojno spodbujevalna oziroma finančna institucija v Sloveniji pridobila možnost kandidiranja za neposrednega izvajalskega partnerja Evropske komisije in za sklenitev pogodbe z Evropsko komisijo o posrednem upravljanju. To dodatno potrjuje status zaupanja vrednega partnerja tako na ravni EU kot tudi za nacionalne deležnike pri izvajanju kohezijske politike in razvojnih strategij.

Na podlagi uspešno izvedenega upravljanja kohezijskih sredstev iz obdobja 2014–2020, v okviru katerega je bilo izvedeno celotno črpanje sredstev, razvitih devet finančnih instrumentov, vzpostavljeno sodelovanje z bankami in hranilnicami, ki so zagotovile dodaten finančni vzvod, ter spričo več kot 12.000 sklenjenih poslov v skupni višini malo manj kot 550 mio EUR, si SID banka prizadeva nadaljevati z izvajanjem tudi v programskem obdobju 2021–2027. Decembra 2024 je SID banka oddala vlogo za upravljanje novega holdinškega sklada iz naslova evropske kohezijske politike, vzpostavitev sklada pa je sledila marca 2025 s podpisom sporazuma o financiranju. V okviru novega programskega obdobja je predvidenih pet finančnih instrumentov, ki vključujejo tudi kombinacijo povratnih in nepovratnih sredstev, s čimer bo zagotovljena večja učinkovitost uporabe evropskih kohezijskih virov.

IX. IZVAJANJE JAVNEGA POOBLASTILA PO ZJShemRS

Na podlagi jamstvene kvote iz ZJShemRS je bilo odobrenih 581 kreditov v skupni vrednosti 840,5 milijona evrov.

Pooblastilo SID banki za opravljanje poslov pri izvajanju jamstvene sheme za podjetja izhaja iz Zakona o jamstveni shemi Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 33/09 in 42/09, v nadaljevanju ZJShemRS). Republika Slovenija v navedenem zakonu pooblašča SID banko, da v njenem imenu in za njen račun opravlja vse posle v zvezi z izdajo, spremljanjem, unovčevanjem in izterjavo jamstev.

Z ZJShemRS je bil vzpostavljen sistem izdajanja državnih jamstev za obveznosti gospodarskih družb bonitetnih razredov A, B in C iz naslova dolgoročnih kreditov, najetih pri poslovnih bankah. **Namen zakona je bil sprostitev kreditnega krča**, ki je nastal zaradi globalne finančne krize oziroma njenih posledic – predvsem zmanjšana dostopnost do virov poslovnih bank in s tem tudi manjši dotok denarja v slovensko gospodarstvo.

Do konca leta 2010, ko se je zaključil zakonski rok za izdajanje jamstev po tej shemi, je bilo poslovnim bankam od razpoložljive 1,2 milijarde EUR kvote razdeljeno 809,4 milijona EUR jamstvene kvote. Banke so na podlagi prejetih kvot podjetjem odobrile 581 kreditov v skupni vrednosti 840,5 milijona EUR, zavarovanih z državnim jamstvom Republike Slovenije v višini 310,1 milijona EUR. Tako je jamstvena shema za podjetja slovenskim podjetjem pomagala pri pridobivanju potrebnih finančnih sredstev v pogojih takrat trajajoče globalne finančne in gospodarske krize.

V obdobju **2009–2023 je Ministrstvo za finance poslovnim bankam izplačalo 75,4 milijona EUR jamstev**. V letu 2024 v shemi ni bila aktivna več nobena kreditna pogodba, zato so bile aktivnosti SID banke omejene na spremljanje terjatev Republike Slovenije za že plačana jamstva, izterjavo v preteklih letih že plačanih jamstev ter prijavo terjatev v insolventnih postopkih kreditorejmalcev prek Državnega odvetništva Republike Slovenije.

X. IZVAJANJE JAVNEGA POOBLASTILA PO ZJShemFO

Banke so na podlagi prejetih kvot iz ZJShemFO fizičnim osebam odobrile 1.028 kreditov v skupni višini 35,4 milijona evrov.

Pooblastilo SID banki za opravljanje poslov pri izvajanju jamstvene sheme za fizične osebe izhaja iz Zakona o jamstveni shemi Republike Slovenije za fizične osebe (Uradni list RS, št. 59/09, v nadaljevanju ZJShemFO). Republika Slovenija v navedenem zakonu pooblašča SID banko, da v njenem imenu in za njen račun opravlja vse posle v zvezi z izdajo, spremljanjem, unovčevanjem in izterjavo jamstev ter nadzor nad namensko porabo kreditov, zavarovanih z jamstvom po tem zakonu.

Z ZJShemFO je bilo fizičnim osebam omogočeno pridobivanje jamstev RS za kredite do višine 100.000 EUR oziroma 10.000 EUR, odvisno od kategorije kreditorejmalcev. Jamstvena shema za fizične osebe kot protikrizni ukrep države je zajemal štiri kategorije kreditorejmalcev in sicer zaposlene za določen čas, kreditorejmalce, ki prvič rešujejo svoje stanovanjsko vprašanje, mlade družine in brezposelne.

Celotna jamstvena kvota po zakonu je znašala 350 milijonov EUR, od tega 50 milijonov EUR za brezposelne kreditorejmalce. Do konca leta 2010 je SID banka na šestih avkcijah poslovnim bankam dodelila 84,9 milijona EUR jamstvene kvote, od tega 16,5 milijona EUR kvote za kategorijo brezposelnih kreditorejmalcev, za obveznosti katerih Republika Slovenija jamči 100-odstotno, za ostale kategorije kreditorejmalcev pa 50 %. Banke so na podlagi prejetih kvot do konca leta 2010 fizičnim osebam odobrile 1.028 kreditov v skupni višini 35,4 milijona EUR, zavarovanih z jamstvom Republike Slovenije v skupni višini 19,3 milijona EUR.

Na dan **31. decembra 2024** je SID banka v shemi vodila še **43 kreditov s stanjem glavnice v skupni višini 1,2 milijona EUR**, za katere Republika Slovenija jamči v skupni višini 0,6 milijona EUR. SID banka v letu 2024 ni prejela nobenega zahtevka banke za unovčenje jamstva (v letih 2010–2023 je skupaj prejela 113 zahtevkov).

XI. IZVAJANJE JAVNEGA POOBLASTILA PO 65. ČLENU ZIUZEOP

*Do zaključka
prejema prijav
poroštev je bilo
prijavljenih 10.912
odlogov plačil
kreditnih obveznosti
pravnih in fizičnih
oseb, v skupnem
znesku 146,3
milijona evrov.*

Pooblastilo SID banki za opravljanje poslov pri izvajanju poroštevne sheme izhaja iz 65. člena Zakona o interventnih ukrepih **za zaježitev epidemije COVID-19** in omilitev njenih posledic za državljane in gospodarstvo (Uradni list RS, št. 49/20, 61/20, 152/20 - ZZUOOP, 175/20 - ZIUOPDVE, 15/21 - ZDUOP, 206/21 - ZDUPŠOP in 21/23 - odl. US; v nadaljevanju **ZIUZEOP**). Republika Slovenija v petem odstavku 65. člena ZIUZEOP pooblašča SID banko, da v njenem imenu in za njen račun opravlja vse posle v zvezi z unovčevanjem poroštev, spremljanjem in izvedbo vseh potrebnih ukrepov za uveljavljanje regresnih terjatev ter da po plačilu porošstva preveri izpolnjevanje pogojev po Zakonu o interventnem ukrepu odloga plačila obveznosti kreditojemalcev (Uradni list RS, št. 36/20, 49/20 - ZIUZEOP in 203/20 - ZIUOPDVE; v nadaljevanju **ZIUPOK**), na podlagi katerih so poslovne banke odobrile odloge plačil obveznosti iz kreditnih pogodb. Skladno s 13. členom Uredbe o izvajanju 65. člena ZIUZEOP (Uradni list RS, št. 67/20), SID banki za izvajanje poroštevne sheme pripada mesečno nadomestilo, ki je urejeno v pogodbi z Republiko Slovenijo.

Zakon je bil v letu 2020 sprejet kot interventni ukrep na podlagi **Začasnega okvira Evropske komisije** za ukrepe **državnih pomoči** v podporo gospodarstvu ob izbruhu **Covid-19** (2020/C 91 I/01) in njegovih kasnejših dopolnitev. Na podaljšanje izvajanja pooblastila iz 65. člena ZIUZEOP sta vplivala še dva protikoronska paketa zakonov (ZIUOPDVE in ZIUOPDVE), sprejeta ob koncu leta 2020.

Namen ukrepa je bil bankam zagotoviti poroštvo Republike Slovenije za največ **12-mesečne**

odloge plačil kreditnih obveznosti po ZIUOPOK, ki so bili odobreni pravnim in fizičnim osebam. Razpoložljivi znesek poroštev za odložene kreditne obveznosti je znašal 200 milijonov EUR. Do zaključka prejema prijav poroštev za odloge plačil kreditnih obveznosti v shemo, to je do 31. marca 2021, je bilo skladno s 65. členom ZIUZEOP prijavljenih skupno 10.912 odlogov plačil kreditnih obveznosti pravnih in fizičnih oseb, v skupnem znesku 146,3 milijona EUR, za plačilo katerih je Republika Slovenija kot porok jamčila bankam v višini 59,0 milijona EUR. Delež porošstva Republike Slovenije je znašal 25 % ali 50 % zneska odloženih kreditnih obveznosti, pri čemer je višji odstotek porošstva (50 %) veljal v primeru kreditojemalcev, ki so opravljali dejavnost, za katero je bilo z vladnim ali občinskim odlokom določeno, da se opravljanje storitve oziroma prodaja blaga zaradi epidemije začasno prepove, in v primeru kreditojemalcev, ki so fizične osebe. Glede na izpolnjene pogoje iz ZIUOPOK, 65. člena ZIUZEOP in vladne uredbe je Ministrstvo za finance v letih 2021 in 2022 poslovnim bankam izplačalo porošstva v skupni višini 24 tisoč EUR iz naslova sedmih zahtevkov za unovčenje.

Čeprav se je **rok za pridobitev poroštev** Republike Slovenije za odloge plačil kreditov že **iztekel 31. marca 2021**, rok za unovčitev poroštev pa konec leta 2022, je SID banka v letu 2024 izvajala aktivnosti povezane s to poroštvono shemo. Med te aktivnosti sodijo spremljanje višine terjatev države iz naslova plačanih poroštev in potek izterjave prek poročil bank, prijava terjatev Republike Slovenije v insolventne postopke kreditojemalcev prek Državnega odvetništva Republike Slovenije in poročanje podatkov ministrstvu, pristojnemu za finance.

XII. IZVAJANJE JAVNEGA POOBLASTILA PO ZDLGPE

V poroštveno shemo po ZDLGPE je bilo uvrščenih za 83,4 milijona evrov glavnih kreditnih pogodb.

Pooblastilo SID banki za opravljanje poslov pri izvajanju poroštvene sheme izhaja iz Zakona o zagotovitvi dodatne likvidnosti gospodarstvu za omilitev posledic epidemije COVID-19 (Uradni list RS, št. 61/20, 152/20 - ZZUOOP, 175/20 - ZIUOPDVE); v nadaljevanju **ZDLGPE**. Republika Slovenija v četrtem odstavku 7. člena ZDLGPE pooblašča SID banko, da v njenem imenu in za njen račun opravlja vse posle v zvezi z unovčevanjem poroštev, spremljanjem in izvedbo vseh potrebnih ukrepov za uveljavljanje regresnih terjatev, ter da po sklenitvi kreditne pogodbe in prejemu kreditne dokumentacije od bank formalno pregleda seznam za preverjanje pogojev, po plačilu poročstva pa preveri izpolnjevanje pogojev po navedenem zakonu, na podlagi katerih je banka odobrila kredit. Skladno z 12. členom ZDLGPE SID banki za izvajanje poroštvene sheme pripada mesečno nadomestilo, ki je urejeno v pogodbi z Republiko Slovenijo.

Zakon je bil v letu 2020 sprejet na podlagi **Začasnega okvira Evropske komisije** za ukrepe **državnih pomoči** v podporo gospodarstvu ob izbruhu **Covid-19** (2020/C 91 I/01; v nadaljevanju Začasni okvir) in njegovih kasnejših dopolnitev. Spremembe Začasnega okvira so vplivale na izvajanje poroštvene sheme ob pogoju sprejema zakonodajnih sprememb. Na izvajanje ZDLGPE je tako vplival še zakonodajni protikoronski paket PKP5 oziroma ZZUOOP, s katerim se je izvajanje sheme podaljšalo iz 31. decembra 2020 na 30. junij 2021. Dodatne spremembe zakona so se uveljavile s sprejemom protikoronskega paketa PKP6 oziroma ZIUOPDVE, sprejetim novembra 2020.

Republika Slovenija je prevzela poroštveno obveznost v primeru kreditnih pogodb po ZDLGPE, ki so izpolnjevale pogoj sklenitve najkasneje **do 30. junija 2021** in ročnost kredita **ni presegala petih let**, kredit pa je bil namenjen financiranju osnovne dejavnosti kreditojemalca, in sicer financiranju novih ali dokončanju že začelih naložb, financiranju obratnega kapitala ali financiranju poplačila obveznosti iz kreditnih pogodb, ki so bile sklenjene v obdobju po 12. marcu 2020 do uveljavitve tega zakona in so izpolnjevale pogoje iz zakona. Kredit ni smel biti namenjen financiranju povezanih družb ali družb s sedežem v tujini. Skupni znesek glavnice kreditnih pogodb je bil omejen na 2 milijardi EUR. **Delež poroštva** Republike Slovenije je znašal **70 % glavnice** kredita, odobrenega velikemu podjetju oziroma **80 % glavnice** kredita, odobrenega mikro, majhnemu ali srednjemu podjetju.

Do roka za prijavo konec junija 2021 je bilo v poroštveno shemo po ZDLGPE uvrščenih v skupni višini 83,4 milijona EUR glavnice kreditnih pogodb, za plačilo katerih Republika Slovenija kot porok jamči v višini 60,9 milijona EUR. Država je z začasnim ukrepom v obliki bančnih kreditov, zavarovanih s poroštvom Republike Slovenije, zagotovila likvidnost slovenskemu gospodarstvu za **omilitev posledic COVID-19** in preprečila hujšo gospodarsko škodo.

Ne glede na to, da se je rok za pridobitev poroštev Republike Slovenije za likvidnostne kredite **iztekel 30. junija 2021**, je SID banka v letu 2024 nadaljevala z izvajanjem določenih aktivnosti, ki v zvezi s poroštveno shemo še vedno potekajo. Prav tako se tekoče spreminja statistika, ki omogoča oceno rezultatov ukrepa. Aktivnosti SID banke v letu 2024 so obsegale spremljanje poročil bank o stanjih neodplačanih kreditov za ugotavljanje potencialne izpostavljenosti Republike Slovenije iz naslova poroštev, obračun poroštenih premij, obdelavo zahtevkov bank za unovčenje in izplačila poroštev, preverjanje izpolnjevanja pogojev za unovčitev v roku enega meseca po plačilu poroštva, zbiranje podatkov o višini terjatev Republike Slovenije in poteku izterjave plačanih poroštev, prijavo terjatev Republike Slovenije v insolventne postopke kreditnejemalcev prek Državnega odvetništva Republike Slovenije, in vsa potrebna poročanja ministrstvu, pristojnemu za finance.

Na dan **31. decembra 2024** je **stanje** neodplačanih **glavnice kreditov** skupaj znašalo **11,7 milijonov EUR**, za plačilo katerih Republika Slovenija kot **porok jamči v višini 8,7 milijona EUR**.

Za primer unovčenja poroštva banka posreduje SID banki zahtevek za unovčitev poroštva najpozneje v šestih mesecih od nastopa dogodka neplačila ali nepravilne dospele obveznosti iz kreditne pogodbe, ki je zavarovana s poroštvom. Skladno z določili vladne Uredbe o izvajanju ukrepa poroštva po ZDLGPE (Uradni list RS, št. 90/20) se plačila poroštvne obveznosti Republike Slovenije poslovnim bankam izvedejo v denarju v breme proračuna Republike Slovenije.

SID banka je v letu 2024 prejela **en zahtevek za unovčitev poroštva** Republike Slovenije (v letu 2022 dva zahtevka, v letu 2023 en zahtevek) zaradi neplačane

kreditne obveznosti kreditojemalca, nad katerim je bil uveden stečajni postopek. Ministrstvo za finance je banki v letu 2024 izplačalo zahtevani znesek iz zahtevka. SID banka je pri pregledu kreditne in ostale dokumentacije banke, opravljenem v roku enega meseca po plačilu poročila, ugotovila, da so bili zakonski pogoji za plačilo poročila izpolnjeni. Bankam je bilo do konca leta 2024 skupno iz naslova štirih zahtevkov izplačanih 318.098,42 EUR poročil. Po prejemu plačila poročila poslovna banka začne izterjavo nad kreditojemalcem v celotnem znesku dolga, vključno s plačanim poročilom Republike Slovenije, SID banki pa periodično poroča o stanju terjatev in poteku izterjave nad kreditojemalcem.

XIII. IZVAJANJE JAVNEGA POOBLASTILA PO ZSJSM

Jamstva države po ZSJSM v letu 2024 niso bila koriščena. V letu 2024 so se v jamstveni shemi vodila neodplačana stanja za pet stanovanjskih kreditov.

Pooblastilo SID banki za opravljanje poslov pri izvajanju stanovanjske jamstvene sheme za mlade izhaja iz Zakona o stanovanjski jamstveni shemi za mlade (Uradni list RS, št. 54/22, v nadaljevanju **ZSJSM**). Republika Slovenija v prvem odstavku 4. člena ZSJSM pooblašča SID banko, da v njenem imenu in za njen račun opravlja vse posle v zvezi z izdajo, spremljanjem, unovčevanjem in izterjavo jamstev ter nadzor nad namensko porabo kreditov, zavarovanih z jamstvom po tem zakonu, na podlagi poročil bank. Pooblastilo SID banki obsega tudi javno objavo povabila bankam k oddaji ponudb za dodelitev jamstvenih kvot. SID banka po poteku roka za oddajo ponudb za dodelitev jamstvenih kvot izvede oceno prejetih ponudb z vidika izpolnjevanja pogojev in meril iz zakona, Uredbe o izvajanju ZSJSM (Uradni list RS, št. 75/22; v nadaljevanju uredba) in povabila. SID banka v imenu in za račun Republike Slovenije nato z izbranimi bankami sklene pogodbe o dodelitvi jamstvenih kvot. Zakon še določa, da bo Republika Slovenija izdajala jamstva po tem zakonu najdlje do 31. decembra 2032. Skladno z 28. členom uredbe, SID banki za izvajanje poslov v zvezi z jamstveno shemo pripada letno nadomestilo.

Namen ukrepa jamstev za **stanovanjske kredite** je omogočiti mladim, ki **prvič rešujejo stanovanjsko vprašanje**, lažji dostop do stanovanjskih kreditov ob jamstvu Republike Slovenije. Kredit je lahko namenjen za nakup, gradnjo, prenovo ali dograditev stanovanjske nepremičnine, rekonstrukcijo ali spremembo

namembnosti stanovanja s katero kreditojemalec rešuje svoje prvo stanovanjsko vprašanje in sicer pod pogoji, da je ročnost posameznega kredita lahko največ 30 let, glavnica kredita za posamezno stanovanjsko nepremičnino je omejena na največ 200.000,00 EUR, kredit pa mora biti za kreditojemalca cenovno ugodnejši od kredita brez jamstva države, kar je zagotovljeno z zakonskim določilom, da mora biti efektivna obrestna mera (EOM) na dan sklenitve kreditne pogodbe nižja od EOM kredita pod enakimi pogoji, ki bi ga isti kreditojemalec najel pri isti banki brez jamstva države. Kreditojemalec mora še zagotoviti lastno udeležbo v višini najmanj 20 % sredstev glavnice kredita in hipotekarno zavarovanje kredita na nepremičnini, ki je predmet kreditiranja.

Jamstva države se lahko izdajo bankam za obveznosti iz naslova stanovanjskih kreditov polnoletnih **fizičnih oseb**, ki bodo v letu izdaje jamstva stare **največ 38 let** in so na dan vložitve vloge za kredit državljani Republike Slovenije s stalnim prebivališčem v Republiki Sloveniji. Hkrati mora potencialni kreditojemalec izpolnjevati pogoj bodisi, da je član **mlade družine**, bodisi da ima **sklenjeno delovno razmerje za določen ali nedoločen čas**, pri čemer je njegova povprečna neto plača v treh mesecih pred vložitvijo vloge za kredit enaka ali nižja od 1,5 kratnika zadnje znane povprečne mesečne neto plače v Republiki Sloveniji na dan vložitve vloge in njegovi skupni obdavčljivi dohodki, ki niso oproščeni plačila dohodnine, v letu pred najemom kredita, niso presegli 1,5 kratnika zadnje znane povprečne letne neto plače v Republiki Sloveniji.

Odločitev o odobritvi stanovanjskega kredita z jamstvom države po ZSJSM je sprejeta na strani bank, ki so pri obravnavi vloge za kredit zavezane poleg pogojev ZSJSM in uredbe spoštovati tudi ostalo zakonodajo, ki ureja kreditiranje potrošnikov.

Republika Slovenija po zakonu bankam jamči v višini **100 % glavnice in pogodbениh obresti**. Jamstvo ne pokriva stroškov izterjave in zamudnih obresti. Skupni znesek jamstvenih kvot po zakonu znaša **300 milijonov EUR letno** in se lahko letno obnavlja v tej višini do 31. decembra 2032. SID banka lahko znotraj posameznega koledarskega leta objavi več povabil v kolikor je za to izražen interes bank in razpoložljiva jamstvena kvota ni bila v celoti razdeljena.

SID banka je v tudi v letu 2024 **objavila povabilo bankam** k oddaji ponudb za dodelitev jamstvene kvote. Na povabilo se je s ponudbo odzvala ena hranilnica, kateri je bilo januarja 2024 dodeljenih tri milijone EUR jamstvene kvote za obdobje enega leta. Informacije o razdelitvi jamstvene kvote so bile objavljene na spletni strani SID banke. Skrajni rok za sklenitev kreditnih pogodb iz naslova dodeljene kvote se je iztekel 31. januarja 2025.

Podrobneje so podatki o razdelitvi jamstvene kvote po posameznih povabilih do konca leta 2024 prikazani v spodnji tabeli.

Tabela 26: Podatki o razdeljeni jamstvi kvoti po povabilih SID banke k oddaji ponudb bank za dodelitev jamstvene kvote po ZSJSM

Št. povabila	Razpisana jamstvena kvota (v EUR)	Rok za oddajo ponudb bank	Dodeljena jamstvena kvota (v EUR)	Število bank	Rok za sklenitev kreditnih pogodb
01-2022	300.000.000,00	16.08.2022	28.000.000,00	4	01. 03. 2024
02-2023	300.000.000,00	09.01.2023	70.000.000,00	3	31. 01. 2024
03-2024	300.000.000,00	18.01.2024	3.000.000,00	1	31. 01. 2025

Jamstva države po ZSJSM v letu 2024 niso bila koriščena. Osnovni namen zakona je sicer bil, da banke stanovanjske kredite mladim za prvo reševanje stanovanjskega vprašanja odobravajo **kot izjemo od makrobonitetnih omejitev Banke Slovenije**, ki so veljale v letu 2022. Če upravičenec z nizko kreditno sposobnostjo ne bi izpolnjeval pogojev za najem kredita po redni ponudbi banke, bi lahko pridobil stanovanjski kredit z jamstvom države po zakonu pod pogojem, da bi izpolnjeval potrebne pogoje iz zakona in uredbe. Zaradi spremembe Sklepa Sveta Banke Slovenije o makrobonitetnih omejitvah kreditiranja potrošnikov, 1. julija 2023, **se je ciljna skupina upravičenih posameznikov dodatno zožila.** Z novelo zakona o makrobonitetnem nadzoru bančnega sistema in sprejemom novih sklepov Banke Slovenije⁴⁰ so se v sredini leta 2023 omilile pomembne omejitve v ZSJSM, povezane z dostopom do kreditov z jamstvom za potrošnike z nizko kreditno sposobnostjo. Po **sprostitvi makrobonitetnih ukrepov** so do kreditov iz redne ponudbe bank prišli tudi prej kreditno manj sposobni kreditorejmalci, kar je posledično **zmanjšalo relevantnost državnih jamstev** po ZSJSM.

V letu 2024 so se v jamstveni shemi vodila neodplačana stanja za **pet stanovanjskih kreditov**, odobrenih s strani dveh kreditodajalcev, ki so bili v shemo uvrščeni v letu 2023. Ročnost kreditov v shemi je med 20 in 30 let, kar je najvišje zakonsko dovoljena ročnost. Na dan 31. decembra 2024 je bilo skupno poročano stanje glavnice kreditov v shemi v višini 528 tisoč EUR. SID banka je podatke o potencialni izpostavljenosti Republike Slovenije iz naslova jamstev v zahtevanih rokih skladno z uredbo poročala ministrstvu, pristojnemu za finance.

⁴⁰ Sklep Banke Slovenije o makrobonitetnih omejitvah kreditiranja potrošnikov in Sklep Banke Slovenije o določitvi zneska minimalne kreditne sposobnosti potrošnika.

V letu 2024 ni bilo unovčenih jamstev po zakonu. Banka lahko unovči jamstvo za kredit po ZSJSM ob odstopu od kreditne pogodbe ali ob končni zapadlosti obveznosti. Poziv za unovčitev mora banka predložiti SID banki v šestih (6) mesecih od nastopa teh dogodkov. SID banka nato pregleda poziv in ga posreduje pristojnemu finančnemu ministrstvu. SID banka preveri izpolnjevanje pogojev in skladnost kreditnih pogodb z zakonom v treh (3) mesecih po plačilu jamstva. Če ugotovi, da je bil kredit odobren v nasprotju s pogoji zakona ali uredbe, zahteva vračilo plačanega jamstva z zakonitimi zamudnimi obrestmi.

XIV. IZVAJANJE JAVNEGA POOBLASTILA PO ZORZFS

Banke v letu 2024 v poroštveni shemi niso sodelovale ne s krediti gospodarskim subjektom, niti s krediti fizičnim osebam.

Republika Slovenija je s sprejemom Zakona o obnovi, razvoju in zagotavljanju finančnih sredstev (Uradni list RS, št. 131/23, 81/24 in 109/24, v nadaljevanju **ZORZFS**) konec leta 2023 pooblastila SID banko, da v njenem imenu in za njen račun opravlja posle v zvezi z izvajanjem začasnega ukrepa **poroštev države in subvencije pogodbene obrestne mere** za bančne kredite, ki bi jih poslovne banke odobrile fizičnim osebam in gospodarskim subjektom v Sloveniji, **prizadetim v poplavah in plazovih avgusta 2023**.

SID banka je v letu 2024 vzpostavila interne pogoje in podporo za izvajanje pooblastila Republike Slovenije. Sodelovala je pri uskladitvi podzakonskih določil za poroštvo gospodarskim subjektom, sprejetih **z vladno uredbo marca 2024** (Uradni list RS, št. 27/24), ter se prilagodila spremembam **pogojev kreditiranja fizičnih oseb**, uveljavljenih z **novelo zakona ZORZFS-A septembra 2024** (Uradni list RS, št. 81/24). Prav tako je izpolnjevala mesečne poročevalske obveznosti do Ministrstva za finance in Službe vlade za obnovo po poplavah in plazovih.

Za poroštva Republike Slovenije **fizičnim osebam** je z zakonom določena **kvota v višini 200 milijonov EUR**, **gospodarskim subjektom** pa v višini **500 milijonov EUR**. Država poroštvo izda banki, pri čemer ZORZFS ne predvideva sklenitve posebne poroštvene pogodbe, saj se poroštvo izda na podlagi samega zakona. Zakon predvideva izdajo poroštev do **31. decembra 2025** za gospodarske subjekte oziroma do **31. decembra 2026** za fizične osebe.

Poroštvo fizičnim osebam je predvideno v višini **100 % glavnice kredita**, pogodbene obresti pa so subvencionirane v celoti. Za **gospodarske subjekte** država s poroštvom krije **80 % glavnice kredita** odobrenega mikro, malim in srednje velikim podjetjem oziroma **50 % glavnice kredita** velikim podjetjem, kreditojemalcem pa subvencionira do 30 % pogodbenih obresti, ki kot nepovratna sredstva predstavljajo državno pomoč de minimis.

Za **fizične osebe** je po zakonu višina glavnice omejena na 200.000 EUR⁴¹, pri čemer vsota zneska kredita za obnovo doma, zavarovalnine, prejetih donacij in prejetih javnih sredstev za isto škodo ne sme biti večja od ugotovljene dejanske škode. Krediti bi se izdajali z največ 20-letno ročnostjo (ob morebitnem reprogramu 25 let). Za **gospodarske subjekte** je po zakonu višina glavnice omejena na največ 30 % čistih prihodkov od prodaje v letu 2022, vendar ne več kot 10 milijonov EUR, ročnost kredita pa največ 10 let.

Zakon določa tudi **omejitve višine obrestne mere** in sicer za fizične osebe mora fiksna obrestna mera biti vsaj 20 % nižja od trimesečnega EURIBOR na dan vloge za kredit in vsaj 10 % ugodnejša od redne ponudbe banke, prav tako fizična oseba ne plača stroškov odobritve, spremljave ali drugih stroškov, razen stroškov zavarovanja in izterjave. Za gospodarske subjekte mora biti fiksna obrestna mera nižja od trimesečnega EURIBOR ter hkrati od obrestne mere v redni ponudbi banke za primerljiv kredit in od izhodiščne obrestne mere Evropske komisije, določene v skladu s Sporočilom Komisije o spremembi metode določanja referenčnih obrestnih mer in diskontnih stopenj povečane za 60 bazičnih točk.

Ne glede na to, da je izvajanje poroštev omogočeno vsem bankam in hranilnicam, ki poslujejo v Republiki Sloveniji, zakon bankam ne nalaga obveznosti odobritve kredita s poroštvom po zakonu. **Banke v letu 2024 v poroštveni shemi tako niso sodelovale** ne s krediti gospodarskim subjektom, niti s krediti fizičnim osebam. Med razlogi za svoje ravnanje so izpostavile omejen krog potencialnih upravičencev do poroštva, ki so geografsko omejeni na, v poplavah in plazovih iz avgusta 2023, prizadete gospodarske subjekte in posameznike, ter hkrati poudarile, da so takoj po začetku poplav hitro ukrepale s ponudbo posebnih ugodnosti pri svojih bančnih produktih za pomoč strankam pri sanaciji škode. Banke so v praksi zaznale, da v nasprotju s pričakovanji ni bilo večjega povpraševanja po kreditih s poroštvi med strankami, zato so zadevnim strankam prilagojeno bančno ponudbo kreditov ocenile kot zadovoljivo za potrebe obnov po poplavah in plazovih.

⁴¹ Najvišji znesek glavnice za fizične osebe je bil zvišan s 100.000,00 EUR na 200.000,00 EUR, ročnost kreditov pa s 10 na 20 let po sprejemu novele zakona, septembra 2024.

XV. IZVAJANJE JAVNEGA POOBLASTILA PO ZVO-2

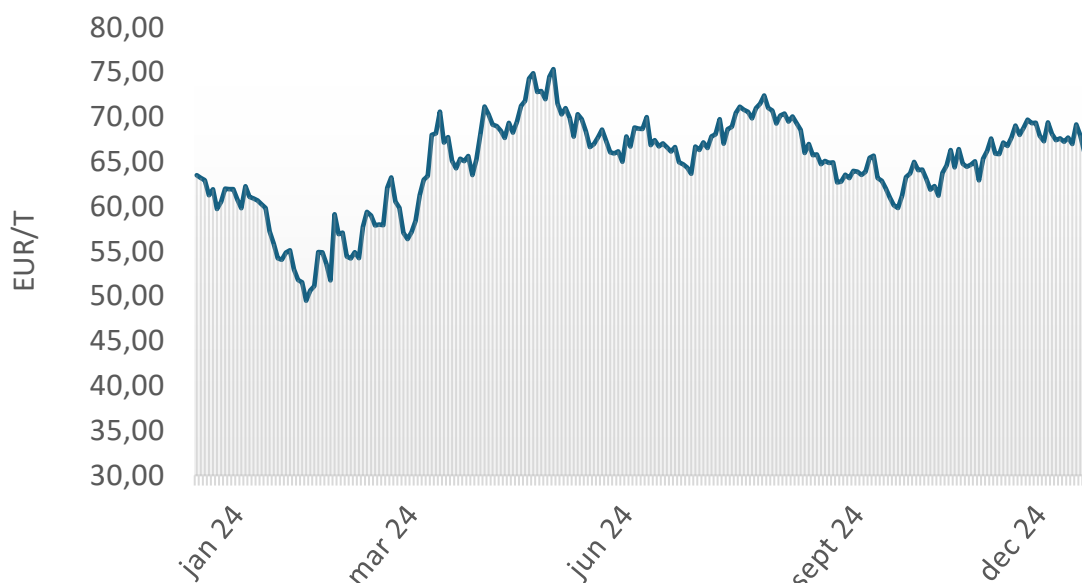
SID banka v imenu RS prodaja emisijske kupone, prejeto kupnino pa prenese na račun Republike Slovenije.

SID banka je na podlagi 181. člena Zakona o varstvu okolja (ZVO-2) tudi v letu 2024 izvajala funkcijo uradne dražiteljice v imenu Republike Slovenije in za njen račun na dražbah pravic do emisije toplogrednih plinov.

Banka je v letu 2024 kot uradna dražiteljica emisijskih kuponov sodelovala na 142 dražbah, na katerih je bilo prodanih skupaj 2.052.500 enot pravic. Znesek kupnine je znašal 132.876 tisoč EUR. V letu 2024 je bilo izvedenih šest dražb emisijskih kuponov za letalske prevoznike. Prodanih je bilo 8.500 enot pravic, znesek kupnine je znašal 545 tisoč EUR.

Banka v imenu Republike Slovenije na dražbah, ki jih organizira skupni dražbeni sistem držav članic EU (borza European Energy Exchange), prodaja količine emisijskih kuponov, ki jih je določila Evropska komisija, prejeto kupnino pa prenese na račun Republike Slovenije.

Slika 49: Gibanje cen emisijskih kuponov v letu 2024

Vir: EEX, SID banka

XVI. UČINKI FINANČNIH STORITEV

***SID banka
financiranje
skuša usmerjati
na področja z
največjim
dolgoročnim
učinkom na
področju
zaznanih tržnih
vrzeli.***

V letu 2024 je SID banka nadaljevala z izvajanjem interventne vloge na področju protikriznega financiranja in razvojno-spodbujevalne vloge. Poseben poudarek je namenila izvajanju spodbujevalnih programov financiranja, ki podpirajo inovativna podjetja, infrastrukturne in razvojne projekte ter zelene naložbe. Pri tem je intenzivno sodelovala z državnimi in mednarodnimi finančnimi institucijami, da bi okrepila financiranje podjetij v prehodu na trajnostne poslovne modele. Pomembno vlogo so imela tudi evropska kohezijska sredstva, ki jih je z različnimi finančnimi instrumenti učinkovito usmerjala v slovensko gospodarstvo. Ob tem je poskrbela za učinkovito implementacijo finančnih instrumentov in skladov, s katerimi želi SID banka še dodatno podpreti razvoj slovenskega gospodarstva.

Namen tega poglavja je pregled učinkov novega financiranja v letu 2024, glede na namene kreditov, regionalno in sektorsko strukturo⁴² ter različne spodbujevalne učinke na gospodarsko aktivnost.

XV.1. STRUKTURA NOVIH KREDITOV V LETU 2024

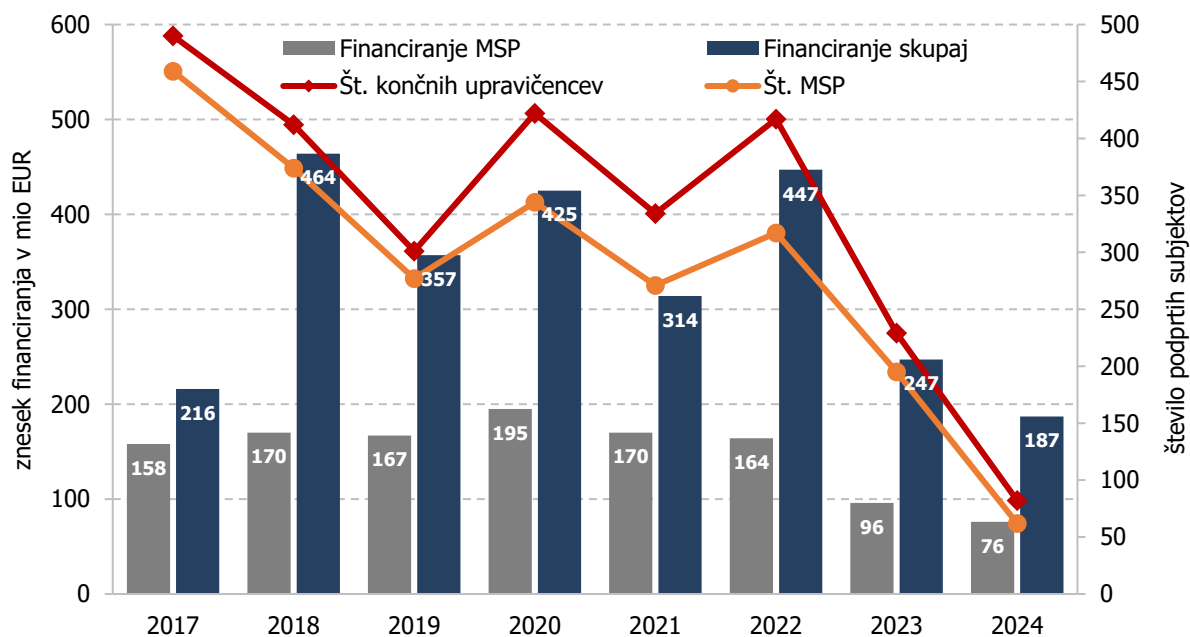
Banka je prek poslovnih bank in hranilnic na dan 31. decembra 2024 posredno financirala 750 končnih upravičencev in neposredno 1.064 kreditojemalcev. V okviru razvojnega in protikriznega delovanja (interventna vloga odprave posledic ukrajinske in energetske krize) je bilo v letu 2024 s sredstvi SID banke sklenjenih za 187 milijonov EUR kreditov, v

⁴² Podatki o dodani vrednosti sektorjev, regionalnih vrednostih BDP in zaposlenosti so pridobljeni iz podatkovne baze Statističnega urada Republike Slovenije.

največjem številu malih in srednjih podjetij (MSP). Zneskovno v zadnjih letih sicer prevladujejo večja podjetja. Struktura kreditnega portfelja banke po ročnosti odraža usmerjenost SID banke v dejavnosti, skladne z ZSIRB in ZZFMGP. Skoraj vsi krediti so dolgoročni s spremenljivo obrestno mero.

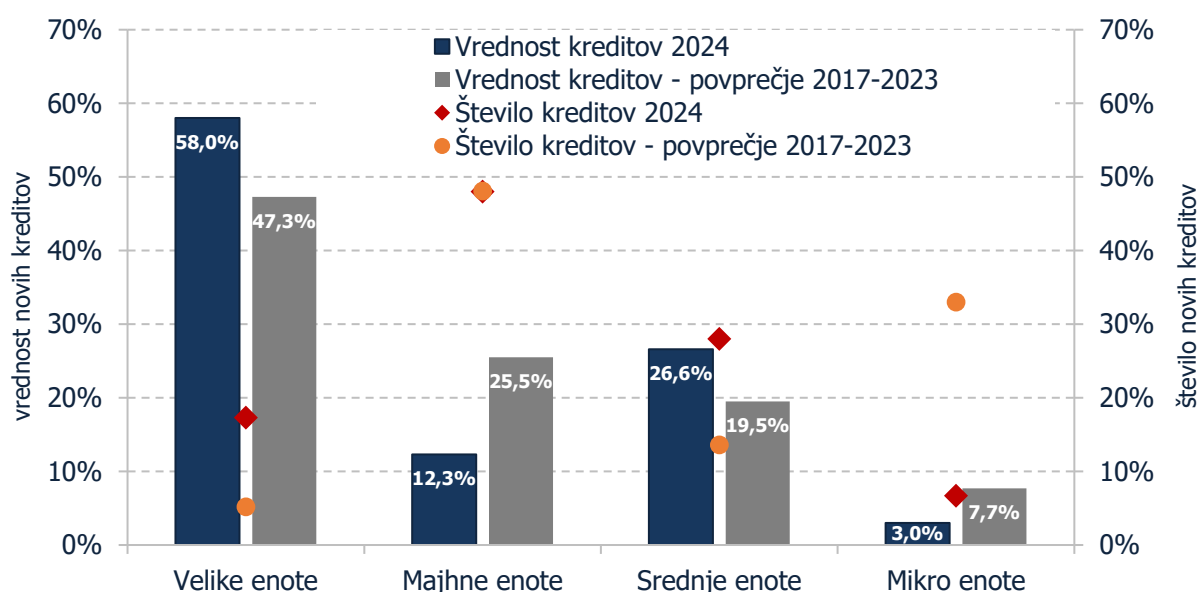
Nova financiranja so se v letu 2024 izvajala pretežno neposredno v obliki kreditov podjetjem s statusom državne pomoči (zlasti v okviru instrumentov finančnega inženiringa), preostalo pa kot sindicirana posojila ali kot posojila občinam in širšemu javnemu sektorju. Zlasti pri zadnjem je bilo občutiti znižanje konkurenčnosti cen SID banke pri produktih, kjer razpolaga z namenskimi viri razvojnih institucij ali z lastnimi viri, ki postajajo vse dražji glede na predvsem ugodne kratkoročne vire poslovnih bank.

Slika 50: Skupni znesek vseh novih kreditov in število podprtih subjektov

Vir: SID banka

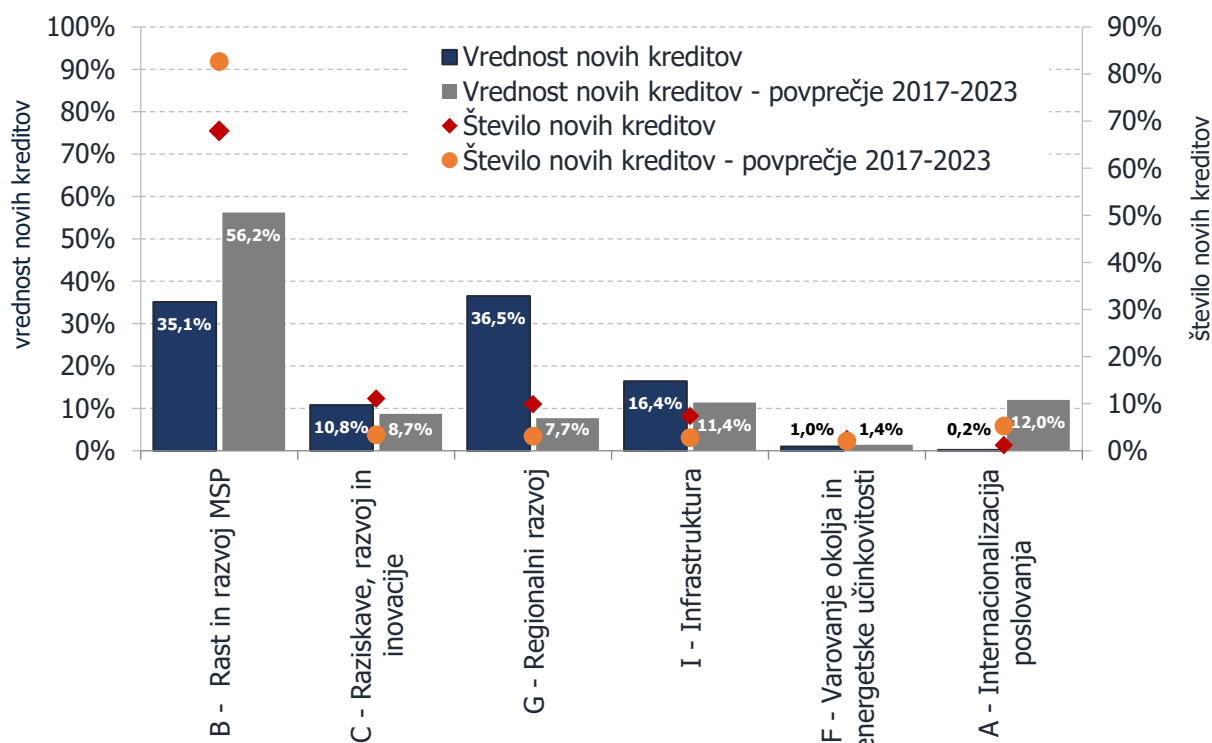
V letu 2024 se je nadaljeval trend upadanja obsega novih kreditov, ki je predvsem posledica manjšega povpraševanja po financiranju investicij zaradi negotovih geopolitičnih razmer in visoke likvidnosti gospodarstva, ki se kaže v visoki stopnji varčevanja gospodarskih družb. Glede na gospodarsko rast, ki je v letu 2024 znašala 1,6 %, proticiklično delovanje SID banke ni bilo potrebno.

Slika 51: Razpršitev novih kreditov po velikosti končnih upravičencev po velikostnih enotah

Vir: SID banka

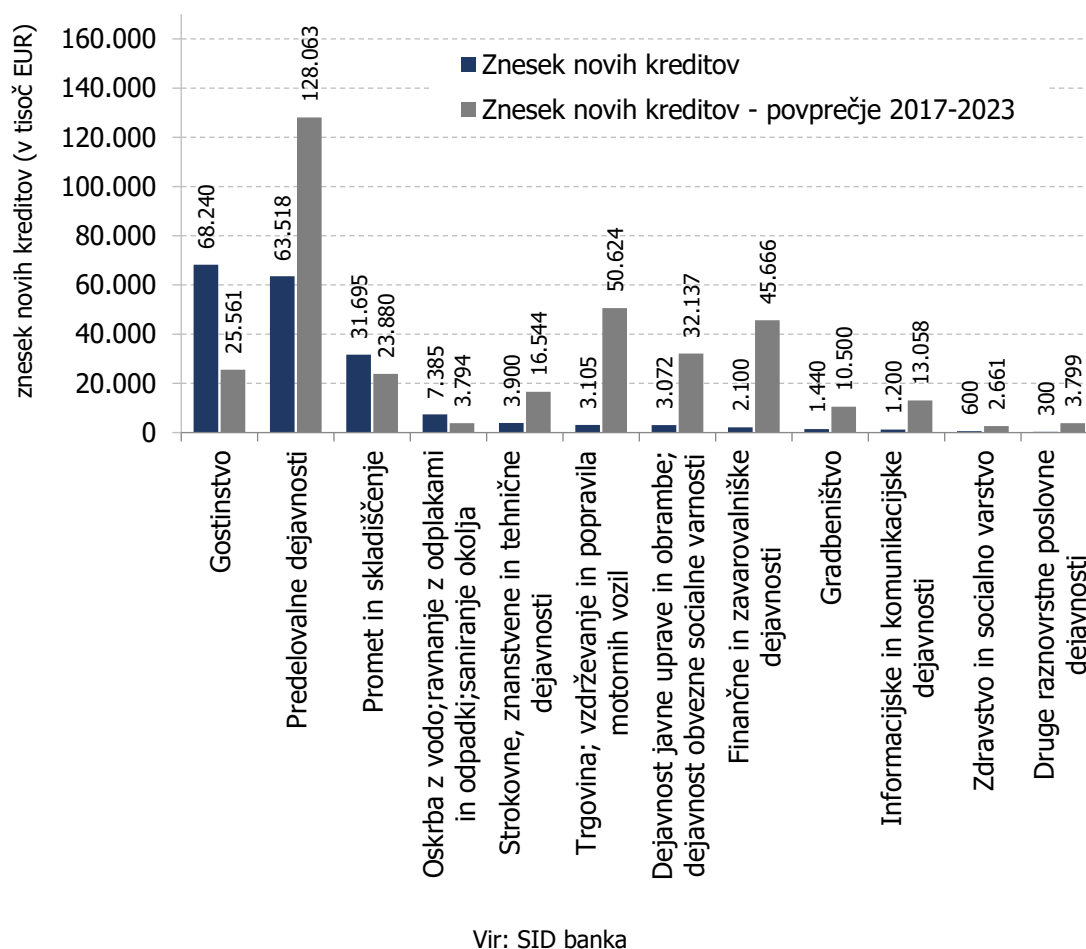
Porazdelitev med velikostnimi razredi se je v 2024 v primerjavi z obdobjem 2017-2023 nekoliko spremenila v prid podpori velikih podjetij (58 %), medtem ko je delež podprtih MSP nekoliko upadel. Delež danih kreditov srednjim, majhnim in mikro podjetjem se je v 2024 glede na primerjalno obdobje najbolj znižal v segmentu majhnih enot, in sicer na 12 %. Najmanjši delež vrednosti, 3 % novih kreditov je bil dan mikro enotam, kjer v 2024 beležimo visok padec tudi po številu danih kreditov, in sicer iz 33 % v primerjalnem obdobju, na 7 %. Po številu odobrenih kreditov je bil največji delež, 48 %, namenjen majhnim podjetjem, kar je enako povprečju primerjalnega obdobja.

Slika 52: Razpršitev novih kreditov po namenih naložbe končnega upravičenca

Vir: SID banka

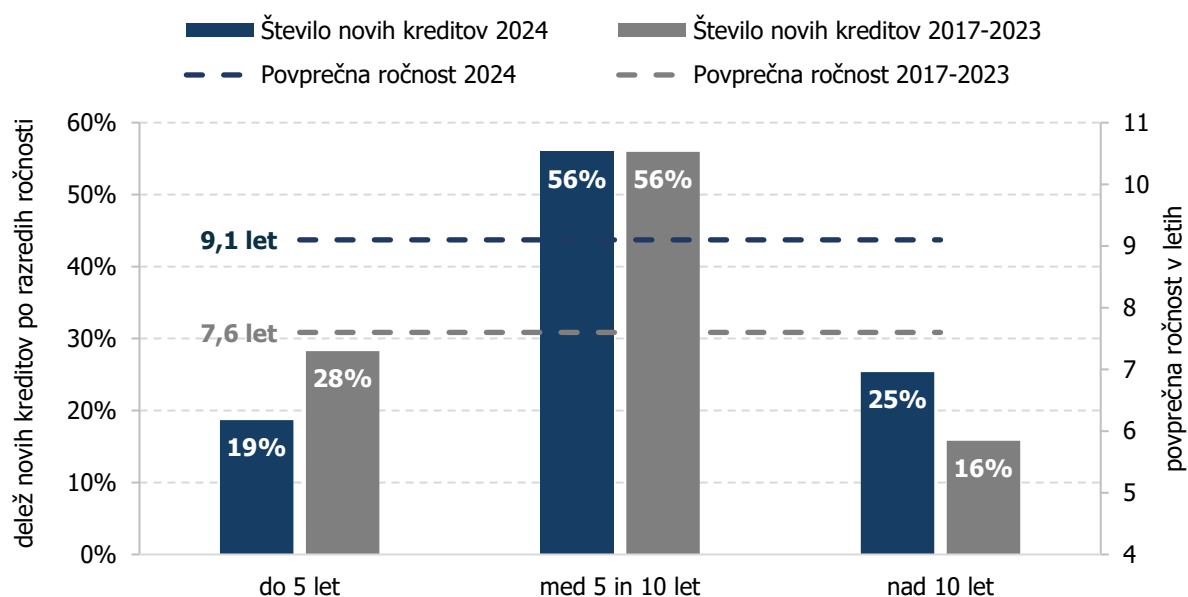
Analiza po namenih naložb končnih upravičencev kaže, da je bil največji delež novih kreditov odobren za financiranje regionalnega razvoja ter financiranje rasti in razvoja MSP. Delež vrednosti novih kreditov za regionalni razvoj se je glede na primerjalno obdobje povečal za 29 odstotnih točk, delež za rast in razvoj MSP pa se je glede na znižal za 21 odstotnih točk. Slednji še vedno predstavlja največji delež števila vseh novih kreditov, in sicer 68 %. Najbolj občutno se je glede na primerjalno obdobje znižal delež vrednosti danih kreditov za namen internacionalizacije poslovanja, ki je iz 12 % deleža padel na 0,2 % v 2024. SID banka stremi k podpori internacionalizacije podjetij tudi, oziroma predvsem, z neposrednim spodbujanjem njihove konkurenčnosti in investiranja, bolj kot pa z neposrednim financiranjem poslov mednarodne menjave, ki so tudi podvrženi nekaterim omejitvam glede na regulative EU.

Slika 53: Znesek novih kreditov končnim upravičencem v izbranih dejavnostih

Med kreditorejmalci so prevladovala podjetja iz gostinstva in predelovalnih dejavnosti, v obeh dejavnostih pa je prišlo do večjih sprememb v deležih financiranja. Financiranje gostinstva se je glede na primerjalno obdobje povečalo za 167 %, podjetja iz predelovalnih dejavnosti, pa sedaj predstavljajo polovico vrednosti kreditov primerjalnega obdobja. Večji delež financiranja je bil namenjen še dejavnosti promet in skladiščenje, pri ostalih dejavnostih, pa je bil delež relativno nizek, v večini primerov tudi veliko nižji od primerjalnega obdobja.

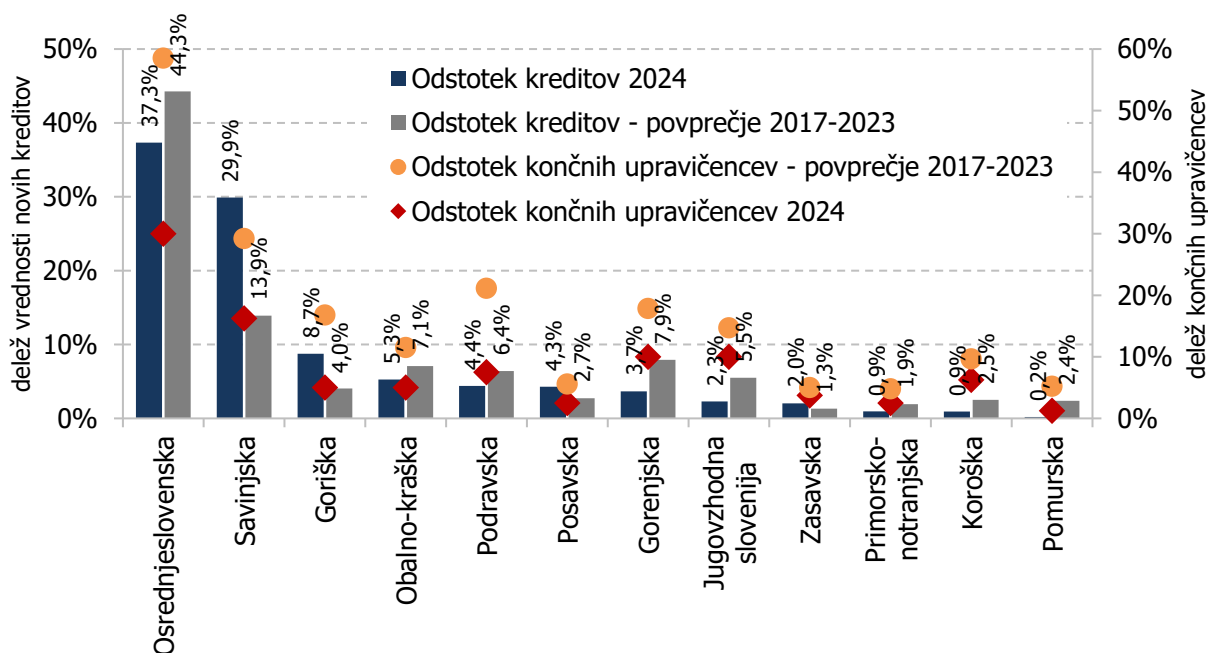
Struktura novih kreditov po ročnosti kaže na intenzivno financiranje projektov, in sicer več kot polovico, v razredu ročnosti med 5 in 10 let. Četrtnina danih novih kreditov je bila v 2024 ročnosti daljše od 10 let. Ostali krediti so bili ročnosti krajše od 5 let. Glede na povprečje primerjalnega obdobja 2017-2023 se je v 2024 število danih kreditov ročnosti nad 10 let povečalo za 9 odstotnih točk, na drugi strani pa je to pomenilo sorazmerno znižanje danih kreditov ročnosti do 5 let. Povprečna ročnost novih kreditov je v 2024 znašala 9,1 let, kar pomeni da se je glede na primerjalno obdobje zvišala za 1,5 let.

Slika 54: Struktura novih kreditov glede na razrede ročnosti

Vir: SID banka

Slika 55: Regionalna razpršenost novih kreditov

Vir: SID banka

Z vidika regionalne razpršenosti kreditov, sklenjenih v letu 2024, odobrenih kreditojemalcem s sedežem v Republiki Sloveniji, je bilo največ novih kreditov, 37 % danih kreditojemalcem iz osrednje-slovenske regije. Sledijo savinjska (30 %), goriška (9 %), obalno kraška (5 %), podravska (4 %) in druge regije (15 %). SID banka sicer skuša ohranjati ustrezno razpršeno aktivnost med vsemi regijami RS.

XVI.2. OCENA UČINKOV NA GOSPODARSKO AKTIVNOST

Delovanje SID banke je dovolj obsežno, da so učinki njenega financiranja in zavarovanja makroekonomsko relevantni.

UČINKI NA CELOTNO GOSPODARSTVO

Učinki financiranja se lahko izrazijo tudi v njihovem prispevku k spodbujanju BDP, izvoza, prodaje in ustanavljanju novih delovnih mest. Za tovrstne ocene SID banka uporablja ocene multiplikativnih učinkov svojih aktivnosti, ki so predmet izračunov raziskav Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani. Po tem metodološkem pristopu je bilo skupaj podprtega za 0,83 mrd EUR dodatnega BDP, 2,05 mrd EUR dodatne prodaje, 0,95 mrd EUR dodatnega izvoza in podprtih okoli 4.900 novih delovnih mest.

Tabela 27: Multiplikativni učinki finančnih storitev SID banke v 2024

	Učinki finančnih storitev SID banke		
	Financiranje	Zavarovanje	SKUPAJ
Dodaten BDP	0,16 mrd EUR	0,67 mrd EUR	0,83 mrd EUR
Dodatna prodaja	0,41 mrd EUR	1,64 mrd EUR	2,05 mrd EUR
Dodaten izvoz	0,14 mrd EUR	0,81 mrd EUR	0,95 mrd EUR
Nova delovna mesta	1.100	3.800	4.900

OPREDELITEV MULTIPLIKATIVNIH UČINKOV KREDITNE AKTIVNOSTI SID BANKE: OCENE EKONOMSKE FAKULTETE V LJUBLJANI

SID banka redno preverja svoj vpliv na gospodarstvo oziroma trajnostni razvoj RS in zadovoljstvo gospodarskih deležnikov z njenimi storitvami. Gre za dobro mednarodno prakso na področju razvojnega bančništva, saj so redne neodvisne evalvacije dobra podlaga za ovrednotenje izpolnjevanja mandatov v preteklem obdobju, hkrati pa podajajo tudi koristna napotila glede možnosti za nadaljnji razvoj in nadgradnjo delovanja razvojnih inštitucij.

Prva kompleksna analiza vloge in pomena SID banke za slovensko gospodarstvo, s študijo možnosti razširitve dejavnosti z novimi produkti za spodbujanje gospodarskega razvoja, je bila izvedena leta 2007, z dopolnitvami v 2008 in 2009 (predvsem z vidika analize tržnih vrzeli). Analiza je pokazala pomemben vpliv SID banke na gospodarstvo in širšo družbo. Aprila 2012 je bila zaključena druga kompleksna neodvisna evalvacija aktivnosti SID banke in sicer za obdobje 2007–2010 z oceno vpliva krize na prihodnji razvoj tržnih vrzeli. Evalvacijo je izvedla Ekonomska fakulteta v Ljubljani. Ekonomska vloga SID banke in učinki delovanja v tem obdobju so bili proučevani s kombinacijo kvalitativnih in kvantitativnih metod.

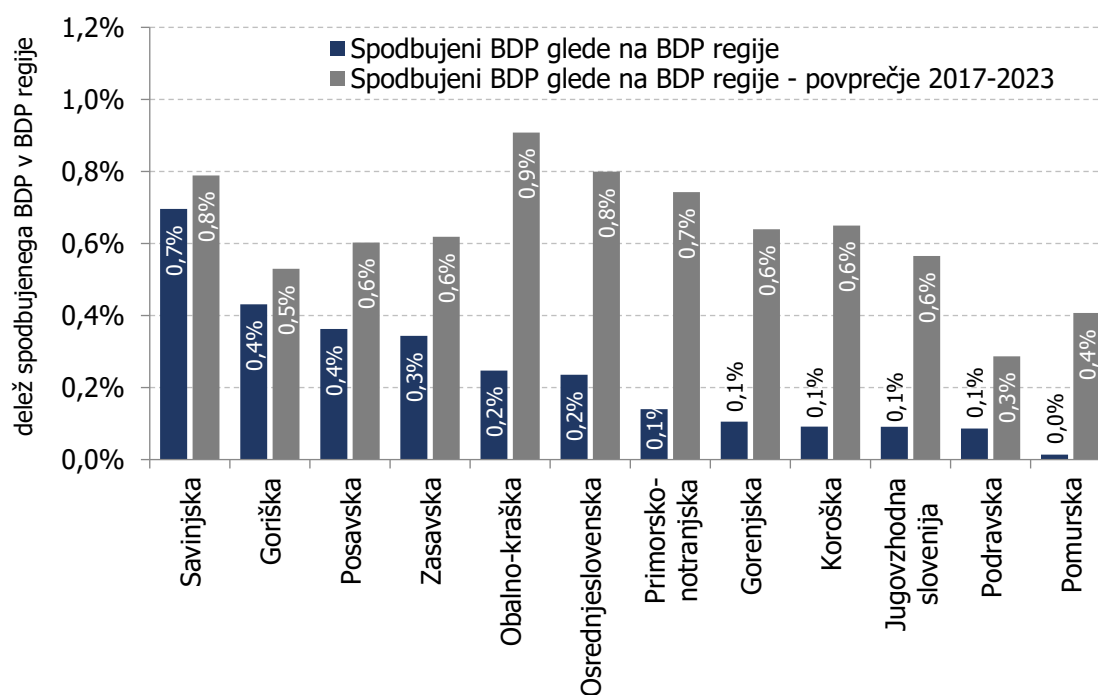
Raziskava EF je pokazala naslednje ocene kvantifikacije multiplikativnih učinkov kreditne aktivnosti SID banke:

- **skupni multiplikator prodaje za financiranje** (kratkoročni neposredni učinek začetne investicije ter dolgoročni učinek dodatne proizvodnje) **znaša 4,29** – to pomeni, da je vsak evro izvedenega investicijskega projekta ustvaril, neposredno in posredno, 4,29 EUR dodatne prodaje v Sloveniji;
- **skupni multiplikator BDP znaša 1,67**, kar pomeni, da je vsak evro izvedenega projekta ustvaril dodatnih 1,67 EUR k skupnemu BDP Slovenije;
- **skupni multiplikator izvoza pa znaša 1,51**, kar pomeni, da je vsak evro izvedenega projekta ustvaril dodatnih 1,51 EUR izvoza.

UČINKI PO REGIJAH

Največji učinki so bili v letu 2024 doseženi v Savinjski regiji, kjer je spodbujeni BDP glede na BDP regije znašal 0,7 %. V ostalih regijah se je delež spodbujenega BDP regije večinoma gibal med 0,1 in 0,4 %. Najnižji delež spodbujenega BDP je bil v Pomurski regiji, in sicer 0,01 %. V povprečju 2024 je bilo v regijah spodbujenega 0,2 % BDP. Glede na primerjalno obdobje 2017-2023 se je povprečni delež znižal za 0,4 odstotne točke.

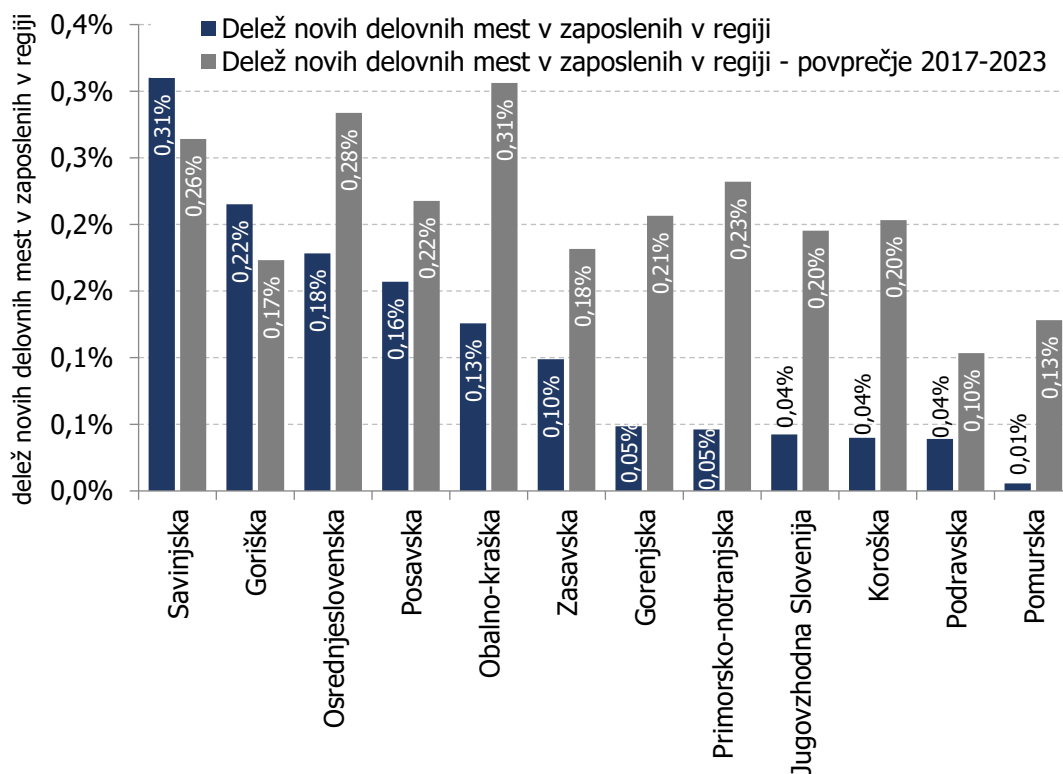
Slika 56: Primerjava deležev spodbujenega BDP glede na BDP regije⁴³

Vir: SID banka

⁴³ Bruto domači proizvod: zadnji razpoložljivi podatki SURS – 2023.

Slika 57: Primerjava deležev novih delovnih mest v zaposlenih v regijah⁴⁴

Vir: SID banka

Prispevek finančnih storitev h kreiranju novih delovnih mest, glede na zaposlenost po regijah, je primerjano z obdobjem 2017-2023 po večini upadel. Zvišal se je v Savinjski in Goriški regiji. Povprečen delež novih delovnih mest v zaposlenih po regijah je bil v preteklem primerjalnem obdobju na ravni 0,21 %, v 2024 pa je znašal 0,11 %.

⁴⁴ Zaposlenost: podatki SURS.

XVI.3. OCENA MAKROEKONOMSKIH UČINKOV

Nadgrajena interna metodologija pokaže, da pomenijo ocenjeni učinki delovanja SID banke v povprečju dvig ravni BDP med 1 in 2 % letno.

OPREDELITEV OCENJEVANJA UČINKOV

SID banka kot razvojna banka je s svojim poslanstvom zavezana zasledovati predvsem doseganje čim večjih strukturnih in cikličnih učinkov na spodbujanje gospodarske aktivnosti in trajnostnega razvoja v Sloveniji. Z namenom vrednotenja teh učinkov je bila izdelana **Evalvacija aktivnosti SID banke v obdobju 2007–2010 z oceno vpliva krize na prihodnji razvoj tržnih vrzeli** (Škerlavaj in drugi, 2012⁴⁵), ki je s pomočjo input-output analize na podlagi matrik družbenega računovodstva (SAM – Social Accounting Matrix) ocenila multiplikatorje delovanja SID banke.

V letu 2020 je bilo vrednotenje teh učinkov interno dodatno nadgrajeno s podrobnejšo opredelitvijo nekaterih dodatnih parametrov ocenjevanja makro učinkov. Za vrednotenje makroekonomskih učinkov razvojne banke je potrebno definirati:

- način transmisije financiranja banke na gospodarsko aktivnost in
- »dodatnost« financiranja razvojne banke, ki učinke omejuje zgolj na del spodbujene gospodarske aktivnosti, ki se ne bi udeležil brez intervencije razvojne banke.

⁴⁵ Škerlavaj, M., Pahor, M., Pustovrh, A. & Černe M. (2012): Evalvacija aktivnosti SID banke v obdobju 2007 – 2010 z oceno vpliva krize na prihodnji razvoj tržnih vrzeli. Ekonomska fakulteta. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.

Dosedanja metodologija, pripravljena s strani omenjene ekspertne skupine EF v letu 2012, je temeljila na njihovi oceni multiplikatorja na BDP, spodbujenega z dodatnim financiranjem investicij. Dodatnost delovanja SID banke je bila ovrednotena na osnovi ankete pri podjetjih, ki so prejela financiranje SID banke, z oceno ali bi se financiranje izvedlo tudi brez intervencije SID banke. Nadgradnja metodologije multiplikativne učinke razvojne banke podrobneje opredeli glede na tipične kategorije, ki določajo aktivnost razvojnih bank: ročnost posojil, dostopnost financiranja za podjetja, ki prejmejo financiranje s strani razvojne banke glede na njihove bonitetne ocene in zavarovanja, ter splošne razmere gospodarskega cikla. S tem je omogočena tudi primerjalna analiza učinkovitosti na ravni programov financiranja in ocena postopnega prehajanja učinkov v gospodarstvo.

NADGRAJENA INTERNA METODOLOGIJA

Nadgradnja metodologije namesto uporabe konstantnega multiplikatorja predvideva ocenjevanje učinkov z upoštevanjem vsakokratnih lastnosti posameznega posla financiranja in velikosti ekonomskih učinkov skozi čas. Kot osnovo za dinamično analizo so privzete in prilagojene ocene učinkov dinamičnega modela splošnega ravnovesja (Computable General Equilibrium, CGE) RHOMOLO-EIB, ki ga za ovrednotenje makroekonomskih učinkov svoje aktivnosti uporablja EIB (osnovni model).

Interna metodologija ocenjevanja makroekonomskih učinkov tako temelji ne le na ocenjenem multiplikatorju, pač pa tudi na upoštevanju intenzivnosti tržne vrzeli oz. ti. dodatnosti posameznega posla. Z vpeljanim konceptom dodatnosti tako pridobljene ocene odražajo spodbujeno aktivnost, ki je brez razvojne in interventne vloge SID banke ne bi bilo, hkrati pa upoštevajo tudi stopnjo racioniranja. Racioniranost na ravni posla je delež povpraševanja po financiranju, ki ga komercialni sektor ne želi oz. ne more zagotoviti. Učinki na gospodarstvo so odvisni od lastnosti posameznih poslov, ki nastopajo v različnih programih financiranja. Lastnosti posameznih programov financiranja (ročnost posojila, velikost podjetij, zavarovanje, delitev tveganj ...) pa opredeljujejo lastnosti poslov in s tem učinke programov.

Zaradi prociklične narave finančnega sistema se tržne vrzeli v krizah povečujejo in zmanjšujejo ob ekspanziji poslovnega cikla, kar določa ciklično komponento tržnih

vrzeli. Ciklična vrzel⁴⁶ tako povezuje učinek razvojne banke z obdobjem gospodarskega cikla, opredeljenega prek proizvodne vrzeli (razlika med doseženo in ravnovesno gospodarsko aktivnostjo). Uvedba povezovanja učinkov in gospodarskega cikla sloni na premisi, da je makroekonomski multiplikator v neugodnih pogojih gospodarskega cikla večji kot v ugodnih pogojih gospodarskega cikla, kar je tudi podlaga za proticiklično delovanje razvojnih bank.

Poleg ciklične pa se pri izračunu dodatnosti upošteva tudi strukturna vrzel⁴⁷. Ta vrednoti strukturne, trajne oz. dolgoročne učinke, za katere se predpostavlja, da so posledica financiranja projektov z dolgoročnejšimi učinki. To so na primer infrastrukturni projekti, izboljšanje proizvodnih tehnologij prek vlaganj v raziskave in razvoj ter človeški kapital, okoljske naložbe in podobno. Običajno se te investicije financirajo s posojili daljših ročnosti, ki so prek tržnih finančnih posrednikov dosegljiva v omejenem obsegu. Strukturna vrzel je zato opredeljena kot funkcija racioniranosti in ročnosti.

Dinamični multiplikatorji ponazarjajo, kako razvojno financiranje skozi čas učinkuje na gibanje BDP. Za kvantifikacijo učinkov so uporabljeni delno prilagojeni dinamični multiplikatorji, ki izhajajo iz modela RHOMOLO-EIB. Z dinamičnimi multiplikatorji ocenjeni dinamični učinki, ki se delijo na ciklične oz. investicijske – ti so prehodne narave – in strukturne oz. trajne, ki so dolgoročne narave.

V finančni krizi (2008/09) je SID banka delovala predvsem prek zagotavljanja bankam dodatnih virov financiranja. V nadaljevanju, predvsem po letu 2013, ko banke pri lastnih virih niso bile več omejene, pa je SID banka oblikovala lastne programe neposrednega financiranja.

⁴⁶ Ciklična vrzel povezuje učinek razvojne banke z obdobjem gospodarskega cikla, opredeljenega prek proizvodne vrzeli (razlika med doseženo in ravnovesno gospodarsko aktivnostjo). Uvedba povezovanja učinkov in gospodarskega cikla sloni na premisi, da je makroekonomski multiplikator v neugodnih pogojih gospodarskega cikla večji kot v ugodnih pogojih gospodarskega cikla, kar je tudi podlaga za proticiklično delovanje razvojnih bank. Ciklična vrzel je omejena na razpon med 0 in 1, in sicer kot seštevek racioniranosti in funkcije gospodarskega cikla, ki prispeva k ciklični vrzeli le v pogojih negativnega gospodarskega cikla (negativna proizvodna vrzel). Ciklična vrzel je torej enaka 0, ko gre za posle, ki niso racionirani, in so pogoji gospodarskega cikla ugodni.

⁴⁷ Strukturna vrzel vrednoti strukturne, trajne oz. dolgoročne učinke, za katere se predpostavlja, da so posledica projektov z dolgoročnejšimi učinki. Kot so na primer infrastrukturni projekti, izboljšanje proizvodnih tehnologij prek vlaganj v raziskave in razvoj ter človeški kapital, okoljske naložbe in podobno. Običajno se te investicije financirajo s posojili daljših ročnosti, ki so prek tržnih finančnih posrednikov dosegljiva v omejenem obsegu. Strukturna vrzel je zato opredeljena kot funkcija racioniranosti in ročnosti, če je le-ta daljša od (predpostavljene) ročnosti, ki jo zagotavljajo komercialne banke. Strukturna vrzel je torej enaka 0 če je racioniranost enaka 0 in ročnost na posameznem poslu ne presega tržne ročnosti in narašča z racioniranostjo in financiranjem ročnosti daljših od tržnih. Strukturna vrzel je omejena na vrednosti med 0 in 1.

PREGLED OCEN DINAMIČNIH MAKROEKONOMSKIH UČINKOV SID BANKE

Rezultati uporabe prenovljenega metodološkega okvirja opisujejo glavne značilnosti učinkov delovanja SID banke po letu 2007:

- Po ocenah uporabljenega metodološkega okvirja je SID banka v obdobju od 2007-24 v gospodarstvo posredno in neposredno investirala za 18 % BDP sredstev in do 2023 dosegla skupaj za nekaj več kot 26 % BDP makroekonomskih učinkov. To predstavlja tudi za okoli 10 % BDP javnofinančnih prihodkov iz naslove spodbujene aktivnosti. Čez 16 % BDP je bilo cikličnih učinkov in preostalih nekaj več 10 % BDP strukturnih. S časom se v strukturi povečujejo strukturni učinki, medtem ko se ciklični znižujejo, saj po naravi niso trajni. V letu 2024 to pomeni za 1,5 % BDP dodatne gospodarske aktivnosti.
- V povprečju pomenijo ocenjeni učinki dvig ravni BDP med 1 in 2 % letno. Strukturni učinki financiranja, ki imajo daljnosežne posledice na ekonomijo prek vlaganj, na primer v infrastrukturo, izboljšanje proizvodnih tehnologij, vlaganj v raziskave in razvoj, že dosegajo letne ravni 1 % BDP. S cikličnimi oziroma prehodnimi učinki, ki so zato bolj kratkoročne narave, je SID banka letno prispevala nad 1 % cikličnega gibanja BDP v obdobju proizvodne vrzeli, kar je pomemben prispevek k izvajanju proti-ciklične politike.
- Z vidika dinamike je bil opazen močan porast učinkov financiranja po ustanovitvi SID banke kot razvojne banke v letu 2007 in njen prispevek k gospodarskemu okrevanju v finančni krizi po letu 2008 vse do leta 2016. Z letom 2020 je prispevek SID banke k BDP ponovno naraščal zaradi povečanja financiranja v krizi po izbruhu kovid na gospodarsko aktivnost.
- V začetnih letih je bil večji del delovanja SID vezan na posredne posle, ki od leta 2011 dalje postopno zastajajo. Na posredne posle je bilo do leta 2011 vezanih 60 % novih poslov, delež se je v nadaljevanju, ko ni bilo več tolikšne potrebe po proti-cikličnem delovanju, močno znižal.
- Učinki neposrednega financiranja z bolj sistematičnim naslavljanjem specifičnih razvojnih vrzeli dosegajo višje skupne učinke. Med programi z makroekonomsko relevantnim učinkom imajo največje učinke na enoto financiranja skladi finančnega inženiringa.

- Ocena učinkov brez upoštevanja strogega kriterija dodatnosti in s tem določenega prekrivanja poslovanja s poslovnimi bankami, torej z upoštevanjem celotnih poslov kot spodbujevalnih, kažejo, da SID banka s svojimi aktivnostmi prispeva od 4,5 do 5,5 % BDP makroekonomskih učinkov na letni ravni.

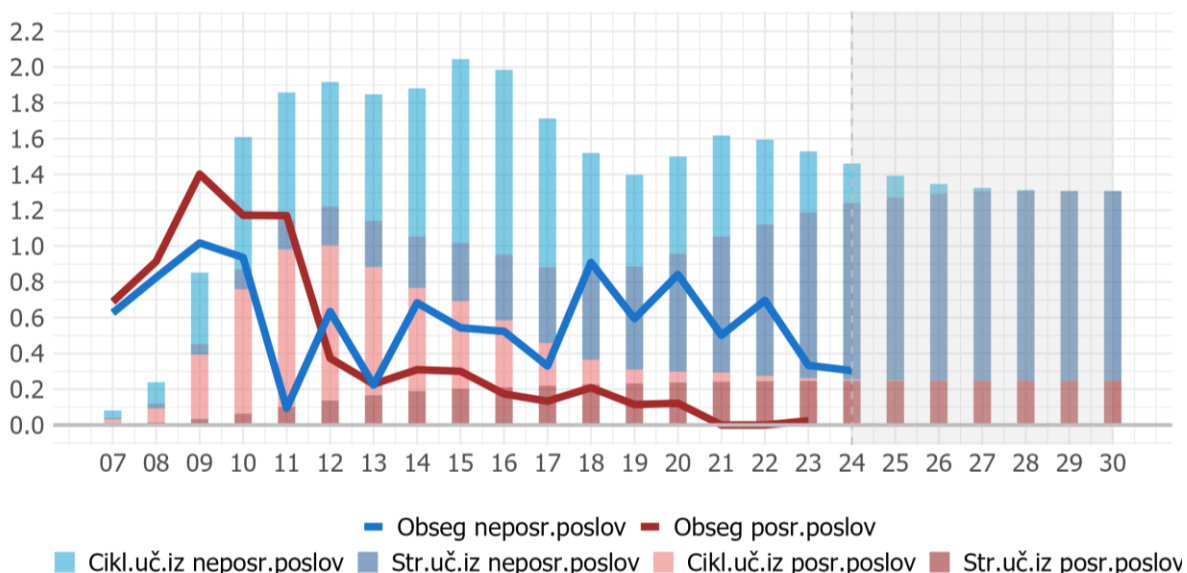
Podrobna analiza posameznih segmentov financiranja SID banke pokaže, da neposredno financiranje zaradi bolj sistematičnega naslavljanja specifičnih razvojnih vrzeli dosega precej višje skupne učinke kot posredno financiranje. Ocenjeni učinki posrednih poslov do leta 2024 glede na obseg poslov iz leta 2007–2024 v razmerju do BDP dosegajo 1,2-kratno vrednost obsega poslov. Nasprotno ocenjeni učinki neposrednih poslov dosegajo 1,7-kratnik vrednosti glavnice.

Ob izrazitem **proticikličnem delovanju SID banke in visokem interveniranju na trgu v letih 2009-10** so ocenjeni dinamični makroekonomski učinki SID banke leta 2010 že presegli 1,5 % BDP letno. V posameznih letih so celo presegli 1,8 % BDP. Finančna kriza iz leta 2008 je bila v prvi fazi za slovenski bančni sistem predvsem likvidnostna kriza. Delovaje SID banke je bilo zato pri naslavljanju ciklične vrzeli prvenstveno usmerjeno v zagotavljanje zadostne likvidnosti bančnemu sistemu in s tem v posredno financiranje podjetij. SID banka je proti-ciklično reagirala že v zgodnji jeseni 2008, ko je bilo precej povečano povpraševanje po refinanciranju bank in posledično financiranju podjetij, ki so jim predvsem večje banke omejile dostop do kreditov.

Od leta 2013 dalje je slovensko gospodarstvo postopno prehajalo v fazo okrevanja, kar je glede na proticiklično delovanje SID banke pomenilo postopno umikanje s trga in s tem zniževanje obsega poslov na posrednem financiranju. V času recesije so se poglobile razvojne vrzeli in SID banka je z letom 2011 tudi še v okviru proti-cikličnega delovanja neposredno naslavljala razvojne vrzeli prek razvojno-spodbujevalnih programov v okviru finančnega inženiringa v sodelovanju z MGRT. **Prispevek posrednih poslov k makroekonomskim učinkom se je tako ob proticikličnem delovanju SID banke od leta 2013 dalje zniževal**, kar je v skladu s strategijo izrazitejšega delovanja na neposrednih poslih. Učinki iz posrednih poslov tako v zadnjem času z nižjimi vrednostmi poslov dosegajo le še zelo majhne vrednosti.

Od leta 2013 dalje, ko se je likvidnostna vrzel v gospodarstvo začela zmanjševati, se je **na neposrednih poslih ob visoki ciklični dodatnosti začela povečevati tudi strukturna dodatnost**. To je vplivalo na višje makroekonomske učinke predvsem neposrednih poslov. Oblikovanje posojilnih skladov je omogočilo naslavljanje različnih vrst težav več velikostnih razredov podjetij, od likvidnostnih do kapitalske podhranjenosti, pomanjkanja sredstev za financiranje raziskav in razvoja ter trajnostnega razvoja.

Slika 58: Dinamični ciklični in strukturni učinki posrednih in neposrednih poslov
(v % BDP)

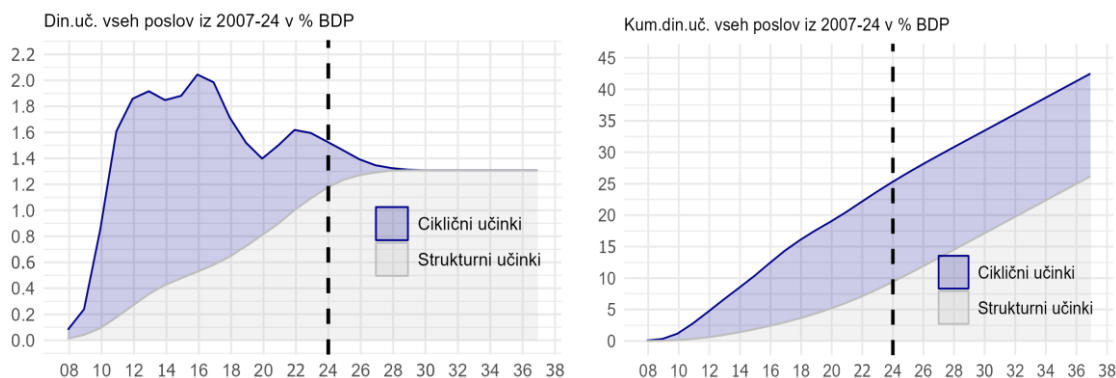
Vir: SID banka

Makroekonomski stabilizacijski okvir evroobmočja je v blaženju posledic zaostrenih razmer zaradi pandemije covid-19, kljub fiskalnim spodbudam, še vedno močno temeljil tudi na denarni politiki. ECB je tudi prek nekonvencionalnih ukrepov spodbujala likvidnost v bančnem sistemu in zmanjševala potrebo za proticiklično delovanje razvojnih bank v delu, ki obsega spodbujanje likvidnosti prek bančnega sistema. Zato nasprotno od prejšnje finančne krize, tokrat v oteženih razmerah zaradi pandemije ni bilo tolikšnega povpraševanja po posrednem financiranju SID banke.

REZULTATI OSNOVNEGA DINAMIČNEGA MODELA

Na podlagi posojilne aktivnosti SID banke v obdobju od 2007–2024 se ocenjuje prispevek k rasti BDP v obdobju do 2028 povprečno na 1,4 % BDP letno oz. v vseh 22-ih letih skupaj na čez 30 % letnega BDP.⁴⁸ Z visokimi dimničnimi učinki izstopajo leta od 2011 do 2016, predvsem zaradi izrazitih cikličnih učinkov. To je bilo obdobje visoko negativne proizvodne vrzeli in likvidnostnega krča v slovenskem finančnem sistemu in posledično gospodarstvu. Po letu 2016 dinamični učinki padejo pod 1,7 % BDP letno. V letih po 2020 se z zdravstveno in posledično tudi ekonomsko krizo ponovno zvišajo nad 1,6 %, kot posledica ponovno potrebnega močnega proticikličnega delovanja SID banke. Z upočasnjevanjem gospodarske aktivnosti in višjih obrestnih mer so v prihodnjem obdobju dinamični učinki predvsem pod vplivom omejenega povpraševanja. V primeru, da bi se gospodarske razmere zaostrele, pa tudi zaostrenega racioniranja. V grafikonu so prikazani učinki glede na sklenjene posle do leta 2024.

Slika 59: Dinamični (levo) in kumulativni dinamični makro učinki (desno) kreditnih poslov SID banke iz obdobja 2007–2024 v % BDP

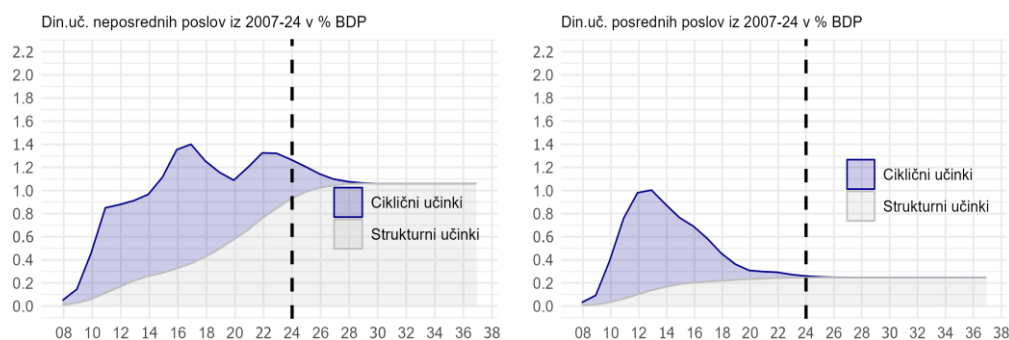
vir: SID banka

Vpliv **cikličnih učinkov**, ki je prehodne narave in zato bolj kratkoročen, je za posle SID banke iz obdobja 2007–2024 do leta 2028 ocenjen na povprečno nekaj čez 0,7 % BDP letno oz. skupaj v 22-ih letih na 16 % (letnega) BDP. To pomeni dobro polovico celotnega učinka. V nadaljnjih letih se delež cikličnega učinka znižuje in povečuje

⁴⁸ Računano v razmerju glede na BDP glede na leto nastanka učinka.

delež **strukturnega učinka**. Ciklični učinek ima vpliv na makroekonomsko dogajanje predvsem skozi stran povpraševanja prek investiranja denarja v fazi izvedbe projekta in povezanega financiranja. Strukturni učinek pa ima močnejši vpliv na ekonomijo prek ponudbene strani prek dolgoročnih učinkov s strani SID banke podprtih projektov, vezanih npr. na transportne stroške, produktivnost.

Slika 60: Dinamični makro učinki posrednih (levo) in neposrednih (desno) kreditnih poslov SID banke iz obdobja 2007-2024 v % BDP

vir: SID banka

Delovanje SID banke je bilo od leta 2007 do leta 2011 na **posrednem financiranju** s 60 % vseh novih poslov precej močno, kljub upoštevanju predpostavke o le 50 % plasiranju posojil danim bankam naprej v gospodarstvo. V obdobju finančne krize oz. v obdobju likvidnostnega krča v gospodarstvu, od 2010 do 2014, so učinki posrednih poslov dosegli letno tudi do odstotek BDP. Učinki vseh posrednih posojil iz obdobja 2007–2024 bodo do leta 2027 glede na ocenjeni model kumulativno dosegli čez 9 % (letnega) BDP, od tega bodo nekaj manj kot 60 % predstavljali ciklični učinki.

Vpliv **neposrednega financiranja** na makroekonomske učinke je pričakovano večji, zaradi namenskega targetiranja investicijskih projektov z dolgoročnejšim potencialom in delovanja na segmentih na katerih je finančna vrzel najbolj pričakovana. Ocenjeni makroekonomski učinki neposrednega financiranja od leta 2014 dosežejo čez odstotek BDP letno, leta 2024 1,2 % BDP. Kumulativno je učinek vseh neposrednih poslov iz obdobja 2007-24 do leta 2028 ocenjen na čez 22 % (letnega) BDP, od tega že nekaj več kot polovico pomenijo strukturni učinki, ki se pričakovano skozi čas povečujejo.

XVI.4. OCENA UČINKOV S POMOČJO PRIMERJALNE ANALIZE

Komitenti SID banke v primerjavi s splošno in homogeno populacijo v povprečju dosegajo višje rezultate vseh proučevanih kazalnikov.

Eden od primernih načinov spremljanja učinkov razvojnih bank je osnovan na primerjavi razvoja podjetij, ki so bila predmet financiranja, s čim bolj podobnimi podjetji, ki pa financiranja s strani razvojne banke niso prejela. Primerjalna analiza učinkov je torej namenjena spremljanju razvoja podjetij po pridobitvi kredita SID banke, kar pomeni, da se podjetja spremlja v času. V nadaljevanju je predstavljena ocena učinkov po programih financiranja na podlagi tovrstne primerjalne analize. Analiza proučuje rast izbranih kazalnikov, pri čemer se za analiziranje učinkov gibanja rasti kazalnikov komitentov SID banke primerjajo z gibanji rasti istih kazalnikov v splošni in homogeni populaciji.

OCENJENI UČINKI

Predstavljena analiza učinkov temelji na proučevanju rasti štirih izbranih kazalnikov:

- kapitala,
- prihodkov od prodaje,
- zaposlenosti in
- investicij,

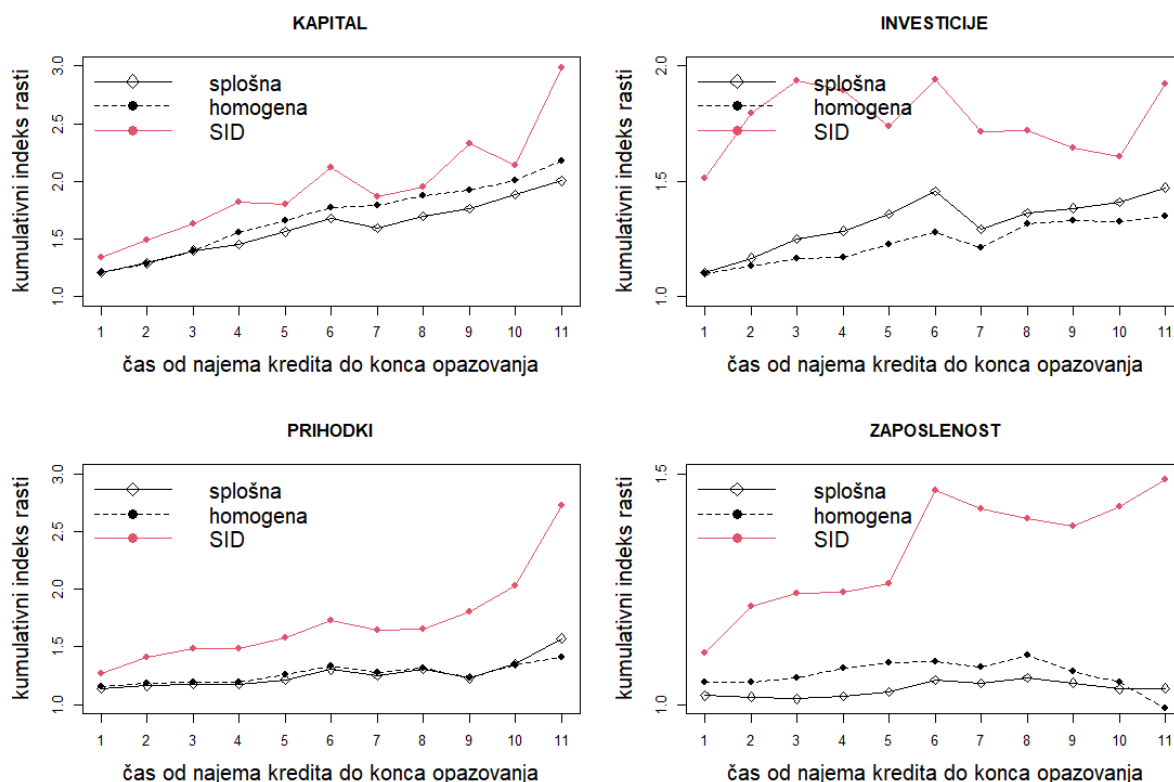
ki v ustrezni meri odražajo poslovno uspešnost podjetja. **Ključne ugotovitve primerjalne analize teh kazalnikov so naslednje:**

- Komitenti SID banke, ne glede na proučevani program financiranja, v primerjavi s splošno in homogeno populacijo v povprečju dosegajo višje rezultate vseh proučevanih kazalnikov (kapitla, prihodkov od prodaje, zaposlenosti in investicij). Izjemo predstavlja rast investicij komitentov posojilnega sklada PS3, ki v zadnjih dveh opazovanih letih pojenjuje, podoben trend pa je opazen tudi v primeru njene homogene populacije.
- Relativni učinek (učinek v primerjavi s splošno in homogeno populacijo) je najmanjši pri komitentih posojilnega sklada PS3 pri rasti investicij, vendar je absolutna rast z izjemo zadnjih dveh opazovanih let primerljiva z rastjo komitentov na drugih programih.
- Pri rasti kapitala zelo dobro performirajo komitenti posojilnega sklada 2 in posrednega financiranja. Slednji v zadnjem obdobju na vseh segmentih kaže hitro rast kazalnikov in pozitivno odstopanje od splošne in homogene populacije, vendar pa je število podjetij v tem segmentu v zadnjih letih opazno manjše, kot je bilo v preteklosti.
- Učinki na izboljševanje bonitetne ocene so manjši. V splošnem se bonitetne ocene izboljšujejo tako komitentom SID banke kot primerjanima populacijama. Delež podjetij, ki se jim je bonitetna ocena v času izboljšala, tako pri posrednem financiranju, PS2 in ostalem finančnem inženiringu v zadnjem obdobju presega deleže, ki jih dosega splošna in homogena populacija, v zadnjem letu je to posebej izrazito pri posrednem financiranju.

GRAFIČNI PRIKAZI OCENJENIH UČINKOV

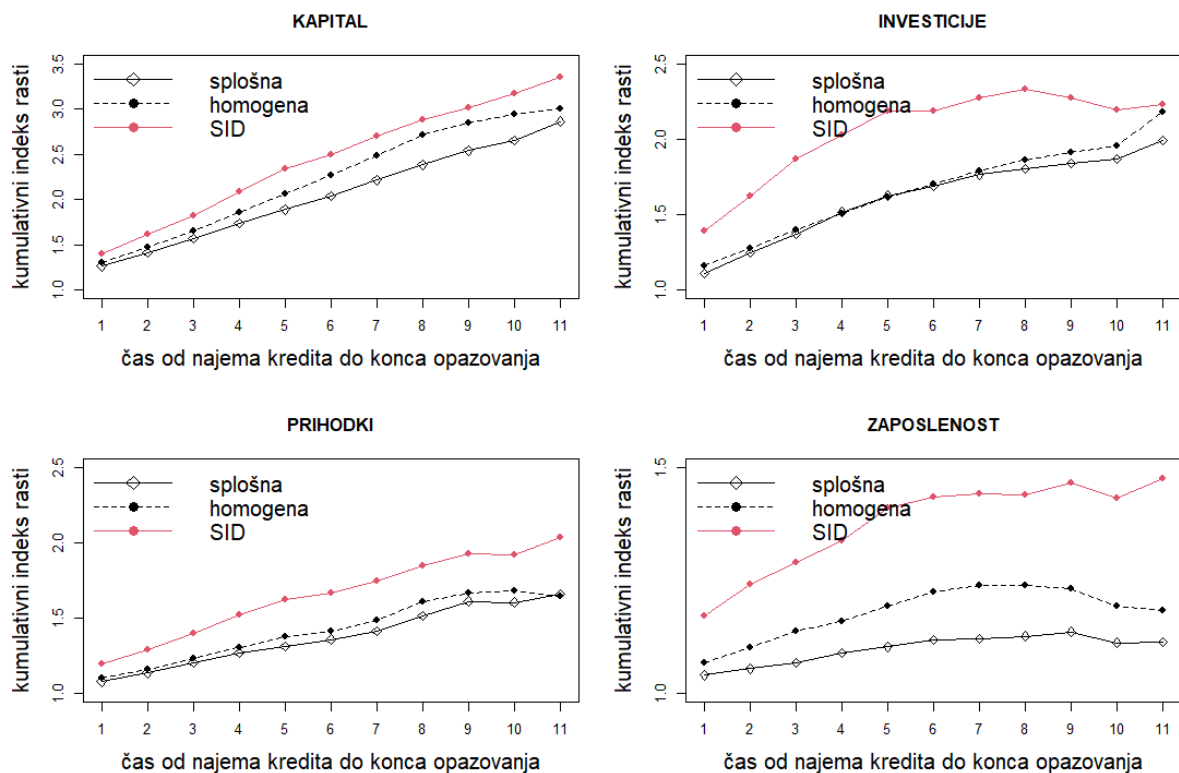
Za ovrednotenje teh učinkov so v slikah prikazane primerjave med povprečno rastjo nekaterih ekonomskih dejavnikov podjetij, po tem ko jih je finančno podprla SID banka, in rastjo teh dejavnikov v splošni in homogeni populaciji (primerjava s splošno in homogeno populacijo skuša izločiti učinek, ki ga ima na podjetje vir financiranja SID banke in ki ga sicer ne bi bilo). Dejavniki so primerjani glede na število let po prejetju kredita neposredno pri SID banki, primerjava s povprečjem gospodarstva pa je vsakokrat narejena za enako časovno obdobje.

Slika 61: Povprečne vrednosti kumulativnih indeksov rasti za PS1, PS4 in PS6 (ostali finančni inženiring)

Slike prikazujejo učinke, ki jih imajo viri financiranja SID banke na komitente različnih posojilnih skladov in ostalega neposrednega financiranja. Učinki so prikazani v obliki kumulativnih in pri določenih analizah tekočih indeksov rasti kapitala, čistih prihodkov od prodaje, zaposlenosti in investicij. Kumulativne vrednosti indeksov rasti kapitala, investicij, prihodkov in zaposlenosti pri posojilnih skladih PS1, PS4 in PS6 kažejo na opazno preseganje splošne in homogene populacije.

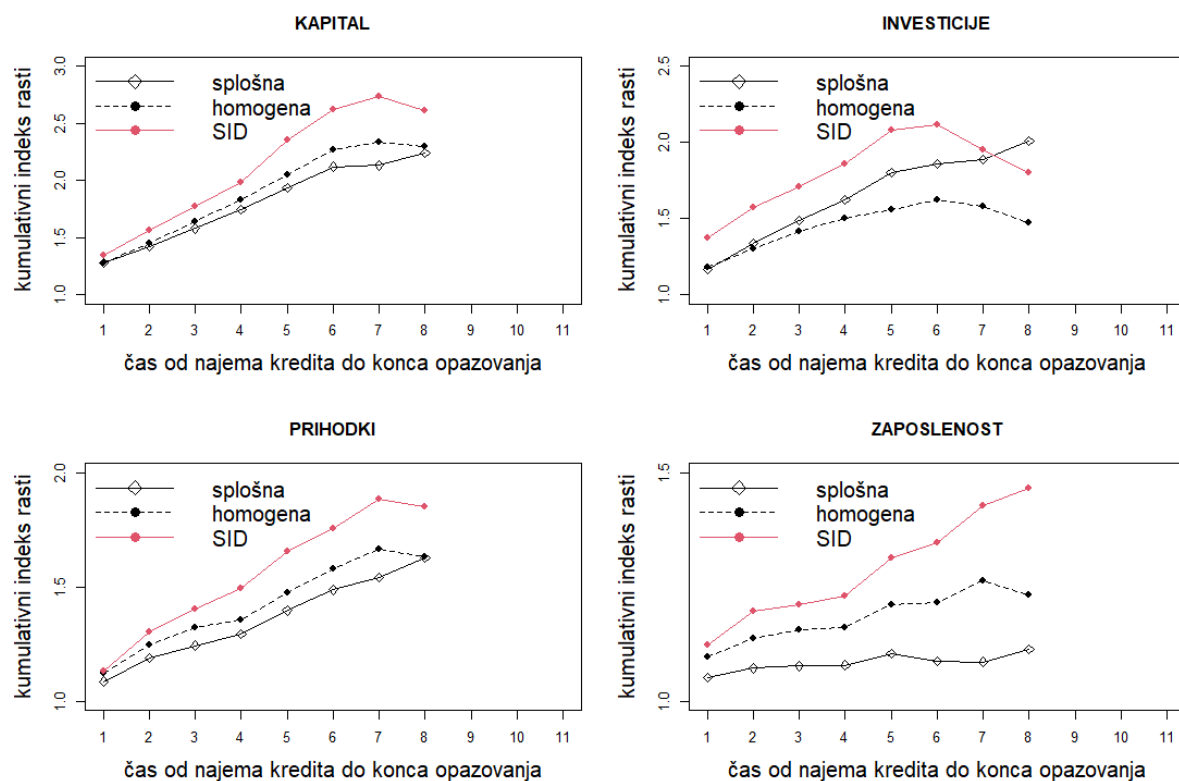
Slika 62: Povprečne vrednosti kumulativnih indeksov rasti za PS2

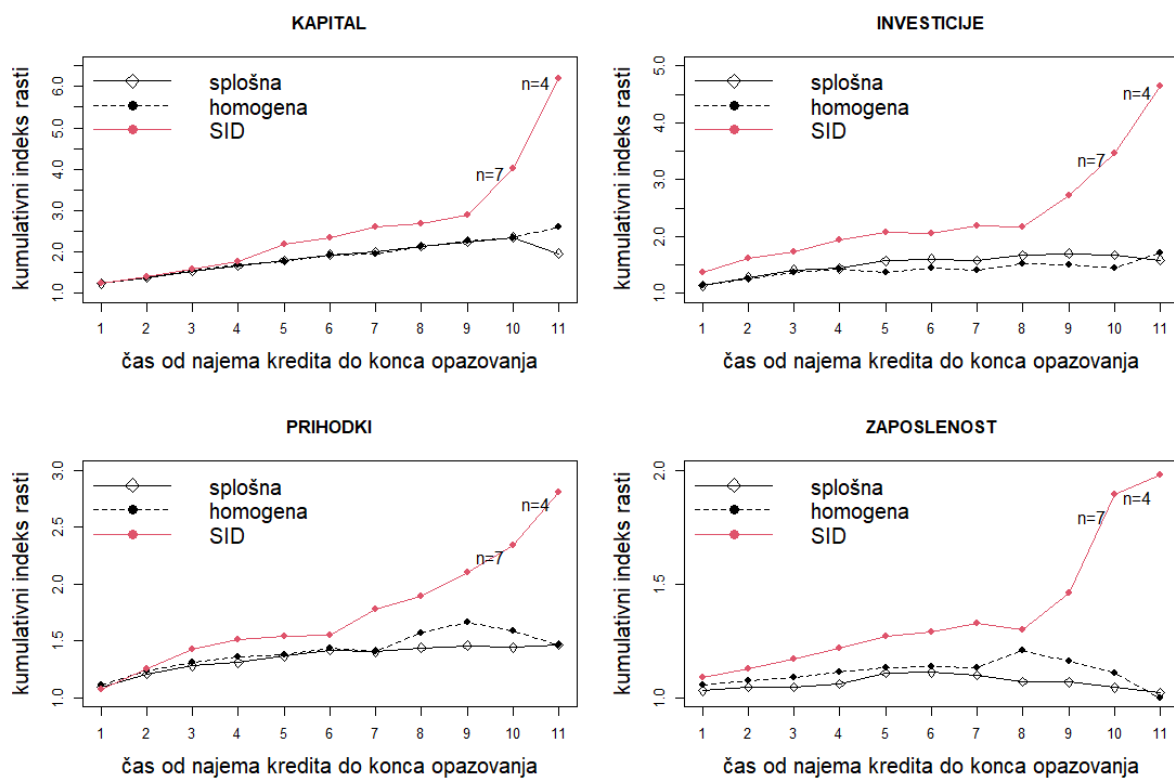
Komitenti PS2 prav tako v vseh štirih kategorijah kumulativno presegajo tako splošno kot homogeno populacijo in med končnimi upravičenci skupaj s posrednim financiranjem performirajo najboljše.

Kot prikazujejo naslednje grafike so z vidika absolutnih vrednosti rasti kazalnikov med uspešnejšimi tudi komitenti posojilnega sklada PS3, ki pa v zadnjih dveh letih performirajo slabše pri rasti investicij.

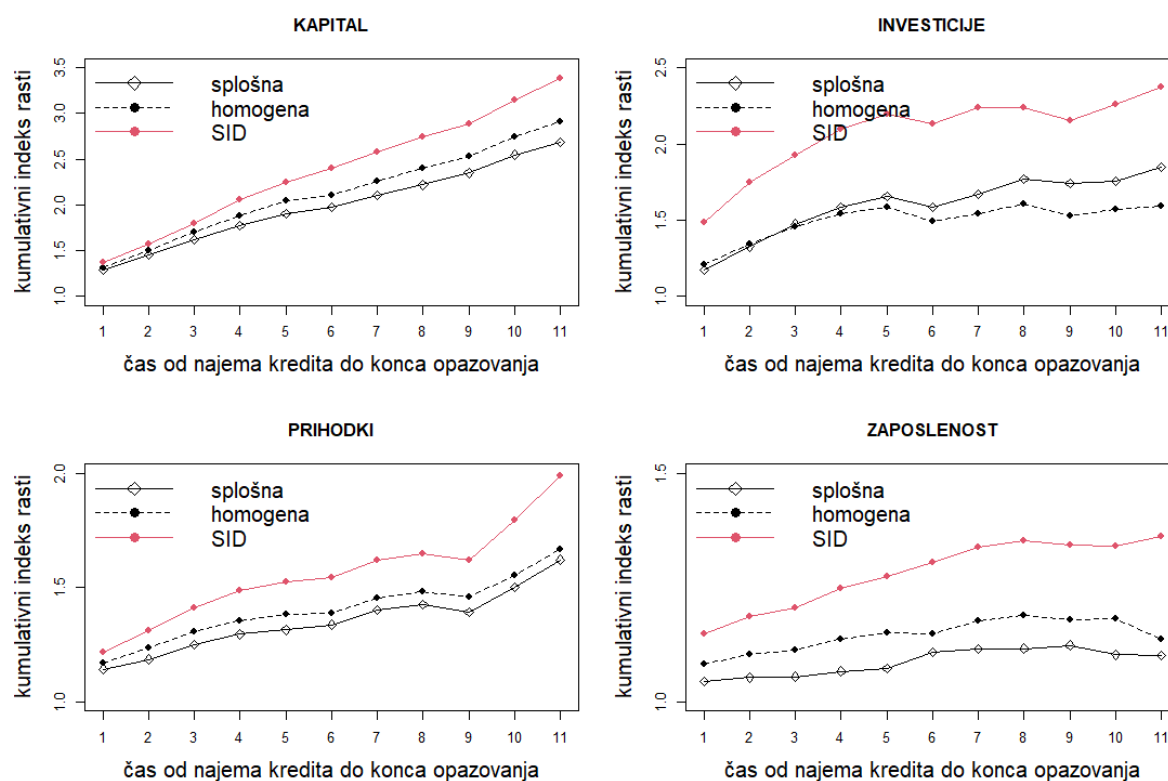
Slika 63: Povprečne vrednosti kumulativnih indeksov rasti za PS3

Slika 64: Povprečne vrednosti kumulativnih indeksov rasti za ostalo neposredno financiranje

Slika 65: Povprečne vrednosti kumulativnih indeksov rasti za posredno financiranje

Glede na obseg financiranja, ki ga v gospodarstvo usmerja SID banka, ima omenjeno preseganje performansa splošne in homogene populacije pri komitentih SID banke že opazen makroekonomski vpliv. Osredotočenost razvojne banke na delovanje na tržnih vrzelih financiranja tako prinaša opazne učinke v gospodarstvu, ocena učinkov pa kaže na učinkovito uporabo sredstev.

V splošnem komitenti vseh proučevanih virov financiranja SID banke v primerjavi s splošno in homogeno populacijo v povprečju dosegajo višje rasti vseh proučevanih kazalnikov (kapitala, prihodkov od prodaje, zaposlenosti in investicij). **Ti rezultati potrjujejo ustrezno ciljno usmerjenost in selektivnost programov financiranja SID banke.**

XVI.5. OCENA UČINKOV FINANCIRANJA IZ POSOJILNEGA SKLADA 1 (PS1)

Proračunski prihodki iz naslova dodatno spodbujene aktivnosti s financiranjem iz sklada PS 1 za večkratnik presegajo proračunski vložek države v ta sklad.

SID banka je v letu 2011 vzpostavila prvi posojilni sklad finančnega inženiringa na osnovi virov financiranja Ministrstva za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo in sredstev SID banke. Osnovni namen PS1 (Posojilni sklad 1) je bil omejevanje negativnih posledic kreditnega krča, ki se je po izbruhu globalne finančne krize v 2008 pojavil tudi v Sloveniji, s poudarkom na spodbujevalnem financiranju razvoja, raziskav in inovacij v podjetniškem sektorju.

Po dvanajstih letih je ob koncu leta 2023 nastopilo obdobje, v katerem SID banka preneha ponujati kreditiranje podjetjem s sredstvi PS1. V naslednjih letih se bodo ob poplačevanju posojil ta sredstva vračala in po zaključku poplačevanja zadnjega posojila s strani podjetij bo opravljena tudi analiza in zaključni likvidacijski obračun sklada. Prenehanje odobravanja novih posojil iz sredstev tega sklada pa že omogoča prvi pregled lastnosti in učinkov kreditiranja gospodarstva iz sredstev PS1, zato je bila opravljena analiza učinkov iz financiranja tega sklada. V nadaljevanju se povzete osnovne značilnosti posojil PS1 in ključne ugotovitve analize.

Skozi čas delovanja sklada oblikovanih več kreditnih linij oziroma programov financiranja:

- **Razvojno-spodbujevalni program SID banke za financiranje tehnološko razvojnih projektov 2011–2013.**
- **Razvojno-spodbujevalni program SID banke za financiranje tehnološko razvojnih projektov 2014–2015.**
- **Razvojno-spodbujevalni program SID banke za financiranje naložb v gozdno-lesno predelovalno verigo (LES1).**
- **Tretji razvojno-spodbujevalni program SID banke za financiranje tehnološko-razvojnih projektov (RRI3).**
- **Razvojno-spodbujevalni program SID banke financiranja podjetij za naložbene projekte, ki prispevajo k prehodu v krožno gospodarstvo (NALOŽBE3).**
- **Financiranje podjetij za odpravljanje posledic resne motnje v gospodarstvu (ORMG1).**

STRUKTURA POSLOV IZ SREDSTEV SKLADA PS1:

Največ poslov v okviru PS1 je bilo odobrenih v zadnjem letu kreditiranja, 2023, in sicer 35 poslov v znesku 70 mio EUR, ko so bili vzpostavljeni programi za ublažitev posledic vojne v Ukrajini oziroma energetske krize. Najvišji znesek novoodobrenih poslov pa je bil dosežen v prvem letu delovanja sklada, v 2012, s skoraj 100 mio EUR, ko je bilo odobrenih 19 poslov. Takrat so bile makroekonomske razmere še zelo zahtevne in je bilo prisotno večje povpraševanje po posojilih SID banke tudi od večjih podjetij.

Po številu so v prvem letu delovanja sklada velika podjetja prevladovala, v nadaljnji letih pa ne več, predvsem ne več po letu 2018. Glede na obseg posojil jih je bilo po pričakovanjih največ danih velikim podjetjem. Pri programu LES so bila vsa posojila odobrena MSP-jem. V programu ORMG so bila posojila po številu sklenjenih poslov precej enakomerna razporejena pa razredih podjetij glede na njihovo velikost.

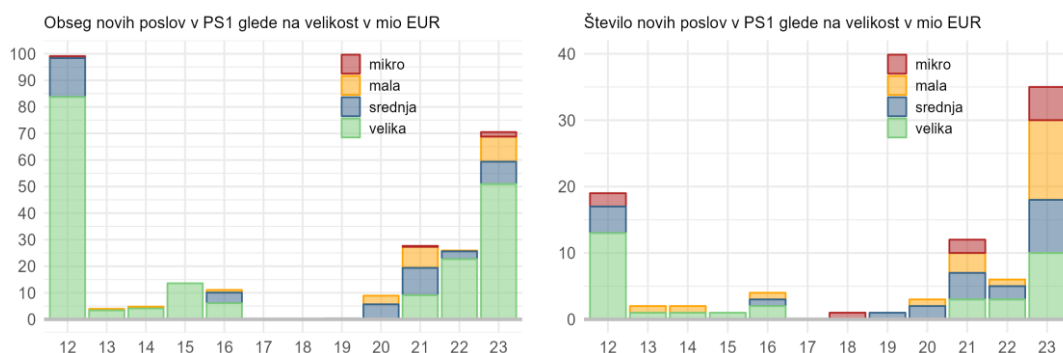
Originalna zapadlost se je z leti povečevala in je po letu 2020 v povprečju novoodobrenih poslov posameznega leta presegla 10 let. Ob koncu 2023 je bila povprečna preostala zapadlost posojil v okviru PS1 še nekaj čez 9,5 let.

Tabela 28: Karakteristike poslov v okviru PS1 (ob odobritvi)

Leto	Število poslov	Pogodbeni znesek (mio EUR)	Moratorij (leta)	Originalna zapadlost (leta)	Pribitek nad Euribor (%)	Delež zavarovanja s HC (%)	Delež "noninvestment grade" (%)	Delež SME (%)
2012	19	99.1	0.2	9.1	2.1	19.7	70.3	15.5
2013	2	3.9	0.1	8.0	1.4	12.4	86.1	13.9
2014	2	4.8	1.9	7.9	1.0	100.0	13.7	13.7
2015	1	13.6	0.0	8.2	1.7	0.0	100.0	0.0
2016	4	11.1	2.0	7.0	1.4	28.0	63.9	45.2
2017								
2018	1	0.1	5.0	12.0	2.0	7.7	100.0	100.0
2019	1	0.3	0.5	6.0	0.6	56.7	0.0	100.0
2020	3	8.9	2.6	12.6	0.9	18.6	0.0	100.0
2021	12	27.7	3.2	11.7	1.9	32.3	96.6	67.1
2022	6	25.9	3.1	10.5	0.8	15.3	46.3	12.5
2023	35	70.5	1.9	10.5	0.8	29.5	59.7	27.7

Vir: SID banka

Slika 66: Struktura novih poslov glede na velikost po obsegu posojil (levo) in glede na število (desno)

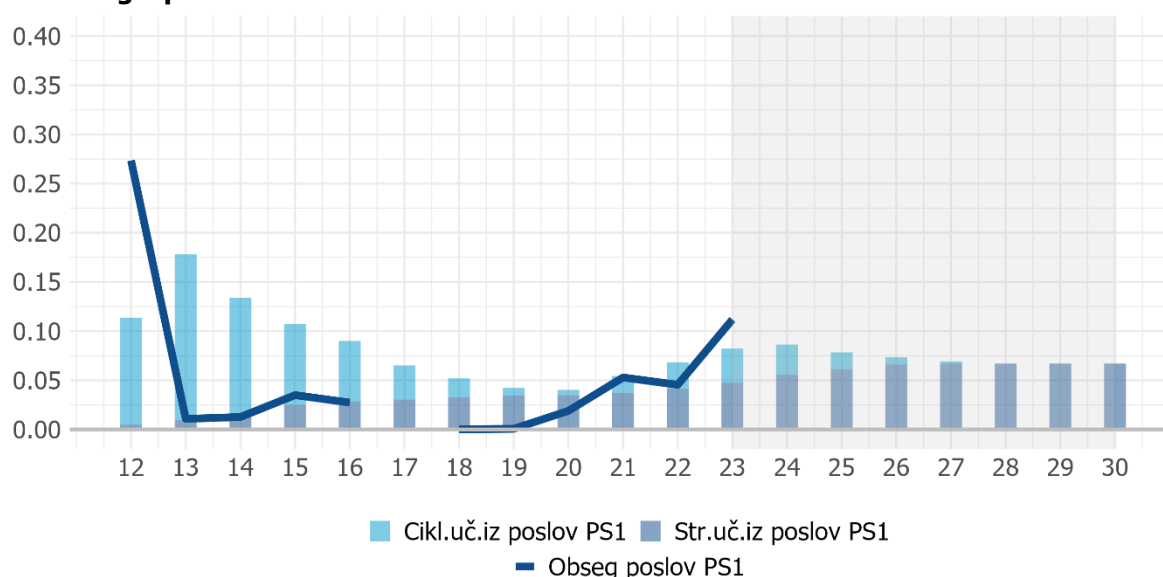
OCENA MAKROEKONOMSKIH UČINKOV

Po interni metodologiji ocenjeni učinki prvega posojilnega sklada pomenijo dvig letne ravni BDP tudi do 0,18 %, kar je veliko glede na to da gre zgolj za del spodbujevalnih ukrepov v bilanci SID banke. Pri tem se učinki delijo na trajne oziroma strukturne učinke, ki se kumulirajo skozi čas, ciklični pa so prehodne narave. Strukturni učinki financiranja, ki imajo daljnosežne posledice na ekonomijo prek vlaganj, na primer v infrastrukturo, izboljšanje proizvodnih tehnologij, vlaganj v raziskave in razvoj, v PS1 že dosegajo letne ravni 0,05 % BDP. S cikličnimi oziroma prehodnimi učinki, ki so zato bolj kratkoročne narave, je PS1 največ prispevali v začetnem obdobju delovanja, ko

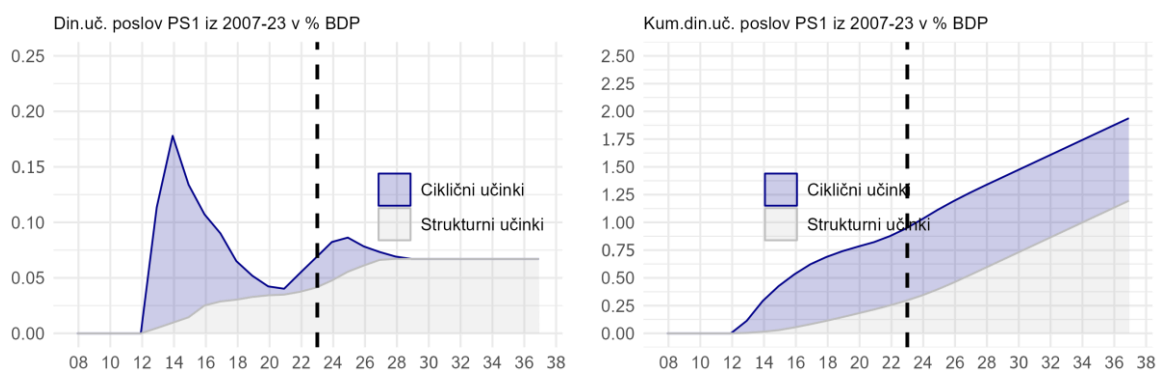
je gospodarstvo okrevalo (v letih 2012-14); letno tudi čez 0,15 % BDP cikličnega gibanja BDP, kar je pomemben prispevek k izvajanju proticiklične politike.

V obdobju 2012–23 je bilo iz PS1 kumulativno doseženo za skoraj 1 % (letnega) BDP oz. nekaj čez 395 mio EUR, kar predstavlja tudi za okoli 0,4 % BDP javnofinančnih prihodkov iz naslove spodbujene aktivnosti. Okoli 0,75 % BDP je bilo cikličnih učinkov in preostalih nekaj več kot 0,25 % BDP strukturnih.

Slika 67: Ciklični in strukturni dinamični učinki poslov SID banke iz PS1 na slovensko gospodarstvo

Slika 68: Dinamični in kumulativni dinamični učinki poslov SID banke iz PS1 na slovensko gospodarstvo

KLJUČNE UGOTOVITVE ANALIZE UČINKOV FINANCIRANJA SKLADA PS 1:

- S pomočjo instrumentov finančnega inženiringa kot je PS1 je SID banka prevzela pomembno interventno (proticiklično) vlogo v času krize, s čimer je ublažila sicer drastičen gospodarski padec in preprečila dodatno poglobljanje finančne nestabilnosti.
- Čeprav gre za prvi sklad finančnega inženiringa, so ovrednoteni učinki financiranja zelo spodbudni. Namenskost porabe sredstev je zagotovljena s pogojevanjem programov financiranja, struktura posojil pa kaže na visoko usmerjenost kreditiranja sklada na segmente podjetij z okrnjeno dostopnostjo do financiranja. To so podjetja s slabšimi bonitetnimi ocenami, nizko zmožnostjo zagotovitve zavarovanj posojil ali s potrebo po zelo dolgih ročnostih financiranja. Aktivnost PS1 je oziroma bo po ocenah na osnovi makroekonomske multiplikacije prispevala kumulativno za okoli četrtno odstotka BDP cikličnih (prehodnih) učinkov na BDP in okoli 0,07% trajnih učinkov na raven BDP.
- Uspešnost ukrepa PS1 je smiselno vrednotiti tudi z vidika učinkovitosti rabe proračunskih sredstev. Okvirni izračuni pokažejo, da proračunski prihodki iz naslova dodatno spodbujene aktivnosti za večkratnik presegajo proračunski vložek države, 50 mio EUR oz. 0,14% letnega BDP v 2011. Zgolj ocenjeni proračunski prihodki iz dodatnih cikličnih (prehodnih) učinkov na BDP znašajo okoli 0,35% letnega BDP, še bistveno večji dodatni proračunski prihodki pa nastanejo na dolgi rok če se upoštevajo kumulativni trajni učinki na BDP. Ob tem je potrebno upoštevati še, da so sredstva države povratne narave, tako da se bo del sredstev države, glede na predvideni rezultat poslovanja sklada, postopoma povrnil državi.
- Z vidika oblikovanja ukrepov za spodbujanje gospodarstva na osnovi povratnih sredstev se je ukrep PS1 izkazal za zelo uspešnega. PS1 je služil kot izvedbena zasnova tudi za oblikovanje dodatnih skladov finančnega inženiringa, v skupnem potencialnem obsegu kreditiranja prek pol mrd EUR. Prek skladov je SID banka izvedla po obsegu med tretjino in polovico svojih razvojnih, protikriznih in proticikličnih aktivnosti v zadnjih desetih letih.

XVII. POSLOVANJE SID BANKE V LETU 2024

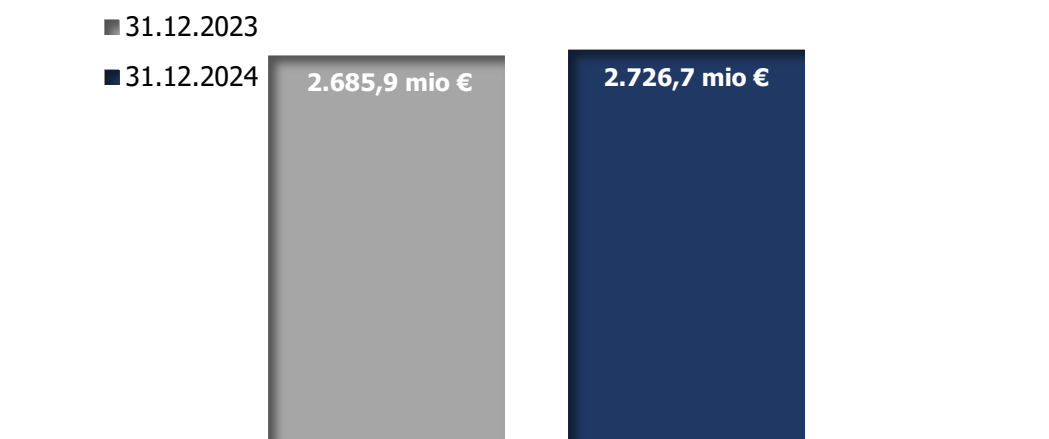
SID banka je v letu 2024 ustvarila dobiček pred davki v višini 11.193 tisoč EUR, kar se je odrazilo v 2,3-odstotni donosnosti kapitala.

Konec leta 2024 je **bilančna vsota SID banke znašala 2.726.743 tisoč EUR**. V primerjavi s koncem predhodnega leta se je zvišala za 1,5 odstotka oziroma za 40.866 tisoč EUR.

V letu 2024 so imeli največji, **48,7-odstotni delež med sredstvi banke krediti strankam, ki niso banke**. Ti so se sicer v letu 2024 znižali za 7 odstotkov. Konec leta 2024 je njihovo stanje znašalo 1.328.427 tisoč EUR (2023: 1.428.171 tisoč EUR). Največji, 84-odstotni delež znotraj njih imajo krediti slovenskim nefinančnim družbam, sledijo krediti iz sektorja država (zlasti krediti občinam) s 14-odstotnim deležem krediti tujim nefinančnim družbam z 2-odstotnim deležem.

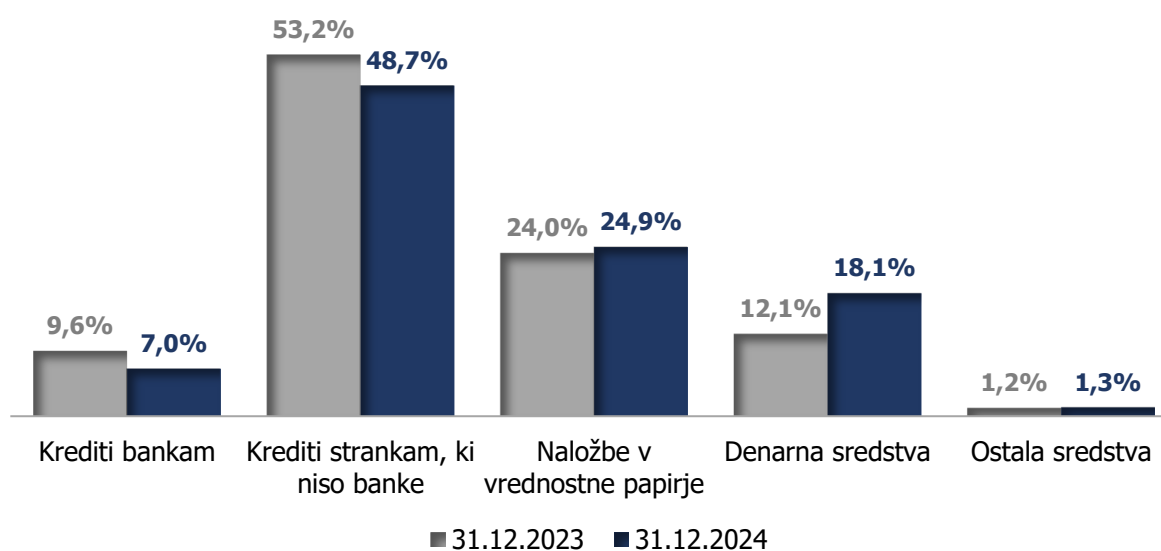
Kreditni bankam, ki vključujejo kredite in vloge, so konec leta znašali 189.853 tisoč EUR, kar je za 26,8 odstotka manj kot konec leta 2023, kar je zlasti posledica visoke likvidnosti bančnega sistema in posledično manjšega povpraševanja po teh kreditih. **Njihov delež v sredstvih banke se je v letu 2024 zmanjšal na 7 odstotkov** (2023: 9,6 odstotka). Konec leta so 90 odstotkov kreditov bankam (brez vlog) sestavljali krediti slovenskim bankam (2023: 86 odstotkov), ki kot finančne posrednice posredujejo razvojna sredstva končnim prejemnikom, 10 odstotkov pa krediti tujim bankam za kreditiranje izvoznih poslov slovenskih podjetij (2023: 14). **Naložbe v vrednostne papirje so konec leta 2024 predstavljale 24,9 odstotka bančne aktive** (2023: 24 odstotkov) in so znašale 678.850 tisoč EUR (2023: 643.833 tisoč EUR). 91 odstotkov naložb se nanaša na dolžniške vrednostne papirje, katerih stanje je konec leta znašalo 616.792 tisoč EUR (2023: 575.035 tisoč EUR).

Slika 69: Bilančna vsota

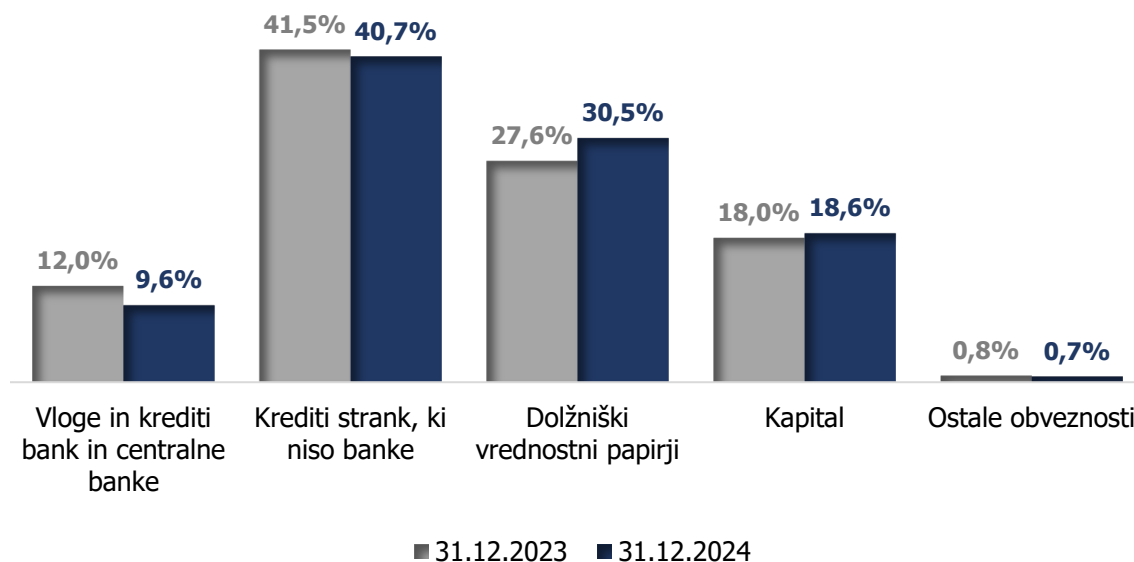
Vir: SID banka

Slika 70: Struktura bilančne aktive

Vir: SID banka

Slika 71: Struktura bilančne pasive

Vir: SID banka

Bilančno pasivo SID banke so ob koncu leta 2024 sestavljale obveznosti v višini 2.220.492 tisoč EUR in kapital v višini 506.251 tisoč EUR. Obveznosti predstavljajo 81,4 odstotka celotne pasive (2023: 82 odstotkov), kapital pa 18,6 odstotka (2023: 18 odstotkov).

Z 40,7-odstotnim deležem v bilančni pasivi so imeli konec leta 2024 največji delež **kreditni strank, ki niso banke**, ki so dosegli 1.108.688 tisoč EUR, kar pomeni znižanje glede na konec predhodnega leta za 0,5 odstotka. **Vloge in krediti bank in centralne banke** so konec leta 2024 znašali 262.796 tisoč EUR. Njihov delež v bilančni pasivi se je zmanjšal z 12 na 9,6 odstotka. Znižale so se zlasti obveznosti do centralne banke in obveznosti iz naslova kratkoročnih depozitov bank.

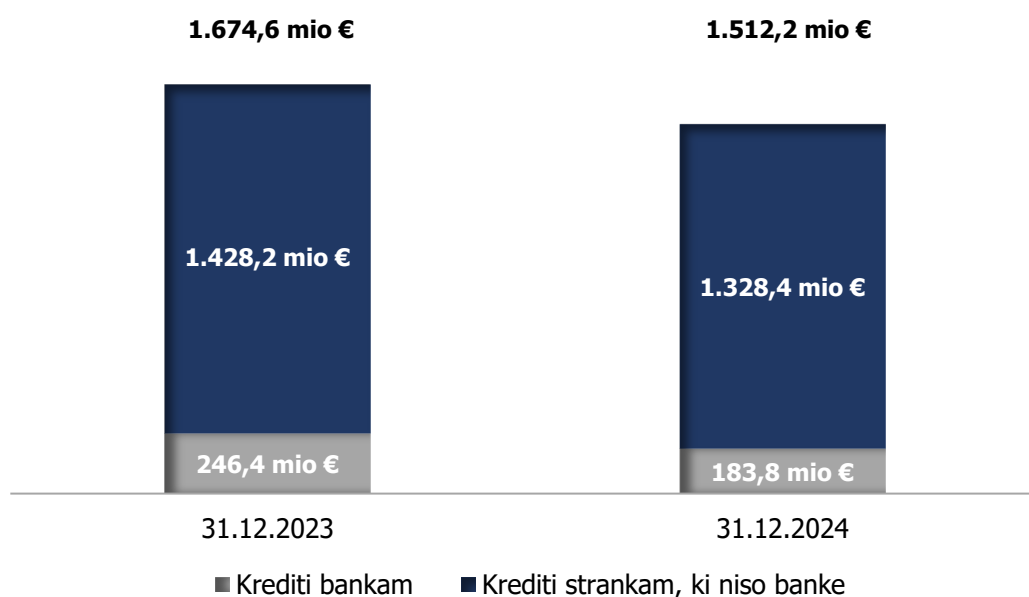
Konec leta 2024 so obveznosti iz **izdanih vrednostnih papirjev** znašale 830.445 tisoč EUR (2023: 742.437 tisoč EUR), njihov strukturni delež pa je dosegel 30,5 odstotka (2023: 27,6 odstotka). **Ostale obveznosti** so znašale 18.563 tisoč EUR (2023: 21.139 tisoč EUR).

Kapital banke se je v letu 2024 povečal za 4,5 odstotka na 506.251 tisoč EUR oziroma 18,6 odstotka celotne pasive (2023: 18,0 odstotka). Povečanje kapitala je v največji meri posledica manjšega negativnega akumuliranega drugega vseobsegajočega donosa (za 12.545 tisoč EUR) zaradi znižanja tržnih obrestnih mer in s tem višjih poštenih vrednosti dolžniških vrednostnih papirjev, merjenih po poštenu vrednosti prek drugega vseobsegajočega donosa.

KREDITNI PORTFELJ

Konec leta 2024 je stanje kreditnega portfelja znašalo 1.512.225 tisoč EUR (31. decembra 2023: 1.674.566 tisoč EUR). Neto krediti so upadli tako na področju financiranja gospodarstva kot tudi bank, kar je skladno s splošnim trendom upadanja posojil podjetjem v Sloveniji.

Slika 72: Kreditni portfelj

Vir: SID banka

SID banka financiranje izvaja s paleto instrumentov, ki obsega uveljavljene in stalno razpoložljive programe ter tudi aktualnim potrebam prilagojene nove finančne instrumente in programe. Obseg in način financiranja banka izvaja glede na prepoznane tržne vrzeli, potrebe trga in dejavnost preostalih finančnih institucij.

Ponudbo programov financiranja v okviru finančnega inženiringa sta dopolnjevala neposredno in posredno financiranje iz lastnih virov sredstev.

V okviru razvojnega in protikriznega delovanja (interventna vloga odprave posledic ukrajinske in energetske krize) je bilo v letu 2024 s sredstvi SID banke neposredno sklenjenih za 184 milijonov EUR kreditov (skupaj s produktom »global loan« pa 187 milijonov EUR). Struktura kreditnega portfelja banke po ročnosti odraža usmerjenost SID banke v dejavnosti, skladne z ZSIRB in ZZFMGP. Skoraj vsi krediti so dolgoročni s spremenljivo obrestno mero.

Nova financiranja so se v letu 2024 izvajala pretežno neposredno v obliki kreditov podjetjem s statusom državne pomoči (zlasti v okviru instrumentov finančnega inženiringa), preostalo pa kot sindicirana posojila ali kot posojila občinam in širšemu javnemu sektorju. Zlasti pri zadnjem je bilo občutiti znižanje konkurenčnosti cen SID banke pri produktih, kjer razpolaga z namenskimi viri razvojnih institucij ali z lastnimi viri, ki postajajo vse dražji glede na predvsem ugodne kratkoročne vire poslovnih bank. Banka je prek poslovnih bank in hranilnic na dan 31. decembra 2024 posredno financirala 750 končnih upravičencev in neposredno 1.064 kreditojemalcev.

FINANČNI REZULTAT SID BANKE

SID banka je v letu 2024 ustvarila dobiček pred davki v višini 11.193 tisoč EUR, kar se je odrazilo v 2,3-odstotni donosnosti kapitala. Bruto dobiček je za 7.192 tisoč EUR nižji kot leta 2023, čisti dobiček poslovnega leta pa je znašal 9.027 tisoč EUR, kar je za 6.611 tisoč EUR manj kot v letu 2023. Nižji dobiček je zlasti posledica novega davka na bilančno vsoto in neto odhodkov za oslabitve in rezervacije.

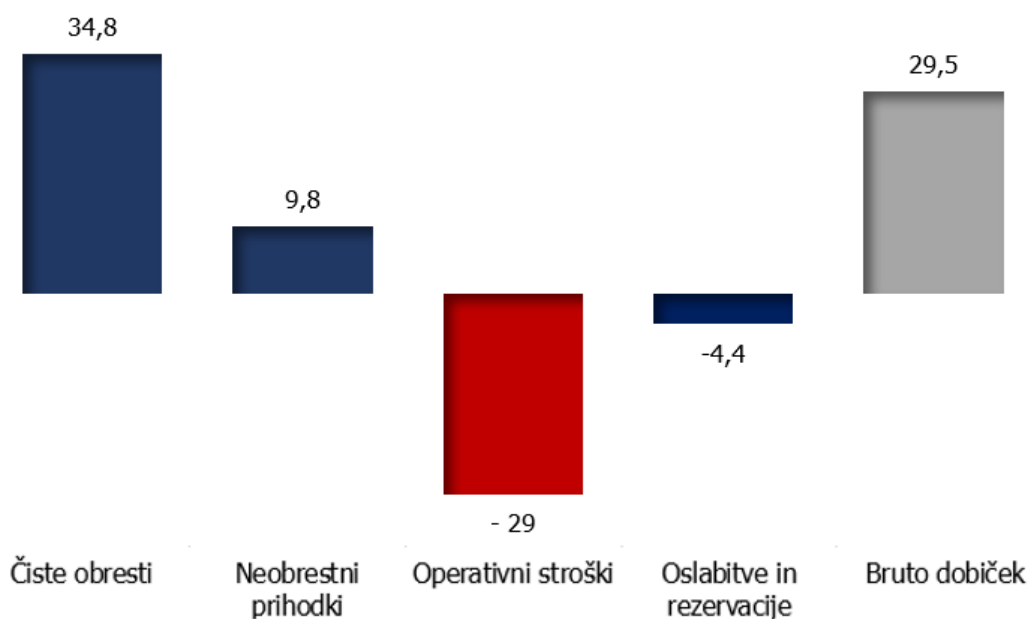
Čiste obresti so znašale 34.846 tisoč EUR, kar je za 15,5 odstotka več kot prejšnje leto. Višje čiste obresti so zlasti posledica višjih prihodkov od obresti za dane kredite in za naložbe v dolžniške vrednostne papirje. Čiste obresti imajo 78,0-odstotni delež v vseh čistih prihodkih banke (2023: 74,8 odstotka). Obrestna marža banke se je v primerjavi s predhodnim letom zvišala in je v letu 2024 dosegla 1,3 odstotka (2023: 1,1 odstotka). Po daljšem obdobju rasti se je krivulja 6-mesečnega Euriborja v zadnjem četrtletju leta 2023 ponovno obrnila navzdol, trend zniževanja pa se je nadaljeval tudi v letu 2024, kar je vplivalo tako na obrestne prihodke, kot tudi na obrestne odhodke.

Čisti neobrestni prihodki so v letu 2024 znašali 9.806 tisoč EUR, kar je za 361 tisoč EUR manj kot v letu 2023. Na njihovo znižanje so najbolj vplivali za 3.218 tisoč EUR nižji čisti dobički iz lastniškega financiranja, ki so znašali 1.813 tisoč EUR, za 1.932 tisoč EUR višje čiste izgube iz prodaje vrednostnih papirjev v višini 2.625 tisoč EUR in za 837 tisoč EUR nižje čiste opravnine, ki so bile negativne v višini 472 tisoč EUR, na kar je vplivalo povečanje odhodkov za dane opravnine. Največ čistih neobrestnih prihodkov se nanaša na:

- nadomestila za opravljanje poslov po pooblastilu Republike Slovenije v višini 3.991 tisoč EUR, ki so za 367 tisoč EUR višja kot v letu 2023;
- čiste dobičke iz finančnih obveznosti, merjenih po odplačni vrednosti, v povezavi s prevrednotenjem obveznosti države iz naslova njenega vločka v posojilne sklade, ki znašajo 4.081 tisoč EUR, glede na primerljivo obdobje pa so višji za 4.585 tisoč EUR;
- prihodke banke kot finančne posrednice iz nadomestila za izvajanje skladov skladov v višini 1.923 tisoč EUR, ki so se znižali za 64 tisoč EUR.

Ostale spremembe čistih neobrestnih prihodkov:

- banka je v letu 2024 prejela dividende v višini 892 tisoč EUR, kar je za 74 tisoč EUR več kot v letu 2023;
- čisti dobički iz kreditov, obvezno merjenih po pošteni vrednosti prek poslovnega izida, so se znižali za 323 tisoč EUR in so znašali 713 tisoč EUR;
- izgube iz spremembe poštene vrednosti pri obračunavanju varovanj pred tveganji so se povečale za 88 tisoč EUR na 407 tisoč EUR;
- čiste izgube ob spremembi pogojev odplačevanja so se zmanjšale za 1.737 tisoč EUR in so znašale 107 tisoč EUR;
- čisti dobički iz finančnih obveznosti, merjenih po odplačni vrednosti, ki se nanašajo na sklad skladov, so se znižali za 603 tisoč EUR in so negativni v višini 6 tisoč EUR;
- ostali čisti neobrestni prihodki znašajo 10 tisoč EUR in so glede na leto 2023 nižji za 59 tisoč EUR.

Slika 73: Sestava bruto dobička 2024 (v mio EUR)

Vir: SID banka

Marža finančnega posredništva banke je v letu 2024 dosegla 1,6 odstotka (2023: 1,5 odstotka).

Oslabitve in rezervacije: Banka je v letu 2024 realizirala neto odhodke iz oslabitev in rezervacij v višini 4.414 tisoč EUR (2023: neto prihodki v višini 533 tisoč EUR). Iz oslabitev je realizirala neto odhodke v višini 4.538 tisoč EUR (2023: 444 tisoč EUR), od tega iz kreditov 2.596 tisoč EUR, iz vrednostnih papirjev pa 1.942 tisoč EUR

Tabela 29: Pomembnejši finančni podatki SID banke⁴⁹

zneski v tisoč EUR	2024	2023
IZKAZ FINANČNEGA POLOŽAJA		
Bilančna vsota	2.726.743	2.685.877
Skupni znesek vlog nebančnega sektorja, merjenih po odplačni vrednosti	1.108.688	1.114.735
Skupni znesek kreditov nebančnemu sektorju	1.328.427	1.428.171
Celotni kapital	506.251	484.679
Popravki oziroma prilagoditve vrednosti in rezervacije za kreditne izgube	51.347	51.531
Obseg zunajbilančnega poslovanja	670.358	543.793
IZKAZ POSLOVNEGA IZIDA		
Čiste obresti	34.846	30.170
Čisti neobrestni prihodki	9.806	10.167
Stroški dela, splošni in administrativni stroški	(27.784)	(21.461)
Amortizacija	(1.261)	(1.024)
Oslabitve in rezervacije (kreditne izgube)	(4.232)	(276)
Poslovni izid pred obdavčitvijo iz rednega in ustavljenega poslovanja	11.193	18.385
Davek iz dohodka pravnih oseb od poslovnega izida iz rednega in ustavljenega poslovanja	(2.166)	(2.747)
Čisti dobiček poslovnega leta	9.027	15.638
IZKAZ DRUGEGA VSEOBSEGAJOČEGA DONOSA		
Drugi vseobsegajoči donos pred obdavčitvijo	16.067	21.328
Davek iz dohodka pravnih oseb od drugega vseobsegajočega donosa	(3.522)	(3.156)
ŠTEVILO POSLOVALNIC NA DAN 31. 12.	1	1
ŠTEVILO ZAPOSLENIH NA DAN 31. 12.	221	221
DELNICE		
Število delničarjev	1	1
Število delnic	3.121.741	3.121.741
Pripadajoči znesek kosovne delnice v osnovnem kapitalu	96,10	96,10
Knjigovodska vrednost delnice	163,13	156,18
DOLGOROČNA BONITETNA OCENA NA DAN 31. 12.		
Standard & Poor's	AA-	AA-

⁴⁹ Predpisani podatki in kazalniki so izračunani v skladu z Navodilom za izračun kazalnikov poslovanja bank in hranilnic, ki ga je predpisala Banka Slovenije na podlagi Sklepa o poslovnih knjigah in letnih poročilih bank in hranilnic (Uradni list RS, št. 184/21).

Tabela 30: Izbrani kazalniki poslovanja SID banke

v odstotkih	2024	2023
KAPITAL		
Količnik navadnega lastniškega temeljnega kapitala	30,7	27,3
Količnik temeljnega kapitala	30,7	27,3
Količnik skupnega kapitala	30,7	27,3
Količnik finančnega vzvoda	16,9	16,3
KVALITETA AKTIVE IZKAZA FINANČNEGA POLOŽAJA IN PREVZETIH OBVEZNOSTI		
Nedonosne (bilančne in zunajbilančne) izpostavljenosti/ razvrščene bilančne in zunajbilančne izpostavljenosti	2,3	3,0
Nedonosni krediti in druga finančna sredstva/razvrščeni krediti in druga finančna sredstva*	4,3	5,0
Nedonosni krediti in druga finančna sredstva/razvrščeni krediti in druga finančna sredstva**	3,3	4,2
Popravki oziroma prilagoditve vrednosti za kreditne izgube/ nedonosni krediti in druga finančna sredstva*	49,6	42,5
Popravki oziroma prilagoditve vrednosti za kreditne izgube/ nedonosni krediti in druga finančna sredstva**	49,6	42,5
Prejeta zavarovanja/nedonosni krediti in druga finančna sredstva*	46,8	50,7
PROFITABILNOST		
Obrestna marža	1,3	1,1
Marža finančnega posredništva	1,6	1,5
Donos na aktivo po obdavčitvi	0,3	0,6
Donos na kapital pred obdavčitvijo	2,3	3,9
Donos na kapital po obdavčitvi	1,8	3,4
STROŠKI POSLOVANJA		
Operativni stroški/povprečna aktiva	1,1	0,8
LIKVIDNOST		
Količnik likvidnostnega kritja	4.162	3.196
Količnik neto stabilnega financiranja	161	152

PRIMERJAVA RAZVOJNIH BANK

Razvojne banke v Evropi se sicer med seboj razlikujejo tako po deloma različnih poslovnih modelih kot po drugih specifičnostih, npr. pravnih statusih, mehanizmih pokrivanja morebitnih izgub kot tudi že po obsegu in usmeritvi svojih mandatov, a delujejo po sorodnih principih in enotnih pravilih. Kljub razlikam med njimi, primerjava pokaže, da je SID banka primerljiva ostalim, večjim razvojnim bankam in deluje v podobnih okvirih kot njene evropske vrstnice.

Tabela 31: Primerjava bilančne vsote in deleža bilančne vsote v BDP (v %)

	Bilančna vsota (mrd EUR)							Delež bilančne vsote v BDP (%)						
	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017
SID banka	2,7	2,8	2,8	2,9	2,4	2,3	2,5	4,3	4,7	5,4	6,2	4,9	5,0	5,8
Oesterreichische Kontrollbank - OeKB (Avstrija)	35,0	33,6	33,3	35,5	33,4	28,7	26,0	7,3	7,5	8,2	9,3	8,4	7,4	7,0
Cassa depositi e prestiti - CDP (Italija)	475,0	478,1	517,1	512,4	448,7	425,1	419,5	22,8	25,0	28,9	30,8	25,0	24,0	24,2
Banque Publique d'Investissement - BPI France (Francija)	100,4	101,6	100,8	94,3	59,2	57,4	52,4	3,6	3,9	4,0	4,1	2,4	2,4	2,3
Kreditanstalt für Wiederaufbau - KfW (Nemčija)	560,7	554,6	550,7	546,4	506,0	485,8	472,2	13,6	14,3	15,2	16,1	14,6	14,4	14,5
Hrvatska banka za obnovu i razvitak - HBOR (Hrvaška)	4,0	3,9	3,8	3,8	3,5	3,7	3,7	5,3	5,8	6,5	7,5	6,3	7,0	7,4
Bank gospodarstwa krajowego - BGK (Poljska)	47,5	44,1	42,8	34,8	23,6	19,7	17,8	6,3	6,7	7,4	6,6	4,4	3,9	3,8
Bulgarian Development Bank - BDB (Bolgarija)	n.a.	1,5	1,6	1,9	1,6	1,5	1,2	n.a.	1,8	2,3	3,1	2,6	2,7	2,3
Narodni rozvojova banka - NRB (Češka)	1,4	1,3	1,3	1,2	1,0	0,9	0,9	0,4	0,5	0,5	0,6	0,4	0,4	0,5
Hungarian Development Bank - MFB (Madžarska)	9,4	7,5	6,4	5,3	4,3	4,2	4,2	4,8	4,4	4,2	3,8	2,9	3,1	3,3

Vir: BankFocus, SID banka

SID banka je po več kriterijih najmanjša razvojna banka v prikazanem primerjalnem vzorcu evropskih razvojnih bank. Delež bilančne vsote SID banke v BDP se je s 4,3 % v 2023 uvrščal nekoliko pod povprečje primerjanih bank, a primerljivo z večino ostalih,

če izvajamo italijansko CDP in nemško KfW, ki močno odstopata od preostalega vzorca. To načeloma ne kaže, da bi bila aktivnost SID banke neustrezno dimenzionirana.

Tabela 32: Število zaposlenih in število zaposlenih na mrd EUR bilančne vsote

	Število zaposlenih							Število zaposlenih na mrd EUR bilančne vsote						
	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017
SID banka	221	221	223	223	201	185	170	82	79	80	77	84	80	68
Oesterreichische Kontrollbank - OeKB (Avstrija)	520	516	525	523	505	466	445	15	15	16	15	15	16	17
Cassa depositi e prestiti - CDP (Italija)	42.930	41.639	42.962	40.600	33.695	32.148	32.372	90	87	83	79	75	76	77
Banque Publique d'Investissement - BPI France (Francija)	3.875	3.521	3.413	3.215	3.030	2.008	2.073	39	35	34	34	51	35	40
Kreditanstalt für Wiederaufbau - KfW (Nemčija)	8.149	7.984	7.734	7.382	6.705	6.376	6.113	15	14	14	14	13	13	13
Hrvatska banka za obnovu i razvitak - HBOR (Hrvaška)	428	402	394	386	392	390	353	106	104	104	102	112	105	95
Bank gospodarstva krajowego - BGK (Poljska)	2.320	2.029	1.885	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	49	46	44	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Bulgarian Development Bank - BDB (Bolgarija)	n.a.	276,0	284	281	247	210	171	n.a.	178	178	148	154	140	143
Narodni rozvojova banka - NRB (Češka)	262	254	249	237	221	194	194	187	199	190	197	230	216	216
Hungarian Development Bank - MFB (Madžarska)	818	823	808	741	688	728	711	87	110	126	140	160	173	169

Vir: BankFocus, SID banka

Po številu zaposlenih na mrd EUR bilančne vsote se je SID banka z 82 zaposlenimi v 2023 uvrščala v povprečje analize (najnižjo vrednost s 15 zaposlenimi beleži KfW, najvišjo 187 zaposlenih pa češka NRB).

Tabela 33: Neto obrestna marža in kapitalna ustreznost

	Neto obrestna marža (%)							Kapitalna ustreznost (%)						
	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017
SID banka	1,1	1,0	1,1	0,9	1,1	1,0	0,9	27,3	25,4	28,8	29,1	34,0	34,2	36,8
Oesterreichische Kontrollbank - OeKB (Avstrija)	0,5	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	108,2	119,1	94,5	77,4	78,2	86,0	82,6
Cassa di Risparmio di Padova e Rovigo - CDP (Italija)	0,8	0,6	0,7	0,7	0,7	1,0	0,8	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Banque Publique d'Investissement - BPI France (Francija)	n.a.	1,0	1,0	1,1	1,3	1,3	3,4	29,5	27,6	30,6	30,8	33,6	30,2	30,2
Kreditanstalt für Wiederaufbau - KfW (Nemčija)	0,5	0,4	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	27,9	25,2	23,9	24,3	21,3	20,1	20,6
Hrvatska banka za obnovu i razvitak - HBOR (Hrvaška)	1,7	1,7	1,9	1,4	1,4	1,4	1,8	54,5	57,6	65,1	60,5	61,8	57,3	64,4
Bank Gospodarstwa Krajowego - BGK (Poljska)	1,8	1,7	0,8	0,9	1,3	1,3	1,1	33,3	28,9	28,4	33,0	27,5	31,5	38,0
Bulgarian Development Bank - BDB (Bolgarija)	n.a.	2,4	2,1	2,0	2,4	2,7	4,8	n.a.	43,7	36,0	32,8	27,8	36,1	49,5
Narodni rozvojova banka - NRB (Češka)	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	1,6	1,2	31,2	24,8	20,1	22,0	21,2	22,3	21,5
Hungarian Development Bank - MFB (Madžarska)	0,8	2,0	1,8	1,5	1,4	1,3	0,9	16,2	16,6	16,6	22,5	20,9	26,0	34,3

Vir: BankFocus, SID banka

Neto obrestna marža SID banke se je v letu 2023 z 1,1 % uvrščala v povprečje primerjalne analize. Najvišjo vrednost je z 1,8 % dosegla BGK (pri višjih je potrebno upoštevati lastne valute in razmere na nacionalnih finančnih trgih), najnižjo pa z 0,5 % OeKB in KfW. Kapitalna ustreznost SID banke se je s 27,3 % v 2023 uvrščala pod povprečje primerjalne analize.

Tabela 34: Donosnost sredstev in donosnost kapitala

	ROAA (%)							ROAE (%)						
	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017
SID banka	0,6	0,3	0,8	0,3	1,4	0,6	0,6	3,4	1,8	5,0	1,8	7,2	3,4	3,5
Oesterreichische Kontrollbank - OeKB (Avstrija)	0,2	0,2	0,2	0,1	0,2	0,1	0,2	7,0	6,6	7,8	5,9	6,4	4,0	5,1
Cassa depositi e prestiti - CDP (Italija)	1,1	1,4	1,0	0,2	0,8	1,0	1,1	12,4	18,1	15,4	3,3	9,4	11,9	12,4
Banque Publique d'Investissement - BPI France (Francija)	n.a.	1,5	1,9	-0,2	0,3	0,3	0,4	n.a.	5,4	7,0	-1,0	4,0	4,5	5,2
Kreditanstalt für Wiederaufbau - KfW (Nemčija)	0,3	0,2	0,4	0,1	0,3	0,3	0,3	4,2	3,9	6,7	1,7	4,4	5,5	5,1
Hrvatska banka za obnovu i razvitak - HBOR (Hrvaška)	0,8	0,7	0,7	0,3	0,6	0,7	0,6	2,1	1,8	1,8	0,8	1,5	2,0	1,6
Bank gospodarstwa krajowego - BGK (Poljska)	1,5	1,1	0,5	0,3	0,4	0,6	n.a.	10,6	7,8	3,6	1,7	2,1	2,6	n.a.
Bulgarian Development Bank - BDB (Bolgarija)	n.a.	0,9	-4,4	-6,7	0,4	1,0	1,0	n.a.	2,3	-12,6	-22,0	1,5	3,5	2,7
Narodni rozvojova banka - NRB (Češka)	2,4	0,8	0,1	0,1	0,2	0,1	0,1	22,4	7,3	0,6	0,5	0,8	0,6	0,6
Hungarian Development Bank - MFB (Madžarska)	0,9	1,0	0,4	0,2	-0,4	1,4	1,0	4,1	4,5	1,7	0,8	-2,1	6,5	5,2

Vir: BankFocus, SID banka

Pri kazalnikih ROAA in ROAE se je SID banka z vrednostmi 0,6 in 3,4 % uvrstila v spodnji del vzorca. Najvišji ROAA znašal 1,5 % (BPI) in ROAE 18,1 % (CDP). Najnižje vrednosti ROAA beležita OeKB in KfW v višini 0,2 %, najnižji ROAE pa češka NRB v višini 0,7 %.

Tabela 35: Delež posojil in delež NPL v posojilih

	Delež neto posojil v sredstvih (%)							Delež NPL v bruto posojilih (%)						
	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017
SID banka	53,2	49,4	42,3	37,5	33,9	30,5	24,4	5,0	4,0	3,5	3,2	4,4	5,6	17,2
Oesterreichische Kontrollbank - OeKB (Avstrija)	6,5	5,6	5,1	4,5	4,6	1,6	5,9	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Cassa di Risparmio di Padova e Rovigo - CDP (Italija)	68,1	68,1	62,2	69,2	69,4	71,9	68,4	0,1	0,2	0,2	0,1	0,2	0,3	0,2
Banque Publique d'Investissement - BPI France (Francija)	n.a.	54,1	52,6	54,7	78,4	78,0	78,3	n.a.	4,8	4,3	3,7	3,6	3,3	2,9
Kreditanstalt für Wiederaufbau - KfW (Nemčija)	27,2	29,3	25,2	25,4	25,3	25,8	26,8	3,1	3,3	3,2	13,2	13,4	13,5	0,7
Hrvatska banka za obnovu i razvitak - HBOR (Hrvaška)	59,3	60,0	56,5	51,6	51,8	46,0	44,1	21,6	22,2	24,3	28,4	28,8	28,3	9,1
Banki Gospodarstwa Krajowego - BGK (Poljska)	19,1	17,9	16,9	20,9	30,8	30,6	36,6	n.a.	10,7	8,2	6,8	6,2	7,8	10,0
Bulgarian Development Bank - BDB (Bolgarija)	n.a.	50,2	53,6	49,7	53,1	35,0	28,9	n.a.	20,1	14,7	12,4	13,8	22,3	26,6
Narodni rozvojova banka - NRB (Češka)	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	17,1	18,7	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	37,9	52,3
Hungarian Development Bank - MFB (Madžarska)	36,2	43,6	49,0	55,2	63,4	49,7	43,6	10,5	8,0	8,1	10,2	10,8	15,3	22,3

Vir: BankFocus, SID banka

Delež neto posojil v sredstvih SID banke v višini 53,2 % je nad aritmetično sredino vzorca. Najnižji delež neto posojil v sredstvih beleži OeKB na račun poslovnega modela, ki temelji pretežno na zavarovanjih in garancijah. SID banka trenutno še vedno beleži podpovprečen delež NPL v bruto posojilih, 5,0 %.

XVIII. DRUŽBENA ODGOVORNOST

SID banka v okviru poslanstva in danih pooblastil prispeva k uresničevanju širših družbenih ciljev, skladnih s ključnimi elementi trajnostnega razvoja Slovenije: uspešno gospodarstvo, socialna varnost in skrb za okolje.

Družbeno odgovorno podjetje gleda na svoje poslovanje celovito in ravna v skladu z dolgoročnimi koristmi širše družbe, zaposlenih in ostalih partnerjev, okolja ter deležnikov v svojem poslovanju. S svojim delovanjem SID banka izkazuje zavedanje odgovornosti za svoje vplive na družbo; tako na ljudi kot okolje in oboje skrbno varuje.

Družbeno odgovorno podjetje te cilje upošteva in integrira v vse svoje odločitve. Išče poti, kako najbolje zasledovati svoje poslovne cilje, ne da bi pri tem prezrlo pričakovanja, potrebe in interese vseh deležnikov. Z družbeno odgovornim ravnanjem podjetja krenejo na pot trajnostnega razvoja.

XVIII.1. ŠIRŠE DRUŽBENE KORISTI

SID banka – kot razvojna banka – že v svojem osnovnem poslanstvu zasleduje cilje širše družbene odgovornosti in je usmerjena v dolgoročne koristi slovenskega gospodarstva in družbe ter lokalnega okolja.

Vloga SID banke je posredovanje na področjih tržnih vrzeli in s tem ustvarjanje širših družbenih koristi, kot so:

- trajnosten in uravnotežen gospodarski razvoj Republike Slovenije;
- raziskave in inovacije ter druge oblike gospodarsko-razvojnega delovanja, ki povečujejo konkurenčnost in odličnost gospodarskih subjektov na področju Republike Slovenije;
- sonaraven razvoj z visoko stopnjo zaščite okolja in bivanja ter energetska in snovna učinkovitost;
- razvita javna in gospodarska infrastruktura;
- socialni napredek, zagotavljanje enakih možnosti, izobraževanje in zaposlovanje;
- druge ekonomske aktivnosti, ki prispevajo k rasti, razvoju in blaginji.

S svojim delovanjem v okviru poslanstva in danih pooblastil SID banka prispeva k uresničevanju širših družbenih ciljev, skladnih s ključnimi elementi trajnostnega razvoja Slovenije: uspešno gospodarstvo, socialna varnost in skrb za okolje.

S spremljanjem podjetij skozi različne razvojne faze poslovanja in nudenjem prilagojenih finančnih storitev SID banka omogoča ustrezne pogoje financiranja, kjer obstoječa tržna ponudba ni zadostna. S tem spodbuja uresničevanje priložnosti slovenskega gospodarstva, tako doma kot v tujini. Posebna pozornost se posveča zlasti malim in srednjim podjetjem z visokim razvojnim potencialom. SID banka poleg načrtovanega prilagajanja svoje kreditne aktivnosti vzporedno razvija in uvaja sistemske rešitve, svojo ponudbo pa vsebinsko in tehnično prilagaja spreminjajočim se potrebam končnih upravičencev in poslovnih bank, ko te nastopajo kot posredniki namenskih virov SID banke.

XVIII.2. ODGOVORNOST DO STRANK

Posebna pozornost pri poslovanju SID banke je namenjena preprečevanju korupcije in preprečevanju pranja denarja.

ODGOVORNO POSOJANJE IN IZPOSOJANJE

SID banka je bila kot članica Združenja bank Slovenije med pobudniki oblikovanja načel odgovornega kreditiranja za banke, ki delujejo v Sloveniji. Ta načela predstavljajo smernice in priporočila za doseganje cilja odgovornosti do svojih strank, lastnikov in ostalih deležnikov. SID banka je koncept odgovornega posojanja in izposojanja v praksi vgradila v notranje postopke odločanja.

Načela odgovornega posojanja, kot jih je oblikovalo Združenje bank Slovenije, so:

- etični standardi in odgovornost do strank;
- poznavanje strank;
- politika financiranja;
- financiranje na podlagi pričakovanih denarnih tokov;
- primerni nameni in pogoji financiranja.

Kot razvojna banka mora SID banka zagotavljati dolgoročno finančno vzdržnost svojega poslovnega modela. Ker ne deluje s ciljem maksimiranja dobičkonosnosti, lahko zagotavlja ugodne finančne pogoje svojih spodbujevalnih programov. Morebitni dobiček se skladno z ZSIRB v celoti reinvestira kot kapital banke in tako namenja dodatnemu financiranju gospodarstva. Vloga SID banke zato ni podpiranje vseh podjetij,

ki povprašujejo po kreditiranju, temveč le tistih, ki izkazujejo ekonomsko in finančno upravičenost, hkrati pa imajo vključeno komponento trajnostnega razvoja. Pri poslovanju s strankami oziroma na konkretnih projektih je posebna pozornost namenjena preprečevanju korupcije in preprečevanju pranja denarja.

DODANA VREDNOST STORITEV

SID banka dodano vrednost storitev banke udejanja preko naslednjih vzvodov:

- raznovrstnost in ugodnost lastnih finančnih virov;
- učinkovitejša namembnost finančnih sredstev;
- programi z daljšo ročnostjo in večjim prevzemanjem tveganj;
- nižja cena storitev in drugi ugodnejši pogoji, skladni z dodeljevanjem dovoljenih državnih pomoči za spodbujanje gospodarstva;
- spodbujanje delovanja zasebnega sektorja v smeri trajnostnega razvoja ter povečevanje njegovih zmogljivosti;
- prenos finančnih ugodnosti na končne uporabnike namesto maksimiranja lastnega dobička;
- razvoj finančnih instrumentov, prilagojenih potrebam slovenskega gospodarstva;
- doseganje pozitivnih razvojnih, družbenih in okoljskih vplivov;
- povezovanje z drugimi javno-spodbujevalnimi institucijami ter kombiniranje povratnih in nepovratnih finančnih sredstev;
- svetovanje.

SID banka je v slovenskem prostoru tudi v letu 2024 promovirala koncept finančnega inženiringa, ki zagotavlja ugodnejše pogoje financiranja za končne koristnike na eni strani ter doseganje večjih učinkov pri posredovanju (javnih) razvojnih sredstev na drugi.

XVIII.3. ODGOVORNOST DO ZAPOSLENIH

SID banka si prizadeva za ohranjanje visoke organizacijske kulture, še zlasti za vzgajanje participativne organizacije in medsebojnega spoštovanja.

SID banka se zaveda, da družbeno odgovornega delovanja ni mogoče ustrezno razvijati brez uveljavljanja osebne odgovornosti vseh posameznikov v organizaciji, zato se v banki na vseh ravneh spodbuja zavedanje o osebni in družbeni odgovornosti kot življenjskem slogu posameznika in tudi celotne organizacije v vseh vidikih njenega delovanja.

Banka je dejavna na področju izvajanja internih ukrepov s področja družbene odgovornosti. Sem spadajo ukrepi z neposrednim vplivom na SID banko in ukrepi z vplivom na širšo družbo. Poleg primarnega delovanja banke se izvajajo ukrepi s področja družbene odgovornosti, usmerjeni v notranje procese njenega delovanja.

Banka si prizadeva za ohranjanje visoke organizacijske kulture, še zlasti za vzgajanje participativne organizacije in medsebojnega spoštovanja ter spodbujanje timskega dela in sodelovanja. Dejavno podpira pripadnost in zavzetost zaposlenih ter ravnanje, ki je skladno z glavnimi vrednotami banke, vključno z letnim izborom ambasadorjev vrednot. Prav tako politika upravljanja banke upošteva vrednote družbe, referenčni kodeks upravljanja, sodelovanje z vsemi deležniki, politiko transakcij med družbo in povezanimi osebami, zavezo o ugotavljanju nasprotja interesov in neodvisnosti upravnih in nadzornih organov, ocenjevanje učinkovitosti in varovanje interesov zaposlenih.

Pomembno vlogo z vidika zagotavljanja poslovne etike ima sprejet kodeks etičnih vrednot in strokovnih standardov, ki ureja načela in pravila, po katerih se ravna SID banka, njeni organi in bančni delavci pri opravljanju svojih dejavnosti in nalog v odnosu do komitentov, drugih bank in gospodarskega okolja ter znotraj SID banke. Poleg sprejetih strokovnih standardov ima banka urejen sistem zaščite prijaviteljev (whistle-blowing), sistem pa lahko uporabijo bančni delavci in tudi osebe, ki z banko sodelujejo. Banka spodbuja zaposlene k dajanju predlogov za izboljšave postopkov in procesov prek sistema spodbujanja ustvarjalnosti in upravljanja predlogov izboljšav. Sistem je aplikativno podprt in omogoča obveščanje zaposlenih o pomenu ustvarjalnosti za obstoj in razvoj banke, redno spremljanje dosežkov na tem področju ter nagrajevanje predlogov in uvedbo izboljšav v prakso.

ZAKLJUČEK IN POGLED NAPREJ

V zaostrenih in izjemno hitro spreminjajočih se makroekonomskih razmerah v zadnjih letih **se je poslovni model SID banke, kot spodbujevalne in razvojne institucije, izkazal kot ustrezen in prožen**. V prihodnjih letih se bo še povečevala pomembnost industrijske in trgovinske politike ter pravilnega in pravočasnega odzivanja s strani razvojnih bank, zato bo ključno, da SID banka še naprej razvija in nadgrajuje svoje sposobnosti in zmogljivosti. Ustrezno usmerjen odziv in to v zadostnem obsegu namreč omogoča, da je delovanje SID banke makroekonomsko relevantno tako pri proticikličnem, kot pri razvojnem delovanju.

Negotove makrofinančne okoliščine zaradi geopolitičnih zaostritev, zaustavljanja gospodarske rasti in kopičenja razvojnih izzivov, terjajo od SID banke še naprej aktivno naravnost svojega delovanja. V takšnih razmerah je namreč **pravilno naslavljanje tržnih vrzeli financiranja izjemno pomembno, kar bo še posebej izrazito v časih, ki so pred nami**. Nadaljnji razplet energetske krize, preoblikovanja dobavnih verig in spremenjenih razmer v evropskih gospodarstvih bodo mnoga podjetja postavila pred velike preizkušnje. Spremenjene razmere z izrazitejšim vplivom geopolitike in večja vloga države v gospodarstvu niso naklonjene manjšim, izrazito izvozno usmerjenim gospodarstvom.

Slovenija se ob tem srečuje še z dodatnimi izzivi potrebnega dohitevanja v produktivnosti bolj prodornih evropskih držav in velikim deležem gospodarstva, vezanega na panoge, ki so v procesu preoblikovanja. **Kot kažejo podatki, se je namreč trendna rast produktivnosti z umiritvijo investicijske aktivnosti po globalni finančni krizi močno zmanjšala** in vse odtlej ostaja približno prepolovljena glede na obdobje pred tem. Za zagotovitev ustrezne prihodnje konkurenčnosti bodo pravilne odločitve o načinu financiranja trajnostnega gospodarskega razvoja v negotovih makroekonomskih razmerah ključne. Iskanje pravih rešitev v takšnih razmerah pa terja prilagodljiv in agilen pristop, podprt z močnimi strokovnimi podlagami.

Učinkovito delovanje razvojne banke je v takih razmerah še posebej pomembno in lahko relevantno vpliva na dolgoročno uspešnost gospodarstva in celotne družbe. SID banka bo zato tudi v prihajajočem obdobju osredotočena na delovanje, ki bo slovenskemu gospodarstvu pomagalo prebroditi negotove makrofinančne okoliščine. A za uspešno delovanje v zadostnem obsegu je potrebno, da bo SID banka še naprej dosledno vztrajala pri visokih strokovnih poslovnih standardih in ohranjala velik poudarek obvladovanju tveganj ter nadgradnji zanesljivih mehanizmov notranjih

kontrol. **Tako bo SID banka v vsakem trenutku zmožna zagotavljati potrebno sposobnost prevzemanja tveganj za potrebe izpolnjevanja svojih mandatov.** Tako lahko SID banka ohranja in oplaja kapital in ostale zmogljivosti, potrebne za dolgoročno uspešno delovanje na ustrezni ravni obsega aktivnosti.

Delovanje tako na strukturnih, kot cikličnih tržnih vrzelih financiranja s seboj namreč prinaša dodatna tveganja, ki jih komercialne banke pogosto niso pripravljene sprejemati, ali pa zgolj po pogojih, ki so za gospodarstvo izrazito neugodni. Za dolgoročno uspešnost je namreč potreben uvid tudi v širše gospodarske in geopolitične premike. Zasledovanje le kratkoročnih ciljev bi namreč hitro vodilo v slepo ulico in napačne usmeritve. Za učinkovito naslavljanje tržnih vrzeli bodo tako potrebni tudi novi koncepti in inovativne rešitve, kar za SID banko morda pomeni tudi drugačne, bolj ustrezne statusne in strukturne rešitve.

V prihajajočem obdobju bo dostopnost do financiranja za gospodarski oziroma trajnostni razvoj še posebej pomembna. Nekatera podjetja bodo namreč potrebovala financiranje za uspešno delovanje in dodaten investicijski zagon, druga za soočanje z zahtevnimi izzivi, tudi na področju trajnostne transformacije. Pri tem bo ključnega pomena, da bodo predvsem banke znale financiranje strukturirati tako, da bodo kreditirale podjetja z uspešnimi poslovnimi modeli in ne tistih, ki poslovnih modelov nimajo prilagojenih novim razmeram. Pri tem lahko nastanejo velike sektorske razlike, ki jih je potrebno prepoznati in smiselno upoštevati. Mnoga prestrukturiranja ne bodo mogoča brez bančnih storitev, zato bodo banke nosile velik del bremena pri spodbudi gospodarstvu za prehod v bolj trajnostne oblike poslovanja.

Za ciljane programe financiranja so glede na pretekle izkušnje SID banke in izkušnje drugih institucij v tujini najbolj učinkoviti programi finančnega inženiringa. Ti omogočajo prožnost in učinkovitost usmerjenega plasiranja sredstev ter hkrati zagotavljajo vzdržno javno financiranje razvoja. Analiza učinkov financiranja iz sklada PS 1 je pokazala, da je takšen način lahko izjemno uspešen, makroekonomsko relevanten in za javne finance tudi vzdržen ukrep – okvirni izračuni so pokazali, da so v tem primeru proračunski prihodki iz naslova dodatno spodbujene aktivnosti za večkratnik presegli proračunski vložek države v sklad (ob tem, da bodo ta sredstva v prihodnosti predmet vračanja, oziroma prelivanja v druge sklade. Po končani likvidaciji sklada bo možno te učinke še bolje oceniti (pričakovati pa je, da bodo te ocene še bolj ugodne).

Prav za namensko kakovost in dolgoročno vzdržnost javnih financ pomembno, da se v zadostni meri uporabi instrumente povratnih oblik financiranja z usmeritvijo na področja z največjim učinkom. Za nekatere namene so nesporno bolj primerna

nepovratna sredstva, za druge pa **imajo povratna sredstva vrsto prednosti: višjo alokacijsko učinkovitost javnih sredstev** (obveznost vračila sredstev pogojuje ustreznost in dolgoročno finančno vzdržnost poslovnih modelov prejemnikov sredstev), namesto »one-off« učinka se oblikuje obnovljiv vir sredstev (kar pripomore tudi k stabilnosti in predvidljivosti ustrezne ponudbe financiranja), javna sredstva pa tako postanejo vzvod in končni obseg sredstev je opazno večji. Posledično je intenziteta rabe vedno redkih javnih sredstev nižja.

SID banka lahko s svojimi finančnimi instrumenti tako pripomore k multipliciranju sredstev države. Če bo slovensko gospodarstvo pri soočanju z novimi izzivi in trajnostnemu prehodu zamujalo, bo zamudilo ključen trenutek, kar bi imelo vpliv na zaostanek za ostalimi evropskimi gospodarstvi. Pravočasna vzpostavitev ustreznih finančnih mehanizmov namreč omogoča, da Slovenija ohranja stik z najbolj razvitimi gospodarstvi. V prihajajoče obdobju bo potrebno ustvariti okolje, ki bo omogočalo in spodbujalo čim obsežnejšo vključitev tudi zasebnega sektorja v financiranje razvojnih projektov in ključnih prilagoditev gospodarstva in celotnega gospodarskega okolja.

SID banka bo gospodarstvu ponujala med vsebinsko raznolikim naborom finančnih spodbud tudi vedno več produktov lastniškega financiranja. Slovenski kapitalski trg je izrazito slabo razvit, kar lahko predstavlja znatno vrzel na področju financiranja podjetij. Z ustanovitvijo odvisne družbe bo SID banka lahko še bolj odločno krenila na pot spodbujanja slovenskega gospodarstva tudi preko lastniškega financiranja in omogočanja dostop do kapitala obetavnim start-up in scale-up podjetjem. Na ta način bo skušala še bolj celostno podpreti slovenska podjetja, privabiti mednarodne naložbe zasebnega kapitala v Slovenijo in graditi finančne in institucionalne zmogljivosti slovenskega finančnega sistema. SID banka bo k razvoju kapitalskega trga pripevala tudi na področju podjetniških in bančnih izdaj obveznic, kadar bo možno preko tovrstnih transakcij prispevati k zmanjševanju tržnih vrzeli na področju financiranja podjetij in pospeševati zeleni prehod v gospodarstvu.

SID banka si bo zato še naprej prizadevala biti osrednji javno-spodbujevalni finančni steber dolgoročnega razvoja slovenskega gospodarstva. Že več kot tri četrtine bančnega kapitala na slovenskem trgu je v tuji lasti, kar se v času zaostrenih razmer lahko pokaže kot šibkost – v krizi po letu 2008 so prav tuje banke bolj omejile dostop do kreditov. Tako kot v preteklosti, bo SID banka sledila zasledovala cilje ekonomske in razvojne politike države, ob tem pa tudi prepoznavati prave priložnosti in nevarnosti ter podati ustrezne strokovne pobude in odgovore na ključne izzive razvoja slovenskega gospodarstva in družbe.

V sodobnem svetu razvojne banke postajajo vse bolj tudi analitično orodje, ki s svojim zelo širokim stikom s stanjem in spremembami v gospodarskem okolju identificirajo ključne zaviralce razvoja in vrzeli, ki zavirajo doseganje optimalnega dolgoročnega družbenega napredka. V razvitem svetu se razvojne banke vedno bolj pomikajo od preprostega transmisijskega mehanizma za vnaprej opredeljeno razporejanje finančnih virov k intelektualno močnemu instrumentu, ki zajema vedno širši nabor podatkov, ga analizira in s pomočjo svojih primerjalnih prednosti pred zasebnimi finančnimi institucijami predeluje v predloge, ki so lahko v pomoč ali pa osnova državnim politikam razvoja in ukrepanja na področju spodbujanja gospodarstva in reševanja vedno daljšega seznama lokalnih in globalnih izzivov. Pri tem s svojo kredibilnostjo in strokovnostjo gradijo tudi lastno neodvisnost, ki je pogoj za uspešno dolgoročno učinkovitost na trgu.

Zato SID banka nadaljuje s postopno nadgradnjo kompetenc z zalogovnikom znanj in izkušenj glede ocenjevanja tržnih in razvojnih vrzeli, ter merjenjem učinkov spodbujevalnih aktivnosti razvojnih ustanov. Za takšno delovanje banka potrebuje izrazito poglobljeno poznavanje in razumevanje slovenskega gospodarstva ter makroekonomskih procesov. Z vsem naštetim lahko SID banka v slovenskem gospodarskem prostoru nastopa kot sooblikovalec in ne zgolj izvrševalec strateških usmeritev.

PRILOGA:

- Mnenje Komisije za pospeševanje mednarodne menjave k *Poročilu o poslovanju pooblaščne institucije v letu 2024 na področjih, ki so predmet urejanja ZZFMGP* (besedilo poročila je vsebinsko ustrezno točki VI. tega poročila)

MNENJE KOMISIJE ZA POSPEŠEVANJE MEDNARODNE MENJAVE K POROČILU O POSLOVANJU POOBLAŠČENE INSTITUCIJE V LETU 2024 NA PODROČJIH, KI SO PREDMET UREJANJA ZZFMGP

1. Pristojnosti Komisije

V skladu z Zakonom o zavarovanju in financiranju mednarodnih gospodarskih poslov (v nadaljevanju: ZZFMGP) je Vlada Republike Slovenije imenovala Komisijo za pospeševanje mednarodne menjave (v nadaljevanju: Komisija) s sledečimi cilji in nalogami:

- koordinacija delovanja pristojnih državnih in drugih organov ter institucij pri izvajanju ZZFMGP in delovanju sistema zavarovanja in financiranja mednarodnih gospodarskih poslov v Republiki Sloveniji,
- učinkovito izvajanje zavarovanja in financiranja poslov mednarodne trgovine in investicij.

Naloge in pristojnosti Komisije so podrobneje opredeljene v 14. členu ZZFMGP. Poleg dajanja soglasij k splošnim pogojem zavarovanja pred netržnimi tveganji, politikam zavarovanja v posameznih državah in cenikom Komisija tudi redno spremlja poslovanje pooblaščne institucije in daje mnenje k poročilom o njenem poslovanju.

Komisija navedene zakonske pristojnosti izvaja na svojih rednih in dopisnih sejah. V letu 2024 je imela Komisija pet rednih in šestnajst dopisnih sej.

2. Pregled aktivnosti Komisije

V letu 2024 je Komisija na svojih sejah največkrat obravnavala aktualne posle slovenskih izvoznikov, kar je tudi njeno osnovno poslanstvo. Tako je obravnavala zavarovanje kreditne linije slovenskemu izvozniku, ki deluje na področju avtomobilske industrije, da se mu je zagotovilo potrebna obratna sredstva za realizacijo izvoza. Podobno je bilo potrjeno tudi zavarovanje večjega števila kreditnih linij za družbi oz. poslovno skupino, ki sodi med vodilne proizvajalce orodnih jekel v EU. Nadalje je Komisija potrdila tudi izdajo obljube za zavarovanje nedelničarskega posojila srbski družbi, ki ponuja storitve zaposlitvenega posredovanja. Soglašala je tudi s pozavarovanjem izvoznega kredita za financiranje transakcije izgradnje fotovoltaične elektrarne v Angoli italijanski izvozno kreditni agenciji. Komisija pa se je med drugim seznanila tudi z informacijo o izkazanem interesu pooblaščne institucije za sodelovanje v pilotnem projektu Evropskega investicijskega sklada (EIF) za Ukrajino (EIF garancija).

Na področju zavarovanja bančnih garancij oziroma kontragarancij je Komisija potrjevala nove posle in podaljševala veljavnost zavarovanja za obstoječe. V okviru novih poslov je bila slovenskima gradbenima podjetjema s potrditvijo zavarovanja omogočena izvedba posla na Hrvaškem, konkretno širitev in obnova vodovodnega sistema in fekalne kanalizacije ter izvedba posla v Libiji, konkretno postavitev plinske elektrarne. Zaradi podaljšanja roka izvedbe projekta, katerega namen je izboljšanje vodno komunalne infrastrukture na Hrvaškem, je Komisija soglašala tudi z izdajo dodatkov k zavarovalnim policam, s katerimi se je znižala zavarovalna vsota in podaljšal rok veljavnosti zavarovanih garancij.

Pozavarovalni posli predstavljajo večji del zavarovanih poslov pooblaščne institucije, zato zahtevajo še posebno pozornost Komisije. S tem v zvezi so bili na sejah največkrat obravnavani predlogi za pozavarovanje kratkoročnih terjatev do kupcev iz Rusije, Komisija pa je soglašala tudi s pozavarovanjem posla v Srbiji. Predmet vseh predlogov je bilo zvišanje pozavarovalnih limitov, saj se je pri enem izmed največjih slovenskih izvoznikov izkazala potreba po višjih limitih zaradi povečanja obsega poslovanja z zadevnimi tujimi kupci. Komisija se je seznanila tudi z informacijo o sklenitvi dodatka k pogodbi o pozavarovanju, sklenjeni med pooblaščno institucijo in primarnim zavarovateljem Coface.

Zaradi nespremenjene situacije v zvezi z vojno v Ukrajini je bilo na temo zavarovalnih politik do kupcev v Belorusiji, Rusiji in Ukrajini sicer manj obravnav kot leto prej, vseeno so pa bile še vedno pogoste zaradi potreb slovenskih izvoznikov in geopolitične stvarnosti, še posebej do Rusije in manj do Belorusije. S spremembami politik se je v največji meri poskušalo slediti kompromisom med potrebami slovenskega gospodarstva in tveganjem, ki je bilo posledica vojnih, gospodarskih in političnih razmer na tem območju. Posledično se je izvoznikom omogočilo zavarovanje terjatev pred kratkoročnimi komercialnimi in nekomercialnimi riziki do kupcev iz Rusije in Belorusije pod pogoji, kot jih nudijo konkurenčne zavarovalnice. Znižal se je zahtevani lastni delež zavarovanca, omogočilo pa se je tudi zavarovanje izvoznikom, ki pred začetkom vojne v Ukrajini s primarnimi zavarovatelji niso imeli sklenjenih veljavnih zavarovanj do ruskih in beloruskih kupcev. Namreč države v Vzhodni Evropi še vedno predstavljajo trge, na katerih predstavljajo prodajne realizacije nekaterih velikih slovenskih podjetij pomembne vrednosti izvoznih poslov.

Komisija je obravnavala tudi zavarovalne politike do drugih držav, in sicer v skladu s spremenjeno OECD klasifikacijo držav in teritorijev ter spremenjeno oceno državnega tveganja za Črno goro, Gruzijo, Katar in Oman. Za Katar in Oman je bil potrjen predlog, da politika zavarovanja ostaja nespremenjena, za Črno goro in Gruzijo pa je bilo dodatno potrjeno, da se pozavarovanje kratkoročnih terjatev izvaja brez omejitev, ostala zavarovanja pa od primera do primera.

Predmet obravnave je bil tudi predlog za vračilo zavarovalne premije zaradi predčasne prekinitve kreditne pogodbe, saj zavarovani kredit zaradi neizvedbe projekta v BiH ni bil črpan. Na podlagi potrditve vseh pristojnih organov je bilo izdano tudi soglasje za predčasno poplačilo kredita beloruske banke, ki je bil zavarovan s polico pooblaščenice institucije, dodatno pa je bilo potrjeno tudi s tem povezano vračilo zavarovalne premije.

Skladno s svojimi pooblastili obravnava Komisija tudi predloge sprememb politik, ki so povezani s poslovanjem pooblaščenice institucije. V letu 2024 je tako soglašala s spremembami Politike upravljanja tveganj na področju nemarketabilnih zavarovanj. Dokument je bilo potrebno prenoviti zaradi sprememb v zavarovalnem procesu, ki so se kumulirale v obdobju od zadnjega sprejema dokumenta do prenove le-tega. Seznanjala se je tudi s soglasji, ki jih je pooblaščenica institucija izdajala zavarovanim bankam zaradi sprememb kreditnih pogodb in/ali spregleda finančnih zavez, dogovorjenih v predmetnih pogodbah.

Na dnevnem redu ene od sej Komisije je bil tudi predlog za odpis terjatve iz naslova regresa za plačano škodo v zvezi z zavarovanjem nedelničarskega posojila, vezano na posel financiranja nakupa premoženja tekstilne tovarne v Srbiji. V letu 2024 pa je Komisija soglašala tudi z izplačilom zavarovalnine iz naslova police za zavarovanje kredita tujemu kupcu, vezano na financiranje nakupa opreme za predelavo tantalove rude s strani kupca iz Ruande.

Potrjeno je bilo tudi soglasje k podpisu okvirnega dogovora o prestrukturiranju slovenskega izvoznika, ki deluje na področju komponent za sisteme vodnega hlajenja računalnikov, kateremu so banke upnice zaradi slabe finančne situacije odpovedale pogodbe, med drugim tudi kreditni pogodbi, ki sta bili zavarovani s polico pooblaščenice institucije. Predlagani postopek je bil ocenjen kot najboljša možna rešitev za preprečitev oziroma minimiziranje škode.

Komisija že od vsega začetka podpira mednarodno povezovanje pooblaščenice institucije s podobnimi institucijami v tujini, zato je soglašala s podpisom sporazuma o sodelovanju s kitajsko izvozno-kreditno agencijo.

Celotni portfelj zavarovanj do dolžnikov iz držav Rusije, Belorusije in Ukrajine skupaj kljub vojni v Ukrajini in s tem povezanimi sankcijami še vedno ostaja visok, zato je smiselno tekoče sprotno preverjanje le-tega. Za te izpostavljenosti se zato pripravljajo stres testi ob predpostavki realizacije najslabšega izida z namenom preverjanja zadostnosti višine varnostnih rezerv za celotni zavarovalni portfelj. Glede na to, da je bil po stanju konec leta 2023 prvič izkazan presežek varnostnih rezerv, je bila na osnovi izkazanih pozitivnih trendov pri izračunu varnostnih rezerv potrjena sprememba

frekvence poročanja ocene tveganja zadostnosti varnostnih rezerv. Dosedanja kvartalna poročila nadomešča polletno poročanje.

Komisija je redno pregledovala dejavnosti pooblaščenih institucij in ocenjevala njeno uspešnost na način, da se je tekoče seznanjala s poročili o poslovanju in z informacijo o morebitnih nerealiziranih sklepih. Na svojih rednih sejah se je Komisija seznanila tudi z informacijo o pokritosti celotnega slovenskega izvoza z realiziranim zavarovalnim obsegom pooblaščenih institucij, redno pa se je seznanjala tudi s seznamom pozavarovalnih limitov, ki jih je pooblaščenih institucija podaljševala skladno z veljavno poslovno politiko zavarovanja. Na eni od svojih sej se je Komisija skladno s Politiko trajnostnega zavarovanja seznanila tudi s poročilom o izpostavljenosti tranzicijskim tveganjem in doseganju dejavnikov trajnosti, ki ga pooblaščenih institucija pripravlja enkrat letno.

3. Pregled poslovanja pooblaščenih institucij

Rezultati poslovanja v letu 2024 na področjih, ki so predmet urejanja ZZFMGP, t.j. (po)zavarovanje kratkoročnih in srednjeročnih izvoznih kreditov/terjatev ter zavarovanje investicij pred netržnimi tveganji, izkazujejo uspešno poslovanje pooblaščenih institucij. Obseg vseh (po)zavarovanih poslov je v letu 2024 skoraj dosegel 1,5 mrd EUR in s tem presegel zavarovalni obseg iz leta prej.

Na obseg zavarovanih poslov še vedno vpliva vojna v Ukrajini in s tem povezani omejitveni ukrepi zoper Rusijo in Belorusijo, ki prepovedujejo izvoz v omenjeni državi, izjema pa velja zgolj za določene vrste blaga, med drugim za humanitarno in farmacevtsko blago. Glede na izjemno pomembnost ruskega trga za slovenske izvoznike v času pred nastopom vojne in uvedbo gospodarskih sankcij ter upoštevajoč relativno velik obseg zavarovanj izvoznega financiranja beloruskih dolžnikov, je pooblaščenih institucija omenjeni izpad zavarovalnih poslov uspela v celoti nadomestiti z drugimi zavarovanji.

Struktura zavarovalnega obsega se v primerjavi s preteklimi leti ni bistveno spremenila. Največji delež pripada pozavarovanju kratkoročnih izvoznih terjatev (obnovljiva zavarovanja nemarketabilnih rizikov), pri čemer so kratkoročni posli skupaj prispevali več kot 92 % zavarovalnega obsega, preostalo pa predstavljajo zavarovanje izhodnih investicij in srednjeročnih poslov (kreditov, bančnih garancij in kreditov za pripravo na izvoz). Razmerja odražajo strukturo slovenskega gospodarstva in njegovo vključenost v globalne verige vrednosti.

Skupna izpostavljenost iz zavarovanih poslov za državni račun in izdanih zavezujočih obljub za zavarovanje je konec leta 2024 znašala 594 mio EUR, kar je 11,2 % več kot konec leta 2023.

V letu 2024 je bilo izplačanih sedem škod iz naslova pozavarovanja kratkoročnih terjatev, pri čemer največji delež predstavlja škoda iz naslova pozavarovanega avansa v Ukrajini. Izplačana je bila tudi škoda iz naslova zavarovanega srednjeročnega kredita tujemu kupcu (delna škoda za posel v Ruandi). Preostanek izplačil se nanaša na stroške izterjav že izplačanih škod iz preteklih let. Plačane škode so v absolutnem znesku leta 2024 dosegle 1,85 mio EUR, kar je dobrih 12 % več kot leto prej in tako ostajajo na relativno nizki ravni.

Stanje škod v obravnavi (vloženi odškodninski zahtevki) konec leta 2024 znaša 0,2 mio EUR (konec leta 2023: 1 mio EUR), pri čemer gre v celoti za škode iz naslova pozavarovanja kratkoročnih terjatev.

Stanje potencialnih škod je konec leta 2024 znašalo nekaj več kot 3 mio EUR (konec leta 2023: 0,45 mio EUR), s poudarkom na škodah iz naslova zavarovanih srednjeročnih poslov, pri katerih pa se na podlagi sklenjenih sporazumov o finančnem prestrukturiranju pričakuje, da vsaj polovica zneska potencialnih škod ne bo prešla v izplačilo zavarovalnine.

Znesek prejetih regresov v letu 2024 (t.j. 118 tisoč EUR) je dosegel bistveno nižjo vrednost v primerjavi z regresi v predhodnem letu.

Rezultat poslovanja za državni račun je bil v letu 2024 pozitiven. Presežek prihodkov nad odhodki je znašal 2,8 mio EUR, kar je nekoliko več kot v letu prej (2,6 mio EUR). Prav tako je pozitiven tudi kumulativni rezultat za obdobje od začetka poslovanja pooblašene institucije dalje, pri čemer leta znaša 44 mio EUR. Dolgoročni cilj poslovanja institucije je, da zneski zaračunanih zavarovalnih premij in provizij v daljšem časovnem obdobju zadoščajo za kritje vseh nastalih škod, kar je izkazano s pozitivnim kumulativnim rezultatom poslovanja.

4. Vloga SID banke

Komisija meni, da ima SID banka zelo pomembno vlogo v procesu spodbujanja podjetniškega razvoja, povečevanju konkurenčnosti, internacionalizaciji gospodarstva in naložbah v tujini. Ta vloga je še posebej izrazita v razmerah zmanjšane globalnega povpraševanja oziroma ponudbe, torej v vseh kriznih obdobjih za slovensko gospodarstvo. Stanje svetovne ekonomije kot tudi gospodarske situacije posameznih držav določajo tudi geopolitične razmere v svetu, kar še posebej velja za aktualno obdobje. Velike geostrateške spremembe zadnjih let so vplivale na različne nestabilnosti na trgih energentov in nestabilnosti v logistiki, kar je vplivalo na vse gospodarske sektorje in zaradi česar so v poslovnih pričakovanjih prisotni elementi bližajočih se kriznih razmer.

V letu 2024 je imela Komisija med drugim tudi pomembno vlogo pri zagotavljanju kreditnih zavarovanj za terjatve do ukrajinskih kupcev. V času, ko podjetja iščejo nove trge oziroma nove kupce in se morajo posledično ustrezno prestrukturirati in prilagoditi novim razmeram, ima podpora SID banke za slovenske izvoznike velik pomen. Podpora zavarovanju terjatev ukrajinskim kupcem sicer še ni dosegla pričakovanega zavarovalnega obsega, vendar se postopoma in vztrajno povečuje.

Brez pooblašene institucije bi bila kritja za kreditna tveganja bistveno manjša, posledično pa podjetja ne bi dobila ustreznih zavarovalnih limitov za izvajanje svojih poslov. Prav tako poslovne banke ne bi financirale izvoznih poslov v tolikšnem obsegu, če ne bi pooblašena institucija vsaj v določeni meri zagotovila zavarovalnih kritij za financiranje izvoznih poslov slovenskih podjetij.

Negotovosti, ki jo za svetovno gospodarstvo predstavljajo spremembe v svetovni geopolitiki in ki se odražajo bodisi v obliki vojn oziroma drugih konfliktnih situacij, kot tudi v obliki trgovinskih omejitev (npr. carine ali sankcije), predstavljajo pomembne ovire v nadaljnjem razvoju globalne trgovine. Na slovensko gospodarstvo, ki je relativno majhno in odprto, lahko takšne razmere v precejšnji meri vplivajo negativno. Med drugim se odražajo v visoki rasti cen energentov in surovin, kar posledično vodi v umirjanje rasti gospodarske aktivnosti ali celo v padec bruto domačega proizvoda.

Za minimiziranje teh vplivov je za izvoznike, ki sami takšnih tveganj ne morejo obvladovati, izjemnega pomena dostop do ustreznih zavarovalnih instrumentov, tako s strani privatnih kreditnih zavarovalnic kot tudi od izvozno kreditne agencije.

5. Geografska koncentracija

Število slovenskih podjetij, ki so sposobna izvajati investicijske projekte v tujini, je zelo omejeno. Praviloma za njih velja, da so konkurenčna zgolj na ozkem, nišnem področju, posledično pa so visoko specializirana v zagotavljanju določenih tehničnih rešitev. Zaradi spleta tržnih okoliščin, organizacijskega znanja in poslovnega okolja so omejena v doseganju dodane vrednosti, za razliko od globalnih podjetij pa so, še posebej z vidika srednjeročnih poslov, vedno bolj omejena na manjše število trgov. To je glavni razlog, da ostaja geografska izpostavljenost v zadnjih letih praktično nespremenjena.

Vezano na še vedno trajajočo vojno v Ukrajini in s tem povezane omejitvene ukrepe je skupna izpostavljenost do kupcev iz Rusije, Belorusije in Ukrajine v primerjavi s stanjem pred vojno še vedno bistveno nižja, se je pa v primerjavi s stanjem lani konec leta povišala, kar velja predvsem

za Rusijo in Ukrajino. Glede na izredno pomembnost ruskega trga sicer številna slovenska podjetja še vedno izvažajo svoje izdelke in/ali storitve v Rusijo, saj omenjenega trga niso uspela (delno ali v celoti) nadomestiti z drugimi. Pri tem so jim v pomoč kreditna zavarovanja slovenskih ali pa tudi tujih kreditnih zavarovalnic. Podobno je za izvoznike dobrodošla tudi odprta zavarovalna politika do Ukrajine, saj je nove trge težko najti, ob vstopu na nov trg pa so potrebni številni novi prijemi pa tudi investicije bodisi v širitev prodajne mreže bodisi v razvoj in proizvodnjo novih izdelkov.

Zavarovalna kritja bodo potrebovali tudi slovenski izvozniki, ki želijo vstopiti na afriški, azijski ali latinsko-ameriški trg. Zaradi kumulacije tveganj bo ta kritja lahko zagotavljala le pooblaščen institucija, ki pa bo posledično izpostavljena večjim tveganjem. Večji obseg poslov in posledično tudi večjo izpostavljenost pa beleži pooblaščen institucija poleg držav Vzhodne Evrope tudi do srbskih in bosanskih kupcev.

Pooblaščen institucija bo tudi nadalje spremljala slovenske izvoznike na novih trgih, s katerimi bodo poskušali bodisi nadomestiti izgubljene posle na kriznih območjih ali pa le povečati svojo prodajno realizacijo z internacionalizacijo. Potrebno je poudariti, da so morebitni novi trgi v Afriki, Aziji in Latinski Ameriki bistveno drugačni od obstoječih, saj je za njih značilna drugačna kultura, drugačni pa so tudi poslovni običaji. Takšno poslovno okolje je predvsem manj poznano, manj stabilno in s tem tudi bolj tvegano, tako za izvoznika kot tudi za pooblaščen institucijo, ki posel zavaruje.

6. Varnostne rezerve

Zaradi pozitivnega rezultata poslovanja so se varnostne rezerve v letu 2024 v primerjavi z letom prej zvišale za 2,8 mio EUR in so dosegle 180,4 mio EUR. Izračuni kažejo, da le-te zadoščajo za pokrivanje vseh tveganj iz obstoječih zavarovanih poslov. Izračunana potrebna višina varnostnih rezerv, vključujoč posle v obravnavi, škode v obravnavi in potencialne škode, je na dan 31. 12. 2024 znašala 125 mio EUR.

Kot že navedeno, je pooblaščen institucija zaradi velike izpostavljenosti do kupcev iz Rusije, Belorusije in Ukrajine, za interne namene dopolnila metode izračuna ustreznosti varnostnih rezerv še s kombinacijo stres testov in izračunov VaR modela. Po tej metodi znaša ocena potrebnih varnostnih rezerv konec leta 2024 147,1 mio EUR, kar še dodatno utemeljuje zadostnost varnostnih rezerv.

Posebne varnostne rezerve: Skladno s sprejeto Uredbo o zavarovanju mednarodnih gospodarskih poslov v Ukrajini v času vojne je pooblaščen institucija v avgustu 2023 od Republike Slovenije prejela sredstva iz naslova posebnih varnostnih rezerv v višini 9.698 tisoč EUR, ki so namenjene izključno kritjem škod za nove zavarovane posle v Ukrajini. Konec leta 2024 pooblaščen institucija ne beleži nobenih potencialnih škod oziroma škod v obravnavi, obseg zavarovanih poslov iz naslova posebnih varnostnih rezerv za Ukrajino pa je v letu 2024 dosegel 31.055 tisoč EUR, in sicer v celoti iz naslova pozavarovanja kratkoročnih terjatev.

7. Zaključek

Komisija v skladu s Poročilom pooblaščen institucije in obrazložitvijo ugotavlja, da se poslovanje pooblaščen institucije na področju zavarovanja v imenu in za račun Republike Slovenije izvaja uspešno in v skladu z ZZFMGP ter pogodbo, sklenjeno med SID banko in Republiko Slovenijo, zlasti pa v skladu s sprejetimi odločitvami ter usmeritvami Komisije.

Franc Stanonik
predsednik
Komisija za pospeševanje mednarodne menjave

